

PASI KESSELI (toim.)

**MpKK
sarjat**

**KUMOUKSELLINEN
JA VASTAKUMOUKSELLINEN SOTA**

**Tutkimus Malaijan (1948–60), Vietnamin (1946–75)
ja Algerian (1954–62) sodista**

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

◆
**HISTORIAN LAITOS
JULKAISUSARJA 2
N:o 4**

Maanpuolustuskorkeakoulu
Kurssikirjasto

985762

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULUN KURSSIKIRJASTO

100 00 18358

Keppelien sanat

Pasi Kesseli (toim.)

KUMOUKSELLINEN JA VASTAKUMOUKSELLINEN SOTA

- Tutkimus Malaijan (1948 - 60), Vietnamin (1946 - 75) ja
Algerian (1954 - 62) sodista

with an English Summary

Maanpuolustuskorkeakoulu
Kurssikirjasto

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Historian laitos

1998

985762

Maanpuolustuskorkeakoulun Historian laitoksen julkaisusarja 2

N:o 4

Tämän tutkimuksen laatimiseen ovat osallistuneet:

Pasi Kesseli ja työryhmä

Jari Haataja
Jussi-Petri Hirvonen
Mika Hyytiäinen
Tuomo Juvonen
Jyrki Kaiponen
Kai Kalmari
Risto Kolstela
Antti Lehtisalo
Kimmo Lindberg
Petri Mattila
Asko Muhonen
Timo Mäki-Rautila
Jan Sandell
Petteri Soini
Jaakko Särkiö
Timo Vilkkö
Pasi Virta
Pertti Yrjölä

ISBN 951-25-0934-2
ISSN 1239-7016

Gummerus Kirjapaino Oy
Saarijärvi 1998

Lukijalle

Historian laitos ohjaa kadetti-, esiuupseeri- ja yleisesikuntaupseerikursseilla opin-
näytteinä tehtäviä historian alan tutkimustöitä. Tämän lisäksi voidaan opetuk-
seen liittyen kaikilla kursseilla teettää ryhmätöitä. Viimeisellä erillisellä kaksivuoti-
sella yleisesikuntaupseerikurssilla vuosina 1995 - 1997 teetettiin oppilasupsee-
reilla laajahkoja ryhmätöitä laitoksen opetus- ja tutkimustoiminnan pääalueilta
(toisen maailmansodan jälkeinen sotahistoria, sotateorioiden historiallinen kehi-
tys ja Suomen sotahistoria).

Ryhmätöissä käydään läpi laajahko lähdeaineisto ja yritetään löytää siitä olennai-
nen tieto tarkasteltavan asian näkökulmasta. Kiivasrytmisessä opiskelussa ryh-
mätöille varattu aika ei mahdollista viimeistellyn raportin laatimista. Ryhmätyönä
tehdylle tutkimusraportille on myös ominaista tietty laadullinen epätasaisuus eri
lukujen välillä.

Tämän tutkimusraportin perustana on kaksi työryhmätyötä. Yleisesikuntamajuri
Pasi Kesseli on viimeistellyt em. työryhmätöistä tutkimusraportin, täydentänyt tut-
kimuksellisia puutteita ja nivonut tutkimukset ja niiden eri osiot yhtenäiseksi ko-
konaisuudeksi. Kiitän työryhmiä ja Pasi Kesseliä hyvin tehdystä työstä.

Julkaisutoiminta vaatii monen alan erikoisosaamista. Yhteistyö Gummerus Kirja-
paino Oy:n kanssa on ollut kitkatonta. Suomessa Fulbright stipendiaattina sota-
historiaamme tutkiva yhdysvaltalainen *Master of Arts* Nicholas Isaac Hill on tuo-
nut yhteisöömme ripauksen kansainvälisyyttä. Hän on kääntänyt tutkimusraportin
tiivistelmän englanniksi. Maanpuolustuskorkeakoulussa, Sotamuseon piirtäjä Su-
sanna Jyrkinen on piirtänyt puhtaaksi kartat ja Historian laitoksen tutkija FT Eero
Elfvengren on toiminut ansiokkaasti kustannustoimittajan roolissa. Kiitän edellä
mainittuja korkeatasoisesta työstä.

Helsingissä joulukuussa 1997

Historian laitoksen johtaja, ye-evl, VTM Ari Raunio

	Sivu
SISÄLLYS	4
Taulukot, kaaviot ja kartat	6
1. Johdanto	7
1.1. Käsitteistä	8
1.2. Lähteistä	10
2. Kumouksellisen ja sissisodan perusteet ja teoriat	13
2.1. Sissisodan syyt ja edellytykset	13
2.2. Suuret teoreetikot ja heidän ajatuksensa	16
2.3. Kumouksellisen sodan yleiset vaiheet ja keinot	20
2.4. Johtopäätöksiä	24
3. Malaija - voitto vastasisseille	27
3.1. Malaija toiminta-alueena ja kriisin tausta	27
3.2. Sissisodankäynti	29
3.3. Vastasissisodankäynti	33
3.3.1. Vastasissitoiminnan sotilaalliset menetelmät	38
3.4. Johtopäätöksiä	42
4. Sota Indokiinassa ja Vietnamin	45
4.1. Vietnam sotatoimialueena	45
4.2. Ranskan sota Indokiinassa	48
4.2.1. <i>Vietminh</i> Ranskan vastustajana	49
4.2.2. Strategiat vastakkain. Ranskalaiset tavoittelevat nopeaa voittoa, <i>Vietminh</i> passiivisessa vastarinnassa	54
4.2.3. Ranskalaiset puolustuskannalle ja <i>Vietminh</i> aktiiviseen vastarintaan	59
4.2.4. Ratkaisutaistelu - Dien Bien Phu	69
4.2.5. Ranskalaisten vastasissitoiminnasta saamat opit	78
4.3. Amerikkalaiset Vietnamin	81
4.3.1. Osapuolten päämäärät	83
4.3.2. Etelä- ja Pohjois-Vietnamin sota	85

4.3.3. Yhdysvaltojen asevoimat liittyvät sotaan	93
4.3.4. Sodan intensiteetti kasvaa	103
4.3.5. Johtopäätöksiä	111
5. Sota Algeriassa 1954 -1962	115
5.1. Historia ja vallankumouksen taustat	115
5.2. Olosuhteet	118
5.3. Ensimmäiset 20 kuukautta	119
5.3.1. Vallankumoukselliset	119
5.3.2. Vastakumouksellinen toiminta	123
5.4. Periaatteista käytäntöön	127
5.4.1. Sodan toinen vaihe, elokuu 1956 - toukokuu 1958	127
5.4.2. Sodan neljäs vuosi, 1958	135
5.5. Sota vuosina 1959 - 1961	138
5.5.1. Challen suunnitelma	138
5.5.2. Ranskalaisten operaatioista Algeriassa vuosina 1959 - 1961	139
5.6. Sodan viimeinen vaihe, huhtikuu 1961 - heinäkuu 1962	141
5.7. Sodan tappiot	145
5.8. Johtopäätöksiä ranskalaisten vastakumouksellisesta toiminnasta Algeriassa	146
6. Lopuksi	152
SUMMARY	155
KÄYTETYT LYHENTEET	170
LÄHTEET	180
LIITTEET	

LIITTEET

- Liite 1: Malaija toimintamaastona
- Liite 2: Sissitoiminnan periaate Malaijalla
- Liite 3: Tappiot Malaijalla
- Liite 4: Vietnam toimintamaastona
- Liite 5: De Lattre -linja
- Liite 6: Dien Bien Phun strateginen sijainti
- Liite 7: Vastakumouksellisen sodankäynnin doktriini
- Liite 8: Etelä-Vietnamin sotilasalueet
- Liite 9: Amerikkalaisten kokemuksia ja menetelmiä vastasissitoiminnassa Vietnamin sodassa
- Liite 10: Algeria toimintamaastona
- Liite 11: ALN:n toiminta-aluejako
- Liite 12: Morice-linjan rakenne
- Liite 13: Ranskalaisten helikopterien lentotuntimäärät ja tappiot Algeriassa vuosina 1957 - 1959

KUMOUKSELLINEN JA VASTAKUMOUKSELLINEN SOTA

- Tutkimus Malaijan (1948 - 60), Vietnamin (1946 - 75) ja Algerian (1954 - 62) sodista

1. Johdanto

Malaija (nyk. Malesia), Vietnam ja Algeria muodostavat kolme erilaista esimerkkiä sissisodankäynnistä ja vastasissisodankäynnistä. Näillä kaikilla sodilla on ollut vaikutusta nykypäiviin saakka ja niiden kokemukset antoivat perusteet, joiden pohjalta vastasissitoiminnan menetelmiä kehitettiin ja sovellettiin myöhemmissä kriiseissä. Näennäisestä erilaisuudestaan huolimatta edellä mainituilla kriiseillä on myös yhteisiä piirteitä, joiden pohjalta voidaan tehdä eräitä johtopäätöksiä ja luoda lainalaisuuksia.

Sissisota on sodankäynnin muotona vanha, toisin kuin sen tukahduttamiseen pyrkivä vastasissisota. Vastasissisota on kehittynyt yritysten ja erehdysten myötä. Sissisotiin on usein reagoitu hitaasti ja improvisoiden tunnistamatta sissisotaan liittyviä laajoja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Sissisodan tukahduttamismenetelmiä alettiinkin tutkia vasta silloin, kun niitä olisi pitänyt käytännössä jo soveltaa.¹

Vastakumouksellisen sodan synty on kiinteässä yhteydessä poliittisten sissisotien syntyyn. Silloin kun sissisodan keinoja on käytetty yhteiskuntajärjestelmän kaatamiseksi, on vastatoimenpiteitä alettu kutsua termillä vastakumouksellinen sota. Vastakumouksellisen sodan päämääränä on siten yhteiskuntajärjestyksen ja status quon säilyttäminen. Sissisodan menetelmät ovat olleet vastakumouksellisissa sodissa keskeisinä periaatteina, koska kumouksellisen sodan tukahduttamiseen soveltuvat parhaiten ne sissisodankäynnin muodot, joita myös vastustaja käyttää.²

---

¹ Seppänen Esa: Sissisota - aikamme sota, Kirjayhtymä Tampereen Kirjapaino Oy 1971, s. 142 - 143.

² Sama, s. 144.

1.1. Käsitteistä

Aiheen tarkastelemisen helpottamiseksi on määriteltävä keskeisimmät käsitteet; sissisodankäynti (*guerilla warfare*), sissitoiminta (*guerilla operations, unconventional warfare*), kumouksellinen sodankäynti (*revolutionary warfare, insurgency*), vastasissi-sodankäynti (*counterguerilla warfare, counterinsurgency*), vastasissitoiminta (*counterguerilla operations, unconventional warfare*) ja vastakumouksellinen sodankäynti (*counter-revolutionary warfare, counterinsurgency*).

Suomalainen käsitys sissitoiminnasta ja vastasissitoiminnasta eroaa selvästi kansainvälisestä käsityksestä ja määritelmästä. Siksi tässä työssä edellä mainituilla termeillä tarkoitetaan kansainvälisten määritelmien mukaisia käsitteitä, ellei erikseen viitata suomalaiseen järjestelmään tai käsitteistöön.

Sissisodankäynnillä on useita eri määritelmiä. Yhdysvaltojen armeijan kenttäohjesäännön FM 100-20:n (*Military Operations in Low Intensity Conflict*) mukaan sissisodankäynnillä tarkoitetaan epätavanomaisten, pääsääntöisesti paikallisten joukkojen sotilaallisia ja puolisotilaallisia operaatioita vihollisen hallussa olevalla tai vihamielisellä alueella³. Sissisodankäynti eroaa tavanomaisesta sodankäynnistä sekä joukkojen määrän ja laadun että toimintaperiaatteiden suhteen. Sissisotaa käyvät joukot ovat yleensä määrällisesti alivoimaisia ja usein myös puutteellisesti aseistettuja. Lisäksi sissisodankäynnissä pyritään välttämään ratkaisutaisteluita⁴.

Sissitoiminta voidaan määritellä sekä paikallisesta väestöstä muodostettujen sissijoukkojen sissisodankäyntiin liittyviksi operaatioiksi (*guerilla operations*) että sissitoimintaan koulutettujen vakinaisten sotajoukkojen tavanomaiseen sodankäyntiin liittyviksi operaatioiksi (*unconventional warfare*). Ensimmäisen määritelmän mukaisessa toiminnassa käytetään sissisodankäynnin oppeja. Alueella olevan

---

³ FM 100-20, *Military Operations in Low Intensity Conflict*: Headquarters Departments of The Army and Air Force, Washington 1990: Glossary, s. 4.

⁴ Seppänen, emt, s. 43 - 53.

väestön tuki on ratkaiseva tekijä. Jälkimmäisen määritelmän mukainen toiminta vastaa esimerkiksi suomalaisten käsitystä sissitoiminnasta, eikä se ole riippuvainen siviiliväestöstä tai -organisaatiosta.

Ulkomailla lähinnä suomalaista sissitoiminnan ja myös vastasissitoiminnan määritelmää on termi *unconventional warfare*, joka määritellään laajaksi sotilaallisten ja puolisotilaallisten operaatioiden kirjoksi. Toiminta toteutetaan vihollisen hallussa olevalla, kontrolloimalla tai poliittisesti aralla alueella. Määritelmä *unconventional warfare* on kuitenkin laajempi kuin meidän yleisesti ymmärtämämme sissitoiminta-termi. *Unconventional warfare* sisältää sissisodankäynnin lisäksi selviytymisen, kumouksellisen toiminnan, sabotaasin ja muiden matalan profiilin, kuten peitettyjen ja salaisten, operaatioiden toisiinsa liittyviä alueita. Näitä operaatioita toteuttaa pääsääntöisesti paikallinen henkilöstö joko yksittäin tai osastoina ja heitä tuetaan ja ohjataan vaihtelevassa määrin ulkoisesta lähteestä tai lähteistä sekä sodan että rauhan aikana.⁵

Kumouksellinen sodankäynti (*insurgency*) on määritelty organisoiduksi liikkeeksi perustuslaillisen hallituksen syöksemiseksi vallasta kumouksellista toimintaa ja aseellisia konflikteja käyttäen⁶. Kumouksellisessa sodassa osa maan asukkaista käy hallitsevaa valtaa vastaan suunnattua taistelua valtakunnan alueella joko ulkopuolisen tuen turvin tai ilman sitä⁷. Näin aseellinen toiminta eli sissisodankäynti on vain yksi osa kumouksellista sotaa. Vastaavasti termi *counterinsurgency* määritellään vallassa olevan hallituksen sotilaallisiksi, puolisotilaallisiksi, poliittisiksi,

---

⁵ FM 100-20, Glossary, s. 8.

⁶ Sama, s. 4.
Ks. myös O'Neill, Bard E: *Insurgency & Terrorism. Inside Modern Revolutionary Warfare*, Brassey's (US) Inc. 1990, s. 13.
O'Neill jakaa kumoukselliset liikkeet vielä seitsemään alalajiin; anarkisteihin, tasa-arvon tavoittelijoihin, perinteiden kannattajiin, yksilöllisen vapauden tavoittelijoihin, separatisteihin (omiensa joukossa), reformisteihin sekä säilyttäjiin, s. 17 - 21.

⁷ Seppänen, emt, s. 43.

taloudelliseksi, psykologiseksi ja siviiliasian toimiksi kumouksellisen sodankäynnin voittamiseksi⁸.

Työn toisessa luvussa selvitetään kumouksellisen sodan ja sissisodankäynnin perusteita ja osa-alueita. Kolmannessa luvussa tarkastellaan Malaijan kriisiä, neljännessä Indokiinan sekä Vietnamin sotaa ja viidennessä luvussa Algerian sotaa. Kuudennessa luvussa kootaan keskeiset havainnot tarkastelemalla ja vertailemalla edellä mainituissa sodissa käytettyjä menetelmiä ja saavutettuja tuloksia. Tarkastelussa keskitytään enemmän vastakumouksellisen tai vastasisissisodankäynnin tasolle kuin pelkästään vastasisisitoiminnan tasolle. Tämä johtuu siitä, että sissisodan luonne on yleensä aina strateginen ja siksi myös käsiteltävissä sodissa syntynyt lopputulos saavutettiin usein muilla kuin puhtaasti sotilaallisilla keinoilla.

1.2. Lähteistä

Tutkimuksen lähdeaineistona on käytetty pääasiassa ulkomaista tutkimuskirjallisuutta ja osin myös yhdysvaltalaisen sotakoulujen sekä Suomen Sotakorkeakoulun ja Maanpuolustuskorkeakoulun yleisesikuntaupseerikurssien tutkimuksia. Yleisesti tutkimustilanteesta voi todeta, että aihetta sivuavaa lähdeaineistoa on runsaasti. Sen sijaan sotilaallisten operaatioiden tarkasteluun keskittyviä tutkimuksia on käytettävissä huomattavasti vähemmän.

Lähdemateriaali on pyritty rakentamaan siten, että se pitää sisällään sekä aikaiskirjallisuutta että myös aivan tuoreita tutkimuksia. Tällä tavalla on pystytty tarkastelemaan valittuja kriisejä tapahtumia laajemmin.

Sissisodan teoriaan tutustutaan lähinnä kahden lähdeteoksen pohjalta. Nämä ovat Esa Seppäsen *Sissisota - aikamme sota* ja Bard O'Neillin *Insurgency & Terrorism. Inside Modern Revolutionary Warfare*. Esa Seppänen teos antaa tälle tut-

---

⁸ FM 100-20, Glossary s. 2.

kimukselle hyvän lähtökohdan. Upseeritaustan omaavana henkilönä Seppänen on, paitsi tarkastellut analyyttisesti sissodankäynnin teoriaa, myös pyrkinyt sitomaan periaatteet käytäntöön eri esimerkkitapauksin tarkastelemalla erilaisten operaatioiden syitä ja seurauksia. Bard O'Neillin teos taas antaa mahdollisuuden syventää kumouksellisen sodankäynnin teoriaa tämänpäivän tutkimuksen valossa. O'Neill toimi kirjansa kirjoittamisajankohtana professorina *National War College*'ssa Washingtonissa, missä hän mm. oli kumouksellisia sotia ja vallankumouksia käsittelevien opintojen johtajana.

Malaijan kriisiä tarkasteltaessa päälähteinä on käytetty Sir Robert Thompsonin teosta *An Analysis of Warfare since 1945*, Robert Aspreyn tämän tutkimusraportin kaikkia sotia käsittelevää kokoomateosta *War in the Shadows*, H. T. Haydenin kirjaa *Shadow War, Special Operations and Low Intensity Conflict* ja Michael Carverin *War Since 1945* -teosta. Näistä tutkimuksista Thompsonin ja Carverin kirja on käytetty kokonaisehityksen tarkasteluun, mitä kuvaa on sitten syvennetty Aspreyn ja Haydenin tutkimuksilla. Sekä Asprey että Hayden paneutuvat erityisesti käytettyihin sotilaallisiin menetelmiin; Asprey lähinnä aikalaiskuvaa välittäen Haydenin tarkastellessa sotilaallisia vastatoimenpiteitä uudemman tutkimustiedon pohjalta. Lisäksi Sir Robert Thompsonin kirja antaa tässä työssä käsitellyille kriiseille henkilökohtaisen näkökulman. Sir Robert toimi brittien mukana Malaijalla ja sittemmin myös amerikkalaisten neuvonantajana Vietnamissa.

Vietnamin sotia käsittelevän luvun tärkeimmät lähteet ovat jo mainitut Aspreyn, Haydenin ja Thompsonin teokset, Anthony Joesin *Modern Guerrilla Insurgency*, Bernard Naltyn *The Vietnam War*, Edgar O'Ballancen *The Indo-China War 1945 - 54; A Study in Guerilla Warfare*, Philip Davidsonin *Vietnam at War. The History 1946 - 1975*, John Ellisin *From the Barrel of a Gun. A History of Guerrilla, Revolutionary and Counter-Insurgency Warfare from the Romans to Present* sekä Cecil Curreyn *Victory at any Cost. The Genius of Viet Nam's Gen. Vo Nguyen Giap*. Indokiinan ja Vietnamin sodan kokonaisuutta on tutkittu St. Josephin yliopiston kansainvälisten suhteiden professori Anthony Joesin kirjan pohjalta. Teos antaa siihen oivan mahdollisuuden, koska tekijä on tarkastellut sekä ranskalaisten että

amerikkalaisten sotaa ja sotilaallisia operaatioita poliittisen viitekehyksen puitteissa. Vastasisitoiminnan menetelmiä ja niiden taustoja taas on tutkittu pääasiassa O'Ballancen, Ellisin, Aspreyn ja Haydenin tutkimusten valossa. Laajasti toisen maailmansodan jälkeisiä sotia tutkinut brittiupseeri O'Ballance tarkastelee analyttisesti kokeneen tutkijan otteella ranskalaisten sotaa Indokiinassa. John Ellisin paneutuu sissisodan ja vastasisisodan menetelmiin, tosin pelkistetympin kuin O'Ballance, joka kuvaa myös sodan tapahtumia. Lisäksi vastapuolen näkökulma on pyritty ottamaan huomioon professori, eversti Cecil Curreyn kirjoittamalla kenraali Vo Nguyen Giapin elämäkertateoksella. Tämä tuore, viitteistetty tutkimus perustuu Curreyn laajahkoon Vietnam-tutkimusten sarjaan. Teoksen eräänä lähteenä on ollut itse kenraali Giap. Tutkimuksen näkökulma on pitkälti sotataidollinen.

Algerian sotaa tutkitaan Alistair Hornen *A Savage War of Peace. Algeria 1954 - 1962* -teoksen, Edgar O'Ballancen kirjan *The Algerian Insurrection, 1954 - 62* sekä Robert Aspreyn ja John Ellisin jo esitelyjen kirjojen pohjalta. Alistair Horne on ansioitunut brittiläinen sanomalehtimies ja kirjailija. Hän palveli upseerina toisesta maailmansodasta aina vuoteen 1952 saakka, jolloin hän ryhtyi ensin toimittajaksi ja vuodesta 1955 alkaen päätoimiseksi kirjailijaksi. Alistair Horne on erityisesti perehtynyt Ranskan sotahistoriaan. Tämä asiantuntemus näkyy hyvin *A Savage War of Peace* -teoksessa, missä Horne tarkastelee Algerian kriisiä sekä poliittiselta että myös sotilaallisten menetelmien kannalta, paikoin hyvinkin yksityiskohdaisesti. O'Ballancen kirja taas on kirjoitettu samaan tyyliin sotataidollisesta näkökulmasta kuin hänen Indokiinan sotaa käsittelevä teoksensakin.

Tutkimuskirjallisuudesta saatua kokonaiskuvaa on vielä pyritty täydentämään ulkomaisilla sotakoulujen tutkimuksilla. Näillä - pääasiassa amerikkalaisilla - opinäytetöillä on saatu näkökulmaa tämän päivän tutkimustilanteeseen monilta pieniltä, mutta tämän tutkimusraportin kannalta keskeisiltä osa-alueilta.

2. Kumouksellisen ja sissisodan perusteet ja teoriat

2.1. Sissisodan syyt ja edellytykset

Käsiteltävien kriisien ajankohtana vallitsi kolmijakoinen maailmankäsitys, jossa vastakkaisia ideologioita edustavat itä ja länsi eivät kyenneet ydinaseuhan takia avoimesti ottamaan mittaa toisistaan. Seurauksena oli taistelu vaikutusvallasta kolmannen maailman epävakaisissa ja kehitymässä olevissa valtioissa. Poliittinen suuntautuneisuus sekä keskustelupaikka sitten ratkaisivat, puhuttiinko demokraattisesta ja uudistusmielisestä hallinnosta, diktatuurista tai vapaustaistelijoista vai terroristeista. Tämä jakautuneisuus ja suurvaltojen tarve tukea vastustajan vihollisia jopa omista ihanteistaan ja ideologioistaan tinkien oli osasyynä siihen, että sissisodista tuli yleensä mahdollisia.⁹ Muutamia poikkeuksiakin toki, mm. Kiina ja Kuuba, voidaan mainita tähän perussääntöön.

Kolonialismin päättämiseen tähtäävät itsenäistymissodat olivat sotia, joissa sissisodankäynti ja sen myötä vastasissisota muodostuivat keskeisiksi sodankäynnin muodoiksi. Kumouksellisten joukkojen ideologinen sisältö perustui alkuvaiheessa kansallisuustunteeseen vetoavaan aatteeseen. Siirtomaavallan päättyminen käynnisti myös poliittisten etupiirien uusjaon, kun vasta itsenäistyneet valtiot etsivät omaa paikkaansa demokratian periaatteiden ja perinteiden ollessa sangen hataria ja rajoittuneita. Tämän vuoksi nationalismin rinnalle nousi myöhemmin myös sekä poliittisia että uskonnollisia päämääriä.¹⁰

Sissisodan ja vastasissisodan alhainen kynnys sekä näennäinen mahdollisuus irtautua näistä sodista kunnialla antoivat poliitikoille virheellisen vaikutelman hel-

---

⁹ Seppänen, emt, s. 38 - 39.

Ks. myös Phelps, Thomas L: The French in Indochina. An individual study project, U. S. Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania 17013, April 1990, s. 20 ja

O'Neill, emt, s. 2 - 3.

¹⁰ Seppänen, s. 41.

Ks. myös Dupuy Trevor N (ed.): International Military and Defence Encyclopedia, Volume 6, Brassey's (US) Inc., Washington 1993, s. 2874.

posta ja taloudellisesta sodankäyntitavasta, jossa suhteellisen pienellä panoksella saavutettaisiin kohtuullisen hyvät tulokset. Vastasissisodankäynnillä oli kuitenkin taipumus vähitellen paisua ja sitoa yhä kasvavia määriä resursseja. Kynnys vetäytymiselle ilman vakavaa arvoaitapöytä olikin usein jo ylitetty, kun asioiden todellinen tila paljastui.¹¹

Ratkaisevin tekijä sissisodassa menestymiselle on maan sisäinen tilanne ja yhteiskunnan sosiaalinen rakenne. Täten sissisotaa suosivia peruspiirteitä ovat mm.

- alhainen sosiaalinen elintaso,
- sisäinen hajanaisuus (sekä poliittinen, sosiaalinen, taloudellinen että sivistyksellinen) ja
- epävakaisuus sisäpolitiikassa.¹²

Edellä mainitun perusteella - jotta sissisota ylipäänsä olisi mahdollista - olennainen edellytys on löytää maasta riittävän suuri, otollisen maaperän kansannousulle muodostava ja oloihinsa tyytymätön sosiaalinen ryhmä. Yleisin tätä kuvausta vastaava ryhmä on toimeentulorajalla tasapainoileva pienviljelijäluokka, varsinkin, mikäli maanomistusolot ovat epäsuhtaiset. Muita otollisia ryhmiä voivat olla maalta kaupunkeihin paennut ja slummeihin pakkautunut köyhälistö tai marxilaisen teorian mukaisesti kurjissa olosuhteissa työskentelevä teollisuuden työväestö. Toisaalta viimeksi mainittu ryhmä on yleensä ollut huomattavasti paremmassa asemassa kuin maaseudun viljelijät.¹³

Hatara ja kouluttamaton hallintohenkilöstö vastaavasti antaa mahdollisuuden poliittiselle vastarinnalle. Tämän vuoksi kumouksellisen toiminnan rajoittamisessa tapahtuneet ylilyönnit, joihin kokematon hallintokoneisto helposti syyllistyi, saat-

---

¹¹ Seppänen, emt, ss. 40 - 41.

¹² Sama, s. 41.

¹³ Sama.
Ks. myös Schwarz, Fredrik J: Doctrines of Defeat, La Guerre Revolutionaire and Counterinsurgency Warfare, Master of Arts in the Department of West European Studies in the Graduate School, Indiana University, December 1992, s. 41 - 42.

toivat johtaa vastakkaiseen vaikutukseen. Näin kävi monissa entisissä siirtomaisissa, missä aikaisempien isäntien hoitama hallintokoneisto siirtyi paikallisille vaikuttajille, joilta monesti puuttui sekä koulutus että kokemus hallintotyöskentelyyn.¹⁴

Etniset ja rodulliset seikat olivat myös keskeisessä asemassa itsenäisyysotien taustalla. Näitä asioita ei ollut otettu huomioon siirtomaiden rajoja vedettäessä. Tämä johti jatkossa kielellisesti, uskonnollisesti ja jopa rodullisesti erilaisista ryhmistä koostuvien valtioiden syntymiseen. Niinpä samanlaiset taustatekijät, jotka 1800-luvun Euroopassa johtivat kansallisvaltioiden muodostamiseen, ovat löydettävissä myös toisen maailmansodan jälkeen entisistä siirtomaista. Niiden kansallisilla vähemmistöillä oli usein tukivoimia naapurimaassa, missä kyseinen etninen ryhmä saattoi muodostaa jopa enemmistön.¹⁵

Kaikkiaan kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota ovat jatkuvaa kamppailua väestön tuesta ja kannatuksesta, ja siksi varsinainen sotilaallinen toiminta muodostaa vain osan kokonaisuudesta. Toisaalta on pyrittävä heikentämään kumouksellisten toimintamahdollisuuksia ja toisaalta on yritettävä kehittää yhteiskunnan sosiaalisia rakenteita; sodan molempien osapuolten on siis samanaikaisesti sekä revittävä että rakennettava. Vastakumoukselliset joukot ovat tällöin jatkuvassa ristiriidassa näiden vastakkaisten elementtien kanssa. Sodankäynnin kannalta on siten ratkaisevan tärkeää osata suhteuttaa nämä kaksi tekijää toisiinsa. Kumoukselliseen siviiliväestöön voidaan vastakumouksellisessa sodassa kohdistaa voimakkaitakin terroritoimia ja vastaavasti tuen hankkimiseksi voidaan luotettavan väestön elinoloja parantaa ja siten lisätä sen hyvinvointia.

Vastakumouksellisen sodankäynnin toimintaperiaatteet ovat vastineita sissisodan teorian toimintaperiaatteille. Kaikista edellä mainituista tekijöistä johtuen vastasisisodankäynti ei voi rajoittua pelkästään sotilaalliseen toimintaan eli vastasisstioi-

---

¹⁴ Seppänen, s. 41 - 42.
Ks. myös O'Neill, emt, s. 3.

¹⁵ Seppänen, emt, s. 42.

mintaan, vaan kaikki yhteiskunnalliset ja poliittiset tekijät on otettava huomioon. Muutoin hoidetaan vain oireita eikä varsinaista tautia.

2.2. Suuret teoreetikot ja heidän ajatuksensa

Kumouksellisen sodan ja modernin sissisodan teorit ovat pitkälti Leninin, Maon, Giapin ja Guevaran kehittämiä. Lenin liitti teorioissaan sissisodankäynnin menetelmät kumouksellisen toiminnan osaksi ja loi oman mallinsa kumouksen toteuttamiseksi Marxin lausuman "vain sodankäynnin epätavanomaisia menetelmiä käyttäen voi heikompi kukistaa vahvemman" pohjalta. Leninistinen malli korostaa kansannousua ja pitkäaikaista kansalaissotaa.¹⁶

Hallintokoneiston romahduttamiseen leninistisessä mallissa käytetään soluttautujia, joiden turvallisuuden takaamiseksi organisaatiossa käytetään solujärjestelmää. Järjestelmässä solun jäsenistä vain yksi tuntee yhden toisen solun henkilön. Näin yhden solun jäsenen kiinnijäämisen aiheuttamat vahingot on helppo rajoittaa. Solun jäsenet puolestaan värväävät sympatisoijia ja apureita ja työskentelevät avoimesti tai salassa laillisen yhteiskuntajärjestelmän romahduttamiseksi. Vaikka avointa väkivaltaa käytetään vasta, kun hallintojärjestelmä on niin heikko, ettei se kykene enää vastustamaan kansannousua, on terrori olennainen keino vastarinnan murtamiseksi ja omien kurissapitämiseksi. Leninin teorioihin voi perehtyä esimerkiksi hänen tutkielmassaan "*Partizanskaja Vojna*" (Partisaanisota).¹⁷

Tunnetuin sissisodan teoreetikoista lienee Mao Tse Tung. Hän laati pitkällisen sodan teorian, jonka mukaan kumouksellisessa sodassa on kolme vaihetta. En-

---

¹⁶ Seppänen, emt, s. 27 - 28.

¹⁷ FM 100-20, s. 2 - 6.
Ks. myös Seppänen, emt, s. 28.
Vrt. O'Neill, emt, s. 32.
O'Neillin mukaan maan armeija on usein valtaa pitävälle kansalaisia lojaalimpi. Niinpä avoin väkivalta onkin mahdollista vasta sitten, kun myös maan armeija on saatu kumouksellisten puolelle. Vasta kun vallassa oleva hallitus on saatu todelliseen kriisiin, on armeijakin saatavissa kumouksellisten puolelle.

simmaisessa vaiheessa sissiarmeija puolustautuu ylivoimaisen vihollisen strategista hyökkäystä vastaan, toisessa vaiheessa sissitoiminnalla kulutetaan ja uuvutetaan vihollista niin, että se joutuu siirtymään strategiseen puolustukseen, ja kolmannessa vaiheessa toteutetaan vastahyökkäys kansannousuun liittyen lähinnä konventionaalisen sodankäynnin menetelmiä käyttäen. Sissiarmeijan sodankäyntikyky kasvaa prosessissa siten, että sen koulutus ja varustus mahdollistavat kolmannessa vaiheessa ratkaisutaistelun tavanomaisen sodankäynnin menetelmin, toisin kuin kahdessa aikaisemmassa vaiheessa, joissa sitoutumista taisteluihin vihollisen asevoimia vastaan pyritään välttämään.¹⁸

Mao tiivistä sissisodan olemuksen kymmeneen periaatteeseen:

- Hyökkää ensin vihollisen hajanaisia ja eristettyjä voimia vastaan ja vasta myöhemmin keskitettyjä voimia vastaan.
- Ota haltuusi ensin maaseutu ja pienet sekä keskikokoiset kaupungit ja vasta myöhemmin suuret kaupungit.
- Päätaavoite on hävittää vihollisen tehokkaat voimat.
- Taistelussa käytä ylivoimaa vihollisen tuhoamiseksi, näin kokonaisuudessaan pienemmillä voimilla voidaan lopulta voittaa.
- Älä ryhdy taisteluihin valmistautumattomana.
- Älä pelkää mitään uhrauksia tai vaikeuksia.
- Käytä liikkuvaa sodankäyntiä vihollisen voittamiseksi.
- Valtaa heikosti puolustetut kaupungit.
- Käytä haltuusi saamiasi aseita ja joukkoja (vangit, loikkarit) omien voimien täydentämiseen.

---

¹⁸ Seppänen, emt, s. 43 - 47.

Ks. myös Thompson, Sir Robert: War in Peace. An Analysis of Warfare since 1945, Orbis Publishing London 1981, s. 6 - 7.

Vrt. O'Neill, emt, s. 35 - 38.

O'Neill käyttää näistä kumouksellisen sodan vaiheista nimityksiä strateginen puolustus, jona aikana luodaan poliittinen kumouksellinen järjestelmä, strateginen pysähdyksen tila (*strategic stalemate*), jolloin vastustajaa vastaan toimitaan sissisodan keinoin, ja strateginen hyökkäys, jolloin siirrytään taistelemaan tavanomaisen sodankäynnin keinoin.

- Käytä yhteenottojen välistä aikaa lepoon, uudelleen organisointiin ja koulutukseen.¹⁹

Tärkeimmät elementit Maon teoriassa ovat aika, alue ja tahto. Kumoukselliset vaihtavat aluetta aikaan, jota puolestaan tarvitaan pyrittäessä vaikuttamaan väestön tahtoon tuen ja voimien hankkimiseksi²⁰. Väestön voittaminen omalle puolelle oli siis tärkeämpää kuin alueiden hallinta. Mao kehitti teoriansa "pitkän marssin" vuosina 1934-1935 ja japanilaisia vastaan käydyn sissisodan aikana. Hänen teoriansa löytyvät kirjallisessa muodossa teoksista "*Mao Tse Tung's collected works*" ja "*Mao Tse Tung's selected writings*"²¹.

Maon oppeja sovelsivat ja kehittivät myöhemmin Indo-Kiinan sodassa *Vietminhin* joukkoja johtaneet Ho Chi Minh ja varsinkin kenraali Vo Nguyen Giap. Giap muotoili omat kolme kumouksellisen sodankäynnin vaihettaan seuraavasti:

- Tukialueiden perustaminen; sissit hankkivat turvalliset tukialueet ja perustavat tukikohtia (poliittinen taistelu väestön tuesta).
- Sissisota; hyökkäykset vihollisen liikenneyhteyksiä ja kylissä sijaitsevia valtakeskittymiä vastaan.
- Avoin sota konventionaalisiin joukoihin.²²

---

¹⁹ Thompson, emt, s. 6.
Ks. myös Dreyer, Edward L: China at War 1901 - 1949, Longman Singapore Publishers (Pte) Ltd., Singapore 1995, s. 351 - 352.

²⁰ Thompson, emt, s. 68.

²¹ Cross, J. P: The Jungle Warfare, Arms and Armour Press, Artillery House, Artillery Row 1989, s. 98 - 99.

²² Thompson, emt, s. 68.
Ks. myös Nalty, Bernard C: The Vietnam War. The History of America's Conflict in Southeast Asia, Salamander Books Ltd., London 1996, s. 42.

Siirtyminen vaiheesta toiseen vaati edellisen vaiheen onnistumista, jotta seuraavallakin vaiheella oli menestymisen edellytykset. Giap julkisti periaatteensa kirjaan "*People's war, people's army*".²³

Ernesto "Che" Guevara puolestaan loi ns. "*foco*"-tyyppisen kumouksellisen toiminnan periaatteen, jonka mukaan pienellä ydinsissijoukolla kyetään käynnistämään vallankumous. Toinen Guevaran muista teoreetikoista poikkeava tulkinta on kaupunkisissitoiminnan korostaminen ja sen analysointi. Guevaran mukaan ei riittänyt, että sissiliike eteni maaseuduilta esikaupunkeihin vaan samanaikaisesti sen tuli edetä kaupunkien sisältä esikaupunkeihin. Lisäksi Guevara kiinnittää erityistä huomiota kumouksellisen sodan alkuvaiheeseen. Tämä johtui siitä, että Guevaran, kuten myös Castron, oli aloitettava kumouksen rakentaminen tyhjästä, "ruohonjuuritasolta". Heidän kohdallaan olosuhteet eivät olleet aluksi kumoukselliselle toiminnalle suotuisia.²⁴

Guevara kirjasi kantavimmat periaatteensa teokseen "*La Guerra de Guerrillas*". Tämä kirja oli sittemmin innostuksen lähteenä brasilialaiselle Carlos Marighelalle, joka kirjoitti menetelmätasolle saakka ulottuvan teoksen "*The Handbook of Urban Guerrilla Warfare*". Tästä kirjasta yhdessä Guevaran tekstien kanssa on tullut kaupunkisissien ja terroristien perusoppikirja.²⁵

---

²³ Cross, emt, s. 99.

²⁴ Seppänen, emt, s. 202 - 205.
Ks. myös Cross, s.111 ja FM 100-20, s. 2 - 6.
Vrt. O'Neill, emt, s. 42 - 43.
O'Neill mainitsee Guevaran teorian pitävän sisällään paljon Maon oppeja. Kuitenkin sodan alkuvaiheen korostaminen johti lopulta siihen, että Guevara sodan kokonaisuuden pohdinnan sijasta sotkeutui toteutuksen yksityiskohtiin.

²⁵ Thompson, emt, s. 175.
Ks. myös Seppänen, emt, s. 204.

2.3. Kumouksellisen sodan yleiset vaiheet ja keinot

Kumouksellinen sota voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen; terrorismiin, sissisotaan ja tavanomaiseen sodankäyntiin. Ensimmäisessä vaiheessa terrorismilla pakotetaan hallinto radikaaleihin toimenpiteisiin väkivallan rajoittamiseksi. Näin aikaan saadulla turvattomuuden tunteella ja "poliisivaltion" synnyttämällä kasvataan tyytymättömien määrää, katkaistaan hallinnon ja väestön suhteet sekä luodaan otollista maaperää uuden, turvallisuuden takaavan hallinnon kannatukselle.²⁶

Harry Ecsteinin kirjassa *Terror as a Weapon of Political Agitation* terrorismille kumouksellisessa sodankäynnissä määritellään viisi tehtävää. Nämä ovat:

- Moraalin lujittaminen liikkeen sisällä.
- Kumouksellisen liikkeen demonstroiminen väestön keskuudessa.
- Väestön eristäminen valtakoneistosta.
- Vastavoimien eliminoiminen.
- Vastapuolen provosointi terrorismiin yleisen turvattomuuden luomiseksi.²⁷

Terrorismin keinoja ovat salamurhat, kidnappaukset, joukkomurhat, attentaatit, sabotaasit, kidutus, kiristys, tuhopoltot ja kaikki muut pelottelun ja uhkailun keinot. Toimintamuotojensa ja kohteidensa perusteella terrorismi jaetaan sokeaan ja valikoivaan terrorismiin. Ensiksi mainittua käytetään kumouksellisen sodan alkuvaiheessa ja se kohdistuu nimenomaisesti suuriin väkijoukkoihin mahdollisimman suuren turvattomuuden synnyttämiseksi. Valikoiva terrorismi taas iskee merkittä-

---

²⁶ Seppänen, emt, s. 46.
Ks. myös O'Neill, emt, s. 24.

²⁷ Seppänen, emt, s. 77.
Vrt. O'Neill, emt, s. 25.
O'Neill varoittaa kuitenkin yleistämästä liikaa terrorismin tavoitteita, koska ne ovat aina tapauskohtaisia.

viin kohteisiin ja pyrkii katkaisemaan hallinnolliset siteet eristämällä väestö paikallisista virkamiehistä.²⁸

Terrorismin tarve riippuu yleensä kumouksellisen liikkeen kansansuosioista. Siihen liittyy usein myös avoin ja/tai piilovaikuttaminen, joka toteutetaan hallinto- ja media-järjestelmiin solutetuin kaadereiden ja sympatisoijien toiminnalla. Mikäli kansansuosio on jo alkuvaiheessa suuri, voidaan terrorismi-vaihe ohittaa.²⁹

Sissisodankäynnillä luodaan perusteet konventionaalille sodankäynnille ja kulutetaan vastustajan voimia pakottamalla tämä reagoimaan sissien toimintaan. Samalla hallintokoneistoa manipuloidaan radikaaleihin toimenpiteisiin väestöä vastaan, jolloin sissiorganisaation kannatus kasvaa. Hallintokoneiston edustajat toiminta-alueella surmataaan, ja hallitukselle myötämielisiä yhteisöjä vastaan saatetaan lisäksi suunnata terroritoimia näiden pakottamiseksi sisseille myötämieliseksi.³⁰

Sissijoukot jakaantuvat pääjoukkoihin, alueellisiin sisseihin ja kyläsisseihin. Pääjoukot ovat kokopäivätoimisia taistelijoita, parhaiten koulutettuja sekä varustettuja ja muodostavat kumouksellisen toiminnan kovan ytimen.³¹

Alueelliset sissit ovat suhteellisen hyvin indoktrinoituja ja varustettuja ja toimivat sisseinä sen osan vuodesta, jolloin toimeentulon takaaminen ei vaadi heitä työskentelemään siviileinä esimerkiksi sadonkorjuussa ruokavarastojen hankkimiseksi.

---

²⁸ Seppänen, emt, s. 78 - 80.

Vrt. O'Neill, emt, s. 24.

O'Neill pitää terrorismia kuitenkin kaikissa muodoissaan tarkoitushakuisena, jolloin tavoitteet ovat pitkän aikavälin tavoitteita, välitavoitteita tai lyhyen aikavälin tavoitteita.

²⁹ Seppänen, emt, s. 46.

Vrt. O'Neill, emt, s. 26.

O'Neillin mukaan kumouksellisen sodankäynnin jyrkkä luokittelu ei ole useinkaan mahdollista. Vaiheet voidaan tavoitteiden mukaan lomittaa toisiinsa ja näin on myös tehty, jolloin syntyy ns. harmaita alueita.

³⁰ O'Neill, emt, s. 26.

³¹ Cross, emt, s.101 - 102.

si. Alueelliset sissit kyetään kokoamaan sekä hajauttamaan nopeasti ja heidän varusteensa ja aseensa ovat hallituksen joukoilta otettuja, joten niiden täydentäminen on yksinkertaista.³²

Kyläsissit toimivat siviileinä päivisin ja sisseinä öisin. Heidän etunaan on paikallistuntemus, mutta koulutustaso ja varustus ovat heikkoja. Kylää kohti sissejä on 5 - 10 kappaletta, joista tosin vain kolmen perussolu on aatteelle omistautunutta kaaderia. Kyläsissien tehtävät rajoittuvat tiedusteluun, ansojen rakentamiseen ja pieniin väijytyksiin.³³

Tämä kolmijako ei yleensä käytännössä ole näin selväpiirteinen, vaan eri tyypit saattavat sulautua toisiinsa ja vaihdella ajoittain keskenään. Kuitenkin eri tyyppisten sissien toiminnalla voidaan sitoa huomattaviakin määriä turvallisuusjoukkoja kerrallaan.³⁴

Kumouksellisen toiminnan onnistumisen perusedellytys on riittävä kansan tuki. Maon sanoja lainaten "sissi on kala, joka ui väestön muodostamassa vedessä". Tästä johtuen tarvitaan sopiva aate, jolla riittävän suuri kansansuosio on saavutettavissa. Kommunistisissa kumouksellisissa sodissa on usein hyödynnetty kansallisuusaatetta tai uskontoa, jonka avulla on saatu riittävä kannatus sodan voittamiseksi. Tämän jälkeen kovan linjan kaaderikommunistit ovat kyeneet ottamaan vallan eliminoimalla muiden ideologioiden edustajat vakiinnuttaen samalla oman asemansa avainpaikoilla.³⁵

---

³² Sama, s. 102.

³³ Sama, s. 101 - 102.

³⁴ Sama, s. 100 - 102.
Vuonna 1987 mm. Guatemalassa 43 000 miehen asevoimat sitoutuivat taisteluun 3 000 sissiä vastaan vastaavan luvun ollessa Hondurasissa 22 000 sotilasta 200 sissiä kohden.

³⁵ Seppänen, emt, s. 65 - 69.
Ks. myös O'Neill, emt, s. 71 - 74.
O'Neill jakaa kansan tuen passiiviseen ja aktiiviseen tukeen. Passiivinen tuki on ajatuksellista myöntymistä kumoukselliseen toimintaan ja aktiivinen tuki osallistumista eri muodoissaan kumoukselliseen toimintaan.

Aatteen lisäksi sissien on hankittava väestön tuki myös esimerkillisellä käyttäytymisellä. Maon ohjeistuksessa kehoitetaan kolmella ohjeella ja kahdeksalla säännöllä joukkoja välttämään mielivaltaisuuksia. Giap tiivisti saman asian Kansallisen Vapautusrintaman sotilaan kunniaavalassa: "Suhteissa väestöön on noudatettava kolmea ohjetta, jotka ovat: kunnioita kansaa, auta kansaa ja puolusta kansaa".³⁶

Maon termi "massojen mobilisointi" vaatii psykologisten menetelmien käyttöä väestön mielipiteen muokkaamiseksi. Se vaatii myös perinpohjaista alueen ja olosuhteiden tuntemusta, jotta myös niille väestöryhmille, joihin ei voida vaikuttaa aatteilla tai ideologioilla, voidaan antaa konkreettisia lupauksia parannuksista elinolosuhteisiin. Pelkkä väestön sympatia ei kuitenkaan riitä tavoitteen saavuttamiseen. Tämän vuoksi tarvitaan myös aktiivisia taistelijoita, joille jokaiselle täytyy luvata sitä, mitä he tarvitsevat. Toinen tapa on hankkia taistelijoita pakkovärväyksellä, jossa sopivaa henkilöstöä joko kaapataan tai pakotetaan painostuksella, uhkailulla sekä fyysisellä ja psyykkisellä väkivallalla liittymään sisseihin.³⁷

Väestön olosuhteiden parantamiseksi kumouksellinen toiminta tarvitsee paitsi propagandaa, myös konkreettisia toimia. Näitä voivat olla mm. valistustoiminta, sosiaalinen toiminta ja jopa työvoima-apu esimerkiksi sadonkorjuussa. Lisäksi lukuaitokampanjoiden ohessa voidaan sopivilla tekstivalinnoilla indoktrinoida väestöä. Sisseiksi värväytyneiden koulutuksella annetaan myös mahdollisuus parantaa omaa sosiaalista asemaa kyliin maanviljelijöiksi jääneisiin entisiin kumppaneihin nähden.³⁸

---

³⁶ Seppänen, emt, s. 119 - 121.
Ks. myös Dreyer, emt, s. 350 ja 352.

³⁷ Seppänen, emt, s. 64 - 69.
Vrt. O'Neill, emt, s. 74 - 85.
O'Neill esittää väestön tuen hankintamahdollisuuksiksi seitsemän keinoa. Niitä voidaan käyttää yhdessä tai erikseen. Keinot ovat karismaattisuudella (henkilön) houkuttelu, salaiset vetoamukset (pääasiassa älymystölle), julkiset vetoamukset kärsittyjä vääryyksiä vastaan, terrorismi, hallituksen provosoiminen vastatoimiteisiin, voiman näyttö sekä pakottaminen.

³⁸ Seppänen, emt, s. 69 ja 121.
Ks. myös O'Neill, emt, s. 84.

Myös maareformeja käytetään maatalousvaltaisissa valtioissa haltuunotetuilla alueilla käytännön toimenpiteenä kannatuksen kasvattamiseksi. Tällainen esimerkki uuden hallinnon paremmuudesta leviää nopeasti ja takaa sissien suosion kasvun heikko-osaisimman maanviljelijäväestön keskuudessa.³⁹

Sissiliike selviää kuitenkin vain harvoin ilman ulkoista tukea. Ainakin aseistuksen hankkimisessa ja koulutuksessa tarvitaan yleensä apua, sillä aseiden kaappaminen turvallisuusjoukoilta riittävässä määrin on - erityisesti kriisin alkuvaiheessa - hankalaa. Toinen tarpeellinen ulkoisen tuen muoto on turvallinen tukialue. Varsinkin sodan alussa on suurta hyötyä, mikäli sissit voivat ahdistettuina väistyä naapurivaltion puolelle, minne turvallisuusjoukot eivät voi tunkeutua. Näin voidaan sanoa, että sisseihin myötämielisesti suhtautuva rajanaapuri on onnistuneen sissitoiminnan edellytys ja toisaalta sen puuttuminen on yleensä johtanut sisseille tappiolliseen lopputulokseen.⁴⁰

2.4. Johtopäätöksiä

Sissisotien yleistymiseen johtaneet syyt olivat pitkälti yhteiskunnallisia ja siksi niiden kukistaminen puhtaasti sotilaallisin keinoin jäi yleensä tilapäisratkaisuksi. Siirtomaavallan purkautuminen johti myös etupiirien uusjakoon lännen ja idän välillä. Tämä johti siihen, että suurvallat ryhtyivät herkästi tukemaan sissisodan eri osapuolia estääkseen vastustajaa saavuttamasta pysyvää vaikutusvaltaa alueella.

---

³⁹ Seppänen, emt, s. 69.

⁴⁰ Seppänen, emt, s. 125 - 126.
Ystävällismielisen naapurimaan puuttuminen johti sissien tappioon tässä työssä käsiteltävien tapauksien lisäksi mm. Keniassa ja Kreikassa.
Ks. myös O'Neill, emt, s. 114 - 119.
O'Neill jakaa ulkoisen tuen moraaliseen, poliittiseen ja materiaaliseen tukeen sekä sanktioihin. Sisällöllisesti ne sivuavat Seppäsen mainitsemia ulkoisen tuen muotoja.

Sissisodankäynti on 1900-luvulla liitetty kiinteäksi kokonaisuudeksi kumouksellista sodankäyntiä ja näin sen kehittämistä ovat pitkälti vastanneet vasemmistolaisen kumouksellisen liikkeen johtohahmot. Toisaalta vastakumouksellisen ja vastasissisodankäynnin kehittäminen keskittyi länsivaltojen piiriin.

Sissien toiminnan perusedellytys on väestön tuen hankkiminen, jota ilman kumouksellisella sodankäynnillä ei ole menestymisen edellytyksiä. Tämän tuen saavuttamiseksi sissit ovat valmiita luopumaan alueesta voittaakseen aikaa indoktrinointityölle. Tästä johtuen sissisota joko voitetaan tai hävitään väestön mielipiteiden hallitsemisella.

Kumouksellisessa sodassa vaiheesta toiseen siirtyminen vaatii yleensä edellisen vaiheen onnistunutta loppuun saattamista. Tämän vuoksi vastakumouksellinen toiminta pitäisi pystyä aloittamaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Keinoina tähän voidaan käyttää mm. sosiaalisten erojen tasoittamista yhteiskunnallisilla toimenpiteillä sekä paikallishallinnon ja keskushallinnon yhteyksien riittävää turvaamista. Ylilyöntejä ja väestön mielipiteisiin negatiivisesti vaikuttavia toimenpiteitä tulisi välttää.

Sissien eristäminen väestöstä ei yleensä yksin riitä, vaan lisäksi olisi kyettävä estämään ulkoisen tuen kulku sisseille. Tämä vaatii rajojen valvontaa ja soluttautumistoiminnan ehkäisemistä. Eristettynä ulkoisesta tuesta ja väestöstä sissiliike kuihtuu itseksensä.

Käytännössä onnistunut vastasissitoiminta edellyttää sissisodan periaatteiden tuntemista ja niiden tyhjäksi tekemistä. Tällaisia keinoja ovat mm.

- Väestön tuen hankkiminen hallituksen toimille.
- Hallituksen vaikutuksen vahvistaminen maaseudulla.
- Tarvittavat uudistukset tyytymättömyyden vähentämiseksi.
- Sissien eristäminen väestöstä ja ulkoisesta tuesta.
- Sissien pakottaminen taisteluihin ennen kuin he ovat siihen valmiita.

- Sissien tukialueiden etsiminen ja paikantaminen.
- Sissien tuhoaminen.

Kaikissa edellä mainituissa tekijöissä aika on ratkaiseva tekijä, sillä hallituksen on ehdittävä tehdä vastatoimensa ennen kuin sissiliike voimistuu niin paljon, että sen tukahduttaminen käy mahdottomaksi.

3. Malaija - voitto vastaisille

3.1. Malaija toiminta-alueena ja kriisin tausta

Malaija (myös Malaiji) sijaitsi Kaakkois-Aasiassa lähellä päiväntasaajaa käsittäen Malakan niemimaan pääosan. Alue kuuluu nykyiseen Malesian liittovaltioon pl. Singapore. Britit saapuivat alueelle vuonna 1795 ja tekivät siitä kruununsiirtomaansa vuonna 1867. Toisen maailmansodan aikana vuosina 1942 - 44 alue oli Japanin miehittämä ja se palautui taisteluitta brittien hallintaan vuonna 1945 Japanin hävittyä sodan.⁴¹ Malaijin kriisin katsotaan alkaneen vuonna 1948 ja päättyneen vuonna 1960. Alueen kartta on liitteenä 1.

Malakan niemen pinta-ala on noin 150 000 km². Käsiteltävänä aikakautena alueesta noin 80% oli sademetsien peittämää. Niemeä halkoo kaksi yli 2 000 metriin kohoavaa vaikeakulkuista vuoristoaluetta. Pinta-alasta viljeltyä oli noin viidennes. Päivälämpötila vaihtelee +21°C ja +32°C:sta välillä, ja päivän pituudessa on vain vähäisiä vaihteluita. Voimakkaat sadekuurot ovat tavallisia ympäri vuoden alueen kuuluessa maapallon sateisimpiin.⁴²

Malaijan kantaväestö muodostui useista etnisistä ryhmistä. Pääväestö, malaijit, tulivat alueelle 1000-luvulta alkaen. Brittisiirtomaan tärkeimmiksi tulonlähteiksi muodostuivat noin 700 tinakaivosta ja 1,2 miljoonaa hehtaaria käsittävät kumiplantaasit. Vuodesta 1850 lähtien alueelle muutti työntekijöiksi kiinalaisia ja intialaisia suurina aaltoina. Britit jakoivat alueen laajaksi malaijivaltioiden federaatioksi ja suoraan hallittaviksi Penangin, Malakan ja Singaporen kolonioiksi. Siirtolaisilla ei ollut federaation alueella kansalaisoikeuksia.⁴³

---

⁴¹ Pyöhönen, Otto (päätoim.): SUURI maailmantieto. Maantieteen hakuteos: valtiot ja kaupungit, luonnon- ja matkailunähtävyydet. Oy Valitut Palat, Helsinki 1993, osa 6, s. 122 - 123.

⁴² Sama, s. 114.

⁴³ Sama, s. 118 - 119.
Vuonna 1947 väestöjakauma oli 2,6 miljoonaa malaijia (50%), 2 miljoonaa kiinalaista (38%), 578 000 intialaista (11%) ja 12 000 brittiä (0,2%).
Ks. myös Carver, Michael: War Since 1945, London 1980, s. 12 - 13 ja

Toisen maailmansodan japanilais miehityksen aikana Malaijan alueella harjoitettiin brittien ja kiinalaisten vastaista sekä malaijalaisia suosivaa politiikkaa. Sorto aiheutti noin 500 000 kiinalaisen muuttamisen kaivoksilta ja plantaaseilta viidakoon elannon hankintaan. Tämän väestönosan asema oli varsinainen sodan syy. Jo toisen maailmansodan aikana lähinnä kiinalaiset kommunistit muodostivat vastarintaliikkeen (*Malayan People's Anti-Japanese Army, MPAJA*), jonka britit varustivat ja kouluttivat toimimaan osana brittiläistä *Force 136* -nimistä vastasisiysikköä. *MPAJA*:n johtaja Ch'en P'ing palkittiin sodan jälkeen brittiupseerin arvolla. Sissien vahvuus oli noin 10 000 miestä. Toisen maailmansodan päätyttyä näistä sisseistä noin 4 000 kätki aseensa muodostaen *MPAJA Old Comrades Association*in suunnitteilla olevan kommunistivallankumouksen ydinjoukoksi.⁴⁴

Vuonna 1948 Malaijan alueesta muodostettiin yhtenäinen unioni, jolloin varsinkin taloutta hallitseva kiinalainen väestönosa koki jälleen jäävänsä ilman oikeuksia, kun maaton, viidakoissa asuva väestö ei muuttanutkaan takaisin kaupunkeihin. Tällöin loppui myös sisäinen taistelu 1928 perustetussa kommunistipuolueessa (*Malaijan Communist Party, MCP*) rauhanomaisen vaihtoehdon kannattajien tapioiksi. Samalla *MPAJA* muutti nimensä *MRLA*:ksi (*Malayan Races' Liberation Army*) ja siirtyi täysimittaiseen sissitoimintaan. Kesäkuun 16. päivänä 1948 Malaijalle julistettiin poikkeustila, joka oli samalla kriisin alku.⁴⁵

Hayden, H. T. (ed.): *Shadow War. Special Operations and Low Intensity Conflict*, Pacific Aero Press, California 1992, s. 174.

⁴⁴ Thompson, emt, s. 81.
Ks. myös Carver, emt, s. 12 - 14,
Warner Philip: *The Special Air Service*, William Kimber & Co., London 1971, s. 190 ja
Asprey, Robert B: *War in the Shadows*, Macdonald and Jane's Publishers Ltd., London 1975, s. 841.
Ch'en P'ing oli syntynyt vuonna 1921 ja oli Malaijan kommunistisen puolueen keskuskomitean kakkosmiehenä. Hän toimi toisen maailmansodan aikana taistelussa japanilaisia vastaan läheisessä yhteistyössä brittien erikoisjoukkojen (*Special Operation Executive, SOE*) kanssa ja palkittiin ansioistaan brittiläisellä kunniamerkillä (*Order of the British Empire*). Malaijan kriisin jälkeen Ch'en P'ing pakeni 400:n kannattajansa kanssa Malaijan - Thaimaan raja-alueelle, missä he jatkoivat kumouksellista toimintaansa ilman mainittavia saavutuksia.

⁴⁵ Carver, emt, s. 13 - 16.
Ks. myös Hayden, emt, s. 173 - 174.

Malajian maasto suosi sissien toimintaa. Pääkulkuyhteydet (rautatiet ja maantiet) kulkivat länsirannikkoa pitkin sekä vuorijonojen välissä, ja metsäisyys - metsä oli 20 - 25 m korkean puuston täysin varjostamaa - teki ylläköiden järjestämisen helpoksi lähes missä tahansa. Liikkuminen oli mahdollista vain valmiita polkuja pitkin, ja jopa suuret sissileirit oli mahdollista salata ilmasta tapahtuvalta tiedustelulta. Lisäksi *MPAJA*:n sotilaat olivat erittäin hyvin selvillä brittiarmeijan metodeista; sekä avuista että heikkouksista.⁴⁶

Osa metsäalueesta oli kuitenkin kaikille osapuolille käyttökeltontonta suota. Tämä tuotti haittaa erityisesti sisseille, jotka joutuivat hakemaan tukialueensa neljältä osin epäyhtenäiseltä alueelta, mikä lähes esti sissien kootun toiminnan. Lisäksi vaikeakulkuisimpia alueita asutti pääosin etninen malaijiväestö, joka muuttui sodan kuluessa yhä vihamielisemmäksi sisseille, joita tukeva kiinalaisväestö taas asui lähinnä metsäalueiden reunoilla ja kaupungeissa. Myös yhteydet rajan taakse pohjoiseen Thaimaahan olivat rajoitetut.⁴⁷

3.2. Sissisodankäynti

Kommunistipuolue *MCP*:n organisaatio laadittiin Leninin ja Maon oppien mukaisesti. Puolueen perustamisesta alkaen tavoitteena oli saavuttaa väestön kannatus, mutta vasta japanilais miehityksen aika vuosina 1942 - 45 mahdollisti menestyksen. Kun kiinalaisväestön syrjitty asema jatkui sitten vielä sodan jälkeenkin, kommunistien kannatus kasvoi edelleen ja johti lopulta kumouksellisen liikkeen syntyyn. Vuoteen 1948 mennessä *MCP* oli saavuttanut vankan aseman ammattiyhdistyksissä, kiinalaisissa kouluissa ja nuorisjärjestöissä. *MPAJA*:n aseet olivat kätkeytyinä viidakkoon, ja brittien malaijeja suosivat toimet antoivat muodollisenkin syyn siirtyä sissisotaan.⁴⁸

---

⁴⁶ Thompson, emt, s. 82 ja 88.
Ks. myös Carver, emt, s. 15 ja Hayden, emt, s. 173.

⁴⁷ Thompson, emt, s. 82 ja 88.

⁴⁸ Sama, s. 81 - 82.

Sodan strategia lainattiin lähes sellaisenaan Maolta. Sissisodan päätavoite oli "sielujen voittaminen", joka aloitettiin maaseudulta. Tämän jälkeen oli tarkoitus pienempiä kyliä valtaamalla saartaa kaupungit, jonka jälkeen sota vietäisiin loppuun tavanomaisin sotatoimin. Organisaation johdossa oli noin kymmenjäseninen poliitbyroo kaikilla organisaatiotasolla seudusta (*region*), provinssista ja alueesta (*district*) aina kylätasalle saakka. Poliittinen organisaatio vastasi hallinnon lisäksi aluekomitean ja armeijan huollosta, värväämisestä ja tiedustelusta.⁴⁹

Armeija muodostui ydinsolun ympärille aluetasalla ensin joukkueeksi, sitten komppaniaksi ja lopulta värväyksen ja varustuksen parantuessa pataljoonaksi. Taisteluryhmyksessä aluetasa (poliittinen osa) oli eturintamassa kylissä armeijan toimiessa viidakon suojista selustasta.⁵⁰ Toimintaperiaatetta voidaan lähes kaikilta osin pitää sissisodan kannalta klassisena. Periaate on esitetty liitteessä 2.

Kun sissien toimintamallina käytetään Maon kolmea sodan vaihetta, voidaan ensimmäisen vaiheen katsoa alkaneen heti vuoden 1945 jälkeen ja jatkuneen ainakin vuoden 1948 loppupuolelle. Tähän kuului mm. organisaation luominen, koulutuksen käynnistäminen ja tukialueen mobilisoiminen. Sissisodan aloittamisen jälkeen voidaan toisen vaiheen vielä ajatella alkaneen, mutta sitä ei koskaan saatu vastasissitoiminnan takia vietyä päätökseen.⁵¹

Sissien ideologinen tuki tuli "maailmankommunismilta", mutta läheisyydessä ei ollut tukevaa valtiota. Loogisimman tukijan, Kiinan, voidaan lisäksi alkuvaiheessa

---

Vrt. Hayden, emt, s. 173.

Kesällä 1948 Kalkutassa järjestettiin kansainvälinen nuorten kommunistikonferenssi, jossa Moskovan väitetään käskeneen Malaijan, Indonesian ja Burman kommunistipuolueita käynnistämään aseellisen taistelun. Tätä väitettä ei liene todistettu, vaikka Hayden pitääkin asiaa totena.

⁴⁹ Thompson, emt, s. 84 - 85.

Thompson vertaa Malaijan sissien strategiaa Ho Tsi Minhin Vietnamiin tai Maon Kiinaan, jossa lähes täysin vastaavalla strategialla voitettiin sota. Olosuhteet Vietnamissa ja Kiinassa kuitenkin suosivat sissejä, toisin kuin Malaijalla.

⁵⁰ Sama.

⁵¹ Carver, emt, s. 17 - 18.

Ks. myös Seppänen, emt, s. 32 - 45.

olettaa keskittyneen omaan sisäiseen kamppailuunsa, eikä rajanaapuri Thaimaa - ikivanha monarkia, missä kommunistipuolue oli kielletty jo vuonna 1933 - tukenut sissejä millään merkittävällä tavalla.⁵² Tätä voidaan pitää joiltakin osin jopa ratkaisevana sissien tappiolle; geopolitiista asemaa ja ympäristöä ei vallankumousliikettä voi valita.

Sissien vahvuus oli vuonna 1947 noin 4 500 miestä. Aluksi nämä joukot jakaantuivat kahdeksaan ja myöhemmin kymmeneen rykmenttiin. Lisäksi *MRLA*:n osana toimivat salamurhiin ja sabotointiin erikoistuneet ns. *Lie Ton Ten* -iskuryhmät. 1950-luvulla sissien määrä kasvoi enintään 10 000:een mieheen.⁵³ Edellä mainitun perusteella sissit kykenivät vaivoin täydentämään miestappionsa, mutta vahvuuden kasvattaminen sen sijaan ei onnistunut. Lisäksi organisaatioissa jouduttiin tehokkaan vastasissitoiminnan vuoksi palaamaan pienempiin kokoonpanoihin.⁵⁴ Tämän takia sodan kolmanteen vaiheeseen siirtyminen - tavanomaisin sotatoimin toteutettava hyökkäyssota - ei ollut mahdollista. Taistelu väestön tuesta ei onnistunut.

Sissien sotilaallisena ja poliittisen tavoitteena oli:

- saada paikallinen väestö kontrolliin,
- aloittaa taistelut maaseudulla ja
- tuhota hallituksen arvovalta.⁵⁵

Viidakkoalueella toimivat varsinaiset kiinalaisesta vähemmistöstä muodostetut sissijoukot, kylissä omat sissijoukot ja välialueella "paikallisjoukot". Tämän lisäksi

⁵² SUURI maailmantieto, osa 9, s. 242 - 243.

⁵³ Hayden, emt, s. 173.
Ks. myös Thompson, emt, s. 83 ja Carver s. 16 - 17.

⁵⁴ Strawson John: A History of the SAS Regiment, Martin Secker & Warburg Ltd., London 1984, s. 154 - 158.
Ks. myös Ladd James D: SBS. The Invisible Raiders, Lionel Leventhal Ltd., London 1983, s. 144.

⁵⁵ Thompson, emt, s. 82 - 83.

sissijoukkoon kuuluivat tiedusteluosat, propagandajoukot, terrori- ja sabotaasijoukot sekä paikallisen väestön sympatioiden herättämiseen tarkoitetut propaganda-joukot. Suurimmillaan osastot olivat noin komppanian suuruisia.⁵⁶

Sissien päätaistelumenetelmänä olivat yllätköt junia ja linja-autoja vastaan viidakoteilla sekä hyökkäykset kumiplantaaseille ja tinakaivoksille. Noin 200-miehiisiä komppanioita käytettiin hyökkäyksiin syrjäisimmillä alueilla oleviin kyliin ja poliisi-asemille. Näissä iskuissa viranomaiset yleensä tapettiin ja aseet varastettiin. Aktiivisimmillaan toiminta oli vuosina 1951 - 52. Vuonna 1951 iskuja oli 3 749 ja seuraavana vuonna 3 727. Vuodesta 1953 vastasisstotoiminta sitten alkoi vaikuttaa tehokkaasti, ja sissien iskujen määrä vähentyi 1 170:een.⁵⁷

Malaijan sissien ongelmat alkoivat jo sodan alussa. Keskeiset taktiset ongelmat syntyivät:

- Joukkojen koulutustasosta. Vaikka osa sisseistä oli *MPAJA*:n veteraaneja, taistelut japanilaisten kanssa olivat kuitenkin jääneet vähäisiksi. Eryityisesti suurempien joukkojen johtamisessa oli ongelmia.
- Huonoista ja hajanaisista toiminta-alueista. Pääosa aktiviteetista oli suunnattava oman toiminnan kannalta epäedulliselle alueelle viidakon ulkopuolelle.
- Vähäisestä paikallisen väestön antamasta tuesta varsinkin *New Village* -ohjelman⁵⁸ toteuttamisen jälkeen.
- Huolto-ongelmista (vrt. edellä).⁵⁹

---

⁵⁶ Sama, s. 85.

⁵⁷ Hayden, emt, s. 174.
Ks. myös Carver, emt, s. 25 - 26.

⁵⁸ Hayden, emt, s. 175.
New Village -ohjelmalla pyrittiin luomaan turvallisuusjärjestelmä kylien suojaksi.

⁵⁹ Carver, emt, s. 16 - 18.

Kokonaisuutena sissijoukot oli kuitenkin organisoitu selväpiirteisesti, mutta niiden toimintatavoilla ei saavutettu tulosta. Taktisella tasolla sissien suurin ongelma oli alueen vähäinen ja huonokuntoinen tiestö. Joukot joutuivat siirtymään pitkiä matkoja ylläkköpaikoille kuorma-autoilla hallituksen joukkojen valvonnassa olevia teitä pitkin ja käyttämään viidakossa riistapolkuja. Hallituksen joukkojen saatua ilma-aseen laajaan käyttöön vastasissitoimintaa varten sissien toimintaedellytykset hävisivät lähes kokonaan samalla, kun vastasissien toimintamahdollisuudet parantuivat oleellisesti. Ainoaksi todelliseksi ja toimivaksi joukoksi sissitoiminnassa jäivätkin tämän jälkeen varsinaiset kiinalaiset taistelussissit.⁶⁰

3.3. Vastasissisodankäynti

Brittien näkökulmasta Malajian kriisi ja sen ratkaisu jakaantui neljään vaiheeseen: Ensimmäisessä vaiheessa vuodesta 1948 vuoteen 1950 armeijan ja poliisin operaatiot toteutettiin poliisikomentajan alaisuudessa kriisin ollessa vielä itämisvaiheessa. Toisessa vaiheessa vuodesta 1950 vuoteen 1952 keskityttiin uudelleenasettamiseen (*New Village* -ohjelma). Kolmas vaihe vuodesta 1952 vuoteen 1957 saakka oli armeijan vastasissitoiminnan aikaa. Sodan viimeisessä vaiheessa vuosina 1957 - 1961 terroristien toiminta saatiin lopullisesti tukahdutettua.⁶¹

Poikkeustila julistettiin Malajialle kesäkuussa 1948 Perakin alueen väkivaltaisuuksien takia. Vuoteen 1951 saakka väkivaltaisuuDET lisääntyivät koko ajan, vaikka alkuvaiheen tapaustiheys, noin 200 iskua kuukaudessa, putosikin jo vuonna 1949 puoleen. Vastasissitoiminnassa keskityttiin aluksi sissien sotilaallisen osan tuhoamiseen, mutta menestystä ei saavutettu. Tässä vaiheessa sissien organisaatio edelleen vahvistui, ja vuonna 1950 oltiin tasolla noin 400 iskua kuukaudessa. Samaan aikaan viranomaisen suhtautuminen kiinalaisväestöä kohtaan muuttui yhä kielteisemmäksi, mikä vain vahvisti sissien kannatusta. Sodan alun väkivaltaisuu-

⁶⁰ Crawford S: *The SAS at Close Quarters*, Sidgwick & Jackson, London 1980, s. 26 - 28.

⁶¹ Olli Jaakko: *Brittiläisten erikoisjoukkojen käyttö terrorismin vastaiseen taisteluun II maailmansodan jälkeen*, Kadettikurssin tutkielma, tammikuu 1997, s. 25.

det kulminoituivat lokakuussa 1951 kuvernööri Sir Henry Guerneyn murhaan väijytyksessä. Tällöin *MPLA* oli voittamassa sotansa.⁶²

Sissien toimintaideologiassa oli brittivallan palautuksen jälkeen kuitenkin kaksi heikkoutta, jotka tulivat olemaan ratkaisevia koko sodan lopputulokselle. Ensinnäkin malaijilaiset kannattivat vallassa olevaa hallitusta kommunistien ollessa sekä kansallisuudeltaan että rodultaan vähemmistössä. Toiseksi oikeutus itsenäistymissotaan oli mennyt, kun britit olivat luvanneet maalle itsenäisyyden aivan kuten Intialle, Pakistanille ja Burmallekin.⁶³

Iskujen määrän alkaessa vuonna 1950 jälleen kasvaa hallitus ryhtyi vakavissaan taisteluun sissejä vastaan. Tämä johti mm. seuraaviin toimenpiteisiin:

- Brittiläisten pataljoonien määrä kaksinkertaistettiin alun 10:stä 20:een.
- Poliisia vahvennettiin malaijivärvätyillä 9 000:sta lähes 40 000:een.
- Armeijan liikkuvuutta parannettiin helikoptereilla ja iskukykyä lisättiin Lincoln-pommituskoneilla.
- Viidakkosodankäyntiä varten ryhdyttiin perustamaan erikoisjoukkoja, ensin *Ferret Force* ja vuonna 1950 *Malayan Scout* -niminen SAS-yksikkö, joka vuonna 1952 laajeni rykmentiksi.
- Yli 12-vuotias väestö luetteloidtiin.
- Koko maahan julistettiin hätätalalaki - tämä käsitti mm. mahdollisuuden jatkaa pidätysaikaa aina kahteen vuoteen saakka -, liikkumisrajoituk-

---

⁶² Carver, emt, s. 18 - 19.

Ks. myös Thompson, emt, s. 83 ja Hayden, emt, s. 174.

Thompsonin mukaan kuvernöörin murhaan johtaneen kehityskulun voidaan katsoa aiheutuneen myös virhearvioinnista, koska vastatoimet sissien hyökkäyksille tuntuivat tehoavan jo vuonna 1949.

Vrt. Asprey, emt, s. 846.

Iskujen määrä ei kuitenkaan korreloi tappioiden kanssa, sillä vuonna 1949 tappioiden määrä oli suurimmillaan. Vuonna 1948 Ch'en P'ingin sissit tappoivat 315 siviiliä, 89 poliisia ja 60 sotilasta. Vuonna 1949 sissit tappoivat 723 ihmistä, joista 494 oli siviileitä ja vuonna 1950 kokonaismäärä oli 534 kuollutta.

⁶³ Thompson, emt, s. 82.

sia ja ulkonaliikkumiskieltoja annettiin, kotietsinnät mahdollistettiin ilman lupaa, sissien avustamisesta langetettiin raskaat rangaistukset ja aseellisista rikoksista kuolemantuomiot.⁶⁴

Vuonna 1950 sotilaallisten operaatioiden päälliköksi nimitettiin kenraali Sir Henry Briggs. Hän tajusi, että voiton avaintekijöitä olivat siviilien tuen saaminen hallitukselle ja sissien eristäminen huoltoalueistaan. Lisäksi vastatoimenpiteet oli keskitettävä yhden johdon alaisuuteen, mitä varten maahan perustettiin sotakabinetia vastaava neuvosto (*Emergency Operations Council, EOC*). Kaavailujensa pohjalta kenraali Briggs laati suunnitelman (*The Briggs Plan*) sodan voittamiseksi. Tämän suunnitelman mukaan vastakumouksellinen toiminta tuli perustua neljään vaiheeseen:

- Asutuille alueille kylien suojaamiseksi oli rakennettava turvallisuusjärjestelmä (*New Village* -ohjelma).
- Asuttujen alueiden kommunistiorganisaatiot oli tuhottava.
- Sissit oli eristettävä huollostaan asutuilta alueilta.
- Sissit oli tuhottava.⁶⁵

---

⁶⁴ Hayden, emt, s. 174 - 175.
Hätätilalailla vastatoimille saatiin laillinen perusta. Väestön vastustus jäi vähäiseksi, ja mm. rekisteröinti sujui nopeasti kommunistien vastustuksesta huolimatta.
Ks. myös Olli, emt, s. 9 ja s. 24 ja
Geraghty, Tony: *Who Dars Wins, The Story of the Special Air Service 1950 - 1980*, Arms and Armour Press, London 1980, s. 22 - 23.
Ferret Force luotiin *Force 136*:n veteraaneista sekä joidenkin tavallisten pataljoonien vapaaehtoisista. Lisäksi britit alkoivat tuoda Malajalle Borneosta *Iban*-nimiseen viidakkoheimoon kuuluvia *Dyak*-jäljestäjiä, jotka myöhemmin osoittautuivat erittäin hyödyllisiksi.
SAS (Special Air Service) perustettiin toisen maailmansodan aikana vuonna 1942 brittien Pohjois-Afrikan sotatoimia varten häiritsemään saksalaisten huoltokuljetuksia ja tuhoamaan heidän lentokoneitaan kentille. Sodan jälkeen joukoille ei nähty välitöntä käyttötarvetta ja ne lakkautettiin.

⁶⁵ Asprey, emt, s. 848 - 849 ja Hayden, emt, s. 175.
Sotakabinetia johti paikallinen pääministeri ja jäsenenä olivat keskeiset muut ministerit sekä sotilasoperaatioiden päällikkö (Briggs itse), puolustushaarakomentajat ja poliisikomentaja.
Vrt. Carver, emt, s. 20 - 21.
Carverin mukaan pääosa sotilaallisista operaatioista toteutettiin alkuvaiheessa huonolla tiedustelulla, ja tuloksia ei saavutettu. Briggsin luomaa kokonaisstrate-

Käänte vastasissien eduksi alkoi vuonna 1952, kun kenraali Briggs'in seuraajaksi tuli kenraali Sir Gerald Templer. Sotilaallisten operaatioiden päällikön tehtävien lisäksi kenraali Templeristä tuli samalla myös kuvernööri, ylin brittivallan edustaja Malaijalla. Tämän jälkeen vastakumoksellista toimintaa johti yksi ja sama henkilö.⁶⁶

Kenraali Templer jatkoi siitä, mihin kenraali Briggs oli jäänyt korostaen sodan poliittista puolta. Templer toikin julki Britannian hallituksen tavoitteen itsenäisestä Malaijasta. Tämä julkilausuma meneillään olevana kriittisenä ajankohtana puhdisti hämmästyttävästi ilmapiiriä Malaijalla ja vahvisti heti Templerin asemaa sekä poliittisena että sotilaallisena johtajana.⁶⁷ Niinpä jo vuonna 1953 Malaijalle perustettiin malaijilais-kiinalais-intialaiselle pohjalle itsenäisyyspuolue, joka sai heti laajan kannatuksen, myös kiinalaisväestön keskuudessa. Tämän kehityksen tuloksena Malaija itsenäistyi rauhallisesti 31.8.1957⁶⁸.

Sodan poliittinen ulottuvuus oli kokonaisratkaisun kannalta tärkeintä. Samanaikaisesti käynnissä ollut Korean sota (1950 - 53) nosti tinan ja kumin hinnat korkealle, ja Malaija alkoi vaurastua. Kenraali Briggsin suunnitelman mukaan aloitettiin laaja *New Village*-ohjelma, jossa 500 000 viidakossa asunutta kiinalaista asutettiin uudelleen 500 kylään. Tämä kavensi oleellisesti sissien elinmahdollisuuksia. Kylät kaavoitettiin hyvin, niihin rakennettiin tiet, kaivot, kaupat, koulut ja sairaanhoito. Maa annettiin asukkaille omaksi, samoin rakennusaineet taloja varten ja lisäksi perheet saivat 100 dollaria alkupääomaksi. Kylät aidattiin piikkilangalla, niihin asetettiin 20-miehinen poliisiosasto, ja kyläläisistä luotiin kodinturvajoukko. Samalla aloitettiin tarkka elintarvikekontrolli, jolla estettiin ruoan vieminen ulos kylästä. Näin sissit pakotettiin syvemmälle viidakkoon omille viljelyksilleen, jolloin ky-

---

giaa noudatettiin kuitenkin menestyksellisesti sen jälkeen, kun johto oli keskitetty yhdelle miehelle.

⁶⁶ Asprey, emt, s. 850.

⁶⁷ Sama.

⁶⁸ Carver, emt, s. 21 - 23.
Malaijasta tuli liittovaltio, joka vuonna 1963 muutamin lisäalueiitoksin muutti nimensä Malesian liittovaltioksi.

se olikin enää lähinnä omasta selviämisestä kumouksen sijaan. Operaatio saatiin toteutettua kenraali Templerin tuloon mennessä vuoden 1951 lopussa.⁶⁹

Kenraali Templer kiinnitti huomiota myös sotilaallisen toiminnan parantamiseen ja samalla selkiytti sekä siviili- että sotilaallisen sektorin vastuualueita. Joukkojen operatiivisia toimintaedellytyksiä parannettiin mm. seuraavasti:

- Joukkojen taktista liikkuvuutta lisättiin ottamalla käyttöön raskaampia helikoptereita.
- Poliisi ja itsepuolustusjoukot varustettiin myös raskailla aseilla.
- Itsenäisyyttä silmällä pitäen Malajalle luotiin kansallinen armeija.
- Uusien kylien suojaksi muodostettiin kodinturvajoukot.
- Armeijan vahvuus nostettiin 40 000:een mieheen. Näistä 25 000 oli brittejä, 10 000 gurkhia ja 5 000 muita kansainyhteisön joukkoja.
- Poliisin vahvuus lisättiin 40 000:een mieheen.⁷⁰

Edellä mainittu miesmäärän lisäys kasvatti hallituksen joukkojen ylivoiman sissien suhteen 10:1:een sissien vahvuuden noustua samanaikaisesti vuosina 1952 - 1953 maksimiinsa eli noin 10 000:een mieheen. Vuonna 1955 kansallisen armeijan ja poliisin vahvuus oli jo 300 000 miestä, jolloin ylivoima oli ainakin 60:1:een.⁷¹

Tiedustelussa päävastuu annettiin poliisille armeijan vastatessa itse operaatioista. Kohde kerrallaan sissit tuhottiin, ja alue määritettiin valkoiseksi. Turvallisuuden tultua taatuksi sääntely purettiin, ja hallinto annettiin kyläläisille. Toiminnan teho näkyy tappiotaulukossa liitteessä 3. Sissien menetykset saatiin pidettyä korkeina

---

⁶⁹ Thomson, emt, s. 86 - 87 ja Carver, emt, s. 20 - 23.
Ks. myös Hayden, emt, s. 176 ja Asprey, emt, s. 848.
Hayden mainitsee uudelleen asutettuja ihmisiä olleen jopa 600 000. Asprey taas mainitsee uusia kyliä olleen vain 400.

⁷⁰ Hayden, emt, s. 177.

⁷¹ Sama, s. 177.
Ks. myös Thompson, emt, s. 83.
Thompson esittää armeijan vahvuudeksi 30 000 ja poliisin vahvuudeksi 60 000 miestä. Kokonaisuutena voimasuhde on kuitenkin sama.

vuoden 1952 jälkeenkin samalla, kun muut tappiot vähenivät koko ajan. Vuonna 1954 Ch'en P'ingin joukot oli lyöty, ja viisi vuotta kestänyt puhdistusoperaatio alkoi.⁷²

3.3.1. Vastasissitoiminnan sotilaalliset menetelmät

Sodan alkaessa operaatiot sissejä vastaan suunniteltiin toisen maailmansodan oppien mukaisesti. Vuosina 1948 - 50 sotaa käytiin vain taktisella tasolla tavoitteena sotilaallinen voitto. Väestön tuen hankintaan ei juuri kiinnitetty huomiota. Väkivaltaisuuksien kasvaessa menetelmät huomattiin kuitenkin riittämättömiksi sissien voiman koko ajan kasvaessa, ja vähitellen massamaisesta joukkojen käytöstä luovuttiin. Sissejä vastaan ryhdyttiin taistelemaan sisseille tyypillistä taktiikkaa käyttäen - pieninä osastoina partioiden ja ylläköiden toiminta-aikojen ollessa usein hyvinkin pitkiä. Tavoitteena oli vähitellen kuluttaa sissiosastoja lopullisena päämääräänä näidän tuhoaminen.⁷³ Tulivoiman käyttöä oli myös rajoitettu; esimerkiksi laajoihin massapommituksiin ei ryhdytty lainkaan siviiliväestön voittamiseksi vastasissien puolelle⁷⁴.

Sodan alkuvaiheessa tehtävät suunniteltiin lyhytkestoisiksi, päivistä muutamiin viikkoihin, mutta loppuvaiheessa jo useiden kuukausienkin pituisiksi operaatioiksi⁷⁵. Tällaisiin tehtäviin käytettiin pääasiassa SAS-joukkoja, joiden tehtävä oli kaksijakoinen. Sotilaallisia tehtäviä varten rykmentistä lähetettiin viidakkoon usein pitkiksikin ajoiksi noin 14 miehen vahvuisia partioita, joita vahvennettiin vielä kiinalaisilla tiedustelu-upseereilla sekä paikallisilla poliiseilla. Partiot perustivat yleensä viidakkoon radioilla varustettuja tukikohtia, joista 3 - 4 miehen ryhmät

---

⁷² Carver, *emt*, s. 21 - 23.
Ks. myös Thompson, *emt*, s. 83 ja Hayden, *emt*, s. 178.

⁷³ Thompson, *emt*, s. 17.

⁷⁴ Cross, *emt*, s. 132 - 133.

⁷⁵ Sama.
Ks. myös Thompson, *emt*, s. 82 - 83.

hankkivat tiedustelutietoja partioimalla laajempaa aluetta ja väijyivät sissejä löydetyillä kulku-urilla. Lisäksi partiot johtivat maasta ilmavoimien iskuja löydettyjä sissien tukikohtia vastaan. Sodan loppuvaiheessa SAS-joukkoja käytettiin muiden joukkojen ohella myös suurempina osastoina takaa-ajettujen sissien saarrostaamiseen ja tuhoamiseen. Toisaalta SAS-joukot hankkivat myös paikallisten asukkaiden luottamusta mm. antamalla heille lääkintäpalveluita ja suojaamalla heitä sisseiltä.⁷⁶

SAS:n lisäksi britit käyttivät Malaijalla 3. Kommandoprikaatin joukkoja (*Royal Marine Commando*). Näiden joukkojen toimintaperiaatteet poikkesivat selvästi tavallisen jalkaväen toimintaperiaatteista, mutta olivat silti lähempänä niitä kuin SAS:n periaatteita. Kommandojen voimaa pyrittiin yleensä keskittämään sinne, missä vihollista oli, mutta joukkoja käytettiin myös valvomaan strategisesti tärkeitä tuotantoalueita sekä SAS:ää suurempina partiona sissien tuhoamiseen. Kommandoprikaatin sotilailla ei ollut, kuten ei myöskään tavallisella jalkaväellä, erikoiskoulutusta viidakkotaisteluihin.⁷⁷

Vuodesta 1953 alkaen vastasissitoiminnan keskeiseksi osaksi tuli sissien ruokavarastoiden vähentämiseen ja huollon estämiseen tähdätyt operaatiot. Toiminnan tavoiteena oli tuhota sissien viljelmät ja puutarhat koko vastuualueella. Esimerkiksi elokuussa 1953 britit toteuttivat operaatio "Boxer'in", jossa sissien viljelmiä etsittiin helikoptereiden avulla syvältä viidakosta. Operaatiossa löydettyihin viljelmiin ei käytetty kemiallisia aineita, vaan niiden aluskasvillisuus poltettiin.⁷⁸

---

⁷⁶ Thompson, emt, s. 88 - 89.
Taistelutekniikkana tämä vastaa sissien käyttämää menetelmää ja saavutti saman lopputuloksen; joukkojen kuluttamisen ja liikkumisvapauden kiistämisen. Tämä osoittaa toisaalta sissien paikallisorganisaation heikkouden ja toisaalta brittien korkean koulutustason ja taistelumotivaation.
Ks. myös Geraghty, emt, s. 26 - 27,
Seymour, William: *British Special Forces. The Story of Britain's Undercover Soldiers*, Grafton Books, Glasgow 1985, s. 412 ja
Strawson, emt, s. 166 - 168.

⁷⁷ Olli, emt, s. 37 - 38.

⁷⁸ Cross, emt, s. 132 - 133.

Laajimpia operaatioita olivat alueiden puhdistamiset sisseistä. Toiminnan tavoitteena oli alueen ns. "valkoiseksi julistaminen", toisin sanoen alueen vapauttaminen kokonaan sisseistä. Näissä tehtävissä käytettiin pääasiassa tavallista jalkaväkeä. Kohdealue valittiin sissiorganisaation, ei hallinnollisen jaon perusteella. Ensimmäisessä 2 - 3 kuukautta kestäneessä vaiheessa keskityttiin tiedusteluun. Maasto, väestö, kommunistien linkit kyliin ja lopulta itse sissit selvitettiin yksityiskohtaisesti poliisiorganisaation avulla. Koko tämän ajan armeijan yksiköt totuttuivat toiminta-alueeseensa sen reunoilla. Toisessa vaiheessa käynnistettiin ruoan säännöstely, jolloin paineet myös väestöä kohtaan hetkellisesti lisääntyivät. Kolmannessa vaiheessa tuhottiin sissien omat viljelmät sekä leirit viidakossa ja pakotettiin joukot joko antautumaan tai hajaantumaan pieniksi osastoiksi.⁷⁹

Aluepuhdistuksen jälkeen kyliin muodostetuista kodinturvajoukoista ja poliisista organisoitiin puolustuskykyisiä osastoja, jotka kykenivät torjumaan sissien hyökkäykset ja estämään niiden paluun alueelle. Vasta alueen tultua turvatuksi se voitiin julistaa valkoiseksi, purkaa sääntely ja siirtää hallinto kyläläisille itselleen. Tällä tavalla estettiin myös armeijan joukkojen sitoutuminen pitkäaikaisiin alueturvaoperaatioihin.⁸⁰

Sissien etsiminen vaikeassa maastossa oli haasteellinen tehtävä hallituksen joukoille. Sodan kuluessa jalan tapahtuva partionti havaittiin toimimattomaksi järjestelmäksi. Erään arvion mukaan sissin löytämiseen ja 20 sekunnin tulitaisteluun käytettiin aikaa taistelutilanteessa noin miljoona miestyötuntia. Viidakkoa haravoitiin viikkoja, jota seurasi onnistuttaessa lyhyt tulitaistelu ja taas uusi etsintä. Maaston vaikeakulkuisuus ja hidas etenemisnopeus olivat yllätys erityisesti van-

---

⁷⁹ Carver, emt, s. 24 - 25.
Toiminnan runkona oli *New Village* -ohjelma, missä poliisilla oli hallitseva rooli alueiden hallinnassa.

⁸⁰ Thompson, emt, s. 89.
Ks. myös Carver, emt, s. 24 - 25.
USA yritti samaa Vietnamin huonolla menestyksellä.

hemmille brittiupseereille, joilla oli kokemusta pelkästään Afrikan aavikoiden ja Euroopan olosuhteista.⁸¹

Vastasissien suunnitelmien aika-arviot olivat pääsääntöisesti liian optimistisia ja joissakin tilanteissa koko operaatio vaarannettiin väärillä aikalaskelmilla. Etenemisnopeus viidakossa sissejä etsittäessä oli sadasta metristä tuhanteen metriin tunnissa. Suolla ja rämeessä eteneminen oli vielä hitaampaa. Huomattavaa on, että pääosa ajasta kului jälkien etsimiseen. Sissit olivat viidakossa kuin kotonaan käyttäen hyväkseen puut, kasvit, kasvien värit ja muut luonnon antamat suojamahdollisuudet. Jäljitettäessä hallituksen sotilailla oli aina vaarana jäädä ansaan ja tulla itse tuhotuksi. Tämän vuoksi britit pyrkivätkin hyödyntämään Malaijan viidakkoheimoja sissien etsinnässä ja tuhoamisessa perustamalla joukkoihinsa ns. *Senoi Pra'ak* -nimisen vastasissiosaston. Tämä joukko hajautettiin viidakkoon perustettuihin tukikohtiin, joihin yleensä rakennettiin myös pienet lentokentät huoltoa ja hallintoa varten. Monilla *Senoi Pra'ak*'in sotilaista oli aseena vain myrkkynuolilla varustetut puhallusputket, jotka tosin osoittautuivat hyvin toimiviksi varsinkin sodan kahtena viimeisenä vuotena.⁸²

Sodan kuluessa hallituksen joukkojen johtajat ymmärsivät lentoaseen merkityksen vastasissisodankäynnissä. Lentokoneita ja erityisesti helikoptereita ryhdyttiin käyttämään ensin joukkojen huoltamiseen ja sitten alueelliseen visuaaliseen tiedusteluun, valokuvaustiedusteluun ja vähitellen myös sissien tukikohtien ja kylien tuhoamiseen.⁸³ Helikopterit olivatkin avainasemassa, koska niillä pystyttiin parantamaan vastasissien taktista liikkuvuutta vaikeassa maastossa. Toteutettavat operaatiot oli kuitenkin suunniteltava viikkojen, jopa kuukausien päähän, jotta teh-

---

⁸¹ Cross, emt, s. 132 - 133.

⁸² Sama.
Ks. myös Thompson, emt, s. 89.
Senoi Pra'ak -sotilaat tappoivat enemmän sissejä sodan kahtena viimeisenä vuotena kuin muut brittijoukot yhteensä.

⁸³ Cross, emt, s. 132 - 133.
Ks. myös Carver, emt, s. 23.

tävää varten koottu joukko pystyi toteuttamaan operaationsa kaukana omista tukialueista.⁸⁴

Sissien tukijoukoilta hankittiin tietoja soluttautumalla. Hallituksen joukot soluttivat agentteja paikallisiin hallintojärjestelmiin ja pyrkivät pitämään hyviä suhteita siviiliviranomaisiin. Soluttautumisoperaatioissa onnistuttiin hankkimaan paljon arvokkaita tietoja sekä paljastamaan sisseille myötämielisiä siviileitä ja myös varsinaisia sissejä. Lisäksi soluttautumiseen kuuluivat keskusteluyhteydet siviiliviranomaisiin, siviilihallinnon uskottujen miesten käyttö sekä viranomaisten tukeminen.⁸⁵

3.4. Johtopäätöksiä

Malaijan kommunistisen puolueen sissisotadoktriini oli oikeaoppinen ja se pyrittiin toteuttamaan systemaattisesti. Vuoteen 1951 saakka voitto näyttikin selvältä. Maasto suosi sissejä, koulutus oli pääosin hyvällä tasolla ja varustus riittävä. Taktisesti sissit toimivat myös sodan alussa tehokkaan tuntuisesti ja kykenivät sitomaan monilukuiset hallituksen joukot.

Sissien tappio alkoikin strategiselta tasolta; he eivät onnistuneet voittamaan taistelua ihmisistä ja jäivät näin kumouksellisen sodankäynnin ensimmäiseen vaiheeseen. Tärkeimmät strategiset heikkoudet olivat:

- Taistelua ihmisistä ei onnistuttu voittamaan. Tukevaa kiinalaisväestöä

⁸⁴ Crawford, emt, s. 28 - 29.

Ensimmäinen laskuvarjopudotus helikoptereista tehtiin syksyllä 1952. Hallituksen joukkojen 54 sotilaasta kukaan ei loukkaantunut ja operaatio oli menestys jatkoa ajatellen. Helikopterikenttien suuritoisen raivaamisen sijasta sotilaat pudottautuivat laskuvarjoilla puustoon noin 20 metrin korkeudelle, jonka jälkeen loppumatka maahan laskeuduttiin kiinnittämällä köysi valjaisiin. Myös vastakkaisia näkökulmia operaation onnistumisesta on esitetty niiden riskien vuoksi. Joka tapauksessa tällaiset operaatiot vähensivät tarvetta rakentaa helikoptereille laskeutumisasi-alueita.

⁸⁵ Cross, emt, s. 132 - 133.

oli vain noin kolmannes väestön pääosan suhtautuessa jopa vihamielisesti sisseihin.

- Sissien tukialueilla viidakossakin oli vain osa myötämielisestä väestöstä. Lisäksi sissien huolto ja värväys oli suurelta osalta sellaisten kylien varassa, jotka vastustaja saattoi eristää.
- Poliittinen tavoite itsenäisyydestä oli jo toteutumassa, ja sodan poliittinen ideologia oli väestön pääosalle vierasta.
- Sisseillä ei ollut mitään merkittävää ulkopuolista tukijaa, eikä Malaijan niemimaan geopolitiikka mahdollistanut tukialueita naapurimaissa.

Vastasissisodankäynti Malaijalla on vastaavasti lähes oppikirjaesimerkki onnistuneesta vastakumouksellisesta sodasta. Siinä korostuivat mm. seuraavat asiat:

- Britit toimivat sissien strategiaa, ei taktiikkaa vastaan. Maon oppien mukaisesti taisteltiin ihmisistä, jotka itsenäisyydellä ja maaomaisuudella "ostettiin" hallituksen puolelle.
- Siviileihin kohdistuvat vastatoimet rajoitettiin minimiin ja pakotteet purettiin välittömästi uhan kadottua.
- Paikallista väestöä käytettiin alueiden hallintaan aina, kun se oli mahdollista. Malaijalla luotiin paikallispuolustusjärjestelmä, joka osoittautui tehokkaaksi. Sen toimivuuteen panostettiin mm. siviiliväestön koulutuksella ja mitoittamalla paikallisen väestön tehtävät oikein. Lisäksi väestön paikallistuntemus pyrittiin hyödyntämään.

Taktisesti sodasta opittiin seuraavaa:

- Sodan alkuvaiheessa hallituksen joukkojen tiedustelu oli huonosti järjestetty ja vaillinaisin tiedoin suoritettavat operaatiot epäonnistuivat joko osittain tai kokonaan. Lentoaseen, helikoptereiden ja lentokoneiden, käyttöperiaatteiden kehittämisen myötä tilanne parani huomattavasti.
- Vihollisen paikantamisen jälkeen joukot pyrittiin saamaan alueelle nopeasti. Tämä mahdollistui ilmakuljetuksin, mutta toisaalta ne sitoivat

vastasissitoiminnassa olevalta joukolta suuren määrän lentokalustoa reserviksi, mikä piti suunnitteluvaiheessa ottaa huomioon.

- Vastasissodankäynnin onnistuminen vaati joukoilta erittäin korkeaa koulutustasoa. Malaijan operaatiossa englantilaiset joukot kouluttivat paikallista väestöä aseiden käsittelyyn, partiointiin ja muihin tehtäviin, jolloin määrällisesti vähäisiä taistelujoukkoja ei tarvinnut käyttää niille toissijaisiin tiedustelu- ja valvontatehtäviin.
- Vastasissitoiminnan suunnittelu ja toteuttaminen vaativat runsaasti aikaa ja resursseja. Sodan kestäessä britit oppivat tajuamaan vastasissitoiminnan osana vastakumouksellista sotaa ja panostivat koko sodan eikä vain taistelun voittamiseen.

Pohjimmiltaan koko Malaijan sodan voi nähdä niinkin, ettei brittejä todella kiinnostanut alueen hallitusrakenne, kunhan Malakan salmen vapaa liikenne sekä tinan ja kumin saanti maailmalle saatiin turvattua⁸⁶. Näin maareformiin uskallettiin poliittisestikin suostua. Voidaankin sanoa, että sissit saavuttivat kaikki tavoitteensa korkojen kanssa pl. kommunistisen vallan. Briteille taas uudelleenasetuksen hinta, 11 miljoonaa puntaa ja kaksi vuotta, oli kustannustehokkuudeltaan kaikkia aseita ja sotilasoperaatioita parempi.

---

⁸⁶ Malesia on edelleen maailman suurin tinan ja kautsun tuottaja. Näiden raaka-ainesten saanti maailmalle saatiin turvattua. Viimeiset kansainyhteisön joukot poistuivat vuonna 1976.

4. Sota Indokiinassa ja Vietnamissa

Vietnamin sotien aikakausi (1946 - 75) voidaan jakaa useaan eri vaiheeseen ja usealla eri tavalla riippuen siitä, tarkastellaanko ajanjaksoa taistelevien osapuolten näkökulmasta vai kumouksellisen sodankäynnin vaiheiden kautta. Vuosina 1946 - 54 Ranskan siirtomaa-armeija taisteli Kiinan tukemia kommunistisia, mutta kansallismielisiä *Vietminh*-sissiliikkeen ja Vietnamin demokraattisen tasavallan joukkoja vastaan. Tämä ns. Ranskan Indokiinan sota päättyi ranskalaisten ratkaisevaan tappioon Dien Bien Phu:n taistelussa ja Geneven rauhaan vuonna 1954. Ranskalaisten lähdön jälkeen sota jatkui Vietnamin Kansantasavallan (Hanoi) ja Vietnamin (Saigon) välillä aina vuoteen 1965 saakka, jolloin amerikkalaiset joukot liittyivät sotaan. Kolmannessa vaiheessa sotaa käytiin Pohjois-Vietnamin ja amerikkalaisten tukeman Etelä-Vietnamin välillä aina Pariisin rauhansopimukseen tammikuussa 1973 saakka. Sodan viimeisessä vaiheessa Pohjois-Vietnam yhdisti Vietnamin valtiot valloittamalla Etelä-Vietnamin keväällä 1975.⁸⁷

4.1. Vietnam sotatoimialueena

Indokiinan niemimaan itäpuolella oleva Vietnamin alue on noin 1 300 kilometriä pitkä ja sen leveys vaihtelee 80 ja 560 kilometrin välillä. Pinta-alaltaan maa on noin 130 000 neliökilometriä. Pohjois-Vietnam, jota halkovat usean joen suistoalueet, oli teollistuneinta aluetta. Etelä-Vietnam oli maatalousaluetta, jota voisi luonnehtia laajaksi tulvahieta-alueeksi, johon Mekong-joki on uurtanut uria. Keski-Vietnam on kapea vyö, joka yhdistää Pohjois- ja Etelä-Vietnamin toisiinsa. Kartta Vietnamista on liitteessä 4.⁸⁸

---

⁸⁷ Sumners, Harry: Vietnam War Almanac, Library of Congress Cataloging in Publication Data, U.S.A., 1985, s. 324 ja Dupuy, emt, s. 2874.

⁸⁸ Davidson, Phillip B: Vietnam at War. The History 1946 - 1975, Presidio Press, Novato California, 1988, s. 35.

Jokaisen, joka yrittää ymmärtää, miksi sodat Indokiinan alueella ovat kestäneet vuosia, on ymmärrettävä olosuhteiden vaikutus. Vietnamin maantiede, pinnanmuodostus, ilmasto ja kasvillisuus sekä kuljetusmahdollisuudet ovat vaikuttaneet merkittävästi kaikkiin tärkeimpiin päätöksiin siitä, missä Vietnamissa ja sen naapurimaiden alueella taistellaan, kuinka taistellaan ja kuinka taistelevia joukkoja huolletaan.⁸⁹

Pohjoisessa Vietnamin rajanaapurina on Kiina ja lännessä Laos sekä Kambodza. Vietnamin maantieteellinen sijainti antoi pohjoisvietnamilaisille todella merkittävän sotilaallisen edun. Vuoden 1949 jälkeen Kiinasta ja lännessä olevasta 1 000 kilometrin puolustamattomasta viidakkoraja-alueesta Laosin ja Kambodzan suuntaan tuli laaja tukialue *Vietminhin* huollolle.⁹⁰

Vietnamin pinnanmuodostus tekee tavanomaiset maasotatoimet vaikeiksi. Yli puolet alueen pinta-alasta on kukkuloita ja tiheäkasvuista metsäistä ylämaata. Ketju matalia Annamite-vuoria alkaa Kiinan rajalta ja jatkuu yli kaksi kolmasosaa maan pituudesta etelään. Vaikka vuoret eivät ole korkeita, ne ovat jyrkkiä ja tiheän viidakon peittämiä. Kapeat, melkein kulkukelvottomat tiet muodostavat hyvän maaston ylläköille. Laajamittaiset sotilasoperaatiot erityisesti motorisoiduilla tai mekanisoiduilla joukoilla ovat vaikeita ja useimmilla alueilla täysin mahdottomia. Lisäksi pohjoisessa on paljon kalkkikivihuippuja, joissa on paljon suuria talon kokoisia luolia. Näitä luolia pohjoisvietnamilaiset käyttivät useita kertoja hyväkseen esikuntiansa sijoituspaikkoina.⁹¹

Pohjoisessa Punaisen joen ja etelässä Mekong-joen muodostamat suistoalueet ovat myös huomattavia pinnanmuodostukseen vaikuttavia tekijöitä. Joenvarret ovat sivistyneimmät alueet maassa ja kuuluvat maailman tiheimmin asuttuihin alueisiin. Punaisen joen sotilaallisesti merkittävimmät tekijät olivat padot, jotka ka-

---

⁸⁹ Sama, s. 35.

⁹⁰ Sama, s. 35 - 36.
Ks. myös Thompson, emt, s. 181 - 182.

⁹¹ Davidson, emt, s. 36.

navoivat joen ja sen sivujoet. Padot on rakennettu vuosisatojen aikana ja niiden ansiosta joki kulkee ympäröivää maata ylempänä. Siksi ne ovat sotilaallisesti haavoittuvia. Hanoi olisi joutunut veden valtaan, mikäli padot olisi saatu rikottua.⁹²

Vietnamin ilmasto on samanlainen kuin Malaijallakin. Säästä johtuen sotatoimet alueella keskittyivät pääosin lokakuun ja toukokuun väliseen aikaan. Lounaisen monsuunin aikana - toukokuun puolivälistä lokakuun puoliväliin - jokien suistoalueet ovat lähes kokonaan veden vallassa. Tänä aikana mekanisoitujen joukkojen operaatiot olivat mahdottomia tiestön ulkopuolella ja tiestöä käyttäenkin vaikeita. Parhaiten suistoalueella pystyi operoimaan pienillä veneillä ja jokialuksilla. Lisäksi kasvillisuus muodosti oman merkittävän tekijän operaatioille. Maan pinta-alasta 80 prosenttia oli metsää, joka vaihteli hyvin tiheäpuustoisesta harvapuustoiseen ja aukeita sisältävään maastoon. Puut ja aluskasvillisuus suojasivat pohjois-vietnamilaisten joukkojen aseellisia iskuja, keskityksiä ja huolto paikkoja ilmatähtäykseltä. Toisaalta aluskasvillisuus teki maastossa liikkumisen myös vaikeaksi, mutta se oli pienempi haitta viidakoon tottuneille vietnamilaisille.⁹³

Kuljetusolosuhteet olivat satamia lukuunottamatta alkeelliset. Etelä-Vietnamin satamat, tärkeimpinä Saigon, Da Nang, Qui Nhon ja Cam Ranhin lahti⁹⁴ sekä Pohjois-Vietnamin Haiphong, Hon Gay ja Cam Pha antoivat mahdollisuudet sota-äytämön huoltoon sodan aikana. Operatiivisen ja taktisen tason huolto muodostui kuitenkin maakuljetusjärjestelmästä; teistä, jotka olivat vain hieman kärry polkuja parempia sekä yhdestä ranskalaisten siirtomaavallan aikana rakentamasta rautatiestä Saigonista Hanoiin. Rautatie ei kuitenkaan missään vaiheessa mahdollistanut hyvää huoltotietä ylläpitovaikeuksien ja *Vietminhin* sissien sabotaasien takia. Sekä ranskalaiset että amerikkalaiset joutuivatkin huoltamaan joukkojaan pääosin ilmoitse, mikä edellytti lentokenttien rakentamista.⁹⁵

---

⁹² Sama , s. 36 - 37.

⁹³ Sama , s. 37 - 39.

⁹⁴ Cam Ranh on eräs maailman parhaista luonnonsatamista. Japanilaiset käyttivät sataman suojaa hyväkseen toisen maailmansodan aikana.

⁹⁵ Davidson, emt, s. 40.

4.2. Ranskan sota Indokiinassa

Ranska oli hallinnut Indokiinaa ennen toista maailmansotaa 70 000 miehen siirtoma-armeijakunnan avulla. Indokiinan alueella ymmärretään nykyistä Laosin, Kambodzan ja Vietnamin aluetta. Vietnam taas muodostui Tonkinin, Annamin ja Cochín-Kiinan erillisistä alueista. Toisen maailmansodan aikana alue oli Japanin miehittämä ja kun Japani antautui, Indokiinaan syntyi poliittinen tyhjiö. Ranskalaisien pyrkiessä palauttamaan valtansa Ho Chi Minhin johtama *Vietminh*-järjestö julisti Pohjois-Vietnamin alueen 2.9.1945 itsenäiseksi Vietnamin Demokraattiseksi Tasavallaksi. Ranskalaiset eivät kuitenkaan olleet valmiita luopumaan tuottoisasta siirtomaastaan, minkä seurauksena Ranskan ja etelävietnamlaisien neuvottelut johtivat itsenäisen Vietnamin tunnustamiseen 6.3.1946 osana Ranskan unionia. Kiina ja Neuvostoliitto tunnustivat Vietnamin Kansantasavallan (Hanoi) ja Yhdysvallat Vietnamin (Saigon). Jaettu Vietnam oli alusta saakka ongelmallinen. *Vietminhin* ja Ranskan joukkojen välillä tapahtui heti yhteenottoja, mikä taas vaikutti Ranskan voiman lisäämiseen ja lopulta avoimeen sotaan 19.12.1946 alkaen.⁹⁶

Aika oli kriittinen tekijä molemmille osapuolille. Ranskalaisien oli lyötävä *Vietminh* ennenkuin poliittiset, psykologiset ja taloudelliset tekijät kääntyisivät operaatiota vastaan. Sodan alussa ranskalaiset pyrkivätkin nopeaan voittoon ja siirtomaavaltansa palauttamiseen. *Vietminhille* ajan kuluminen oli taas - samoista syistä - etu. Mitä kauemmin sota saataisiin kestämaan, sitä todennäköisempää olisi ranskalaisien tappio. Koska *Vietminh* oli vasta aloittamassa toimintaansa, se pyrki välttämään taistelua ja taisteli sissisodan keinoin. Vasta vahvistuessaan -40- ja -50-lukujen vaihteessa se alkoi toimia aktiivisemmin. Tämän jälkeen aloite alkoi siirtyä *Vietminhille*. Vähitellen sissien menestys johti siihen, että ranskalaisjoukot joutuivat sotilaalliseen ahdinkoon ja myös poliittiseen epävarmuuteen sekä kotiimaan että Yhdysvaltojen tuen suhteen. Tästä huolimatta Ranska pyrki koko ajan

⁹⁶

Dupuy, emt, s. 2875 - 2876.

Ks. myös Phelps, emt, s. 20 ja Schwartz, emt, s. 1.

Vietnamin johtoon nimettiin keisari Bao Dai. Hän oli toiminut koko Vietnamin alueen hallitsijana myös japanilais miehityksen aikana.

aktiivisesti lopulliseen ratkaisuun yrittäen puhdistaa alueita järjestelmällisesti tavoitteena luoda alueelle myötämielinen hallinto.⁹⁷

Laosin ja Kambodzan läheisyys antoi *Vietminhille* vielä lisäetua, koska Ranska oli pakotettu suojaamaan molempia maita sissien toiminnalta. Uhkaamalla näitä maita *Vietminh* sai ranskalaiset hajottamaan sotilaallista voimaansa. Ranskan joutui lähettämään joukkojaan Laosiin ja siten heikentämään Vietnamissa sijaitsevia varuskuntiaan, joihin *Vietminh* sittemmin hyökkäsi.⁹⁸

Ranskalaisten operatiiviset menetelmät vaihtelivat koko sodan ajan, mutta heidän päätavoitteenaan oli saada aikaan yksi suuri taistelu *Vietminhin* pääjoukkoja vastaan periaatteella "kaikki tai ei mitään". Tämä periaate näkyi selvästi Ranskan Indokiinan joukkojen komentajien, kenraali Jean Valluyn ja kenraali Henri Navarren operaatiosuunnitelmissa vuosina 1947, 1953 ja 1954. *Vietminhin* vahvistuessa väistämättömän kehityksen lopputuloksena vuonna 1954 Ranskan ratkaisutaisteluksi päättämä Dien Bien Phu'n taistelu johti kuitenkin ranskalaisten tappioon ja lopulta vetäytymiseen Vietnamista.⁹⁹

4.2.1. *Vietminh* Ranskan vastustajana

Heinäkuussa 1944 Ho Chi Minh määräsi kenraali Vo Nguyen Giap'in¹⁰⁰ aloittamaan laajamittaisen sissisodan Vietnamin pohjoisosissa ja perustamaan Vietna-

⁹⁷ Ellis John: *From the Barrel of a Gun. A history of Guerrilla, Revolutionary and Counterinsurgency Warfare, from the Romans to Present*, Greenhill Books, Lionel Leventhal Ltd., London 1995, s. 221 - 222.
Ks. myös Davidson, emt, s. 43.

⁹⁸ Davidson, emt, s. 35 - 36.

⁹⁹ Sama, s. 44.

¹⁰⁰ Currey, Cecil B: *Victory at any Cost. The Genius of Viet Nam's Gen. Vo Nguyen Giap*, Aurum Press Ltd., London 1997, s. 7 - 17 ja 146 - 149.
Curreyn mukaan vuonna 1911 köyhään perheeseen syntynyt Giap oli sotilaallinen nero, jota on tutkittu vähän johtuen ehkä siitä, että hän oli amerikkalaisten "arkkivihollinen". Giap oli oppinut mies, lkenut mm. lakia ja oli erittäin kiinnostunut menneiden aikojen sotataidosta ja sodanjohtajista, mutta myös oman maan-

min Propaganda- ja vapautusyksiköt. Tämä joukko oli Pohjois-Vietnamin armeijan edeltäjä. Ho Chi Minh itse keskittyi tovereineen luomaan poliittis-sotilaallisen organisaation koko Vietnamiin. Organisaation tukialue oli Kambodzassa ja Laosissa.¹⁰¹

Ranskaa vastaan käydyn sodan aikana kenraali Giapin päämaja sijaitsi ensin Viet Bac:issa lähellä Kiinan rajaa ja myöhemmin varsinaisten sotateimien aikana Hanoissa. Alunperin sissitoiminnan johtamiseen suunniteltu esikunta organisoitiin uudelleen vuosina 1948 - 50. Ennakoiden jo sissitoimintavaiheen päättymistä Giap päätyi rakentamaan päämajansa länsimaisen mallin mukaan neljään osastoon; henkilöstö- (G-1), tiedustelu- (G-2), operatiivinen (G-3) ja huolto-osasto (G-4). Paikallisjoukkojen johtamista varten perustettiin joitakin läänejä käsittäviä väliportaita, joita ryhdyttiin kutsumaan sotilasalueiksi. *Vietminh* käytti kuutta sotilasaluetta. Neljä näistä oli Pohjois-Vietnamissa ja yksi pohjoisessa Etelä-Vietnamissa ja yhden muodosti Vietnamin eteläkärki (Cochin-Kiina). Sotilasalueen esikunnassa yhtyi sekä alueen siviilihallinto (poliittinen) että sotilashallinto. Sotilasaluejaon lisäksi Giap jakoi maan vielä vapaisiin alueisiin, miehitettyihin alueisiin ja sissitoiminnan alueisiin. Tällä hän pyrki helpottamaan sotilaallisen toiminnan suunnittelua ja toteuttamista.¹⁰²

---

sa esi-isien taistelusta aikaisempia valloittajia vastaan. Currey pääsi kirjaa tehdessään haastattelemaan kenraali Giapia.

Ks. myös Flag Tower CD-rom: The Great Generals of the 20th Century, First Electronic Publishing Ltd., United States 1996.

CD-levyn Giapia käsittelevässä osuudessa mainitaan, että kun Giapin opinnot Vietnamissa keskeytettiin hänen kumouksellisten ajatustensa vuoksi, Giap siirtyi Etelä-Kiinaan, missä hän perehtyi Maon oppeihin ja sai samalla myös sotilaskoulutusta.

¹⁰¹ Davidson, emt, s. 8.

¹⁰² Currey, emt, s. 159.

Ks. myös Davidson, emt, s. 41, Asprey, emt, s. 750 ja Peltonen Martti: Korean ja Vietnamin sotien vaikutukset ilma-aseen käyttöajatukseen ja käyttöön Yhdysvaltojen maavoimien sotateimissa, Maanpuolustuskorkeakoulun Historian laitoksen julkaisusarja 2, n:o 1, Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1996, kaavio 5, s. 38 ja kartta 3.

Amerikkalaiset jakoivat Vietnamin myös kuuteen sotilasalueeseen vuonna 1966. Alueiden rajat eivät olleet samat kuin *Vietminhillä*.

Toiminnan alkuvaiheessa *Vietminhin* vakinaisen armeijan pääjoukot olivat heikosti aseistettuja sekä varustettuja. *Vietminhiltä* puuttuivat lähes kokonaan viestivälineet, samoin mm. lääkintämateriaali. Haavoittuneiden jättämisestä aiheutunut moraalinen lasku korvattiin indoktrinoinnilla, joka oli pääasiassa kansallisuustunteeseen vetoavaa eikä niinkään kommunistista, varsinkaan päävoimajoukoille. Alussa tämä toimikin varsin hyvin. Lisäksi *Vietminhin* vahvuutena oli hyvä tiedusteluverkko, mikä antoi mahdollisuuden suunnitella operaatiot huolella. Joukot toimivat lähinnä joukkuekokoontamisessa. Huolimatta varustuksen puutteista joukot olivat kuitenkin selvästi suoraan yleisesikunnan tai sotilasalueen komentajan johdossa. Vuodesta 1949 tilanne alkoi vähitellen parantua, kun Mao lupasi Kiinan eteläosista *Vietminhille* suoja-alueen, missä aloitettiin kiinalaisten johdolla *Vietminhin* koulutus, aseistaminen ja organisointi. Vuoden 1950 alkuun mennessä oli saatu koulutettua ja varustettua neljä divisioonaa, mutta operatiivisessa mielessä ne olivat vielä tuolloin ranskalaisiin nähden selkeästi alivoimaisia eivätkä kyenneet divisioonatasoisin sotatoimiin.¹⁰³

Toisen kokonaisuuden muodostivat puolivakinaiset alueelliset tai paikalliset joukot. Nämä jakaantuivat kylätasolla toimiviin 30-miehisiin sissijoukkueisiin (*Dan Quan Du Kich*), maakuntatasolla (tai tietyllä alueella) toimiviin 85-miehisiin sissikomppanioihin (*Din Phoung*) sekä 400-miehisiin, muutamien läänien alueella toimiviin kevyisiin jalkaväkipataljooniin (*Chu Luc*). Läänien alueilla toimivat joukot olivat varsin hyvin aseistettuja, toisin kuin maakunta- ja kylätasolla, minne sijoitettujen joukkojen varustus oli ensin mainittua heikompi ja taistelukyky vähäisempi. Koska joukkojen taistelukyky vaihteli suuresti, vaihtelivat myös niiden tehtävät. Joukkojen tehtävinä oli alueen suojaaminen ja syvälle ulottuva tiedustelu pää-

¹⁰³ Currey, emt, s. 156 - 161.

Divisioonaan kuului neljä rykmenttiä, joissa kussakin oli 3 - 4 pataljoonaa, à 600 miestä. Divisioonan kokonaisvahvuus oli 12 000 miestä.

Ks. myös Joes, emt, s. 96.

Vrt. Asprey, emt, s. 748 ja 753 - 754.

Asprey mainitsee *Vietminhin* sotilaallisen komentajan, kenraali Giapin kirjoittaneen, että sissit siirtyivät kumouksellisen sodan toiseen vaiheeseen (aktiivinen vastarinta ja valmistautuminen vastahyökkäykseen) jo vuodesta 1947 alkaen. Kirjoittaja epäilee ajankohdan olleen kuitenkin myöhemmän, ehkä vuoden 1950, sillä Kiinan kommunistivallankumouksen onnistuttua vuonna 1949 *Vietminh* alkoi vasta merkittävämmässä määrin saada Kiinan tukea.

joukkojen etupuolella sekä pienimuotoiset hyökkäykset, vastahyökkäykset ja yllätköt ranskalaisia vastaan.¹⁰⁴

Kylistä muodostetut sissijoukot (tai kansanjoukot) oli jaettu vielä kahteen alaryhmään: *Dan Quan*:iin, joka käsitti kaikenikäisiä jäseniä molemmista sukupuolista sekä *Dan Quan Du Kich*:iin, joka oli muodostettu 18 - 45 vuotiaista miehistä. Ensin mainitulla ei ollut taistelukykyä. *Dan Quan Du Kich* sen sijaan toteutti myös taistelutehtäviä. Kummatkin joukot olivat yleensä heikosti aseistettuja ja niiden jäsenet työskentelivät päivisin pelloilla hyökäten silloin tällöin öisin ranskalaisten etuvartioita vastaan. Molempien joukkojen päätehtävänä oli tietojen hankkiminen, teiden korjaaminen, vartiotehtävät ja hyvin tärkeänä osana toimiminen huoltotehtävissä.¹⁰⁵

Etelä-Vietnamissa *Vietminhiin* kuului vielä terroristijärjestö *Dichi-Van*. Sen jäsenet murhasivat ranskalaisten kanssa yhteistyötä tekeviä viranomaisia tavoitteena epäjärjestyksen aikaansaaminen. Salamurhat toimivat varoituksena ranskalaisille siitä, että nämä eivät sittenkään kyenneet hallitsemaan edes Etelä-Vietnamia täydellisesti.¹⁰⁶

Arviot *Vietminhin* joukkojen vahvuudesta sodan alkuvaiheessa vuonna 1947 vaihtelevat 50 000:den ja 100 000:n välillä. Useimmat arviot ovat 50 000 - 70 000 so-

---

¹⁰⁴ Hayden, emt, s. 228.
Ks. myös Asprey, emt, s. 749 - 751.
Vrt. Davidson, emt, s. 40 - 41.

Davidson mainitsee alueellisten joukkojen jakaantuneen vain kahteen ryhmään. Tämä johtunee siitä, että Davidson jakaa joukot toiminta-alueen mukaan läänin alueella toimiviin joukkoihin ja läänitason alapuolella toimiviin joukkoihin, toisin kuin Hayden, joka jakaa joukot niiden koon mukaan.

¹⁰⁵ Davidson, emt, s. 41.
Ks. myös Asprey, emt, s. 752 ja Currey, emt, s. 160 - 161.
Currey mainitsee Giapin päätyneen huollon kuljetuksissa maaston ja olosuhteiden vuoksi kantajiin. Näiden tarvittaessa käytettyjen kulien määrä oli enimmillään jopa miljoona miestä, naista ja lasta.

¹⁰⁶ Davidson, emt, s. 41.

tilasta.¹⁰⁷ Puolisotilaallisista ja miliisijoukoista, kuten nuorisosta värvätty *Tu Ve*, muodostui lisäksi ainakin 40 000:n jäsenen joukko¹⁰⁸. Kaikkiaan kenraali Giapin erityyppisten joukkojen vahvuus, pl. kantajat, nousi suurimmillaan noin 300 000 henkeen¹⁰⁹.

Vietminhillä oli Pohjois-Vietnamissa miesylivoima, mutta sillä ei ollut panssareita eikä ilmatukea. Tykistöäkin se sai vasta ennen Dien Bien Phun taistelua. Huolto- ja viestijärjestelmät olivat puutteelliset. Miestyövoimaan perustuva huoltojärjestelmä oli kuitenkin toimiva huolimatta siitä, että kantaja tarvitsi omaksi ravinnokseen jopa 90 prosenttia kuljettamistaan elintarvikkeista. Järjestelmä kykeni silti täyttämään tehtävänsä, koska sen etuna oli riippumattomuus tieverkostosta.¹¹⁰

Vietminhillä oli myös useita merkittäviä etuja puolellaan. Sen jäsenet taistelivat omassa maassaan, omasta itsemääräämisoikeudestaan ja heillä oli useimpien kansalaisten tuki puolellaan. Vietnamin maasto suosi sissisodankäyntiä suuren osan taistelualueesta ollessa sellaista, että sissiopeeraatioita oli lähes mahdotonta estää. Merkittävä etu oli myös *Vietminhin* tukialueen ja tärkeimmän taistelualueen sijainti Kiinan rajan tuntumassa. Poliittisista ja sotilaallisista syistä Ranska ei voinut ulottaa sotatoimia Kiinan maaperälle. Ranskalaiset eivät halunneet vastaan maailman mielipidettä eikä myöskään Kiinan miljoona-armeijaa.¹¹¹

Vietminhin strategia pohjautui Mao Tse Tungin kolmivaiheisen sissisodan periaatteeseen. Ho Chi Minhin kommunistisen puolueen pääideologi Truong Chinhin mukaan strategia määräsi käytettävän taktiikan: *Vietminhin* strategiana oli pitkit-

¹⁰⁷ Sama, s. 42 - 43.

¹⁰⁸ Asprey, emt, s. 732.
Tu Ve:ta ja eräitä muitakin puolisotilaallisia joukkoja olivatkin olleet kouluttamassa japanilaiset ja kiinalaiset opettajat. Tästä huolimatta niiden ei voida katsoa kyenneen järjestäytyneeseen sotilaalliseen toimintaan.

¹⁰⁹ Currey, emt, s. 160.

¹¹⁰ Davidson, emt, s. 43.

¹¹¹ Sama.

tää sotaa, ja tämän vuoksi taktiikkana oli voiman säästämiseksi välttää itselle epäedullisia taisteluita. Sissijoukkojen päätehtävänä oli aiheuttaa vahinkoa vastustajalle, ja päävoimajoukkojen tehtävänä oli saartaa ja tuhota vihollisvoimat. Ensimmäinen vaihe, jonka arvioidaan lähteistä riippuen jatkuneen vuosien 1947 - 50 välille, oli strateginen puolustus; passiivinen vastarinta vihollisen kuluttamiseksi samaan aikaan, kun *Vietminh* varusti pääjoukkojensa yksiköitä. *Vietminhin* joukot yrittivätkin sodan alussa välttää suurta yhteenottoa. Samaan aikaan sissit ja *Vietminhin* sotilasosastot rasittivat ranskalaisia ylläköillään ja yrittivät pitää nämä pois *Vietminhille* tärkeiltä tukialueilta. Heti Indokiinan sodan alusta alkaen pääasiallinen taisteluala oli Pohjois-Vietnamissa molemmien puolin Punaisen joen suistoaluetta. Tällä alueella sijaitsee pääkaupunki Hanoi. Alue oli *Vietminhin* joukkojen tärkein keskitysalue ja siellä oli myös Ranskan sotilaallisen voiman painopiste. Toinen vaihe oli aktiivisen vastarinnan vaihe. Giapin mukaan toinen vaihe jatkui kuitenkin vuoden 1950 puolelle aktiivisina sissihyökkäyksinä ja kumouksellisena propagandana. Viimeinen vaihe oli laajamittainen vastahyökkäys tarkoituksena lyödä ranskalaisten joukot.¹¹²

4.2.2. Strategiat vastakkain. Ranskalaiset tavoittelevat nopeaa voittoa, *Vietminh* passiivisessa vastarinnassa

Sodan alettua ranskalaiset ajoivat *Vietminhin* joukot pian pois kaupungeista. Maaliskuun loppuun 1947 mennessä ranskalaiset hallitsivat tärkeimpiä kaupunkeja ja niitä yhdistäviä teitä. Lisäksi he kontrolloivat Pohjois- ja Keski-Vietnamin rannikkoa. Koska kenraali Giap oli vetäytynyt joukkoineen Viet Bacin tukialueelle pohjoiseen lähelle Kiinan rajaa ja lounaismonsuuni lähestyi, päättivät ranskalaiset

¹¹² Joes, Anthony James: *Modern Guerrilla Insurgency*, Praeger Publishers, Westport CT, USA 1992, s. 95 - 96.

Ks. myös Asprey, emt, s. 747 - 748 ja Davidson, s. 44.

Vrt. Hayden, emt, s. 228.

Hayden mainitsee Giapilla olleen Maon teoriasta poiketen sodassaan viisi vaihetta. Maon ensimmäiseen vaiheeseen sisältyi Giapilla myös psykologinen sodankäynti, joka piti sisällään kansan ja älymystön tuen hankkimisen. Maon toiseen vaiheeseen Giap liitti valmistautumisen (joukkojen organisoimisen) kolmatta vaihetta varten.

olla jatkamatta hyökkäystä enää sinä keväänä ja alkoivat järjestää joukkojaan uudelleen syksyä varten. Nopeaan voittoon tähtäävälle strategialle tämä oli takaisku. Tähän ilmeiseen virhearvioon on usein jälkeinpäin pohdittu syitä. Eräs näkökohta on ollut joukkojen uudelleen ryhmittämiseen kuluva aika. Todennäköisempi syy lienee kuitenkin ollut kenraali Giapin joukkojen toimintakyvyn aliarviointi. Ranskan joukkojen komentaja kenraali Valluy oletti, etteivät *Vietminhin* joukot, jotka olivat Viet Bacissa, kykenisi aiheuttamaan merkittäviä ongelmia ennen syksyä 1947. Tämä aliarviointi oli pahin hänen tekemistään virheistä, ja ranskalaiset saivat maksaa siitä kovan hinnan.¹¹³

Alkuvuonna 1947 ranskalaisten joukkojen vahvuus Vietnamissa oli noin 115 000 miestä. Joukot olivat hyvin aseistettuja ja niitä tuettiin panssarein ja ilmavoimilla. Ranskalaisten ongelmana oli kuitenkin vielä vuosien 1946 ja 1947 aikana trauma Euroopan tapahtumista vuonna 1940. Tämän trauman vaikutuksesta joukot kärsivät määrärahojen rajoituksista, miespulasta ja ennen kaikkea tahdon vähydestä. Lisäksi ranskalaiset aliarvioivat vastustajaansa pitäen heitä vain talonpoikaisarmeijana. Tämä seikka tuli hyvin esille vuoden 1950 jälkeen, jolloin ranskalaisia vastassa oli jo varsin hyvin koulutettu ja varustettu armeija, joka pystyi monipuolisiin operaatioihin yhtäaikaan monissa paikoissa. Lisäksi *Vietminh* tiesi yleensä, paljonko ranskalaisilla oli irrottaa joukkoja kuhunkin operaatioon, samoin kuin se pystyi laskemaan, paljonko ranskalaisjoukkoja sitoutui hyökkäävän joukon yhteyksien suojaamiseen. Täten *Vietminh* tiesi myös sen, missä ja milloin ranskalaisten voima loppui.¹¹⁴

Ranskalaisten taktiikkana oli tärkeimpien kaupunkien puolustus ja tärkeimpien yhteyksien varmistaminen. Tämä pyrittiin toteuttamaan keskeisten maastonkohtien halussapidolla. Paikalliset komentajat aloittivat vaikean työnsä jakamalla vastualueet pieniin operatiivisiin neliöihin yrittäen sitten puhdistaa nämä alueet kapi-nallisista. Tämä marsalkka Hubert Lyautey:n suunnittelema ns. "*tache-d'huile* " eli

¹¹³ Davidsson, emt, s. 46 - 47.

¹¹⁴ Sama, s. 42 - 43.

Ks . myös Simpson Howard R: Dien Bien Phu. The Epic Battle America Forgot. Brassey's Inc, United States 1996, s. XXI - XXII.

"öljypilkku" -taktiikka - tunnetaan myös nimellä "puhdista ja pidä" -taktiikka - oli seuraavanlainen: Siviilijoukot seurasivat sotilaita perustaakseen puhdistetulle alueelle uuden siviilihallinnon. Kun alue oli tällä tavalla varmistettu, sotilaat jatkoivat etenemistään seuraavaan kohteeseen.¹¹⁵

Vuosien 1946 ja 1947 aikana ranskalaiset olivat *tache-d'huile* -taktiikan käyttämisessä joukkojen vahvuudet huomioon ottaen pääosin oikeilla linjoilla, jos asiaa tarkastellaan sotilaalliselta kannalta. Kenraali Valluy ja hänen esikuntansa erehtyivät kuitenkin muutamassa tärkeässä asiassa. Ensinnäkin he aliarvioivat *Vietminhin* poliittisen ja sotilaallisen voiman ja yrittivät siirtomaahallituksen ylyttämänä saavuttaa tavoitteidensa mukaisesti liian paljon liian lyhyessä ajassa. Lisäksi vastarinta kohdatuissa kylissä oli paikoin todella kovaa. Kyseinen taktiikka olisikin sopinut parhaiten heterogeenisten ryhmien puhdistamiseen laajalla alueella pala palalta, ei yhtenäiseen vastarintaan. Laajojen alueiden hallussapitoon ranskalaisjoukkoja oli liian vähän, eikä sotilaallisia voittoja tavoittelevat ranskalaiskomendantit lyhytaikaisilla kylien tai kaupunkien miehityksillä onnistuneet saamaan pysyviä tuloksia. Tällä tavalla vietnamilaisia ei myöskään onnistuttu voittamaan omalle puolelle. Monesti tilanne johti siihen, että ranskalaisia ammuttiin jo selkään, kun he poistuivat alueelta. Siviilihallintokaan ei saavuttanut jalansijaa kohdealueilla. Vaikka Ranskan lippu liehui suurimpien kaupunkien saloissa ja tiet olivat käytössä päiväsaikaan, jäivät laaja maaseutu ja tiet öisin *Vietminhin* haltuun. Tästä johtuen Valluy päättikin vuoden 1947 aikana, ettei hän ainoastaan yritä saada haltuunsa strategisia maastonkohtia Tonkinista, Annamista ja Cochin-Kiinasta, vaan hän yrittäisi ratkaista koko sodan iskemällä suoraan *Vietminhin* tukialueelle Viet Baciin.¹¹⁶

Operaatio, nimeltään *LEA*, alkoi lokakuun 7. päivänä 1947. Se oli yhdistetty maa- ja ilmajoukkojen sekä maaseutun, ilmoitukseksi tehty hyökkäys *Vietminhin* hallinnolliseen ja sotilaalliseen esikuntaan pieneen Bac Kanin kylään Viet Bacin

---

¹¹⁵ Asprey, emt, s. 733 - 734.
Ks. myös Joes, emt, s. 100 - 101.

¹¹⁶ Asprey, emt, s. 733 - 734.
Ks. myös Currey, emt, s. 135 - 137.

tukialueella. Tässä piiritysoperaatiossa ranskalaiset yrittivät kuudentoista pataljoonan ja niitä tukeneiden aselajien - tykistö, mekanisoitu jalkaväki ja pioneerit - voimalla saartaa Giapin joukot. Operaatio muistutti sotatoimia, joita saksalaiset olivat toteuttaneet partisaaneja vastaan Jugoslaviassa ja Neuvostoliitossa toisen maailmansodan aikana ja kuvaa hyvin ranskalaisille tyypillistä taktiikkaa Indokiinan sodan alkuvuosina.¹¹⁷

Huolimatta siitä, että laskuvarjojoukot onnistuivat yllättämään alueella olevat Ho Chi Minhin ja kenraali Giapin täysin, nämä ehtivät täpärästi piiloutua naamioituihin maakoloihinsa ennen kuin ranskalaiset joukot aloittivat etsintänsä alueella. Noustuaan kuopistaan he kokosivat *Vietminhin* joukot ja seuranneina päivinä jo piirittivät joukoillaan ranskalaisia ja ylläköivät alueelle saapuvien joukkojen rivistöjä. Kun ranskalaisten pihtiliike lopulta alkoi sulkeutua, sissit vetäytyivät taistelusta. Ranskalaisten saarrostavien joukkojen kohdattua vihdoin toisensa vajaa kaksi viikkoa operaation alkamisesta 19. lokakuuta operaation voitiin todeta päättyneen tuloksettomasti.¹¹⁸

Ranskalaisten epäonnistuminen Viet Bacissa johtui monista syistä. Ensinnäkin he toistivat jo sodan alussa tekemänsä virheen, kun jättivät käyttämättä saavuttamansa aloitteen keskeyttäessään operaationsa kaksi kuukautta ennen monsuunisateita ja antoivat näin sisseille vastaavasti aikaa järjestää joukkonsa. Toinen virhe oli yrittää sovittaa eurooppalaista operaatiotaitoa viidakkoon, jossa operointimahdollisuudet rajoittuvat muutaman huonokulkuisen tien ja joen suuntiin siirtymisetaisyyden ollessa noin 200 kilometriä. Ranskalaiset tosin yrittivät temmata aloitteen yllättämällä Vietminhin joukot maahanlaskuilla, mikä oli onnistuakin, mutta kevyesti varustettuina sissit pystyivät väistämään suuria ranskalaisia taisteluosastoja vaikeakulkuisessa maastossa. Operaatio *LEA*:n jälkeen vuoden 1947

---

¹¹⁷ Davidsson, emt, s. 47 - 48.
Ks. myös Asprey, emt, s. 733 - 734 ja Currey, emt, s. 138.
Ranskalaisten riveissä taisteli entisiä *Wehrmachtin* ja *Waffen SS:n* sotilaita.

¹¹⁸ Currey, emt, s. 139 - 141.
Ks. myös Davidsson, emt, s. 48 - 50 ja Asprey, emt, s. 733 - 734.

loppuun mennessä Ranskan pääjoukot vetäytyivät perustettujen etuvartioasemien ja linnakkeiden suojiin rannikkokaistalle Haiphong'in ja Kiinan rajan välille.¹¹⁹

Käytetty linnoitusketjutaktiikka jatkui vuosina 1948 ja 1949. Ilman poliittista tukea se oli tuomittu epäonnistumaan. Tämä taktiikka olisi ollut toimiva vain, jos Pariisi olisi suostunut takaamaan Vietnamin itsenäisyyden. Tällöin paikallinen väestö olisi tukenut taistelua kommunismia vastaan. Vielä vuonna 1953 ranskalaiset olisivat voineet vaikuttaa paikalliseen väestöön; jälkepäin on nimittäin arvioitu, että vain pieni vähemmistö tuki suoraan *Vietminhiä* samoin kuin pieni vähemmistö vastusti sitä. Suurin osa väestöstä ei ollut kummankaan puolella. Tätä mahdollisuutta ranskalaiset eivät osanneet tai halunneet hyödyntää. Paikallinen väestö tiesi kuitenkin, että *Vietminhin* tappio olisi merkinnyt siirtomaa-ajan jatkumista. Ranskan hallitus kieltäytyi tukemasta operaatiota enempää kuin oli pakko, sillä Ranskassa oli meneillään talouskriisi ja hallitus oli muuttumassa kommunistisempaan suuntaan. Vasemmisto ei myöskään osallistunut poliittisen ratkaisun etsintään. Silti Ranskan puolustusbudjetista edelleen yli puolet kului sotaan Vietnamissa.¹²⁰

Ranskalaisten perusvirhe Vietnamissa oli enemmän poliittinen kuin sotilaallinen. Ranskalaiset eivät ymmärtäneet paikallisen väestön tuen merkitystä vastakumouksellisessa sodankäynnissä. He unohtivat sen tosiasian, että väestön tuella heidän vihollisensa lujitti joukkonsa niin vahvaksi, että se johti lopulta *Vietminhin* väistämättömään menestykseen. Sotilaatkin toki tekivät virhearvioiteja, joista pahin oli jo mainittu *Vietminhin* aliarviointi. Kenraali Valluy eikä pääosa upseeris-

¹¹⁹ Currey, emt, s. 140.

Curreyn mukaan ranskalaiset eivät oppineet tappiostaan mitään, *Vietminh* sen sijaan oppi. Giap ymmärsi vastaisuudessa ilmasta tulevan uhkan eikä enää koskaan Vietnamin sodan aikana sijoittanut esikuntaansa koottuna minnekään, vaan hajautti joukot laajalle alueelle.

Ks. myös Asprey, emt, s. 734 - 735.

Nämä mainitut ranskalaisten asemat ja linnakkeet olivat varsin haavoittuvia. Valittu taktiikka lienee ollut pakon sanelemaa. Oli jätävä huonoihin tukikohtiin, koska muitakaan ei ollut. Asprey mainitsee tukikohtataktiikan olleen peräisin 1800-luvulta taisteluista kapinallisia ja merirosvoja vastaan.

¹²⁰ Asprey, s. 735.

Ks. myös Joes, emt, s. 107.

tosta tuntunut käsittävän sitä tosiasiaa, että sissisodan aikana *Vietminh* kokosi vakinaista armeijaa ratkaisevia iskuja varten mobilisoiden vielä samaan aikaan suuren osan kansasta tukitaistelijoiksi.¹²¹

Neuvostoliiton tehtyä ensimmäisen ydinkokeensa syyskuussa 1949 kommunismin leviämisen pelko kasvoi myös Vietnamissa olevien ranskalaisten keskuudessa. Tällöin Vietnamin sota muuttui siirtomaasodasta ideologiseksi. Korean kriisin puhkeamiseen liittyen Yhdysvaltojen presidentti Harry S. Truman ilmoitti maansa aggressiivisemmasta politiikasta, mihin kuului myös Vietnamissa olevien ranskalaisjoukkojen tukeminen.¹²²

4.2.3. Ranskalaiset puolustuskannalle ja *Vietminh* aktiiviseen vastarintaan

Kenraali Giapin ensimmäinen laaja hyökkäys oli operaatio *Le-Loi*¹²³. Sen aikana tuhottiin useita ranskalaisten pieniä etuvartioasemia Mustan joen laaksossa pohjois-Vietnamissa. Tammikuuhun 1950 mennessä *Vietminhin* oli onnistunut tuhota nämä pienet linnakkeet ja muodostaa kiila Thai-ylängön ja Punaisen joen suistoalueen väliin. Menestys operaatiossa, jota kiinalaiset olivat tukeneet, antoi Giapille rohkeutta suurempiin operaatioihin. Samalla Giap totesi toisen vaiheen eli aktii-

---

¹²¹ Asprey, emt, s. 737 - 738 ja s. 743.
Sodan poliittista ulottuvuutta käsittelee mm. Vietnamin tuntijana tunnettu tohtori George Tanham tutkimuksessaan: *Communist Revolutionary Warfare*.

¹²² Sama, s. 745 - 746.
Ks. myös Short, Anthony: *The Origins of the Vietnam War*, Longman Singapore Publishers, Singapore 1996, s. 87, s. 124 - 125 ja s. 128.
Jo vuonna 1951 USA tuki Ranskaa sotamateriaalilla. Joulukuussa 1953 USA:n aselajikomentajien neuvosto suunnitteli maavoimien joukkojen lähettämistä Ranskan tueksi Indokiinaan ja myöhemmin Dien Bien Phu'n taistelun aikana myös ilmavoimien ja laivaston tukea. Tässä näkyi jo hyvin USA:n huoli tilanteen kehittymismahdollisuuksista Kaukoidässä. Joukkoja USA ei kuitenkaan Ranskan avuksi lähettänyt.

¹²³ Currey, emt, s. 324.
Le-Loi oli vietnamilainen vapaustaistelija, jonka johtamat joukot löivät vuonna 1418 *Ming*-dynastian kiinalaiset valloittajat pois Vietnamista vuorten yli takaisin Kiinaan.

visen vastarinnan ja sissitoiminnan päätyneen. Kolmas vaihe, joka oli vastahyökkäys, oli alkanut.¹²⁴

Operaatio *Le Loi*'ta seuranneissa kahdessa operaatiossa, *Le Hong Phong I*:ssä ja *Le Hong Phong II*:ssa Giap löi ensin viidellä rykmentillä ranskalaiset pois Koillis-Tonkinin kaupungeista ja lokakuun loppuun 1950 mennessä käyttöön saamiensa lisävoimien avulla lähes koko Pohjois-Vietnamista. Samalla nämä hyökkäykset olivat testi kenraali Giapin uudelle armeijalle, jonka vahvuus oli tuolloin kolme divisioonaa. Lisäksi näillä joukoilla oli raskaita aseita, mm. jo mainittuja kenttätykkejä, raskaita kranaatinheitimiä sekä ilmatorjunta-aseita. Divisioonat lievenivät olleet vain johtoportaita ja itse joukot toimivat pienemmissä kokoonpanoissa, luultavasti pataljoonina. *Le Hong Phong I*:n seurauksena ranskalaiset joutuivat vetäytymään ensin linnakeketjulle Cao Bangista Tonkinin lahteen ja *Le Hong Phong II*:n jälkeen he joutuivat vielä luopumaan tärkeistä Dong Khenin ja Cao Bangin linnakkeista. Lopputulos kuvaa ranskalaisten vähäistä otetta sodankäynnistä; ratkaisuja tehtiin pakon edessä, ei suunniteltuina. Vuonna 1950 miehitetty linnakkeisto oli sama, jonka ranskalaiset olivat tyhjentäneet vuonna 1949. Lisäksi sissit vaikeuttivat koko kesän 1950 ranskalaisten huoltokuljetuksia pitkällä ja haavoittuvalla huoltotiellä. Lokakuuhun 1950 mennessä lähes koko pohjoinen puolisko Vietnamista oli joutunut Giapin joukkojen valvontaan. Ranskalaisten tappiot olivat kovat ja taistelumoraali alkoi horjua.¹²⁵

---

¹²⁴ Currey, emt, s. 166 - 167.
Ks. myös Asprey, emt, s. 760, Nalty, emt, s. 42 - 43 ja Joes, emt, s. 98.
Helmikuussa 1950 Giap ilmoitti radiopuheessa, että sissisotavaihe on ohi.

¹²⁵ Currey, emt, s. 167 - 169.
Curreyn mukaan ranskalaiset menettivät taisteluissa yli 6 000 sotilasta, 13 tykkiä, 125 kranaatinheitintä, kolme joukkuetta panssarivaunuja, 450 kuorma-autoa, 940 konekivääriä, 1 200 konepistoolia ja yli 8 000 kivääriä. Määrä oli riittävä varustamaan Giapin neljännen divisioonan. *Vietminhin* tappioista lähteet eivät mainitse. Ks. myös Nalty, emt, s. 43 - 44, Asprey, emt, s. 761 - 762 ja Joes, emt, s. 103.
Aspreyn mukaan Cao Bangin linnakkeen joukoille kävi samoin kuin aikaisemmillekin ranskalaisoperaatioille. Cao Bangin linnakkeen komentajan kieltäytyttyä tuhoamasta ajoneuvojaan ja tykistöään hän ei ehtinyt vetäytyä rannikkokaistalle ja Vietminh tuhosi pääosan linnakkeesta vetäytyvistä joukoista, samoin kuin apuun tulleen osaston, mm. kolme laskuvarjopataljoonaa.
Joes mainitsee Cao Bangin olleen suurin tappio Ranskan siihenastisessa siirto-maasotien historiassa.

Ranskalaisten jouduttua luopumaan linnakkeistaan kenraali Giap teki johtopäätöksen, että tie Hanoiin oli auki. Johtopäätöstä tuki vielä ranskalaisille aiheutettujen tappioiden myötä kasvanut luottamus oman armeijan suorituskykyyn, jota edelleen vahvisti samaan aikaan käynnissä olleen Korean sodan kokemukset. Siellä kiinalaiset olivat onnistuneet pakottamaan massiivisella tulivoimalla varustetut amerikkalaisia vetäytymään. Tämän seurauksena Giap määräsi joukkonsa hyökkäykseen ranskalaisia vastaan avoimelle rannikkotasangolle tammikuussa 1951. Päätös oli virhe. Ranskalaiset, jotka vielä tuolloin toimivat sisälinjoilla, lähellä tukialueitaan, pystyivät hyödyntämään sekä tykistön, ilmavoimien että myös laivaston tuen. Keskitetyllä tykistötulella ja napalmilla ranskalaiset onnistuivat aiheuttamaan *Vietminhille* raskaat tappiot; kaatuneina ja haavoittuneina lähes 30 000 miestä¹²⁶. Tappiot olivat niin kovat, että myös Vietminhin taistelumoraali oli loppua. Jopa Ho Chi Minh epäili kenraali Giapin kykyä ja Giapin erottaminen oli lähellä. Myöntäen virheensä politbyroolle Giap sai kuitenkin luvan jatkaa ja kokosi joukkonsa takaisin vuorille ja viidakkoon. Opetus oli kuitenkin Giapille selvä. Ranskalaisia ei voinut haastaa niillä alueilla, missä he olivat vahvoja, toisin sanoen perinteisessä sodankäynnissä, missä tulivoimalla oli merkittävä osuus. Toisaalta ne *Vietminhin* sotilaat ja sissit, jotka olivat taisteluista selvinneet, olivat entistä vahvempia ja pystyivät jakamaan koulutuksen kautta kokemuksiaan uusille perustettaville joukoille. Lisäksi *Vietminhin* onni oli, että ranskalaiset eivät pystyneet mies- ja materiaalipulan vuoksi käyttämään hyväkseen saavutettua menestystä ja ryhtymään vastahyökkäykseen.¹²⁷

---

¹²⁶ Joes, emt, s. 100 ja 102.

Joes'in mukaan ranskalaiset hyötyivät kokonaisuutena ilmaylivoimastaan varsin vähän, sen esti sää ja peitteinen maasto. Lisäksi koneita käytettiin toissijaisiin ja kyseenalaisiin maaleihin, mm. vesipuhveleiden tulittamiseen *Vietminhin* sijasta. Vesipuhvelin arvioitiin olevan *Vietminhin* "traktori". Helikoptereita, jotka olisivat olleet paljon käyttökelpoisimpia vastasissioperaatioissa, oli vain muutama. Vuonna 1950 helikoptereita oli kaksi ja vuonna 1954:kin vain kymmenen. Silti ranskalais-tukikohtien huolto perustui pitkälti ilmakuljetuksiin. Tappioista suurin osa oli kuolleita, napalmista johtuen.

¹²⁷ Sama, s. 98.

Joesin mukaan Giap ei välittänyt sotilaidensa tappioista ja sanoi epäonnistumisen syyksi armeijansa pelkuruuden. Ks. myös Currey, emt, s. 171 - 175.

Saatuaan keväällä 1951 Yhdysvalloilta lupauksen sotilaallisen tuen kasvattamisesta ranskalaisten joukkojen komentajaksi nimitetty kenraali Jean de Lattre de Tassigny ryhtyi toteuttamaan uutta, sekä defensiivistä että offensiivista taktiikkaa syksystä 1951. Estääkseen jokisuiston riisintuotannon kuljetukset sisseille kenraali de Lattre aloitti nimeään kantavan linnoitusketjun rakentamisen ranskalaisen hallitseman alueen ympärille. Vuonna 1951 linjalla oli jo yli 1 200 tukikohtaa, jotka oli sijoitettu muutaman mailin päässä toisistaan oleviin 5 - 6 tukikohdan ryhmiin. Keväällä 1951 nämä tukikohdat taistelivat menestyksekkäästi *Vietminhin* suurhyökkäystä vastaan. *De Lattre* -linja satoi kuitenkin noin 100 000 ranskalais-sotilasta kiinteisiin aseisiin, minkä vuoksi *Vietminhin* valvontaan jäi lähes 5 000 kylää suistoalueen 7 000 kylästä. *De Lattre* -linjalla ei myöskään pystytty - tosin ei poliittisista syistä yritettykään - eristämään *Vietminhiä* sen tukialueista Kiinassa.¹²⁸ Kuva *de Lattre* -linjasta on esitetty liitteessä 5.

Aktiivisuuteen pyrittiin liikkuvilla operaatioilla. Tultuaan vakuuttuneeksi *Vietminhin* itsepäisten hyökkäysten torjunnan vaikeuksista Thai Binhissä - ja huolimatta *Vietminhin* tappioista kevään 1951 taisteluissa, joissa tosin ranskalaisetkin olivat kärsineet huomattavia tappioita - *de Lattre* päätti yrittää voittaa Giapin toisenlaisella taktiikalla. Ranskan ylivoimaisen tulivoiman tuli päästä oikeuksiinsa. Syötiksi *de Lattre* valitsi Hoa Binhin kaupungin ympäristöineen. Kaupunki oli ratkaisevassa asemassa *Vietminhin* Koillis-Vietnamissa ja Annamissa olevien joukkojen välillä. Lokakuun puolivälissä kolme laskuvarjopataljoonaa pudotettiin kyseiselle alueelle ja ne varmistivat kaikki tärkeät kohteet 24:ssä tunnissa kohtaamatta juurikaan vastarintaa. Jo pelkästään vastarinnan vähäisyys oli epäilyttävää, mutta kukaan *de Lattren* esikunnassa ei huomannut vaaraa. Sen sijaan hänen tiedotusupseerinsa ilmoitti lehdille kaupungin valtauksen olevan "pistooli, joka osoittaa suoraan vihollisen sydämeen". Kyseinen lause kuvasti vallitsevaa toiveajattelua. Voitto oli kuitenkin näennäinen, koska Giap veti omat joukkonsa alueelta, kunnes pystyisi lähettämään lisää joukkoja ja saamaan aloitteen takaisin itselleen. Keväällä 1954

---

¹²⁸

Joes, emt, s. 105.

vastaavanlainen tilanne sitten johti Dien Bien Phussa ranskalaisten lopulliseen tappioon.¹²⁹

Ranskalaiset olivat siis omasta mielestään saaneet eristettyä *Vietminhin* joukot toisistaan ja huollostaan. Tien merkitys erityyppisille joukoille on kuitenkin erilainen. Ranskalaiset lähtivät ajatuksesta, että tien täytyi olla elintärkeä *Vietminhille*, koska se oli sitä ranskalaisillekin. *Vietminh* ei kuitenkaan ollut riippuvainen teistä, vaan se rakensi kiertotien Hoa Binhin ohi. Silti De Lattre sai *Vietminhin* taistelemaan, mutta ennalta arvaamattomalla tavalla. Giap odotti, kunnes hänen yksikönsä olivat soluttautuneet koko alueen syvyyteen. Sen jälkeen hän hyökkäsi ranskalaisten yhteyksiä vastaan käyttäen monipuolista sissitaktiikkaa. Hän ei myöskään epäröinyt käyttää kuluttavaa suoran hyökkäyksen taktiikkaa taistellessaan tärkeitä ulkovartioita vastaan. Hyökkäykset kuluttivat raskaasti myös ranskalaisia puolustajia. Lopulta de Lattren seuraaja, kenraali Raoul Salan näki operaation liian kalliiksi ja määräsi sen lopetettavaksi tammikuussa 1952.¹³⁰

Valloittaessaan, puolustaessaan ja evakuooidessaan Hoa Binhin de Lattre ja Salan olivat käyttäneet yli kolmanneksen liikkuvista joukoistaan. Tämä heikensi muiden alueiden puolustusta ja mahdollisti *Vietminhin* vakinaisten joukkojen soluttautumisen suistoalueelle. Soluttautumisen seurauksena maaliskuuhun 1952 mennessä ranskalaiset olivat joutuneet tilanteeseen, jossa heidän piti taistella omassa selustassaan useita *Vietminhin* liikkuvia osastoja vastaan kyetäkseen pitämään yhteytensä avoimina. Joukot tähän olivat kuitenkin riittämättömät, eikä Ranskan poliittinen johto, joka toisaalta vaati tuloksia sodankäynniltä, ollut halukas antamaan tehtävään riittävästi voimavaroja.¹³¹

---

¹²⁹ Asprey, emt, s. 774 - 776.
Ks. myös Nalty, emt, s. 46 - 47.

¹³⁰ Asprey, emt, s. 774 - 776.
Ks. myös Currey, emt, s. 175 ja Nalty, emt, s. 46 - 47.
Piiritettyinä olleet kolme ranskalaista rykmenttiä joutuivat irtautumaan Hoa Binhistä viidakon läpi etelään ilman raskasta aseistusta ja materiaalia. Evakuointi kesti yksitoista päivää. Pelastusoperaatio tuli kalliiksi maksaen miehiä, ajoneuvoja ja aikaa.

¹³¹ Currey, emt, s. 180 ja Asprey, emt, s. 775 - 776.

Kenraalit de Lattre ja Salan pyrkivät kuitenkin omin avuin kasvattamaan joukkonsa vahvuutta kouluttamalla Vietnamiin itselleen myötämielisen Vietnamin armeijan. Vuoden 1952 lopussa sen vahvuus oli 60 pataljoonaa, 150 000 miestä, ja määrä kasvoi koko ajan. Vietnamin armeijan joukoilla oli tarkoitus miehittää *de Lattre* -linnoitusketju ja vapauttaa ranskalaiset operatiivisiin iskuihin *Vietminhiä* vastaan. Ongelmia oli kuitenkin paljon. Osa Vietnamin armeijan upseeristosta oli ranskalaisten kouluttamia ja he olivat tottuneet korkeaan sosiaaliseen asemaan. Armeijan komentaja, prikaatinkenraali Nguyen Van Hinh kuului yläluokkaan ja oli kiinnostunut lähinnä vain omista oikeuksistaan eikä niinkään joukkojen värväämisestä tai kouluttamisesta. Joukkojen ongelmana taas oli ennen kaikkea kyvykkäiden vietnamilaisten johtajien puute. Tämä aiheutti sen, että ranskalaisten piti toimia jopa joukkueen- ja ryhmänjohtajina korkeammista tehtävistä puhumattaakaan.¹³²

Vuonna 1952 ranskalaisten joukkojen määrä Indokiinassa oli kaikkiaan runsaat 200 000 sotilasta ja vuonna 1953 ranskalaisia tukevat vietnamilaisjoukot sekä poliisivoimat mukaanlukien runsaat 500 000 miestä. Kenraali Giapin joukkojen määrä vuonna 1953 oli noin 300 000 sotilasta. Ironista asiassa oli, että jäykkä *tache-d'huile* -taktiikka mahdollisti *Vietminhin* operaatiot hyvin. Kenraali Giap oli ottanut oppia kokemuksistaan. Vaikka ranskalaisten komentajien vaihdot olivatkin tuoneet uudistuksia käytettyyn taktiikkaan, muutokset eivät tuottaneet toivottua tulosta. Vastakumouksellisen sodankäynnin kannalta ranskalaisten vähäinen ylivoima oli edelleen aivan riittämätön, jos keskimääräisenä tarpeena pidetään voimasuhdetta 1:10:een.¹³³

¹³² Asprey, emt, s. 778 ja s. 783 - 784.
Prikaatinkenraali Nguyen Van Hinh oli alun alkaen Ranskan ilmavoimien eversti. Ks. myös Nalty, emt, s. 47 ja Hayden, emt, s. 229.
Haydenin mukaan vietnamilaisia kommandopataljoonia oli kolmea tyyppiä; *Tien-Doan Kinh-Quan (TDKQ)*, *Groupment Commandos (GC)* ja *Groupment Commandos Mixte Aériels (GCMA)*. Hayden ei erittele näiden pataljoonatyypien käyttöperiaatteita. Ilmakuljetteiset joukot (*GCMA*) toimivat kuitenkin sisseinä *Vietminhin* linjojen takana.

¹³³ Currey, emt, s. 180 ja Asprey, emt, s. 775 - 776.
Curreyn mukaan vuonna 1952 ranskalaisjoukkojen vahvuus oli 90 000 sotilasta. Lisäksi ranskalaisten puolella taisteli 40 000 muukalaislegioonalaista, 50 000 sotilasta Ranskan alusmaista (Marokosta, Tunisiasta, Algeriasta, Senegalista ja

Tache-d'huile -taktiikan epäonnistuttua rauhan palauttamisprosessiin päätettiin ottaa mukaan kansalliset erikoisjoukot. Tätä varten perustettiin ns. Liikkuvat operatiiviset hallintojoukot (*GAMO, Groupes administratifs mobiles operationnels*), joilla alue piti puhdistaa kaikista *Vietminhin* joukoista. Pyrkimyksenä oli luoda alueelle elinkykyinen ranskalaismielinen hallinto, joka samalla olisi tilapäisesti tukenut paikallista väestöä perustarvikkeilla. Tämäkään ei onnistunut. Ensimmäinen este oli joukkojen riittämättömyys. Sitä mukaan kun sotilasosastot siirtyivät eteenpäin, *Vietminh* palautti hallinnon takaisin itselleen myötämieliseksi, aivan kuten *tache-d'huile* -taktiikkaa sovellettaessakin. Toinen este oli poliittisen uskottavuuden puute. *GAMO*-joukkojen yritys leimata *Vietminh* pahaksi ei onnistunut, koska kansa oli oppinut, ettei *Vietminh* ollut sen pahempi kuin ranskalaisjohtoinen hallintokaan koettuine vääryksineen. Lopulta ranskalaisten oli todettava, että tämäkin yritys oli epäonnistunut.¹³⁴

Ranskan ongelmana oli myöskin lähes täydellinen tietämättömyys vastustajan liikkeistä. Samalla kun Giap tiesi lähes kaikki ranskalaisten liikkeet, kenraali Salanilla ei ollut käytännössä mitään tietoa Giapin seuraavasta siirrosta. *Vietminh* sai tietoa koko Vietnamin alueelle ulottuvasta verkostostaan. Lisäksi sen tietolähteenä toimivat sanomalehdet. Vastaavasti ranskalaiset eivät nauttineet juurikaan pai-

---

Ranskan Länsi-Afrikasta) sekä 50 000 vietnamilaista, kaikkiaan yhteensä 230 000 miestä.

Pelkästään ranskalaisjoukkojen miesvahvuudeksi onnistuneen operaation toteuttamiselle oli arvioitu noin 500 000 miestä.

Ks. myös Joes, emt, s. 99 ja Short, emt, s. 87.

Joes kertoo, että maaliskuussa 1953 ranskalaisia oli Indokiinassa 190 000 sotilasta. Tästä määrästä 70 000 oli vietnamilaisia ja vain 54 000 Ranskasta loppujen ollessa muista Ranskan siirtomaista. Suurimmillaan ranskalaisten ja heitä tukeneen Bao Dain kansallisen armeijan (Vietnamin armeija) sekä Cochín-Kiinan alueella olleiden paikallisjoukkojen vahvuus oli noin 550 000 miestä.

Short'in mukaan 25% Ranskan armeijan vakinaisen väen upseereista ja 40% aliupseereista palveli vuonna 1953 Indokiinassa.

¹³⁴

Asprey, emt, s. 777.

Ks. myös Hayden, emt, s. 228 - 229.

Hayden kertoo *GAMO*-joukkojen koostuneen monenlaisista osista; niihin kuului poliittis-psykologisia ryhmiä, yksittäisiä heimoarmeijoita, puolisolitaallisia joukkoja, vastasissejä sekä asevoimien erikoisjoukkoja.

kallisen väestön luottamusta ja siksi heidän tiedustelutietonsa jäivät aivan liian vajavaisiksi.¹³⁵

Vuonna 1950 *Vietminh* oli alkanut liittoutua laosilaisen kommunistisen *Pathet Lao* -liikkeen kanssa. Syksyllä 1952 Giap päätti työntää armeijansa Thai-ylängön läpi tavoitteena Laosin raja. Lokakuussa hän lähetti kolme divisioonaa Punaisen joen yli ja viikossa ne löivät useita pieniä ranskalaisten etuvartioita. Samaan aikaan kenraali Salan järjesti tilapäisiä sillanpääasemia ilmoitsee Lai Chauhun ja Na Saniin. Kun *Vietminhin* sitten hyökkäsi Na Saniin, se kohtasi - vastoin odotuksia - voimakasta vastarintaa ranskalaisten tukiessa puolustustaistelua voimakkaalla ilmavoimien tulella. *Vietminh* menetti 7 000 miestä kolmessa epäonnistuneessa yrityksessään lyödä ranskalaisten asemat, ja Giapin joukkojen eteneminen hidastui.¹³⁶

Näennäisestä voitostaan huolimatta ranskalaiset eivät onnistuneet katkaisemaan Giapin huoltoyhteyksiä. Päinvastoin, *Vietminh* hyökkäsi eristettyjen tukikohtien yhteyksiä vastaan ja pakotti näillä lukuisilla pienillä operaatioillaan kenraali Salanin evakuoimaan pienimpiä etuvartioasemiaan, mm. Dien Bien Phun. Ranskalaisten kannalta tilanne oli ongelmallinen. Tukikohdat olivat hyödyttömiä, jos niitä ei voitu varmasti ja turvallisesti huoltaa. Ilmakuljetustuki ja myös ilmasuojat olivat kuitenkin vähäistä. Tästä johtuen tukikohdat tarvitsivat maakuljetuksia, jotka taas tarvitsivat uusia tukikohtia suojakseen. Tähän ranskalaisten voima ei riittänyt. Ranskalaiset pitäytyivätkin edelleen defensiivisessä taktiikassa yrittäen pitää hallussaan tärkeimmät tukikohdat ja mieluummin taistella siellä vihollista vastaan, kuin yrittää hyökätä riittämättömällä tieverkostolla omaa vähäistä voimaa hajottaen. Tämä taktiikka oli ranskalaisille kallista. Vuosien 1952 - 54 väijytyksissä ranskalaiset menettivät 1 100 sotilasta ja 398 panssaroitua ajoneuvoa tuhottiin. Pääosa mainituista tappioista aiheutettiin miinoilla ja ansoilla ja vain muutama panssarintorjunta-aseilla. Nämä tappiomäärät pakottivatkin ranskalaiset

---

¹³⁵ Sama, s. 779.
Ks. myös Nalty, emt, s. 47.

¹³⁶ Sama, s. 780 - 781.
Ks. myös Currey, emt, s. 184 ja Nalty, emt, s. 48.

lopulta luopumaan vielä osasta tukikohtia. Niistä vetäytyttäessä rasnkalaiset jou-
tuivat jälleen väijytysten uhreiksi. Marraskuun loppuun mennessä *Vietminhin* hal-
lussa oli lähes koko Vietnamin luoteinen alue ja se saavutti tavoittelemansa La-
osin rajan.¹³⁷

Ranskalaisten perinteinen taktiikka osoittautui lähestulkoon hyödyttömäksi viida-
kossa jalan eteneviä joukkoja vastaan. Sissisodankäyntiin sopivien joukkojen pe-
rustamisen ja johtamisen vaikeudesta johtuen kenraali Salan päätti kuitenkin py-
syä puolustustaktiikassa, vaikka 900:n linnakkeen, noin 80 000 miehen, 1200
kranaatinheittimen ja 500 tykin *de Lattre* -linjassa oli myöhempien kuvausten mu-
kaan "enemmän reikiä kuin sveitsiläisessä juustossa". Samaan aikaan *Vietminhin*
voima *de Lattre* -linjan selustassa kasvoi koko ajan, ja lopulta Giapin kolme vaki-
naista rykmenttiä taisteli sissisotaa ranskalaislinjojen sisäpuolella yhdessä 14:n
vakinaisen tai puolivakinaisen pataljoonan ja arviolta 140:n miliisikomppanian
kanssa.¹³⁸

Edellä mainitun tiedostaen kenraali Salan muutti joukkojensa käyttöperiaatteita
kahdella tavalla. Ensinnäkin vakuuttuneena *Vietminhinille* aiheutetuista suurista
tappioista hän näki esikuntineen puolustustaistelun tärkeässä maastonkohdassa
oikeaksi taktiikaksi siitäkin huolimatta, että Hoa Binhin operaatio oli epäonnistu-
nut ja osasta tukikohtia oli jouduttu luopumaan. Ranskalaiset uskoivat *Vietminhin*
hakkaavan päätään seinään hyökätessään jäljelle jääneitä, vahvasti varustettuja
asemia vastaan. Toiseksi onnistuneen Na Sanin operaation jälkeen Salan oli yhä
vakuuttuneempi ilmakuljetteisten operaatioiden erinomaisuudesta. Tämä johti sii-
hen, että ranskalaiset perustivat Vietnamin luoteisosiin sarjan uusia vahvoja tuki-
kohtia, joiden joukot ja materiaali vietiin alueelle ja huollettiin ilmoitse. Näitä pie-

---

¹³⁷ Joes, emt, s. 102 - 104.

¹³⁸ Asprey, emt, s. 784 - 785.
Giap oli oppinut, että sissisota tässä vaiheessa oli huomattavasti tuloksekkaam-
paa, kuin ranskalaisten kohtaaminen suorassa taistelussa - ainakin niin kauan,
kun ranskalaiset eivät oivaltaneet paikallisen väestön tuen merkitystä sotatoimil-
le.
Miliisikomppanioissa toimi noin 30 000 vakinaiseen väkeen kuulumatonta taisteli-
jaa.

niä varuskuntia perustettiin seuduille, joilla paikallinen väestö oli pääosin pysynyt myötämielisenä ranskalaisille. Kenraali Salanin toimintaperiaatteiden muutokset perustuivat kuitenkin virheelliseen tilanteenarviointiin omista vahvuuksista ja *Vietminhin* heikkouksista, mikä sittemmin johti ranskalaisten lopulliseen tappioon.¹³⁹

Tukikohtien perustamisen lisäksi kenraali Salan yritti liikkuvien sotatoimin murskata Giapin huoltojärjestelmän Yen Baissa ja Phu Doanissa. Tämä ns. operaatio *Lorraine* käynnistettiin lokakuun lopussa 1952. Se oli suurin siihenastisista yksittäisistä ranskalaisoperaatioista, mukana oli yli 30 000 miestä. Giap ei kuitenkaan reagoinut ranskalaisten liikkeeseen toivotulla tavalla. Hän veti pääjoukkonsa Laosin rajan tuntumaan ja lähetti vain kaksi rykmenttiä sissisotaan, minkä johdosta ranskalaisten toivomaa ratkaisevaa yhteenottoa ei syntynyt. Ranskalaiset saavuttivat kyllä Phu Doanin huoltotukikohdan yli 160 kilometrin päässä tukialueistaan, mutta lentokuljetuskyky ei mahdollistanut 30 000 miehen huoltamista ilmoitse. Alueen tiestö taas oli jatkuvasti sissien hyökkäyksien kohteena. Tämä vuoksi kovan paineen alaisena toiminut kenraali Salan päätti keskeyttää operaation marraskuun puolivälissä ja vetää joukot takaisin. Paluumatkalla sissit aiheuttivat jälleen ranskalaisille raskaita tappioita.¹⁴⁰

Vastasissisota satoi operaatio *Lorraine* jälkeen pääosan Ranskan joukoista. Samaan aikaan *Vietminh* alkoi laajentaa vaikutuspiiriään keskisessä Vietnamissa ulottaen toimintansa myös Laosin puolelle. Kevääseen 1953 mennessä Giapin yksiköt olivat yhteistyössä joidenkin vuoristoheimojen kanssa supistaneet Ranskan hallinnassa olevan alueen muutamaan sillanpääasemaan.¹⁴¹

¹³⁹ Asprey, emt, s. 781.

Asprey mainitsee ranskalaisten toimineen samalla konseptilla kuin brittikenraali Charles Orde Wingate toisen maailmansodan aikana. Tukikohdat (*Base Aero-Terrestre*) perustettiin psykologiseksi tueksi alueille, joissa paikallinen väestö oli myötämielistä ranskalaisille. Niiden taktisena tehtävänä oli sitoa *Vietminhin* voimaa houkuttelemalla heitä taisteluun. Lisäksi tukikohdat toimivat vielä rajoitettujen hyökkäysten tukialueina.

¹⁴⁰ Asprey, emt, s. 781 - 782.

Ks. myös Nalty, emt, s. 47 - 48 ja Currey, emt, s. 178.

¹⁴¹ Asprey, emt, s. 784 - 785.

Sillanpääasemat olivat Hué, Da Nang, ja Nha Trang.

Kaikki edellä esitetty ranskalaisten taktinen aktiivisuus koitui lopulta *Vietminhin* eduksi. Totuus oli, että kun Ho Chi Minh ja Giap säälimättömästi pyrkivät rajattuihin ja realistisiin tavoitteisiin, niin Ranska yritti edelleen saada Indokiinan täydelliseen valvontaansa antamatta armeijalleen kuitenkaan riittävästi voimavaroja tehtävän toteuttamiseen. Sotilaalliset tappiot alkoivat näkyä Ranskassa poliittisen ilmapiirin kiristymisenä ja lisäksi ne ärsyttivät Ranskan tärkeintä tukijaa, Yhdysvaltoja.¹⁴²

4.2.4. Ratkaisutaistelu - Dien Bien Phu

Ranskan parlamentin Vietnamin vierailun jälkeen keväällä 1953 kenraali Salan vapautettiin tehtävästään, koska hänen aikaansaannoksiinsa ei oltu tyytyväisiä. Hänen tilalleen Ranskan joukkojen komentajaksi nimitettiin kenraali Henri Navarre. Hän sai tehtäväksi laatia suunnitelman *Vietminhin* lyömiseksi. Navarre arvioi *Vietminhin* pääarmeijassa olevan yli 125 000 sotilasta kuudessa divisioonassa ja erillisissä osastoissa sekä niitä tukevan arviolta 75 000 sotilasta alueellisissa jou-

---

Vrt. Currey, emt, s. 184 ja Simpson, emt, s. 8.

Laajentaessaan toimintaansa Laosin suuntaan Giap pyrki Curreyn mukaan pakkotamaan ranskalaiset valitsemaan joko Laosin puolustamisen tai tyytymään Kambodzan sekä Vietnamin rannikon puolustamiseen. Ranskalaiset päätyivät valitsemaan molemmat ja hajottivat edelleen voimaansa. Currey kertoo myös, että *Vietminh* oli valmistautunut hyökkäämään Dien Bien Phuhun jo tässä vaiheessa ja että hyökkäys Laosiin Luang Prabangiin oli harhautus, jolla ranskalaisien ilmavoimien huomio vedettiin pois Dien Bien Phun alueelta vetäytyvistä *Vietminhin* joukoista. *Vietminhin* poliittinen johto oli tehnyt Giapin suosituksesta päätöksen ratkaisutaistelun myöhäistämisestä, sillä tilanne ei Giapin mukaan ollut vielä otollinen hyökkäykselle.

Simpsoninkaan mukaan *Vietminhin* operaatio Laosiin ei ollut epäonnistunut, vaikka ranskalaisten asemia ei vallattukaan. Giap onnistui saamaan alueen ooppiumisadon itselleen ja sai sillä rahaa ja edelleen varusteita joukoilleen. Lisäksi *Vietminhin* joukot saivat vastaisuuden varalle arvokkaita kokemuksia joukkojensa huoltamisesta pitkien matkojen päässä.

¹⁴²

Asprey, emt, s. 783.

Ks. myös Nalty, emt, s. 47.

Yhdysvaltojen presidentti Truman mm. ei ollut halukas tukemaan ranskalaisia kovin voimakkaasti, koska nämä pyysivät jatkuvasti enemmän ja enemmän sotilailista apua. Jonkin verran amerikkalaista aseapua ranskalaiset kuitenkin saivat; mm. käsiaseita, tykistöä, kuorma-autoja, amfibioajoneuvoja, panssarivaunuja (M-26) sekä kuljetuskoneita (Douglas C-47).

koissa. Lisäksi arviolta 200 000 - 300 000 paikallista asukasta toimi kylistä ranskalaisia vastaan sissisodan keinoin. Vastaavasti Navarren komentamassa Ranskan siirtomaa-armeijassa oli 190 000 sotilasta, joista noin 100 000 oli sitoutunut *de Lattre* -linjan puolustamiseen maan pohjoisosassa. Ainoastaan seitsemän liikkuvaa taisteluosastoa ja kahdeksan laskuvarjopataljoonaa oli irrotettavissa hyökkäyssodankäyntiin alueella.¹⁴³

Saadakseen sotatoimissa menetetyt aloitteen ranskalaisille kenraali Navarre suunnitteli operatiivisen sotatoimen, jolla oli tarkoitus saavuttaa ratkaiseva voitto. Koska *Vietminh* piti tuolloin koko alueella aloitetta hallussaan, Navarre loi seuraavan strategian:

- Indokiinan alue jaetaan kahteen erilliseen osaan. Pohjoiseen alueeseen kuuluu Pohjois-Vietnam ja Laos, eteläiseen Kambodza ja Etelä-Vietnam.
- Pohjoisosassa, jossa *Vietminhillä* on ylivoima, käydään strategista puolustustaistelua sotatoimikauden 1953 - 54 aikana. Samanaikaisesti reserveillä tehdään taktisia vastahyökkäyksiä *Vietminhin* hyökkäysten ennalta estämiseksi.
- Ranskalaisjoukkojen määrä Indokiinassa nostetaan viiteen divisioonaan.
- Tonkin Deltan alueen (Vietnamin pohjoisosa) turvaamiseksi aloitetaan rauhanpalauttamisohjelma.
- Eteläosassa, jossa Ranskalla on ylivoima, aloitetaan hyökkäys sotatoimikaudella 1953 - 54.
- Vietnamin kansallisen armeijan kouluttamista nopeutetaan.

---

¹⁴³ O'Ballance Edgar: *The Indo-China War 1954 - 62. A Study in Guerrilla Warfare.* Faber & Faber, London 1964, s. 195.

Ks. myös Asprey, emt, s. 785 ja Joes, emt, s. 105.

Joes arvioi *Vietminhillä* olleen noin yhdeksän divisioonaa Tonkinin alueella. Tasoittaakseen vastasissitoiminnassa olevien joukkojen epäsuhtaa *Vietminhin* sissien suhteen Navarre pyrki mm. organisoimaan ranskalaisille myötämielisiä vuoristoheimolaisia taisteluun *Vietminhin* linjojen taakse. Nämä joukot olivatkin varsin tehokkaita ja onnistuivat sitomaan useita *Vietminhin* pataljoonia kokonaisuuden kannalta toisarvoiseen suuntaan.

- Voimasuhteiden tasapaino hankitaan muodostamalla seitsemän liikkuvaa divisioonaa syksyyn 1954 mennessä.
- Vuosien 1954 - 55 aikana käydään ratkaisutaistelua *Vietminhin* kanssa. Tämä johtaa parhaimmillaan ratkaisevaan voittoon ja pahimmillaan tilanne jää entiselleen. Kummassakin tapauksessa ranskalaiset pystyvät neuvottelemaan kunniakkaan sopimuksen sodan lopettamisesta.¹⁴⁴

Pitkällisten keskustelujen jälkeen kenraali Navarre sai vahvistukseksi Ranskasta kymmenen pataljoonaa. Lisäksi Yhdysvallat sitoutui tukemaan taistelua materiaalisesti. Yhdysvaltain vaatimuksen mukaisesti vietnamilaiset määrättiin ottamaan vastuu *de Lattre* -linjasta. Tämän piti vapauttaa ranskalaiset joukot hyökkäyssodankäyntiin *Vietminhiä* vastaan.¹⁴⁵

Osoittaakseen hyökkäyskykyään Navarre aloitti jo vuoden 1953 sadekauden aikana puhdistusoperaatioiden sarjan, joilla oli tarkoitus tuhota *Vietminhin* erilliset sissiosastot Keski- ja Pohjois-Vietnamin alueelta (Annam-Tonkin). Lisäksi *Vietminhin* selustassa operoi noin 15 000 ranskalaisten johtamaa vietnamilaississiä. Menestystä saavutettiin kuitenkin vain vähän, sillä *Vietminh* osasi aina väistyä hyökkäysten alta eivätkä kommandopataljoonatkaan onnistuneet sitomaan vastustajan joukkoja taisteluun kymmentä pataljoonaa enempää. Ranskalaisilta operaatiot sen sijaan sitoivat pääosan irti olevista reserveistä.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Hupe Bruce H :The Generalship of General Henri E. Navarre During the Battle of Dien Bien Phu. U. S. Army Command and General Staff College, Fort Leavenworth, Kansas 1994, s. 22.

Ks. myös Currey, emt, s. 181 ja 189.

Aseapunsa vastineeksi USA halusi toimintaa, joka toisi ratkaisun pitkäksi venyneeseen sotaan. Amerikkalaisia kävikin tutustumassa Navarren suunnitelmiin ennen Dien Bien Phun taistelua, minkä johdosta heidät valtasi ylioptimismi nopeasta voitosta. Kenraali Navarre ei kuitenkaan ollut yhtä optimistinen.

¹⁴⁵ O'Ballance, emt, s. 200.

¹⁴⁶ Sama, s. 202.

Puhdistusoperaatioiden aikana kenraali Giap siirsi joukkoja Tonkinin Deltan alueelle ja koulutti sekä varusti niitä Kiinan avustuksella. Vuoden 1953 lopulla *Vietminh* oli lisäksi rakentanut huoltotien Kiinasta Laosiin ja omille tukialueilleen Tonkiniin. Kun ranskalaiset sitten vuoden 1953 lopulla alkoivat koota voimiaan Dien Bien Phun alueelle, Giap katsoi ajan tulleen sopivaksi uuden hyökkäyssodan aloittamiseen ranskalaisia vastaan. Dien Bien Phussa oli mahdollisuus sitoa loputkin Ranskan liikkuvat reservit, mikä sitten ratkaisisi lopullisesti taistelun Pohjois-Vietnamin suiston alueella.¹⁴⁷

Ranskalaisten operatiiviset liikkuvat reservit kuuluivat *Vietminhin* takaa-ajossa. Estääkseen joukkojensa uhkaavan vähenemisen kenraali Navarre päätti lopulta palata puolustuksellisen strategiaan. Ratkaisuun vaikutti lisäksi *Vietminhin* Laosin suuntaan lisääntynyt aktiivisuus. Antikommunistinen Laos oli Indokiinan maista lojaalein liittolainen Ranskalle ja siksi sille myös erittäin tärkeä. Navarren päätöksen seurauksena Ranskalla tuli olemaan Indokiinassa 15 erillistä varuskuntaa, joista kolmea huollettiin täysin ilmakuljetuksin.¹⁴⁸

Laosin puolustamisen kannalta keskeisin paikka oli Dien Bien Phun laakso, koska se mahdollisti *Vietminhin* invaasion Laosin suuntaan ja toimi lisäksi heidän huoltokuljetustensa risteysalueena. Yhdeksän kilometriä leveä ja 16 kilometriä pitkä laakso sijaitsee Vietnamin pohjoisosassa noin kuusi kilometriä Laosin rajalta. Aluetta ympäröivät korkeat vuoret joka suunnalta. Vuoret ovat tiheää viidakkoa ja laakso avointa tasankoa, minkä vuoksi siellä oli kaksi toisen maailmansodan aikaista lentokenttää. Laakson sää on vaikeasti ennustettavissa, ja yleensä aluetta peittää paksu sumuverho. Kenraali Navarren arvion mukaan Dien Bien Phun hallussa pitäminen estäisi *Vietminhiä* kuljettamasta vähäisiä tykkejään taistelualueelle. Navarre oli kuitenkin väärässä sekä määrän että kuljetusten suh-

---

¹⁴⁷ Sama, s. 203 ja 217.
Ks. myös Currey, emt, s. 188.

¹⁴⁸ O'Ballance, emt, s. 207.
Ks. myös Simpson, emt, s. 8.

teen. Tykit purettiin osiin ja kuljetettiin viidakon läpi Dien Bien Phun alueelle, samoin kuin niiden ampumatarvikkeet ja muu taistelussa tarvittava materiaali.¹⁴⁹

Toteuttaakseen päätöksensä paluusta puolustukselliseen strategiaan kenraali Navarre päätti vallata ja varustaa Dien Bien Phuhun eteentyönnetyn vahvan puolustusaseman, josta hyökkättäisiin *Vietminhin* selustaan. Navarren päätökseen vaikutti elokuussa 1953 käyty Na Sanin taistelu, jossa ranskalaiset olivat kuuden kuukauden ajan kuluttaneet Giapin joukkoja menestyksekkäästi ja onnistuneet vetämään omat joukkonsa päävoimiensa yhteyteen. Menestyksen perusteella otettiin käyttöön uusi taktiikka, jossa keskeiseen maastonkohtaan linnoitettiin vahva ympäripuolustettava puolustusasema. Vihollinen oli tarkoitus pysäyttää miinoitteilla ja esteillä ja sitten tuhota tykistön ja ilmavoimien tulella sekä panssari-vaunujen tukeman jalkaväen vastahyökkäyksillä. Samalla liikkuvien reservien tuli operoida vihollisen yhteyksiä vastaan puolustusasemaan tukeutuen.¹⁵⁰

Dien Bien Phusta muodostui ratkaisutaistelu - aivan kuten kenraali Navarren suunnitelma edellytti - mutta lopputulos ei ollut Navarren arvioima. Taistelussa kuvastuu - ajallisesti vain pienoiskoossa - ranskalaisten toiminta Indokiinassa; itsepintaista sankaruutta, epämääräistä strategiaa ja riittämättömiä keinoja. Ranska aloitti operaationsa 20. marraskuuta 1953 valtaamalla lentokentän alueen kolmella laskuvarjopataljoonalla, mutta varsinaiset ratkaisutaistelut käytiin seuraavana keväänä monsuunikauden aikana. Tammikuuhun mennessä Dien Bien Phun varuskunnassa oli jo noin 11 000 sotilasta. Ratkaisutaistelun aikana ranskalais-

---

¹⁴⁹ Currey, emt, s. 186 - 187 ja 192 - 193.
Ks. myös Joes, emt, s. 108.

¹⁵⁰ Hupe, emt, s. 29.
Ks. myös Currey, emt, s. 184 - 185 ja Simpson, emt, s. 8.
Curreyn mukaan Dien Bien Phun varustamisen oli tarkoitus myös hajottaa *Vietminhin* voimaa Tonkinin Deltan ja vuoriston alueilla. Ranskalaiset eivät kuitenkaan Na Sanin taisteluja arvioidessaan ottaneet huomioon, että he olivat itse asiassa käyneet sotaa Giapin ehdoilla. Samalla kun Giapin joukot taistelivat Na Saniin ja pitivät ranskalaiset aktiivisina, *Vietminh* sai rauhassa kasvattaa pääjoukkojensa voimaa, kouluttaa niitä ja tehdä huollollisia valmisteluita ratkaisutaisteluja varten.
Simpson toteaa Dien Bien Phun varustamisen olleen alunperin kenraali Salanin ajatus. Varuskunnan oli tarkoitus suojata laosilaista Luang Prabangin kaupunkia.

joukkojen määrä nousi tästä vielä muutamalla tuhannella, noin 15 000 sotilaseen jaettuna 12 pataljoonaan. Taistelukykyisin osa joukoista muodostui muokalaislegioonalaisista. Tykistöä varuskunnassa oli yhteensä seitsemän patteria (à 4 tykkiä), pääosa kevyitä sekä kolme komppaniaa raskaita kranaatinheittimiä. Sisäisiä vastahyökkäyksiä varten varuskuntaan oli myös lennätetty osina kymmenen M-24-taistelupanssarivaunua. Itse puolustus rakentui toisiaan tukemaan pystyvistä vahvoista, mutta osin erillisistä puolustusasemista. Pääpuolustusaseman muodostivat päälentokentän ympärillä olevat neljä asemaa. Loput neljä puolustusasemaa oli sijoitettu laaksoon tulevien teiden sekä toisen lentokentän alueelle. Varuskunnan kuviteltiin kestävän helposti noin kolmen divisioonan hyökkäykset ja lisäksi sen arvioitiin mahdollistavan vastahyökkäysten suuntaamisen Laosiin etenevien *Vietminhin* joukkojen sivustoihin.¹⁵¹

Vietminh keskitti alueelle viisi jalkaväkidivisioonaa, jotka nostivat voimasuhteet sen eduksi noin suhteessa 3:1. Sissijoukkojen sijaan divisioonat olivat moniaselajisia operatiivisia taisteluyhtymiä. Giapilla oli 50 000 miehen taistelujoukot ja lisäksi 10 000 - 15 000 henkilön huoltojoukot. Ranskalaisten ilmatiedustelu arvioi varsin oikein *Vietminhin* vahvuudeksi 49 000 miestä. Kenraali Navarre oletti kuitenkin Giapin joukkojen vahvuudeksi vain noin divisioonan, jota toki hänen mukaansa voitiin vahventaa, mutta ei moninkertaistaa. Lisäksi ranskalaiset arvioivat täysin väärin *Vietminhin* mahdollisuudet käyttää epäsuoraa tulta ja ilmatorjuntaa. Vastassa kuviteltiin olevan alle 60 tykkiä ja nekin kevyitä. Tosiasiassa *Vietminhillä* oli Dien Bien Phussa 144 kenttätykkiä, joista noin puolet oli kaliiperiltaan yli 75 mm. Lisäksi *Vietminhillä* oli taistelujen viimeisinä päivinä käytössään toistakymmentä kuusiputkista Katjusha-raketinheitintä ja runsaasti kiinalaisia 37 mm:n ilmatorjuntatykkejä.¹⁵²

¹⁵¹ Joes, emt, s. 109.

Kaikkiaan ranskalaisjoukkojen vahvuus Dien Bien Phussa oli noin kahdeskymmenesosa Ranskan joukoista Indokiinassa. Tämä panostus ei osoita varautumista ratkaisutaisteluun.

Ks. myös O'Ballance, emt, s. 214 ja Simpson, emt, s. 14.

Simpsonin mukaan kuitenkin vain harvoilla ranskalaisyksiköillä oli kykyä viidakotaisteluihin. Tässä mielessä ne eivät soveltuneet vastahyökkäyksiin varuskunnan ulkopuolelle.

¹⁵² Hupe, emt, s. 37.

Dien Bien Phun valtauksen jälkeen ranskalaiset olivat keskittyneet vastasissitoimintaan alueella. *Vietminhin* alkaessa keskittää joukkojaan laaksoa ympäröiville vuorille kenraali Navarre määräsi toteutettavaksi ennalta ehkäisevät vastahyökkäykset. Operatiivisesti suunnitelma oli hyvä, mutta ranskalaisjoukkojen määrä liikesodankäyntiin oli liian vähäinen huolimatta siitä, että läpi tammi- ja helmikuun ranskalaiset pitivät yllä aktiivisuutta lähettämällä jopa pataljoonan suuruisia partioita lähialueille. *Vietminh* vältti taistelukosketusta näiden osastojen kanssa tai suoritti vain pieniä sissi-iskuja niitä vastaan. Helmikuun lopulla varuskunnan komentajan eversti de Castriesin¹⁵³ suunnatessa voimakkaan väkivaltaisen tiedustelun ympäri aluetta *Vietminhin* todettiin saartaneen koko Dien Bien Phun laakson.¹⁵⁴

Maaliskuun 13. päivänä 1954 kenraali Giap aloitti kaksi kuukautta kestäneet hyökkäykset Dien Bien Phun ranskalaisasemia vastaan. Hyökkäyksen alettua ranskalaisille aiheutti suurimman yllätyksen keskitetty tykistötuli. Ranskalaiset eivät olleet mitenkään ottaneet huomioon sitä mahdollisuutta, että heitä vastassa voisi olla niihin paljon epäsuoraa tulta. Tämä näkyi joukkojen suojautumisasteessa ja monet yksiköt, mm. tykistö, olivat maan pinnalla ilman minkäänlaista suojaa. Tapahtumat etenivät juuri niin, kuin Giap oli arvioinutkin; tuhoamalla keskitetyllä tykistötulella lentokentät ja estämällä täydennykset ilmatorjunnalla ranskalaiset jäivät täysin eristyksiin.¹⁵⁵

Ks. myös Currey, emt, s. 188 - 190 ja s. 195, Nalty, emt, s. 50 ja Joes, emt, s.109.

Curreyn mukaan Giap määräsi Dien Bien Phuhun neljä divisioonaa.

Joesin käsityksen mukaan tämä edusti noin puolta Giapin vakinaisen armeijan miesmäärästä, mikä taas osoittaa varautumista ratkaisutaisteluun.

¹⁵³ Christian Marie Ferdinand de la Croix de Castries.

¹⁵⁴ O'Ballance, emt, s. 217.

¹⁵⁵ Currey, emt, s. 188, 190 ja 195.

75% ranskalaisten tappioista tuli tykistötulelta.

Ks. myös Nalty, emt, s. 50 - 51 ja O'Ballance, emt, s.198.

O'Ballancen mukaan *Vietminh* ampui Dien Bien Phussa 350 000 kenttätykin laukausta.

Ennen taisteluita de Castries oli kieltäytynyt ottamasta varuskuntaan lisäjoukkoja vedoten liian suuren joukkojen määrän estävän joustavien vastahyökkäysten ja tulenkäytön puolustusasemissa. Komentajalla oli myös voimakas usko, että hyökkäävä *Vietminh* oli lyötävissä helposti linnoitteista tapahtuvalla tulenkäytöllä. Virheellisen tilanteenarvioinnin ja heikon johtamisen seurauksena de Castries menettikin jo ensimmäisen taisteluvaiheen aikana lähes täysin alaistensa luottamuksen, varsinkin kun vastahyökkäyksetkään eivät tuottaneet tulosta. Vaikka varuskuntaa sittemmin vahvennettiin lisäjoukoilla ja ilma-aseen tuen määrää pyrittiin lisäämään, lopputulos oli sama. Silti tässäkin vaiheessa ranskalaiset eivät vielä ymmärtäneet, että kysymyksessä oli Indokiinan sodan ratkaisutaistelu.¹⁵⁶

Myös *Vietminhin* joukkojen henki alkoi rakoilla säälimättömän, tappioista välittämättömän taktiikan sekä muutamana päivänä myös ranskalaisten ilmapommitusten aiheuttamien tappioiden seurauksena. Heikon lääkintähuollon vuoksi useimmat haavoittuneet menehtyivät huoltotiestölle. Giapin määräys oli kuitenkin jatkaa hinnalla millä hyvänsä. Toukokuun alussa alkoi taistelun viimeinen vaihe, viikon jatkunut kulutustaistelu. Joukot makasivat päivät monsuunisateiden liejuksi muutaneissa asemissa ja taistelivat yöt pistimin ja kranaatein mies miestä vastaan. Lopulta toukokuun 7. päivän iltana *Vietminh* murtautui ranskalaisten puolustusasemiin ja jäljelle jääneet ranskalaiset, noin 11 000 miestä, antautuivat. Viimeisenä antautui puolustusasema Isabelle seuraavan päivän aamun tunteina.¹⁵⁷

¹⁵⁶ Hupe, emt, s. 66.

Ks. myös Currey, emt, s. 198 - 200 ja O'Ballance, emt, s.198.

Vahvennusten määrä oli viisi pataljoonaa; yksi vietnamilainen, yksi Legioonan pataljoona (saksalaisia) ja kolme Ranskan armeijasta. Lisäksi vapaaehtoisia erikoismiehiä, kuten radisteja ja tykkimiehiä pudotettiin Dien Bien Phuhun noin 1 500 miestä. Puolet näistä vapaaehtoisista ei ollut koskaan hypännyt laskuvarjolla.

O'Ballancen mukaan Dien Bien Phu oli tehokkaan lentotoiminnan kannalta liian kaukana. Koneet pystyivät viipymään toiminta-alueella vain noin 10 minuuttia.

¹⁵⁷ Hupe, emt, s. 70.

Ks. myös Currey, emt, s. 197 ja s. 202 - 203 ja Nalty, emt, s. 51.

Currey mainitsee ranskalaisten saamien sotavankien kertoneen, että myös *Vietminhin* joukot olivat taistelujen toisessa vaiheessa aivan katkeamispisteessä ja jatkoivat vain ammutuksi tulemisen uhalla. Giap tiedosti myös tämän asian, mikä seurauksena *Vietminhin* joukkojen poliittinen päällystö määrättiin puhuttelemaan ja motivoimaan joukkoja taistelemaan kohti lopullista päämäärää. Giapin mukaan hengen luominen onnistui ja ratkaisi Dien Bien Phun taistelun. Ranska-

Viisikymmentäviisi päivää ja yötä kestäneessä Dien Bien Phun taistelussa kaatui noin 2 000 ja haavoittui runsaat 5 000 ranskalaista. Antautuneista ja vankileireille jääneistä ranskalaisjoukoista vain noin 3 300 palasi Vietnamista takaisin. Lisäksi ranskalaiset menettivät kaiken jäljelle jääneen kalustonsa ja mm. yli 60 lentokonetta. *Vietminh* menetti noin 8 000 sotilasta kaatuneina ja 15 000 haavoittuneina.¹⁵⁸

Dien Bien Phun tappiot olivat vain noin neljä prosenttia ranskalaisten ja ranskalaisien puolella taistelleiden yli 150 000 kaatuneen, kadonneen tai haavoittuneen kokonaistappioista Indokiinan sodassa. Psykologisesti tappio merkitsi kuitenkin sodan loppumista *Vietminhin* hallitessa tämän jälkeen koko Pohjois-Vietnamia. *Vietminhin* tappiot olivat arviolta 400 000 sotilasta. Lisäksi noin 500 000 vietnamlaista siviiliä sai surmansa sodan aikana.¹⁵⁹

Ranskalaisten tappio Dien Bien Phussa antoi *Vietminhille* hyvän edun Geneven rauhanneuvotteluihin heinäkuussa 1954. Neuvottelujen lopputulos oli kuitenkin kompromissi, joka ei tyydyttänyt kunnolla mitään osapuolta. Neuvotteluissa sovittiin aselevosta välirajana 17. leveyspiiri. Molemmille osapuolille annettiin 300 päi-

---

laisjoukot taistelivat Curreyn mukaan komentajien riidoista huolimatta urhoollisesti, mutta lopulliseen voittoon heitä oli liian vähän.

Vrt. O'Ballance, emt, s. 198.

O'Ballance mainitsee Navarren olleen kykenemätön vaihtamaan johtajiaan. Voidaan kuitenkin oikeutetusti kysyä, oliko hänellä edes mahdollisuutta tähän?

¹⁵⁸ Nalty, emt, s. 51.

Ks. myös Simpson, emt, s. 169 - 170 ja Currey, emt, s. 200 - 201.

Tappioiden määrät vaihtelevat eri lähteissä, mutta eivät oleellisesti. Vietnamlaisien tappioiden kokonaismäärää on kuitenkin erittäin vaikea arvioida, koska viidakkossa olevilla alkeellisilla lääkintäasemilla oli tuhansia haavoittuneita, joista varmaan monet kuolivat taistelujen jälkeenkin. Raskasta aseitustaan *Vietminh* ei menettänyt merkittävästi. Currey kuvaa myös ranskalaisvankien epäinhimillistä kohtelua *Vietminhin* vankileireillä. Näissä leireissä, joissa vankeja pyrittiin myös "aivopesemään", lukuisat ranskalais- ja myöhemmin myös amerikkalaisotilaat kohtasivat matkansa päin.

¹⁵⁹ Joes, emt, s. 111.

Kaatuneita ranskalaisten kokonaistappioista oli 43 000, joista varsinaisia ranskalaisia 21 000 ja muukalaislegioonalaisia sekä afrikkalaisjoukko-osastojen sotilaita 22 000. Ranskan puolella taistelleiden vietnamlaisien tappioita on vaikeampi arvioida, mutta kaatuneiden määrä lienee lähellä 80 000.

vää aikaa joukkojen vetämiseksi demilitarisoidun alueen ulkopuolelle. Koko Vietnamia koskevat vaalit suunniteltiin pidettäväksi 20. heinäkuuta 1956. Aselepo oli tarkoitettu väliaikaiseksi, mutta käytännössä tulitaukolinja jakoi maan Etelä- ja Pohjois-Vietnamiin. Ranskalaiset poistuivat Hanoista lokakuussa 1954 ja viimeiset ranskalaiset sotilaskouluttajat jättivät Etelä-Vietnamin kesäkuussa 1957.¹⁶⁰

4.2.5. Ranskalaisten vastasissitoiminnasta saamat opit

Ranskalaiset eivät koko sodan aikana ymmärtäneet clausewitziläistä sodan kolmiyhteyttä; kansa - armeija - hallitus. Sota oli epäsuosittu Ranskassa, ja ranskalaiset kommunistiset ääriainekset terrorisoivat niin kansan moraalialueelle lähetettävää sotamateriaaliakin. Tämän vuoksi ranskalaisilta jäi sotatoimien hallintaan tarvittava suhteellinen ylivoima saavuttamatta.

Ranskalaiset kykenivät kuitenkin hankkimaan monesti aloitteen, mutta eivät kyenneet pitämään sitä hallussaan, koska operatiivisten ja taktisten tavoitteiden määrittäminen oli usein epäselvää. Tämä tulikin esiin monessa operaatiossa hyvän alun jälkeen tapahtuneena vetäytymisenä ja johti lopulta siihen, että Ranska joutui taistelemaan *Vietminhin* ehdoilla hajoittaen joukkojaan *Vietminhin* tavoitteiden mukaisesti.

Hyökkäys olisi ollut taistelulaji, johon ranskalaisten olisi pitänyt uskaltaa keskittää ratkaisevat voimat. Syksyn 1947 jälkeen ranskalaiset yrittivät kuitenkin enenevässä määrin voittaa sodan puolustamalla. Tällä saatiin vaikeutettua *Vietminhin* toimintaa, mutta sen voiman kasvamista ja huoltokuljetuksia ei kyetty estämään. Jos Ranska olisi pystynyt lyömään *Vietminhin* Viet Bacissa sodan alussa, sillä olisi ollut mahdollisuus ratkaista koko sota. Ranskalaisten olisi kuitenkin pitänyt tun-

¹⁶⁰ Currey, emt, s. 204 - 209.

Siviiliväestö sai valita, kummalla puolella tulitaukolinjaa halusi asua. Tämä aiheutti Indokiinassa suuria muuttovirtoja syksyllä 1954.

Ks. myös Dupuy, emt, s. 2876 ja Nalty, emt, s. 17 - 18.

Vuoden 1954 Geneven konferenssi oli kutsuttu ratkaisemaan Korean sotaa, mutta se otti käsittelyyn myös Indokiinan konfliktin ratkaisun.

tea vihollisensa ja tajuta, että kenraali Giapin sodankäynti perustui Mao Tse Tun-
gin periaatteisiin, ja huomata, että Giap kokosi voimia vuosien ajan muodostaak-
seen painopisteen yhteen ratkaisutaisteluun. Tätä ei Ranskan sodanjohto eikä
myöskään poliittinen johto tajunnut, vaan aliarvioi koko ajan *Vietminhin* kykyä ta-
vanomaiseen sodankäyntiin antaen lopulta Giapille mahdollisuuden päättää rat-
kaisutaistelun aika ja paikka.

Vietminhin aliarviointiin vaikutti myös puutteellisesti toiminut tiedustelu. Ranska ei
kyennyt suojaamaan omia joukkojaan vihollisen tiedustelulta eikä myöskään so-
tatoimissa vihollisen yllättävältä toiminnalta. Julkinen sana Ranskassa levitti va-
paasti salaistakin tietoa sodasta mahdollistaen *Vietminhille* helpon tiedusteluka-
navan jopa tulevista sotatoimista. Lisäksi ranskalaissotilaiden haittana oli Indokii-
nan vieras ja vaikeakulkuinen maasto, pitkät yhteydet kotimaahan ja riippuvuus
Yhdysvaltojen materiaalisesta tuesta sekä erityisesti paikallisen väestön riittämä-
tön tuki, joka sittemmin muodostui ehkä erääksi ratkaisevammaksi tekijäksi koko
sodalle.

Monissa yhteyksissä tulee esille myös ranskalaiskomentajien kyvyttömyys saada
alaiset ymmärtämään ja toteuttamaan komentajan tahto. Asia ei kuitenkaan ole
kovin yksiselitteinen. Kun operaatiot eivät sujuneet toivotulla tavalla, komentajia
arvosteltiin ja usein vaihdettiin. Tähän vaikutti oleellisesti muiden kuin ranskalais-
ta alkuperää olevien joukkojen johtajien vaatimaton taitotaso. Tämä oli seikka,
jonka korjaamiseen ei koko sodan aikana riittävästi kiinnitetty huomiota. Johtajien
vaihdot - sikäli kun niitä olisi yleensä ollut mahdollisuus tehdä - eivät kuitenkaan
missään vaiheessa ratkaisseet ongelmia. Uudetkin komentajat näet jatkoivat so-
taa edeltäjiensä tapaan puutteellisella poliittisen johdon tuella, mikä ei ollut omi-
aan luomaan jatkuvuutta ja pitkäjänteisyyttä toimintaan. Lisäksi sodan paine nosti
esille vanhoja komentajien välisiä ristiriitoja, jotka oleellisesti vaikeuttivat operaati-
oiden johtamista.

On myös muistettava, että ranskalaiset pelkäsivät Kiinan mukaantuloa sotatoimiin
- tästähän tuli sittemmin näyttöä Korean sodassa - ja varoivat siksi toimintaa ai-

van rajan tuntumassa. Näin mahdollistui *Vietminhin* tukeutuminen Kiinaan, mikä väestön tuen lisäksi oli eräs merkittävimmistä tekijöistä sodan ratkaisussa.

Indokiinan sodan tappiot johtivat siihen, että ranskalaiset tutkivat sodan jälkeen kokemuksiaan ja etsivät huonon menestyksen syitä. Näiden tutkimusten seurauksena vastasissitoimintaan kehitettiin *La Guerre Revolutionnaire* -doktriini. Pian doktriinin kehittämisen jälkeen sitä jouduttiin soveltamaan Algeriassa.¹⁶¹ *La Guerre Revolutionnaire* -doktriini on esitetty liitteessä 7.

---

¹⁶¹ Schwarz, Frederick J. : Doctrines of defeat, *La Guerre Revolutionnaire* and Counterinsurgency Warfare. Submitted to the faculty of the Graduate School in partial fulfillment of the requirements of the degree. Master of Arts in the department of West European Studies in the Graduate School. Indiana University, December 1992, s. 2.

4.3. Amerikkalaiset Vietnamissa

Amerikkalaisten sota Vietnamissa voidaan jakaa neljään ajanjaksoon. Ensimmäinen jakso oli vallankumouksellisen sissisodan aikakausi, jolloin osapuolina olivat Pohjois- ja Etelä-Vietnam. Varsinainen sota alkoi vuonna 1959 Pohjois-Vietnamin tehtyä päätöksen Etelä-Vietnamin valloittamisesta. Tänä ajanjaksona amerikkalaiset sotilasneuvonantajat tukivat Etelä-Vietnamia. Toinen vaihe alkoi helmikuussa 1965 Yhdysvaltojen asevoimien liittyessä sotaan ja päättyi pohjoisvietnamilaisten *Tet*-hyökkäykseen vuonna 1968. Jakson aikana pohjoisvietnamilaisten strategia muuttui suoranaiseksi hyökkäyksi Yhdysvaltojen Vietnamissa olevia asevoimia vastaan. Tämä oli *Vietkongille*¹⁶² tuhoisa erehdys. Pohjoisvietnamilaiset ja *Vietkong* -sissit lyötiin jokaisessa taistelussa. Sodan kolmas ajanjakso alkoi heinäkuussa 1968 ja päättyi huhtikuussa 1972. Sotatoimiin amerikkalaisia vastaan osallistuivat tuolloin pääasiassa Pohjois-Vietnamin armeijan joukot *Tet*-hyökkäyksessä lähes tuhottujen *Vietkong* -sissien toiminnan jäädessä vähemmälle. Yleisesti ottaen kolmannelle vaiheelle tyypillistä oli poliittinen taistelu. Jakso päättyi jälleen pohjoisvietnamilaisille tappiolliseen *Eastertide*-hyökkäykseen vuonna 1972. Viimeinen, neljäs ajanjakso alkoi poliittisella taistelulla huhtikuussa 1972 ja päättyi lopulta keväällä 1975 Pohjois-Vietnamin yllättäen aloittaman salamasodan jälkeen Etelä-Vietnamin valloitukseen.¹⁶³

Ranskalaisten vaikutusvallan päätyttyä Etelä-Vietnamissa maan hallitusmuoto muutettiin vuonna 1955 tasavaltaiseksi. Keisari Bao Dain korvasi laajaa suosiota kansallismielisten¹⁶⁴ keskuudessa nauttinut presidentti Ngo Dinh Diem. Kaikki läntiset hallitukset tunnustivat uuden valtiomuodon. Jopa Neuvostoliitto oli hyväksy-

---

¹⁶² Asprey, emt, s. 917.
Amerikkalaiset alkoivat käyttää *Vietminhistä* vuodesta 1956 alkaen nimitystä *Vietkong*. Nimi tulee lyhenteestä *Cong-san* ja tarkoittaa kommunistia. Nimitys muistuttaa Chiang Kai-Shekin Kiinan kommunisteista käyttämää nimitystä "kommunistibandiitit".

¹⁶³ Summers, Harry: Vietnam War Almanac, Library of Congress Cataloging in Publication Data, U.S.A. 1985, s. 324 - 326.

¹⁶⁴ Kansallismieliset vastustivat sekä kommunisteja että ranskalaisia.

mässä Etelä- ja Pohjois-Vietnamin itsenäisinä valtioina YK:n jäseniksi, kunnes yhteisymmärrys kaatui vaatimukseen Saksojen samankaltaisesta asemasta.¹⁶⁵

Vuonna 1956 presidentti Diem kieltäytyi tukemasta Geneven sopimuksen mukaisia yhteisiä vaaleja. Hän perusteli päätöstään sillä, että vaalit eivät olisi vapaat pohjoisessa, minkä vuoksi pohjoinen laajemman väestöpohjan ansiosta heikentäisi eteläisen väestön mahdollisuuksia vaaleissa. Diemin tavoitteita tuki presidentti Eisenhower, joka myöhemmin on esittänyt ajatuksen, että ainakin 80 prosenttia vietnamilaisista olisi mieluummin äänestänyt johtajakseen Ho Tsi Minhin kuin Bao Dain. Vaaleja ei koskaan järjestetty. Kun ranskalaiset sitten lähtivät Etelä-Vietnamista, Yhdysvallat asetti alueelle sotilasneuvonantajaryhmän (*Military Assistance Advisor Group - Vietnam, MAAG-V*), joka otti vastuun etelävietnamilaisten joukkojen koulutuksesta. Lisäksi amerikkalaiset kouluttivat kaksi puolisolitaallista yksikköä epätavanomaisen sodankäynnin tehtäviin Pohjois-Vietnamissa.¹⁶⁶

Yhdysvaltain osallistuminen Vietnamin tapahtumiin perustui maan korkeimmassa johdossa lähes virallisen aseman savuttaneeseen *domino*-teoriaan. Sen mukaan muutkin Kaakkois-Aasian valtiot "kaatuvat kuin dominonappulat", jos Vietnamista tulisi kokonaan kommunistinen valtio. Etelä-Vietnamista olikin tulossa amerikkalaisten avustuksella suhteellisen vauras ja rauhallinen valtio. Pohjois-Vietnam taas oli odottanut Etelä-Vietnamin luhistumista ja sen seurauksena valtioiden yh-

---

¹⁶⁵ Thompson, emt, s. 181.

¹⁶⁶ Sama.
Ks. myös Welsh, Douglas: *The History of the Vietnam War*, Bison Books Corp, U.S.A 1983, s. 12, Otavan Encyclopedia, s. 784 ja Nalty, emt, s. 53.
Vrt. Hayden, emt, s. 229 - 230.
Haydenin mukaan amerikkalaiset lähettivät sotilaallisia neuvonantajia Vietnamiin jo vuonna 1950. Tämän MAAG-V:n edeltäjän tehtävänä oli tukea ranskalaisia rakentamaan Vietnamin armeijaa (*Army of the Republic of Vietnam, ARVN*) ja ennalta ehkäistä Korean sodan tyyppisen rajanylitysinvaasion syntyminen. Puolisotilaalliset yksiköt *Binh* ja *Hoa* koulutettiin eversti, myöhemmin kenraali Edward G. Landsdalen johtaman Saigonin sotilastehtävä -nimisen (*Saigon Military Mission SMM*) ryhmän johdossa. Eversti Landsdale oli nimellisesti Yhdysvaltojen apulaisilmailuasiamies, todellisuudessa Yhdysvaltojen Keskustiedustelupalvelun (*Central Intelligence Agency, CIA*) tiedustelu-upseeri.
Naltyn mukaan Landsdalen joukkojen Pohjois-Vietnamin vastainen propaganda sai aikaa 900 000 siviiliin muuton Pohjois-Vietnamista Etelä-Vietnamiin.

distymistä. Koska näin ei käynytäkään, Pohjois-Vietnamille jäi ainoastaan yksi ratkaisu - aktivoida uudelleen *Vietminhin* organisaatio ja ryhtyä aseelliseen taisteluun. Tämä onnistui varsin helposti, sillä Etelä-Vietnamin alueelle oli jäänyt *Vietminhin* aseellisia tukialueita, jotka mahdollistivat uuden sodan aloittamisen suoraan sissisotana. Amerikkalaiset sitä vastoin rakensivat Etelä-Vietnamin armeijan (ARVN) Korean sodasta saamiensa kokemusten perusteella lähinnä tavanomaiseen sodankäyntiin. ARVN osoittautui kuitenkin varsin nopeasti liian kömpelöksi sissisodankäyntiin.¹⁶⁷

4.3.1. Osapuolten päämäärät

Pohjois-Vietnamin ensimmäisenä tavoitteena oli yhdistyminen etelän kanssa. Toinena päämääränä oli Indokiinan federaation muodostaminen tukemalla kommunististen voimien taistelua Laosissa ja Kambodzassa. Pohjois-Vietnamilla oli käytössään kaksi pääasiallista välinettä tavoitteidensa saavuttamiseksi Vietnamin alueella. Ensimmäinen oli *Vietkong*, joka toimi Etelä-Vietnamin alueella sissisodankäynnin menetelmin. Toinen oli Pohjois-Vietnamin armeija, joka oli noin 20 divisioonan vahvuinen ja toimi kenraali Giapin johdossa. Jo ranskalaisia vastaan taisteltaessa kumouksellisen sodan kolmanteen vaiheeseen siirtynyt Giap uskoi massiivisiin jalkaväkihyökkäyksiin tappioista välittämättä. Tämä taktiikka aiheutti arviolta yli miljoonan miehen tappiot sodan kuluessa. Lukuisat näistä operaatioista olivat täysin järjettömiä, mutta niillä oli merkittävä psykologinen vaikutus. Strategian taustalla vaikuttivat poliittiset pitkän tähtäimen tavoitteet. Pohjoisvietnamlaiset tiesivät, etteivät he voi taistelukentällä voittaa amerikkalaisia, mutta voiton saavuttamiseksi oli suurhyökkäysten ohella olemassa muitakin keinoja. Näitä olivat muun muassa terrorismi sekä tehokas tiedustelu- ja agenttiverkosto. Tavoitteena oli yleisen epävarmuuden luominen murhaamalla paikallisia viranomaisia ja

¹⁶⁷

Thompson, emt, s. 181.

Ks. myös Otavan Ensylopedia, s. 784.

Vrt. Ellis, emt, s. 225 - 226.

Ellisin mukaan taistelujen leimahtaminen lähti liikkeelle uuden hallituksen maanomistusohjelman epäonnistumisesta. Maareformi jäi lähinnä puheiksi tai sitten omistussuhteissa palattiin ranskalaisvallan aikaan.

järjestämällä erilaisia väijytyksiä. Lisäksi pitkittyvän sodan arvioitiin lopulta kääntyvän pohjoisvietnamilaisten voitoksi.¹⁶⁸

Kun ranskalaiset vetäytyivät Etelä-Vietnamista vuoden 1954 jälkeen, amerikkalaiset ottivat huolehtiakseen Etelä-Vietnamin joukkojen neuvonnan ja koulutuksen Geneven sopimuksen sallimissa puitteissa. Samalla presidentti Eisenhower tarjosi Etelä-Vietnamille tarvittavaa taloudellista apua romahtamisen estämiseksi.¹⁶⁹

Amerikkalaisten joukkojen sekaantumisesta kriisin ei saatu merkkejä ennen sodan eskaloitumista 1960-luvun alussa. Vielä vuonna 1961 Vietnamille päätettiin antaa ainoastaan lisäapua; enemmän neuvonantaja sekä lähettää alueelle amerikkalaisia kuljetushelikoptereita lähinnä huoltokuljetuksia varten.¹⁷⁰

Amerikkalaisten strategia tulee nähdä Trumanin opin valossa kommunismin laajenemisen estämisenä. Amerikkalaisten näkokanta oli puolustuksellinen ja pyrki säilyttämään "status quon". Strategia oli myös saanut vaikutteita heidän Korean kokemuksistaan eikä ranskalaisten kokemuksia Indokiinasta tai kokemuksia Kiinan sisällissodasta juurikaan otettu huomioon. Amerikkalaisilla ei ollutkaan selvää kuvaa siitä, mitä voittaminen Vietnamissa tarkoitti. Heillä ei ollut muuta selkeää strategiaa kuin reagoida Hanoi aloitteisiin. Tämän totesi myös Sir Robert Thompson, joka lokakuussa 1961 saapui neuvonantajaksi Vietnamiin. Hänen mukaansa amerikkalaisten tapa lähestyä vastakumouksellista sotaa johtui heidän kansanluonteestaan. He olivat kärsimättömiä, impulsiivisia, aggressiivisia ja rikkaita tulkiten epäonnistuneesti Clausewitzia ja Moltkea siten, että "amerikkalaisten

---

¹⁶⁸ Thompson, *emt*, s. 188 - 189.
Ks. myös Welsh, *emt*, s. 62.

¹⁶⁹ Asprey, *emt*, s. 911.
Asprey mainitsee neuvonantajia olleen aluksi muutama sata. Eräät tietosanakirjat mainitsevat paljon suurempiakin lukuja. Näihin lukuihin lienee laskettu mukaan kaikki Vietnamin ulkopuolellakin olleet amerikkalaiset, jotka osallistuivat vietnamilaisten kouluttamiseen mm. Filippiineillä ja Okinawalla.
Ks. myös Thompson, *emt*, s. 194.

¹⁷⁰ Thompson, *emt*, s.196.

komentajien ainoa päämäärä Vietnamissa on nopeasti tuhota vastustajan pääjoukot taistelukentällä".¹⁷¹

4.3.2 Etelä- ja Pohjois-Vietnamin sota 1959 - 65

Vuoteen 1956 saakka *Vietminh* jatkoi Etelä-Vietnamin vastaista taistelua lähinnä propagandan keinoin. Tämä johtui pääasiassa siitä, että *Vietminhin* rivit olivat harvenneet melkoisesti ranskalaisia vastaan käydyissä taisteluissa. Vuodesta 1956 alkaen toiminta alkoi kuitenkin saada radikaalimpia muotoja; kiristystä, salamurhia ja pieniä sissi-iskuja, joiden kohteina olivat viranomaiset, Etelä-Vietnamin asevoimien ja poliisijoukkojen edustajat ja myös sivistyneistö. Vuoteen 1959 mennessä pelkästään viranomaisten salamurhat olivat nousseet 20 - 50 tapaukseen kuukaudessa puhumattakaan *Vietminhiä* vastustavia kyläläisiä vastaan tehdyistä iskuista, joiden määrä on tuntematon.¹⁷²

Vuodesta 1958 alkaen Pohjois-Vietnamin johtaman Etelä-Vietnamin kumouksellisen toiminnan johtoon tuli Kansallinen Vapautusrintama (*National Liberation Front, NLF*), joka vuodesta 1961 alkaen toimi Etelä-Vietnamin kansallisen vapautusrintaman (*FNL*) nimellä. Vapautusrintaman joukot jakautuivat päävoimiin, alueellisiin joukkoihin ja sisseihin, aivan kuten Pohjois-Vietnamin joukot sodassa ranskalaisiakin vastaan. Paikalliset sissit toimivat ryhminä - joukkueina oman kylänsä alueella. Alueelliset joukot, jotka oli värvätty pääasiassa Etelä-Vietnamista, toimivat yleensä komppania- tai pataljoonakokoonpanossa ja tilanteen mukaan joko hajautettuina tai koottuina. Päävoimiin kuului rykmenttejä ja divisioonia, mutta kokoonpano ei ollut kiinteä. Niiden vahvuus oli vuonna 1963 yhteensä noin 350 000 miestä, joita vielä tuki 200 000 miehen vahvuiset milliisijoukot. Päävoimien

¹⁷¹ Sama, s. 196.

Ks. myös Nalty, emt, s. 65 - 68 ja

Short, emt, s. 255 - 256.

Sir Robert oli Kauko-idän asiantuntija. Hän oli toiminut kenraali Charles Orde Wingaten mukana Burmassa jo II maailmansodan aikana ja sittemmin vastakumouksellisen sodan organisoijana myös Malajilla. Kapteeni Wingate taas oli jo 1930-luvulla järjestämässä juutalaissiirtokuntien itsepuolustusta Palestiinassa.

¹⁷² Asprey, emt, s. 923.

pataljoonista ainakin puolet oli pohjoisvietnamilaisia. Lisäksi vuosina 1959 - 64 Etelä-Vietnamin kansallisen vapautusrintaman joukkoja arvioidaan siirtyneen Laosin kautta Ho Chi Minh'in tietä Etelä-Vietnamin alueelle noin 44 000 miestä.¹⁷³

Vietkongin pyrkimyksenä oli sitoa häirinnällä ja iskuilla Etelä-Vietnamin alueella maan armeijan pääosa passiiviseen tehtävään selustan suojaamiseksi, saada väestö poliittiseen valvontaan ja muodostaa omalle toiminnalle tukialueita. Toimintamuotoja olivat ylläkööt, yllättävät hyökkäykset, miinojen käyttö sekä sabotaasi. Lisäksi edellä mainittuihin liittyi lähes aina henkinen sodankäynti ja väestön terrorisointi.¹⁷⁴

Sissien toiminnan perusedellytyksenä oli tehokas tiedustelu. Koska sissit toimivat yleensä kotiseudullaan väestön pääosan tukemina, tietojen hankkimiseen oli monia erilaisia keinoja. Maaston sissit tunsivat usein jo entuudestaan. Väestö oli organisoitu keräämään tietoja, jotka erityisiä lähettiketjuja ja postilaatikoita myöten toimitettiin sisseille. Lisäksi Etelä-Vietnam joutui käyttämään paikallista väestöä työpalvelussa ja jopa sotilasesikunnissa, mikä mahdollisti *Vietkongin* tiedottajien soluttautumisen vastustajan organisaatioihin.¹⁷⁵

¹⁷³ Uutaniemi P: Kumous- ja vapaussodat 1960- ja 1970-luvulla. Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1227 vuodelta 1975, s. 42.

Ks. myös Hayden, emt, s. 231 ja Currey, emt, s. 213.

Vrt. Asprey, emt, s. 1080.

Aspreyn mukaan Vapautusarmeijan joukot jakaantuivat kahteen osaan; päävoimien rykmentteihin, jotka olivat vakinaisia joukkoja, ja puolisolitaalliseen sissiarmeijaan, jonka sotilaat olivat päivällä talonpoikia ja sissejä yöllä. Sissit taistelivat myös yhteistoiminnassa vakinaisten joukkojen kanssa ja täydensivät niitä. Lisäksi sisseihin kuului salamurharyhmiä, itsemurharyhmiä sekä sotilaallisia erityisasiantuntijoita, kuten esimerkiksi rajähdysainespesialisteja. Tämä jako ei ole ristiriidassa Uutaniemen kanssa, sillä sissit olivat joko alueellisia tai paikallisia joukkoja. Tällä tavalla esitettyä organisaation voi todeta olevan lähes sama kuin taistelussa ranskalaisia vastaan.

¹⁷⁴ Uutaniemi, emt, s. 43.

Ks. myös Asprey, emt, s. 926 - 929.

Aspreyn mukaan Etelä-Vietnamin armeijan heikkous oli sen keskittyminen palvelemaan presidentti Diemin poliittisia tarkoituksia. Armeija reagoi *Vietkongin* toimintaan liian hitaasti, ja useasti armeijan komentajat myös kieltäytyivät taistelemasta sissejä vastaan.

¹⁷⁵ Uutaniemi, emt, s. 43.

Sissien taktiikka perustui hyökkäykseen ja ennen kaikkea yllätykseen. Siihen liitettiin aina tehokas maastouttaminen. Etelä-Vietnamissa yllätköjen kohteena olivat useimmiten huoltokuljetukset. Tiellä suoritettuun yllätköön osallistui, varsinkin 1960-luvulla, usein jopa kokonainen rykmentti, eli noin 600 - 1 200 miestä.¹⁷⁶

Vuonna 1960 perustettiin Pohjois-Vietnamin kommunistien johdolla presidentti Diemin vastaisten yli 12 kommunistisen, ei-kommunistisen ja kansallisen vastarintaliikkeen johto-organisaatioksi Kansallinen vapaustusrintama (*Mat Tran Dan Toc Giai Phong Mien Nam, National Front for the Liberation of South Vietnam* tai tunnetummin *National Liberation Front, NLF*). Tällä tavalla organisoituna liike ei periaatteessa toiminut Geneven sopimusta vastaan lähettäessään joukkojaan Pohjois- ja Etelä-Vietnamin välisen 17. leveyspiirin yli etelään. Samalla, osoitettiin Pohjois-Vietnamin puuttumattomuutta etelän asioihin, Ho Chi Minh vapautti kenraali Giapin sotilaallisten operaatioiden johdosta Etelä-Vietnamin alueella ja nimitti hänen tilalleen Giapin kilpailijan, kenraali Nguyen Chi Trinh'in. Syrjäyttämistään huolimatta Giap kuitenkin jatkoi huoltoteiden rakentamista pohjoisesta etelään. Kun tiestö sitten myöhemmin valmistui, sen muutaman tuhannen kilometrin kestopäällysteistä ja hyvin naamioitua verkostoa pitkin voitiin kuljettaa raskaita kuorma-autoja, panssarivaunuja ja tykkejä syvälle Etelä-Vietnamin alueelle.¹⁷⁷

Etelä-Vietnamin hallinnolle järjestäytyneen vastarinnan rakentaminen oli vaikeaa. Sen kansa oli poliittisesti ja yhteiskunnallisesti jakautunutta - mm. vuoristossa asuvat heimot vihasivat kaikkia vietnamilaisia -, valtio oli vasta perustettu ja sen sisällä vaikutti monia hajottavia tekijöitä ja siltä puuttui tehokas hallintokoneisto. Uskonnolliset riidat olivat myös tyypillisiä katolisten ja buddhalaisten välillä samal-

---

¹⁷⁶ Sama.

¹⁷⁷ Currey, emt, s. 238 - 240.
Näihin aikoihin presidentti Diem oli jo vähällä menettää valtansa ja vain viime hetkessä asiaan puuttuneet hänelle lojaalit joukot pelastivat tilanteen vielä pariksi vuodeksi.

la, kun voimakas buddhalainen liike ajoi maan yhdistämistä pohjoisen kanssa. Lisäksi Etelä-Vietnamin kaupungeissa asui noin miljoona kiinalaista.¹⁷⁸

Vuonna 1956 Etelä-Vietnamin armeijan vahvuus oli kuusi divisioonaa. Amerikkalaiset olivat asettaneet joukkojen tavoitevahvuudeksi 150 000 miestä. Tätä ei aivan saavutettu. Määrää suurempi ongelma oli kuitenkin laatu. Divisioonat oli varustettu U.S.-standardin mukaisiksi jalkaväkidivisiooniksi käytettäväksi tavanomaiseen sodankäyntiin, ei vastasissitoimintaan, mihin ne sittemmin osoittautuivat liian kömpelöiksi ja selvisivät ainoastaan vuoden 1965 amerikkalaisten suoran sotilaallisen mukaantulon ansiosta. Lisäksi amerikkalaiset varustivat ja kouluttivat Keskustiedustelupalvelunsa CIA:n (*Central Intelligence Agency*) johdolla 300-miehisen erikoisyksikön (*1st Observation Group*) toimimaan mahdollisessa miehitystilanteessa 15 miehen ryhmissä pohjoisvietnamilaisten selustassa.¹⁷⁹

Etelä-Vietnamin armeijan lisäksi maassa oli alueellisia turvallisuusjoukkoja, jotka polveutuivat ranskalaisesta siviilikaartista. Amerikkalaiset kouluttivat tätä Vietnamin Siviilikaartia (*Bac An*) vuosina 1957 - 60, mutta joukkoa ei koulutettu vastakumouksellisen sodankäynnin menetelmiin, vaan maaseutupoliisin rauhanajan tehtäviin. Itsepuolustusjoukkojen (*Dan Ve*) tehtävä oli aluksi kylien puolustus. Lisäksi molempia edellä mainittuja joukkoja tukivat kylien vapaaehtoiskaartit, jotka oli muodostettu jäljelle jääneistä asekuntoisista miehistä. Siviilikaarti ja itsepuolustusjoukot nimettiin myöhemmin alueellisiksi joukoiksi (*Regional Forces, RF*) ja kansanjoukoiksi (*Popular Forces, PF*) ja ne tulivat muodostamaan yli puolet Etelä-Vietnamin aseistettujen joukkojen vahvuudesta.¹⁸⁰

Kansanjoukot olivat joukkuekoonpanossa ja alueelliset joukot komppaniakoonpanossa. Niiden tehtävät olivat samantyyppisiä; ne toimivat tietyillä vyöhyk-

---

¹⁷⁸ Thompson, emt, s. 193.

¹⁷⁹ Hayden, emt, s. 230.
Ks. myös Currey, emt, s. 239 ja Nalty, emt, s. 59.
Nalty mainitsee etelävietnamilaisdivisioonan vahvuudeksi 10 000 miestä. Divisioonan oli varustettu M-1-puoliautomaattikiväreillä, 105 mm:n kenttätykeillä ja 107 mm:n kranaatinheittimillä.

¹⁸⁰ Hayden, emt, s. 243.

keillä tai alueilla kylien ulkopuolella, tekivät yöllisiä tuhoamisiskuja ja perustivat sekä ylläpitivät vartioasemia. Alueellisten joukkojen toiminta-alue oli kuitenkin laajempi kuin kansanjoukkojen viimeksi mainittujen keskittyessä enemmän tehtäviin kylien läheisyydessä. Lisäksi alueellisia joukkoja käytettiin turvaamaan kylien välisiä yhteyksiä, samoin kuin suojaamaan läänien ja maakuntien päämajoja ja viestiyhteyksiä. Kansallinen poliisi toimi normaaleissa poliisitehtävissä. Vuonna 1967 näitä poliisijoukkoja vahvennettiin puolisositilaallisilla yksiköillä, jotka olivat riittävän hyvin koulutettuja ja varustettuja kohtaamaan *Vietkongin* usein vahvastikin aseistettuja joukkoja.¹⁸¹

Myös vuoristolaisheimoja pyrittiin saamaan mukaan Etelä-Vietnamin riveihin. Tätä varten amerikkalaiset erikoisjoukot ja CIA kouluttivat vuoteen 1963 mennessä yli 200 kylän asukkaista 12 000 taistelijaa (*Civilian Irregular Defense Groups, CIDG*) pyrkimyksensä suojata Etelä-Vietnamin väestö Pohjois-Vietnamin terroriteoilta ja niiden vaikutuksilta. Ohjelma oli luonteeltaan täysin puolustuksellinen ja vastavallankumouksellinen. Toiminta alkoi helmikuussa 1962, jolloin ensimmäiset yksiköt aloittivat sotilaallisten perustaitojen kouluttamisen ja avustivat kyliä puolustusjärjestelyjen toteuttamisessa. Pääpaino oli käsiaseiden käytön kouluttamisessa sekä perustaistelumenetelmien opetuksessa. Jokaiseen kylään koulutettiin vähintään 1 - 2 radion käytön osaavaa miestä, jolloin tarvittaessa voitiin kutsua apua, mikäli jouduttiin hyökkäyksen kohteeksi. Pidempiaikaisiin, itsenäisiin tiedustelu- ja sissitehtäviin koulutettiin 150-miehisiä liikkuvia sissikomppanioita (*Mobile Guerrilla Forces, MGF*), joita vahvennettiin vielä erikoisasiantuntijoista muodostetuilla ns. A-Ryhmillä (*A-Team*). Lisäksi vuonna 1964 amerikkalaiset organisoivat erikoisjoukon (*Studies and Observation Group, SOG*) rajan ylitse suunnattaviin tehtäviin; sotavankien ja alasmuttujen lentäjien pelastusoperaatioihin sekä vastustajan avainhenkilöiden eliminoimiseen tarkoitettuihin ns. mustiin operaatioihin.¹⁸²

---

¹⁸¹ Sama, s. 244.

¹⁸² Gypsies of the Battlefield, The CIDG Program in Vietnam and its Evolutionary Impacts, US Army War College and Historical Study; 1992, s. 1 ja 6 ja Leroy Thompson, US Elite Forces - Vietnam, Squadron/signal Publications Gombat Troops Number 7, Texas 1985, s. 6 ja 8.

Vietkongin aktiviteetin kasvu Etelä-Vietnamissa pakotti amerikkalaiset lisäämään omaa tukeaan Etelä-Vietnamille. Sotilasneuvonantajien määrä alkoikin kasvaa; vuonna 1960 heitä oli 900, vuotta myöhemmin 3 200 ja vuoden 1962 lopussa jo 11 200. Vuonna 1960 sotilasneuvonantajaryhmä (*MAAG-V*) Vietnamin sotilaallisen toiminnan johdossa katsottiin riittämättömäksi ja sen tilalle perustettiin Vietnamin sotilaallisista operaatioista vastuullinen johtoporras (*Military Assistance Command, Vietnam USMACV*). Johtoportaahan komentajaksi määrättiin kenraali Paul D. Harkins. Heinäkuussa 1964 hänen tilalleen tuli kenraali William C. Westmoreland ja edelleen kesällä 1968 Westmorelandin korvasi kenraali Creighton W. Abrams.¹⁸³

Amerikkalaisiasiantuntijoiden vahvuuden kasvamisesta huolimatta Etelä-Vietnamin operaatiot sujuivat kokonaisuutena huonosti, vaikka menestystäkin välillä oli. Merkittävä syy epäonnistumisiin oli presidentti Diemin pelko sotilaiden kansansuosion vahvistumisesta. Tämän vuoksi Diem mieluummin rankaisi sotilaallisesta menetyksestä kuin palkitsi sitä. Etelä-Vietnamin armeijan ja amerikkalaisiasiantuntijoiden yhteistyökään ei sujunut toivotulla tavalla, mikä tuli hyvin esille tammi-kuussa 1963 Ap Bacin taistelussa Saigonin länsipuolella. Etelä-Vietnam käynnisti tuolloin noin pataljoonan vahvuisen, jalkaväestä, kommandoista, helikoptereista,

---

Ks. myös Hayden, emt, s. 232.

MGF-joukkoja voidaan verrata ranskalaisten 15 vuotta aikaisemmin käyttämiin *GCMA*-joukkoihin. Niillä oli myös samat heikkoudet, ne olivat liian kömpelöitä vastasisodankäyntiin. *A*-Ryhmä koostui ryhmän johtajasta (kapteeni), operaatioupseerista, operaatioaliupseerista, raskasasealiupseerista, tiedusteluasiantuntijasta, lääkintäasiantuntijasta ja hänen apulaisestaan, radio-operaattoreista ja räjähdysaineasiantuntijoista.

Mustia operaatioita olivat mm. *Eldest Son*, *Leaping Lena*, *Shining Brass*, *Sigma*, *Omega*. Minkälaisia tehtäviä nämä olivat, sitä käytetyt lähteet eivät kerro.

¹⁸³

Currey, emt, s. 240.

Ks. myös Nalty, emt, s. 68 ja Hayden, emt, s. 232.

Nalty kertoo amerikkalaisten tueksi saapuneen myös 30 miehen ryhmä australialaisia viidakkosodan asiantuntijoita. Myöhemmin tästä joukosta muodostettiin viidakkosodankäynnin koulutuskeskus (*Australian Army Training Team*). Neljä joukon sotilasta saavutti ansioistaan korkeimman brittiläisen kunniamerkin, Viktorian ristin.

Amerikkalaisia erikoisjoukkoja edustivat laivaston *SEAL*-joukot (*Sea, Air, Land*) sekä ilmavoimien ilmakommandot (*Air Commandos of the 4400th Combat Crew Training Squadron*).

panssaroiduista yksiköistä ja amerikkalaisista neuvonantajista muodostetun taisteluosaston iskun Ap Bacissa paikannettua *Vietkongin* radioasemaa vastaan. Asemaa piti tiedustelun mukaan suojata vain vähäinen joukko *Vietkongin* sissejä. Kaikki meni alusta saakka vikaan. Sissejä olikin pataljoonan verran ja heti aluksi he onnistuivat ampumaan alas viisi taistelua tukevaa amerikkalaista helikopteria. Etelä-Vietnamin joukot olivat selvästi tulivoimaisempia. Kun amerikkalaiset neuvonantajat esittivät etenemisen jatkamista, etelävietnamilaiset kieltäytyivät, koska presidentti Diem ei halunnut tappioita. Siksi taistelu yritettiin ratkaista tulella, mutta huonolla menestyksellä. Ensin - pitkän viiveen jälkeen - ilmavoimat pudottivat pomminsa väärään paikkaan, tykistö ampui sitten vain muutaman laukauksen ja lopulta Etelä-Vietnamin ilmaisku osui vielä omiin joukkoihin. Kaiken tämän viivyttelyn seurauksena *Vietkongin* joukkojen onnistui yön pimeydessä irrottautua taistelusta.¹⁸⁴

Ap Bacin taistelu syvensi amerikkalaisten ja etelävietnamilaisten ja toisaalta amerikkalaisten vanhempien ja nuorempien upseerien välisiä mielipide-eroja. Etelävietnamilaiset ja vanhemmat amerikkalaisupseerit pyrkivät näkemään sodankäynnin positiivisesti. Amerikkalainen nuorempi upseeristö - ja osin myös etelävietnamilainen nuorempi upseeristö ja myöhemmin myös julkinen sana - taas näkivät varsinkin Ap Bacin taistelun jälkeen, että sodan jatkaminen tähän saakka käytössä olleilla keinoilla ei tuottanut haluttua tulosta. Lisäksi tilannetta vaikeutti Etelä-Vietnamia kohdannut hallituskriisien aikakausi presidentti Diemin murhan jälkeen marraskuussa 1963. *Vietkong* hyötyi tästä, koska hallitukset vaihtuivat usein ja uudet hallitukset nauttivat yhä vähemmän kansan tukea.¹⁸⁵

---

¹⁸⁴ Nalty, emt, s. 68 ja s. 71 - 73.

Amerikkalaisia helikoptereita oli tuotu Etelä-Vietnamiin jo joulukuussa 1961.

¹⁸⁵ Asprey, emt, s. 1085 - 1088.

Ks. myös Currey, emt, s. 242 - 243 ja Nalty, emt, s. 72 ja 76.

Sekä Currey että Nalty antavat ymmärtää, että presidentti Diem murhattiin amerikkalaisten myöntymyksellä. Amerikkalaiset olivat jo pitkään yrittäneet painostaa Diem'iä muutamaaan politiikkaansa, ja kun he sitten ilmoittivat sotilaallisen avun supistuksista, vietnamilaiskenraalit tulkitsivat tämän amerikkalaisten haluksi muuttaa hallitsijaa. CIA:n agentti Lucien Coneinin kerrotaan sotkeutuneen murhaan.

Keväällä 1964 amerikkalaiset käynnistivät tilanteen hallintaan saamiseksi siviiliväestöön suunnatun, mutta hallituskriisien aikana pysähtyneen *Strategic Hamlet* -rauhottamisohjelman tilalle uuden *New Life Hamlets* -ohjelman osana Etelä-Vietnamin kansallista rauhoittamisohjelmaa (*Chien Thong*, voitto). *Chien Thong*'in tavoitteina olivat turvallisuuden palauttaminen Etelä-Vietnamin alueelle ja yhteiskunnallisten olojen parantaminen. Amerikkalaisten osuus tässä ja myöhemmissäkin rauhoittamisohjelmissa oli kuitenkin ohjelmien monilukuisuudesta huolimatta vähäinen, varsinkin jos ohjelmiin suunnattujen voimavarojen määrää verrataan perinteiseen sodankäyntiin suunnattuihin resursseihin.¹⁸⁶

CIDG-ohjelma, jolla oli kytkeä *Strategic Hamlet* -ohjelmaan, jatkui edelleen rauhoittamisohjelmien rinnalla ja sillä saavutettiin menestystä aina vuoden 1963 loppuun saakka. Siihen mennessä amerikkalaiset ja vietnamilaiset erikoisjoukot olivat kouluttaneet iskujoukkoihin 18 000 miestä ja kylien suojaksi 43 000 miestä. Vuoden 1963 kuluessa Yhdysvaltain sotilasjohto otti *CIA*:lta operaation johtoonsa ja päätti tehdä siihen muutoksia. Tämän seurauksena toiminnan luonne muuttui aktiivisemmaksi ja sotilaallisemmaksi etelävietnamaisten erikoisjoukkojen johdossa. Joukot aloittivat aggressiivisen partioinnin, sissien etsinnän ja väijytysten järjestämisen mieluummin kuin passiivisesti odottivat hyökkäystä. Etelävietnamilaiset joukot olivat kuitenkin liian heikosti koulutettuja, varustettuja ja johdettuja, eivätkä ne ymmärtäneet tämän ohjelman tärkeyttä. Vietnamilaisen erikoisjoukkojen luottamus paikallisen väestön keskuudessa heikkeni heidän maanmiehiään kohtaan tekemiensä julmuuksien seurauksena. Toisaalta paikallista väestöä käytettiin laajoissa tavanomaisissa operaatioissa, joihin ne eivät edes soveltuneet puutteellisen aseistuksen ja varustuksen vuoksi. Näiden seurauksena ohjelma hi-

¹⁸⁶

Hayden, emt, s. 234.

Etelä-Vietnamin rauhoittamisohjelma jakaantui kuuteen eri vaiheeseen. Ne olivat *National Strategic Action* vuosina 1955 - 57, *Ordinance Fifty-Seventh* vuosina 1957 - 60, *Agrovilles* vuosina 1959 - 61, *Strategic Hamlets* vuosina 1962 - 63, *New Life Hamlets* vuosina 1964 - 66 ja *Revolutionary Development* vuosina 1967 - 72. Ennen vuodenvaihdetta 1967/68 näiden ohjelmien johtamisvastuu oli jaettu *CIA*:n, Yhdysvaltojen armeijan erikoisjoukkojen sekä Yhdysvaltojen Kansainvälisen kehitystyön toimiston (*US Agency for International Development*) kesken.

Ks. myös Nalty, emt, s.126.

taasti kuihtui, eikä paikallista väestöä iskujoukkoja lukuunottamatta missään vaiheessa sotaa käytetty sissitoimintaan vihollisen selustassa tukemassa Etelä-Vietnamin tavanomaisia hyökkäyksiä.¹⁸⁷

4.3.3. Yhdysvaltojen asevoimat liittyvät sotaan

Sillä aikaa, kun amerikkalaiset kasvattivat asiantuntija-apuaan Vietnamissa, *Vietkong* värväsi lisää väkeä riveihinsä ja kasvatti toimintaintensiteettiään. Se hyökkäsi mm. muutamaa piirikunnalliseen pääkaupunkiin sekä järjesti ylläköitä Etelä-Vietnamin armeijalle ja piiritti sen vartioasemia. Vuonna 1965 tilanne kehittyi niin vakavaksi, että *Vietkong* onnistui tuhoamaan enemmän etelävietnamilaisia pataljoonia kuin niitä ehdittiin perustaa. Lisäksi *Vietkong* pystyi taktikallaan vetämään Etelä-Vietnamin armeijan huomion pois asutuilta alueilta, jolloin ne jäivät *Vietkongin* haltuun. Saadakseen tilanteen hallintaan *MACV:n* komentaja kenraali Westmoreland pyysi Washingtonista lupaa lisätä amerikkalaista voimaa Vietnamissa, minkä luvan hän saikin kiivaan poliittisen väittelyn jälkeen. Tämä johti vähitellen amerikkalaisen voiman kasvuun Vietnamissa.¹⁸⁸

Vuonna 1964 Tonkininlahden välikohtauksessa pohjoisvietnamilaiset torpedoveneet hyökkäsivät amerikkalaisia hävittäjiä vastaan kansainvälisillä vesillä. Tämän seurauksena Yhdysvaltojen kongressi valtuutti presidentin käyttämään voimaa sekä antoi laillisen perustan kaikille USA:n jatkotoimille. USA:n joukkojen liittyessä taisteluun alkuperäiset tavoitteet muuttuivat nopeasti. Presidentti Johnson pelkäsi USA:n menettävän uskottavuutensa, jos Vietnamista luovutaan. Demo-

---

¹⁸⁷ The Evolution of Doctrine in the US Military, Air War Collage, USA 1993, s. 22 - 23.

Ks. myös Hayden, emt, s. 233.

Amerikkalaisten ylempi upseeristo katsoi kyläläisten kouluttamisen olevan ajanhukkaa. Tämä oli osasy siihen, että kummallakaan ohjelmalla - ei *New Life Hamlet*- eikä *CIDG*-ohjelmalla - saatu aikaan todellisia vaikutuksia, vaikka näiden toimintaperiaatteilla siihen olisi ollut mahdollisuus.

¹⁸⁸ Nalty, emt, s. 112 - 113.

kraattisen puolueen johtama hallintokoneisto, jota syytettiin jo Korean menettämisestä, ei voinut ottaa riskiä vielä Vietnaminkin menettämisestä.¹⁸⁹

Tapahtumat johtivat maaliskuussa 1965 pommitusten aloittamiseen, merijalkaväen maihinnousuun Da Nangiin Etelä-Vietnamiin ja jo heinäkuussa ensimmäiseen suureen sotilaalliseen operaatioon *Vietkongia* vastaan lähellä amerikkalaista Bien Hoan lentotukikohtaa. Viimeksi mainittu amerikkalaisen 173. Ilmakuljetusprikaatin, australialaisen jalkaväen, uusiseelantilaisen tykistön sekä Etelä-Vietnamin armeijan joukkojen yhteisoperaatio toteutettiin perinteisen sodankäynnin menetelmin *Vietkongin* tukialueelle. Tämä hyökkäys jo sodan alussa osoitti sodankäynnin vaikeudet Vietnamissa. Niinkuin useimmissa amerikkalaisten suuremmissa operaatioissa *Vietkongin* toiminta onnistuttiin hetkeksi lamauttamaan - ja edellä mainittu hyökkäys ehkä esti ennalta *Vietkongin* iskun Bien Hoan tukikohtaan -, mutta pidempiaikaista merkitystä operaatiolla ei ollut.¹⁹⁰

Vastatoimista huolimatta *Vietkong* jatkoi joukkojensa siirtämistä demilitarisoidun vyöhykkeen eteläpuolelle. Eristääkseen sissien siirrot ja tukeutumisen amerikkalaiset käynnistivät helmikuussa 1965 operaatio *Rolling Thunder* -nimellä tunnetut pommitukset. Ne suunnattiin aluksi Etelä-Vietnamin alueelle ja jo alkuvuodesta 1966 myös Pohjois-Vietnamin puolelle. Pieniä keskeytyksiä lukuunottamatta nämä pommitukset jatkuivat aina syksyyn 1968 saakka. Iskujen kohteina olivat liikenneyhteydet, sotatarviketeollisuus, huoltolaitokset ja operaation loppuvaiheessa myös Pohjois-Vietnamin joukot. *Rolling Thunderilla* ei kuitenkaan saavutettu asetettuja tavoitteita, koska ilmavoiman käyttö oli poliittisista rajoitteista johtuen varovaista.¹⁹¹

---

¹⁸⁹ Thompson, emt, s. 195.

¹⁹⁰ Sama, s. 194 - 195.
Ks. myös Nalty, emt, s. 80 - 82 ja s. 114.

¹⁹¹ Nordeen, Lon O. Jr: *Air Warfare in the Missile Age*, London 1985, s. 11.
Yhdysvaltojen puolustusministeri McNamara vaati, että ilmavoimien oli keskityttävä maavoimien tukemiseen Etelä-Vietnamissa tai välittömästi sen rajojen läheisyydessä. Näin Pohjois-Vietnam sai rauhassa kehittää armeijaansa ja *Vietkong* huoltojärjestelmänsä.

Amerikkalaisten suurena ongelmana koko Vietnamin sodan ajan olivat poliittiselle ja sotilaalliselle toimintavapaudelle asetetut rajoitukset. Sodan todellista luonnetta ei otettu huomioon, ja Vietnamin hallintokoneiston rakentamiseen ja kehittämiseen kiinnitettiin vain vähäistä huomiota. Poliittisena tavoitteena voiman käytölle oli pakottaa Hanoi neuvottelupöytään ratkaisun aikaansaamiseksi. Sotatoimille ei kuitenkaan kyetty määrittämään selviä tavoitteita. Päämääränä oli ainoastaan vastustajan lyöminen, ja paineet saada sotilaallinen voitto aikaiseksi ennen vuoden 1968 vaaleja olivat kovat. Maasodan rajoittaminen Etelä-Vietnamin alueelle esti kuitenkin *FNL*:n joukkojen lyömisen, koska sen tukialueita naapurimaissa ei kyetty eliminoimaan. Lisäksi vaikeudet amerikkalaisten ja Etelä-Vietnamin sodanjohdon yhdistämisessä, sekä virheelliset arviot vastustajan toimintamahdollisuuksista ja tavoitteista vaikeuttivat sotatoimia ja lisäsivät päämäärättömyyttä. Vaikka suuret operaatiot seurasivat toisiaan ja kaikki merkittävät taistelut voitettiin, sotatoimien kustannukset olivat hälyyttävästi nousussa.¹⁹²

Kenraali Westmoreland vertasi *Vietkongin* ja sen poliittisen kaaderin toimintaa termiitteihin, jotka syövät rakennuksen perustuksia. Vuorilla ja viidakossa sitten odottivat Pohjois-Vietnamin armeijan päävoimat valmiina iskemään, kun aika oli sopivat. Tämä vuoksi Westmoreland pyrki vaikuttamaan pohjoisvietnamilaisten päävoimiin. Tämän tuli tapahtua siten, että amerikkalaisilla joukoilla - joilla oli suurempi tulivoima ja sen käyttötarkkuus sekä liikkuvuus kuin etelävietnamilaisten - pyrittiisiin taistelemaan vihollisen päävoimia vastaan. Etelä-Vietnamin armeija sen sijaan suojelisi paikallisia asukkaita eliminoimalla sisesejä ja kumouksellisia pyrkien vielä parantamaan väestön elinolosuhteita. Tätä Westmorelandin periaatetta voidaan sinänsä pitää oikeana. Sen toteuttamiseen ei kuitenkaan annettu realistisia mahdollisuuksia, sillä joukkoja oli liian vähän ja erityisesti niiden käyttöä sidottiin poliittisiin rajoituksiin.¹⁹³

---

¹⁹² Uutaniemi, emt, s. 68.

Ks. myös Thompson, emt, s. 196 - 197.

Eräs amerikkalaiskenraali huomauttikin osuvasti sotatoimien tavoitteista:
" Voin jatkaa *Vietkongin* tappamista ikuisesti, mutta mihin sillä päästään."

¹⁹³ Nalty, emt, s. 115.

Erityinen ongelma amerikkalaisille ja etelävietnamilaisille oli Etelä-Vietnamin pitkä maaraja. Joukot eivät riittäneet sen valvontaan, puhumattakaan *Vietkongin* soluttautumisen estämisestä. Niinpä *Vietkongin* eristämiseen pyrittiinkin useilla eri keinoilla; partioinnilla, lentotiedustelulla, jo mainituilla lentopommituksilla, liikkuvilla joukoilla sekä amerikkalaisten asiantuntijoiden tukemilla ja alueellisten etnisten vähemmistöjen miehittämällä vartioasemilla. Tämä toimikin joten kuten, mutta ongelmaksi muodostui Laosin alue, jota kautta *Vietkongin* tiedettiin kuljettavan materiaalia etelään. Vaikka kenraali Westmoreland esitti sotatoimien ulottamista Laosinkin puolelle, Yhdysvaltain poliittinen johto ei siihen lupaa antanut. Amerikkalaiset sitoutuivat näin poliittisten rajoitteiden vuoksi näännytyssotaan, minkä vuoksi Westmoreland alkoi yhä enenevässä määrin kiinnittää huomiota mahdollisuuden lisätä etelävietnamilaisien itsensä osuutta *Vietkongin* vastustajana.¹⁹⁴

Myös meriraja oli ongelma, minkä vuoksi Etelä-Vietnamin rannikkoa ryhdyttiin kevästä 1965 alkaen valvomaan amerikkalaisilla sota-aluksilla sekä etelävietnamilaisilla dzonkeilla ja partioaluksilla. Partioinnin tavoitteena oli jokisuistoalueen eristämisen *Vietkongin* huolloilta. Toiminnan ollessa parhaimmillaan yli 100 erilaista partioalusta tarkasti päivittäin yli 2 000 dzonkkia ja sampania pystyen estämään tältä suunnalta *Vietkongin* huoltotuen lähes kokonaan. Kokonaisvaikutus huoltotukeen merikuljetusten eristämällä oli kuitenkin vähäinen, koska *Vietkong* keskitti toimintansa Laosin ja Kambodzan suuntaan, minne amerikkalaisten poliitikka taas esti iskut.¹⁹⁵

Maasotatoimissa *Vietkong* pyrki valvomallaan alueella käyttämään hyväksi vastustajan heikkouksia. Muun muassa amerikkalaisten pyrkimystä aktiivisuuteen käytettiin hyväksi siten, että heidät houkuteltiin hyökkäämään väijytyksiin. Etelä-Vietnamissa ylläköille oli luonteenomaista, että

- taistelu käytiin usein kaivetuista asemista,
- tietä ei yleensä katkaistu ylläköissä edes miinoilla tai esteillä, jotta kat-

---

¹⁹⁴ Sama, s. 116.

¹⁹⁵ Sama, s. 119 - 120.

- kaisu ei olisi paljastanut ylläkköä liian aikaisin,
- joukko ei yleensä hyökännyt tielle,
- irtautuminen tapahtui samaan suuntaan reservin kautta ja irtautumisreitillä oli linnoitettuja asemia ja
- joukot noudattivat tiukkaa tulikuria.¹⁹⁶

Yleensä - ylläköitä lukunottamatta - *Vietkongin* toimintaan kuului runsas miinojen käyttö. Osaltaan tähän vaikutti sissien periaate säästää ampumatarvikkeita. Miinojen arvioidaankin aiheuttaneen amerikkalaisille Etelä-Vietnamissa suurimmat tappiot.¹⁹⁷

Sissit käyttivät Etelä-Vietnamissa myös iskuosastotaktiikkaa. Kohteina olivat useimmiten tykistön tuliasemat ja lentotukikohdat. Hyökkäyksiä edelsivät huolelliset, viikkoja kestäneet valmistelut. Nämä iskut sitoivat yhä enemmän vastasissisotaa käyvän osapuolen joukkoja puolustamaan selustan tukikohtia sekä tuottivat kohteen puolustajalle yleensä suuria tappioita.¹⁹⁸

Amerikkalaiset jakoivat Etelä-Vietnamin maasotatoimia varten neljään sotilasalueeseen, joiden sotatoimista vastasivat armeijakunnat. Viimeksi mainituilla taas oli johdossaan prikaateja ja divisioonia. Sotilasaluejako on esitetty liitteessä 8. Amerikkalaisprikaatien ja divisioonien käyttö perustui puolivakinaisiin tukikohta-alueisiin, missä sinne ryhmitetyillä joukoilla oli aluevastuu. Alue oli kuitenkin yleensä aika pieni eikä sitonut kaikkia joukkoja, minkä vuoksi niitä oli mahdollisuus käyttää ajoittain myös liikkuviin operaatioihin vihollisen päävoimajoukkoja vastaan. Tällaisissa ns. "etsi ja tuhoa" -operaatioissa komppaniat, pataljoonat ja jopa useimmat pataljoonat - riippuen vastassa olevan vihollisen vahvuudesta - perustivat

---

¹⁹⁶ Uutaniemi, emt, s. 44.

¹⁹⁷ Sama.

¹⁹⁸ Sama.

ympäripuolustettavia taisteluasemia, ns. tulitukikohtia (*fire support base*) tykistön ja tiedustelun tukikohdiksi.¹⁹⁹

Pyrkiessään tuhoamaan sissiosastoja Etelä-Vietnamissa amerikkalaiset lähettivät ensin joukkueen - komppanian suuruisia partioita etsimään sissejä. Kosketuksen saamisen jälkeen nämä pyrittiin saartamaan ja tuhoamaan nopeasti helikoptereilla tuoduilla lisäjoukoilla. Usein sissit kuitenkin irtautuivat taistelusta ennen saartorenkkaan sulkeutumista tai soluttautuivat sen läpi.²⁰⁰

Amerikkalaiset katsoivat kylien ja niissä olevien *Vietkongin* tukikohtien tuhoamisen olevan keskeinen tavoite. Tuloksien saaminen tällaisella, sinänsä melko liikuvallakin "etsi ja tuhoa" -taktiikalla oli kuitenkin vaikeaa, koska *Vietkong* oli käyttänyt vuosia voimakkaan tukiverkoston rakentamiseksi Etelä-Vietnamiin. Lisäksi alueet, missä amerikkalaisjoukot operoivat, olivat tiheään asuttuja, ja sissit oleilivat usein paikallisen väestön seassa. Niinpä saadakseen aikaan ns. "tulivapaita alueita" paikalliset asukkaat piti usein asuttaa uudelleen, koska kylät jouduttiin tuhoamaan. Tämä taas ei ollut omiaan vahvistamaan amerikkalaisten nauttimaa luottamusta kyläläisten keskuudessa ja johti usein myös sivullisiin uhreihin.²⁰¹

Yleensä "etsi ja tuhoa" -operaatiot toteutettiin - kuten edellä on tullut esille - enintään muutaman pataljoonan vahvaisin joukoin. Kuitenkin myös suurempia operaatioita tehtiin. Eräs tällainen oli operaatio *Junction City*. Helmikuun lopussa 1967 amerikkalaiset ja etelävietnamilaiset joukot aloittivat tämän, sodan siihen mennessä suurimman sotatoimen. Sen tarkoituksena oli etsiä ja tuhota Saigonin luoteispuolella lähellä Kambodzan rajaa olevat *FNL:n* joukot, taisteluvälineet ja huoltojärjestelmä. Operaatioon osallistui amerikkalaisjoukkoja kolme jalkaväkidi-

¹⁹⁹ Sama, s. 117.
Ks. myös Peltonen, emt, s. 44.

²⁰⁰ Marshall, S. L. A: Vietnam Primer. A critique of U.S. Army tactics and command practices in the small combat unit digested from historical research of main fighting operations from May 1966 to February 1967, s. 3.
Ks. myös Uutaniemi, emt, s. 68.

²⁰¹ Marshall, emt, s. 3.
Ks. myös Nalty, emt, s. 117.

visioonaa, ilmakuljetusprikaati, panssarirykmentti ja kevyt jalkaväkirykmentti sekä useita etelävietnamilaisia yksiköitä. Lisäksi operaatiota tuettiin yli 5 000 lentosuorituksella. Voimastaan huolimatta amerikkalaiset joutuivat käyttämänsä tulituki-kohta-taktiikan vuoksi puolustuskannalle eivätkä onnistuneet tuhoamaan *Vietkongin* huoltojärjestelmää eivätkä joukkoja, vaikka vastustajalle aiheutettiin puolustustaisteluissa huomattavia tappioita.²⁰²

Suuri osa amerikkalaisista ja etelävietnamilaisista joukoista sitoutui tärkeiden kohteiden ja teiden suojaamiseen. Teiden suojaamisessa käytettiin tien varteen valoisaksi ajaksi sijoitettuja tukikohtia, esimerkiksi pataljoonaa 40 km:n pituisella tieosuudella. Lisäksi kuljetukset suojattiin yleensä myös tiedustelemalla ja partioimalla tien suuntaa helikoptereilla kuljetuksien ajan, pitämällä mekanisoitua jalkaväkeä ja panssarivaunuja kuljetuksien mukana sekä järjestämällä tulituki ja apuvoimien saanti. Kokonaisuutena amerikkalaisten vastasissioperaatioihin käyttämä voima oli kuitenkin usein riittämätön *Vietkongin* tuhoamiseen, ja yleensä sissit palasivat takaisin ajan kuluessa. Saamiensa kokemusten perusteella amerikkalaiset totesivatkin, että *Vietkongin* toimintaa oli vaikea estää. Sodan kestäessä vastatoimet keskitettiin yhä enemmän toiminnan vaikutuksen vähentämiseen.²⁰³

Amerikkalaiset ulottivat vastasissisodankäynnin myös vastustajan selustaan. Toimintatapoina olivat lähinnä tiedustelu, häirintä, huollon vaikeuttaminen ja sissien joukkojen sitominen selustayhteyksien suojaamiseen. Tehtäviin käytettiin yleensä erikoisjoukkoja, kuten "vihreitä baretteja", sekä tämäntyyppisiin taistelutehtäviin erityisesti värvättyjä vuoristolaisheimoja. Sodan loppua kohti edellä mainitun kaltaisen toiminta supistui hyvin vähäiseksi amerikkalaisten pyrkiessä katkaisemaan sissien huoltoyhteydet ensi sijassa ilmapommituksilla.²⁰⁴

Vuodesta 1966 lähtien erityistehtävissä *Vietkongin* selusta-alueella käytettiin myös *SEAL*-joukkoja (*Sea, Air, Land*, erikoisjoukkoja), joiden yksiköt muodostui-

²⁰² Peltonen, emt, s. 44 - 45.

²⁰³ Uutaniemi, emt, s. 69.

²⁰⁴ Sama, s. 70.

vat vähän alle 200 miehestä. Toimiva taktinen partio oli kolmen miehen vahvuisen. SEAL:ien ensimmäinen tehtävä oli perustaa tiedustelu- ja tähystyspaikkoja *Vietkongin* sissien epäillyille soluttautumisreiteille. Löydettyään reittejä ja tukikohtia SEAL-joukot tekivät yllätysiskuja tukikohtiin ja pyrkivät tuhoamaan alueella olevat kohteet sekä henkilöstön. Koska erikoisjoukoilla oli kyky hyökätä nopeasti, äänettömästi ja julmasti, SEAL-joukot olivat yksi pelätyimmistä yhdysvaltalaisista yksiköistä *Vietkongin* ja pohjoisvietnamilaisten joukkojen keskuudessa. SEAL-yksiköt toimivat myös kouluttajina ja neuvonantajina vietnamilaisille yhteistyökumppaneilleen sekä useiden yhteisoperaatioiden koordinoitsijoina. Lisäksi SEAL-joukot toimivat satamien suojaamistehtävissä, joihin kuului mm. uimalla tapahtuvan soluttautumisen estäminen.²⁰⁵ Yksityiskohtaisemmin amerikkalaisten kokemuksia ja menetelmiä vastasissitoiminnassa Vietnamin sodassa on esitetty liitteessä 9.

Etelävietnamilaisten osuuden lisääminen vastakumouksellisessa sodankäynnissä - asia, jota kenraali Westmoreland oli esittänyt jo amerikkalaisten alkaessa kasvattaa voimaansa Vietnamissa - alkoi konkretisoitua vuonna 1966. Vuoteen 1965 mennessä oli tullut selväksi, että *New Life Hamlets* -ohjelma ei riittänyt väestön tuen hankintaan, vastakumouksellisiin operaatioihin eikä Etelä-Vietnamin armeijan uudelleen organisointiin. Tämän vuoksi presidentti Johnson, joka piti siviiliväestöön suunnattuja toimia yhtä tarpeellisina kuin sotilaallisia operaatioitakin, nimitti maaliskuussa 1966 erityisavustajansa Robert W. Komerin kenraali Westmorelandin apulaiseksi koordinoimaan siviiliväestöön suunnattuja toimia Vietnamissa. Tätä tehtävää varten Komerille perustettiin MACV:n yhteyteen oma organisaatio, *Civil Operations and Rural Development Support (CORDS)*, jonka alaisuudessa lääni- ja maakuntatasoilla toimivat neuvonantajaryhmät (*Sector Advisory Team* ja *Subsector Advisory Team*).²⁰⁶

²⁰⁵ Thompson Leroy, *US Elite Forces - Vietnam*, s. 36 - 37.
Cam Ranhin lahdella SEAL-yksiköt tehostivat toimintaansa mm. käyttämällä delfiinejä amerikkalaisten laivojen suojaamiseen sissien iskuilta.

²⁰⁶ Nalty, *emt*, s.126 - 128.
Ks. myös Hayden, *emt*, s. 236.
CORDS perustettiin aluksi nimellä *OCO (Office of Civil Operations)*. Keväällä 1967, kun amerikkalaiset havaitsivat, että *OCO* toimii itsenäisenä ilman yhteistyötä *MACV:n* kanssa, se liitettiin osaksi *MACV:tä* nimellä *CORDS*.
Sotilas- ja siviilihallinnon tasapainottamiseksi neuvonantajaryhmät oli organisoitu

Vuodenvaihteesta 1967/68 alkaen etelävietnamilaiset otettiin mukaan rauhoittamisohjelmaan, jonka nimi muuttui "Vallankumouksellisen kehityksen rauhoittamisohjelmaksi" (*Revolutionary Development Pacification Program*). Tällä *RD*-ohjelmalla, jota voidaan pitää ensimmäisenä todellisena vastakumouksellisena ohjelmalla, oli kolme päätavoitetta. Ne olivat:

- Sellaisen maaseutuväestön jatkuva suojeleminen, joilla oli erityistä merkitystä *Vietkongin* tukeutumiselle ja huollolle.
- Yhteiskunnallisten kehitysohjelmien tukeminen.
- *Vietkongin* aktiivisen toiminnan ja soluttautumisen estäminen maaseudulla.²⁰⁷

Huomattavaa on, että *RD*-ohjelma ei sisältänyt taistelutehtäviä. *RD*:n henkilöstöä ei oltu koulutettu taistelemaan *Vietkongia* vastaan puhumattakaan Pohjois-Vietnamin armeijasta. Tämä tehtävä kuului Etelä-Vietnamin armeijalle, alueellisille joukoille tai kansanjoukoille.²⁰⁸

RD-ohjelman alla ja *CORDS*:in koordinoimana vastakumoukselliseen sodankäyntiin luotiin useampia erityyppisiä projekteja, tärkeimpinä ns. *Phoenix*-ohjelma (*Phounh Houng*) sekä *Open Arms* -ohjelma (*Chieu Hoi*). Amerikkalaisten osuus näissä projekteissa rajoittui lähinnä tukemiseen. He antoivat ohjelmille rahoitusta, asiantuntija-apua, koulutusta ja varusteita. Käytännön toteutuksen hoitivat etelävietnamilaiset. *Phoenix*-ohjelman tavoitteena oli tunnistaa *Vietkongin* jäseniä ja kerätä heidän toiminnastaan tietoja, jotta tekijät olisi saatu Etelä-Vietnamin lakien alaisiksi. Tehtävä pyrittiin toteuttamaan pääasiassa etelävietnamilaisilla joukoilla; alueellisilla joukoilla, itsepuolustusjoukoilla, poliisijoukoilla, Etelä-Vietnamin armeijan yksiköillä sekä läänien tiedusteluyksiköillä (*Provincial Reconnaissance*

---

siten, että sotilaan apulaisena toimi siviili ja päinvastoin.

²⁰⁷ Hayden, *emt*, s. 238.
RD-ohjelman alla kylät jaettiin vielä neljään eri kategoriaan sen mukaan, mikä niiden vaurauden, sijainnin tai poliittisen ilmapiirin tilanne oli. Tämän mukaan niille laadittiin kehittämissuunnitelmat.

²⁰⁸ Hayden, *emt*, s. 243.

Unit, PRU). *Open Arms* -ohjelman, jota voidaan pitää psykologisen sodankäynnin ohjelmana, tavoitteena taas oli armahduslupauksilla saada *Vietkongin* sissejä siirtymään Etelä-Vietnamin riveihin. Näissä tehtävissä käytettiin pääasiassa vietnamilaisia, thaimaalaisia ja eteläkorealaisia joukkoja, koska nämä olivat rodullisesti sukulaisia vietnamilaisten kanssa ja siten niillä katsottiin olevan onnistumisen edellytykset tehtävään. Muita väestöön suunnattuja operaatioita olivat pakolaisten uudelleenasettamisohjelmat ja alueellisen infrastruktuurin parantamiseen tähdätyt ohjelmat. Vuodesta 1968 vuoteen 1971 *Phoenix*-ohjelman aikana lasketaan vangitun noin 28 000 *Vietkongin* sissiä sekä surmatun noin 20 000 sissiä. Lisäksi *Open Arms*-ohjelman perusteella noin 17 000 *Vietkongista* loikannutta sai armahduksen.²⁰⁹

Myös amerikkalaisissa taistelujoukoissa pyrittiin rauhoittamiskeinojen käyttöön, vaikkakaan ei mitenkään yleisesti. Eräs tällainen oli merijalkaväen ns. "yhdistetyn toiminnan ohjelma" (*Combined Action Program, CAP*). Helpottaakseen yhteistoimintaa paikallisten kansanjoukkojen ja asukkaiden kanssa Phu Bai'sta pohjoiseen ja itään aluevastuussa olleen merijalkaväkipataljoonan (*3rd Battalion, 9th Marine*) komentaja muodosti omista ja laivaston jalkaväen joukoista sekä vietnamilaisista kansanjoukoista Phu Bain alueelle viisi yhdistettyä joukkuetta. Näiden joukkueiden tarkoituksena oli oman vastuualueen kylien suojaaminen, vastatiedustelu sekä kansan tuen hankkiminen. Joukkueet kouluttivat itse itsensä. Vietnamilaiset opettivat amerikkalaisille kieltä, paikallisia tapoja, maastontuntemusta sekä *Vietkongin* taistelutekniikkaa ja taktiikkaa; amerikkalaiset vastaavasti omaa taktiikkaansa, sotilaallista järjestystä sekä siviiliväestön hallintoa. Vuonna 1966 näitä *CAP*-joukkueita oli jo käytössä laajalti muissakin merijalkaväen joukoissa, tammikuussa 39 joukkuetta ja saman vuoden lopussa 57 joukkuetta. Huolimatta hyvistä kokemuksista *CAP*-ohjelmaa ei kuitenkaan koskaan virallistettu. Niin sa-

---

²⁰⁹ Nalty, emt, s. 123 ja s. 129 - 130.

Ks. myös Hayden, emt, s. 245 - 246.

Phoenix-nimi otettiin käyttöön vasta heinäkuussa 1968. Siihen saakka ohjelma tunnettiin nimellä *ICEX* (*Intelligence Coordination Exploitation*).

notun *Tet*-hyökkäyksen jälkeen tappioita kärsineen merijalkaväen henkilötäydennys vei miehet *CAP*-joukkueista ja ohjelma loppui.²¹⁰

Kaikista edellä mainituista ohjelmista huolimatta amerikkalaisten toiminnan painopiste oli sotilaallisissa operaatioissa. Kun *FNL* sitten tammikuussa 1968 aloitti *Tet*-hyökkäykset, jouduttiin siviiliväestöön suunnattujen projektien hallintohenkilöstö ja joukot siirtämään maaseudulta pääasiassa kaupunkialueille, mikä oli paha takaisku rauhoittamisohjelmalle.²¹¹

4.3.4. Sodan intensiteetti kasvaa

Tammikuussa 1968 suurin osa amerikkalaisista joukoista oli sitoutunut raja-alueille ja yli 5 000 merijalkaväen sotilasta oli eristyksissä Khe Sanhissa. Amerikkalaisten tavoitteena oli edelleen estää pohjoisvietnamilaisten soluttautuminen rajan yli, mikä ei kuitenkaan onnistunut. *Vietkongin* sissit toimivat jo valmiiksi amerikkalaisten selustassa pystyen kasvattamaan voimaansa ja huoltamaan joukkojaan Laosin kautta kulkevaa Ho Chi Minh'in tieverkostoa pitkin.²¹²

Tammikuun lopussa 1968 *FNL*:n joukot aloittivat runsaat kaksi kuukautta kestäneet *Tet*-hyökkäykset (*Tet Mau Than*, uusivuosi) Etelä-Vietnamin alueella käyttäen hyväkseen kiinalaisen uuden vuoden aselepoa. Hyökkäykset jakaantuivat kahteen eri vaiheeseen, joista ensimmäinen oli taistelu Khe Sanhista ja jälkimmäinen, varsinainen *Tet*-operaatio, toteutettiin hyökkäyksenä Etelä-Vietnamin tärkeimpiin kaupunkeihin.²¹³

Tet-hyökkäykset tulivat täytenä yllätyksenä amerikkalaisille ja heidän poliittisille johtajilleen, vaikka amerikkalaisten tiedustelun ja Kaakkois-Aasian Esikunnan väi-

---

²¹⁰ Hayden, emt, s. 244 - 245.

²¹¹ Nalty, emt, s. 123 ja s. 129 - 130.

²¹² Welsh, emt, s. 94.

²¹³ Peltonen, emt, s. 35.

tetäänkin tietäneen ennen hyökkäystä, että jotain suurta oli valmisteilla. Hyökkäys oli totaalinen tappio *Vietkongille* ja torjuntavoitto amerikkalaisille ja etelävietnamilaisille. Hyökkäys johti kuitenkin siihen, että Yhdysvaltojen presidentti Johnson ei enää asettunut ehdolle presidentinvaaleissa ja kongressi taas asetti Yhdysvaltojen aseellisen voiman käytölle rajoitteita. Ironista tilanteesta oli, että amerikkalaiset eivät tajunneet saamansa torjuntavoiton merkitystä, vaikka *Vietkong* kärsi miltei totaaliset johtajatappiot yhdysvaltalaisten ja etelävietnamiläisten vastatoimenpiteissä. *Tet*-hyökkäyksen voidaankin katsoa olleen kuolinsoitto pohjoisvietnamilaiselle sissiliikkeelle. Jäädessään ilman Pohjois-Vietnamin keskuskomitean tukea *Vietkong* ei kyennyt enää jatkamaan perinteistä sissisotaansa, vaan joutui muuttamaan toimintaperiaatteitaan tavanomaisen sodankäynnin mukaisiksi.²¹⁴

Tet-hyökkäyksen tärkeimpänä päämääränä oli aiheuttaa suuret miestappiot amerikkalaisille joukoille ja siten edelleen lisätä sodanvastaista mielialaa Yhdysvalloissa. Hyökkäyksen valmistelut aloitettiin vuoden 1967 puolella, jolloin keskimäärin 7 000 miestä soluttautui kuukausittain Pohjois-Vietnamista Etelä-Vietnamiin. Tammikuussa 1968 soluttautujien lukumäärä nousi 22 000 mieheen. Näin *Tet*-offensiiviin osallistuneiden *Vietkongin* joukkojen määrä nousi noin 80 000 mieheen. Joukkojen aseet salakuljetettiin ja kätkeettiin kohteiden läheisyyteen.²¹⁵

²¹⁴ Thompson, emt, s.184 - 220.
Ks. myös Summers, Harry: Vietnam War Almanac, Library of Congress Cataloging in Publication Data, U.S.A. 1985, s. 326 ja Asprey, emt, s.1333.
Asprey mainitsee *Vietkongin* tappioiksi viidenneksen kokonaisvahvuudesta. 240 000 miehen voimasta taisteluihin osallistui 84 000 miestä, joista 40 000 kaatui, 3 000 jäi vangiksi ja arviolta 5 000 vammautui tai kuoli haavoihinsa.

²¹⁵ Kish, Paul: Obscuring Victory and Defeat the Vietnamese Tet Offensive; An Operational Perspective, Naval War College, U.S.A 1995, s. 9.
Ks. myös Uutaniemi, emt, s. 55, Nalty, emt, s. 187 - 189 ja Hayden, emt, s. 233 - 234.
Hayden mainitsee *Tet*-hyökkäyksen olleen Mao Tse Tungin kumouksellisen sodankäynnin periaatteiden mukainen kolmas vaihe, konventionaalinen hyökkäys. Pohjois-Vietnamin näkökulmasta tämä vaihe oli kuitenkin alkanut jo vuosia aikaisemmin, mutta *Vietkongille* se oli siirtyminen kolmanteen vaiheeseen, perinteiseen sodankäyntiin. Haydenin mukaan ei kuitenkaan ole tiedossa, oliko *Tet*-hyökkäys *Vietkongin* sotilaallinen tappio vai Pohjois-Vietnamin huolellisesti suunnittelema sotilaspoliittinen skenaario. Joka tapauksessa hyökkäyksellä oli suuri vaikutus yleiseen sodanvastaiseen mielipiteeseen Yhdysvalloissa. Samalla hyökkäys oli osoitus Etelä-Vietnamin kansalle amerikkalaisten kyvyttömyydestä suojata heitä.

Amerikkalaisten vastatoimenpiteet *Tet*-hyökkäyksen ensimmäisessä vaiheessa kohdistuvat Khe Sanhin tukemiseen. Alueelle lähetettiin vahvennuksena 1 500 miestä. Ampumatarvike- ja huoltokuljetukset toteutettiin ilmakuljetuksin kahden vuorokauden ajan, jonka jälkeen alueelle laskeutunut sumu esti lentotoiminnan. Tammikuun 26. päivänä jokainen käytettävissä oleva lentokone teki tukilentoja Khe Sanhin alueelle. Tuon päivän aikana tehtiin yli 450 lentosuoritusta. Tammi-kuun 30. päivänä alkoi hyökkäyksen toinen vaihe, varsinainen *Tet*-hyökkäys. Sai-gonissa hyökkäys johti täydelliseen yllätykseen valituissa kohteissa, ja sekä ame-rikkalaiset että etelävietnamilaiset joutuivat katutaisteluihin pyrkiessään tuhoa-maan hyökkääjät. Ilmavoimilla pommitettiin kaupunginosia, joiden arvioitiin ole-van hyökkääjän hallussa. Lisäksi B-52-pommituskoneita käytettiin sissien arvioi-tujen keskitysalueiden pommittamiseen noin 16 kilometriä Saigonin ulkopuolel-la.²¹⁶

Maavoimien ja ilmavoimien lisäksi *Tet*-hyökkäyksen torjuntaan - ja myöhemmin myös muihin operaatioihin Mekong-joen suistossa - käytettiin maavoimien ja lai-vaston henkilöstöstä muodostettua erikoisjoukkoa (*Mobile Riverine Force, MRF*). *MRF* noudatti kahden tyyppisiä operaatiomalleja: "etsi ja tuhoa" sekä "puhdisti ja pidä". Näitä operaatioita tuettiin voimakkaalla tulenkäytöllä, jossa erikoisuutena voidaan pitää suistoalueella liikkuvia tykkilauttoja. Vuoden 1968 lopulla joukkoja vahvennettiin kahdella prikaatin esikunnalla, seitsemällä jalkaväkipataljoonalla ja yhdellä jokiryynnäköjoukkueella.²¹⁷

Huolimatta *Tet*-hyökkäyksen onnistuneesta torjunnasta amerikkalaiset joutuivat sodankäynnille annettujen rajoitusten vuoksi vuoden 1968 alusta alkaen suojaa-maan joukkonsa tukikohtiin eivätkä saaneet kevään 1968 jälkeen aloitetta enää itselleen. Tukikohtien välinen tiestö jäi vähitellen *Vietkongin* haltuun ja mikäli maakuljetuksia aiottiin käyttää, tiestön hallinnasta jouduttiin lähes aina taistele-maan. Kaikki edellä mainittu rajoitti operatiivista liikkumavapautta, koska tykistön

²¹⁶ Welsh, emt, s. 102 - 108.
Ks. myös Nalty, emt, s. 185 - 191.

²¹⁷ Freitas, Mark - Treadwax, Braddock: *Stygian Myth; U.S. Riverine Operations Against the Guerrilla*, Naval Postgraduate School, U.S.A. 1992, s. 51, 61 ja 65.

siirrot ja tukikohtien huolto sitoivat huomattavan osan ilmavoimien ja laivaston kalustosta.²¹⁸

Richard Nixonin tultua valituksi Yhdysvaltojen presidentiksi vuonna 1968 amerikkalaiset muotoilivat Vietnamin kysymyksen päätoimintaperiaatteet neljään kokonaisuuteen: vietnamisointi, rauhansopimus, amerikkalaisten joukkojen asteittainen vetäytyminen ja neuvottelujen jatkaminen. Tämä suunnitelma johti elokuusta 1969 alkaen asteittaiseen amerikkalaisjoukkojen vetämiseen Vietnamista, mutta toisaalta kiihdytti ilma-aseen käyttöä ilmavoimien suojatessa ennalta ehkäisevillä hyökkäyksillä rajojen läheisyydestä vetäytyviä joukkoja. Toukokuussa 1972 amerikkalaismaavoimien vahvuus Vietnamissa oli enää noin 40 000 sotilasta. Samalla Etelä-Vietnamin armeijan joukkojen määrä kasvoi lähes 430 000 mieheen ja alueellisten puolisolitaallisten joukkojen määrä lähes 550 000 mieheen. Puolisotilaallisten joukkojen vahvuuden kasvattamisen tavoitteena oli siirtää erilaisia suojaus-, vartiointi- ja valvontatehtäviä alueellisille joukoille, jotta vakinaisen armeijan joukot olisivat vapautuneet operatiivisiin hyökkäystehtäviin.²¹⁹

Tet-hyökkäysten jälkeen sota Vietnamissa jatkui lähinnä poliittisella tasolla. Maa-liskuussa 1968 Yhdysvallat ilmoitti rajoittavansa Pohjois-Vietnamin pommitukset 20. leveyspiirin eteläpuolelle, ja rauhanneuvottelut Pariisissa aloitettiin ensin Yhdysvaltojen ja Pohjois-Vietnamin välillä. Vähän myöhemmin neuvotteluihin osal-

²¹⁸ Thompson, Leroy: *US Elite Forces - Vietnam*, s. 24.

Ks. myös Väisänen, R: Epäsuoran tulen käytöstä saadut kokemukset Vietnamin ja Lähi-Idän sodissa sekä johtopäätökset oman taisteludoktriinimme kannalta, Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1402, Helsinki 1979, s. 9.

²¹⁹ Nalty, emt, s. 224 - 225.

Vakinaisen armeijan joukot oli jaettu neljään armeijakuntaan, joista kukin vastasi omasta taktisesta vyöhykkeestä (alueesta). Jalkaväkidivisioonaa oli yhteensä 10, kussakin kolme rykmenttiä, à 4 pataljoonaa. Varustus joukoilla oli hyvä, mm.

M-16-automaattikiväärit, M-60-konekiväärit, 105 mm:n kenttätykit divisioonissa ja 155 mm:n tykit armeijakunnissa ja kussakin divisioonassa komppania kevyitä panssarivaunuja ja panssaroituja miehistönkuljetusajoneuvoja sekä ajanmukaiset viesti-, pioneeri- ja huoltovälineet.

Supistettujen amerikkalaisjoukkojen lisäksi Etelä-Vietnamiin jäi vielä 8 000 australialaista jalkaväkisotilasta, joiden tukena oli komppania Centurion-taistelupanssarivaunuja ja laivue Canberra-pommituskoneita.

Ks. myös Peltonen, emt, s. 35.

listuivat myös Saigonin hallitus ja *FNL*. Sodankäynti keskittyi Etelä-Vietnamin pohjoisiin maakuntiin, ja toiminnalle oli tyypillistä molemminpuoliset pienten iskuosastojen väijytykset ja tuli-iskut vastapuolen kohteisiin.²²⁰

Maaliskuussa 1969 presidentti Nixon käynnisti uuden 14 kuukautta kestäneen pommituskampanjan Ho Chi Minhin tielle ja sekä Laosin että Koillis-Kambodzan alueelle *FNL*:n huoltoreittejä vastaan (operaatio *Menu*). Pommitukset erosivat aikaisemmista lähinnä uuden sotatekniikan vuoksi; amerikkalaiset käyttivät laserohjattuja, "älykkäitä" pommeja tuhotakseen sisseille tärkeitä siltoja ja liikennekohteita. Uusista aseista huolimatta pommituksilla ei saatu aikaan kokonaisuuden kannalta mainittavia tuloksia.²²¹

Ainoa suurempi sotatoimi sodan kolmannessa vaiheessa oli huhtikuussa 1970 käynnistetty amerikkalaisten ja Etelä-Vietnamin armeijan yhdistetty hyökkäys Kambodzassa olevia *Vietkongin* joukkoja ja huoltotukikohtia vastaan. Etelävietnamilaiset joukot muodostuivat kolmesta taisteluosastosta (yhteensä 12 000 miestä) sekä ilmakuljetteisesta divisioonasta ja amerikkalaisjoukot vajaasta kevyestä divisioonasta (*1st Cavalry Division*). Mekanisoidut taisteluosastot työntyivät rajan yli onnistuen saamaan haltuunsa huomattavia määriä *Vietkongin* täydennysmateriaalia; sekä aseita ja ampumatarvikkeita että elintarvikkeita. Samanaikaisesti ilmakuljetteiset joukot siirrettiin helikoptereilla *Vietkongin* selustaan katkaisemaan sissien vetäytymistiet. Maasto oli kuitenkin sekä amerikkalaisille että etelävietnamilaisille outoa, ja sissit onnistuivat pääosin välttämään taisteluja ja vetäytymään pieninä ryhminä taistelualueelta.²²²

---

²²⁰ Nalty, emt, s. 236.

²²¹ Currey, emt, s. 272.
Ks. myös Peltonen, emt, s. 35.

²²² Nalty, emt, s. 239 - 243.
Mekanisoitujen taisteluosastojen kalustona oli M-113-miehistönkuljetusvaunut ja M-41-panssarivaunut (kevyitä).
Ks. myös Peltonen, emt, s. 35.

Kokonaisuuden kannalta edellä mainitulla operaatiolla ei ollut pidemmälle ulottuvaa vaikutusta, eikä menestystä käytetty hyväksi. Samanaikaisesti sodanvastainen mieliala Yhdysvalloissa oli kasvussa, koska suurehko maasotatoimi antoi aihetta pelkoon joukkojen määrän lisäämisestä. Lisäksi syvemmälle Kambodzaan ulotettu sotilaallinen operaatio olisi saattanut aiheuttaa sodan laajenemisen perinteisesti toisilleen vihamielisten vietnamlaisien ja kambodzalaisten välille. Kun amerikkalaiset sitten vetäytyivät Kambodzasta, Etelä-Vietnamin armeija jäi jatkuvien *Vietkongin* iskujen kohteeksi ja lopulta pitkien tappioiden sarjan jälkeen vuonna 1971 vetäytyi Kambodzasta.²²³

Tammikuussa 1971 amerikkalaiset valtasivat vielä uudelleen Khe Sanhin tukikohdan, jonka lisäksi Lang Veihiin perustettiin tulitukikohta. Helmikuun alussa etelävietnamlaiset joukot toteuttivat kokeiluhyökkäyksen Laosissa olevia sissien tukialueita vastaan. Helmikuun 8. päivänä yksi etelävietnamlainen prikaati ja divisioona sekä erikoisjoukkoja työntyivät Laosin alueelle ja katkasivat Ho Chi Minhin tien Tcheponeen Laosissa samalla, kun erikoisjoukot ja jalkaväkidivisioona perustivat tulitukikohtia etenemisreitien varrelle. Pohjoisvietnamlaiset seurasivat aluksi tapahtumia, jonka jälkeen he aloittivat 12. päivänä helmikuuta järjestelmälliset vastatoimenpiteet. Ne johtivat etelävietnamlaisien joukkojen lopulliseen evakuoitiin myös Laosin alueelta 22. päivänä maaliskuuta.²²⁴

Sodan kolmas vaihe päättyi Pohjois-Vietnamin maaliskuun viimeisenä päivänä 1972 aloittamaan - ja jälleen pohjoisvietnamlaisille tappiolliseen - *Eastertide*-hyökkäykseen Etelä-Vietnamin pohjoisosassa Kontumin maakunnassa ja Saigonin ympäristössä. Etelä-Vietnamin pohjoisosiin tunkeutui tällöin noin 40 000 pohjoisvietnamlaista sotilasta. Yhdysvallat reagoi tilanteeseen siirtämällä alueelle yli 700 uutta lentokonetta, joiden tuella Pohjois-Vietnamin eteneminen pysäytettiin ja hyökkääjä löytiin osittain takaisin. Tällä kertaa amerikkalaisilla ilmavoimilla oli todellisia maaleja. Hanoi oli aloittanut hyökkäyksensä konventionaalisin asein, joita tuettiin T-54-taistelupanssarivaunuin ja tykistöillä. Ne vaativat paljon huoltotäyden-

²²³ Nalty, emt, s. 247.

²²⁴ Thompson, emt, s. 184 - 220.

nyksiä, mikä taas aiheutti huoltokolonnien kasautumisen teille. Tämä helpotti amerikkalaisten lentäjien tehtäviä. Samalla Pohjois-Vietnamin pommitukset aloitettiin uudelleen. Näillä *Linebacker I* ja *II* -nimisinä tunnetuilla pommituksilla - erityisesti 11 päivää kestäneellä *Linebacker II* -operaatiolla - lienee pyritty vaikuttamaan nimenomaan pohjoisvietnamilaisien sotapotentiaaliin ja sitä kautta *Vietkongin* kykyyn käydä suunnitelmallista sissisotaa. Tässä pitkälti onnistuttiinkin. Ensimmäistä kertaa massiivisesti käytettynä B-52-pommituskoneet suunnattiin Pohjois-Vietnamin strategisia kohteita vastaan. Voimantuotanto ja johtamisjärjestelmä murskattiin, kaasu- ja öljyvarastot tuhoutuivat ja ratapihat pommitettiin käytökelvottomiksi.²²⁵

Kokonaisuutena amerikkalaisten lentotoiminta Vietnamissa oli kuitenkin tehotonta. Tämä ei niinkään johtunut lentoaseen määrästä, laadusta tai taisteluteknisistä toimintaperiaatteista, vaan sodankäynnille asetetuista rajoitteista. Vietnamin sodan ajan miljoonista lentosuorituksista huolimatta amerikkalaiset eivät onnistuneet tuhoamaan *FNL:n* joukkoja ja eivätkä sen tukijärjestelmää, vaikka ilma-aseen tulituesta tuli Vietnamissa oleellinen osa maavoimien tulenkäyttöä. Tämä osoittaa sekä tehtävän vaikeutta että myös tehottomuutta ja kuvastaa amerikkalaisten sotaa Vietnamissa kokonaisuudessaan; suurimmaksi osaksi päämäärätöntä sotimista suurella tulivoimalla, useimmiten vastakumoukselliseen sodankäyntiin riittämättömillä keinoilla ja aikaresursseilla.²²⁶

---

²²⁵ Ahola Matti, Ilmavoimien vaikutus sotatoimiin Vietnamin ja Lähi-idän kokemusten valossa tarkasteltuna, Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1233, Helsinki 1975, s. 10.

Ks. myös Nordeen, emt, s. 68.

²²⁶ Peltonen, emt, s. 47 - 48 ja 57.

Rynnäkö- ja pommituskoneiden lentosuoritukset vuosina 1966 - 70 olivat yhteensä keskimäärin runsaat 500 lentoa päivässä. Tästä noin 5 - 10% oli maavoimien suoraa tulitukea. Helikopterit, joita enimmillään oli maaliskuussa 1970 käytössä noin 4 000 kopteria, lensivät sodan aikana vajaa 27 miljoonaa suoritusta! Ks. myös Mason, R. A: *Air War in Vietnam 1961 - 73. War in Third Dimension, Essays in Contemporary Air Power*, London 1986, s. 35. Masonin mukaan kiinteäsiipisillä koneilla lennettiin 1,25 miljoonaa lentosuoritusta ja helikoptereilla 37 miljoonaa. Helikopterisuorituksiin lienee laskettu mukaan myös lennot ennen vuotta 1965.

Sodan alkuvaiheessa lentoase oli kuitenkin ainoa, jolla pystyttiin vaikuttamaan sissien soluttautumiseen ja huoltoyhteyksiin, koska omia joukkoja oli vielä vähän. Kiinteäsiipisillä koneilla toiminnan painopiste siirtyi sodan aikana selkeästi suorasta tulituesta taistelualueen eristämiseen, mikä johtui lähinnä *Vietkongin* toiminnan luonteesta, ja taktisiin tukitehtäviin pyrittiin yhä enenevässä määrin käyttämään helikoptereita.²²⁷

Helikopterikaluston määrällinen ja laadullinen kehitys mahdollisti Vietnamin sodassa niiden monipuolisen käytön taistelujoukkojen tukemisessa. Yhdysvaltojen liittyessä sotaan vuonna 1965 sen maavoimien yhtymissä olikin jo kiinteästi lentoyksiköitä, pääasiassa helikopterikalustolla. Aseistettuja helikoptereita käytettiin sekä taistelutehtäviin että tulitehtäviin. Ensin mainittuja olivat pääasiassa erilaisten kuljetusten saatto- ja suojaustehtävät, tulitukitehtävät ja aseellinen tiedustelu. Jälkimmäisistä tärkeimmät taas olivat taistelualueen valvonta, panssarintorjunta, miinoittaminen sekä joukkojen ja materiaalin kuljetukset.²²⁸

Linebacker-pommitusten seurauksena Pohjois-Vietnam suostui rauhaneuvotteluihin, jotka aloitettiin 1. tammikuuta 1973. Neuvottelut johtivat rauhansopimuksen allekirjoittamiseen 23. tammikuuta. Tämän jälkeen Yhdysvallat keskeytti kaikki sotilaalliset operaatiot Pohjois- ja Etelä-Vietnamin alueella ja alkoi siirtää joukkojaan pois Vietnamista. Viimeinen amerikkalaisyksikkö (*U.S. Army's 3rd Battalion, 21st Infantry*) kotiutui Vietnamista 23. päivänä elokuuta 1972.²²⁹

Vietnamin sodassa palveli kaikkiaan 2,7 miljoonaa amerikkalaista miestä ja naisia. Heistä runsaat 58 000 sai surmansa sodan aikana ja noin 2 300 katosi. Pohjois- ja Etelä-Vietnamin tappioita on vaikeampi arvioida, mutta Vietnamin hallituk-

---

²²⁷ Peltonen, emt, s. 49.
Ks. myös Nalty, emt, s. 94.

²²⁸ Peltonen, emt, s. 53 ja 56.

²²⁹ Nalty, emt, s. 267 - 270.
Ks. myös Utaniemi, emt, s. 55 ja Currey, emt, s. 290.

sen vuonna 1995 julkaiseman tappioutilaston mukaan sota vuosina 1954 - 75 maksoi miljoonan sotilaan ja kahden miljoonan siviilin hengen.²³⁰

Rauhansopimuksen jälkeisen tulitauon Etelä- ja Pohjois-Vietnamin välillä piti astua voimaan tammikuun 28. päivänä. Pohjoisvietnamilaiset joukot tekivät kuitenkin tuona aamuna useita hyökkäyksiä Etelä-Vietnamin lentokentille, mikä merkitsi sodan jatkumista. Tämän sodan intensiteetti ei enää ollut kovin korkea pohjoisvietnamilaisten pyrkiessä ensin lujittamaan asemiaan ja vahventamaan sekä aseistamaan Etelä-Vietnamin alueella olevia joukkojaan. Näiden tehtävien ohella pohjoisvietnamilaiset tuhosivat etelävietnamilaisten etuvartioasemia. Vähitellen Pohjois-Vietnamin joukoille syntyi täysi toiminnanvapaus, koska Etelä-Vietnamin joukot olivat hajautettu ympäri maata ja niiden rooli oli lähinnä puolustuksellinen. Tämä johtui osaksi joukkojen liikkuvuuden vähenemisestä, mikä taas aiheutui polttoaineiden huonosta saatavuudesta amerikkalaisten lähdön jälkeen.²³¹

Maaliskuun 10. päivänä 1973 Etelä-Vietnamin Vapautusrintama aloitti suurhyökkäyksen Etelä-Vietnamissa 17 divisioonan voimin. Etelä-Vietnamin hallituksen joukkojen ilmoitettiin aloittaneen tällöin strategisen vetäytymisen. Tästä oli seurauksena hallituksen joukkojen moraalien luhistuminen, mikä taas johti alueiden menetettämiseen lähes taisteluitta. Huhtikuun 30. päivänä 1975 Saigonin hallitus antautui ehdoitta väliaikaisen vallankumousohallituksen joukoille.²³²

4.3.5. Johtopäätöksiä

Amerikkalaistenkin toiminta Vietnamin sodassa osoittaa selvästi, että sissisodan käynti sisältää korostuneesti muitakin elementtejä kuin perinteisesti ajatellun sotilaallisen voiman käytön. Amerikkalaiset pyrkivät päämääräänsä ranskalaisten ta-

---

²³⁰ Hayden, emt, s. 250.
Ks. myös Nalty, emt, s. 34 ja 335.

²³¹ Thompson, emt, s. 220.

²³² Uutaniemi, emt, s. 55.

voin käyttäen totuttua sotilaallista strategiaa ymmärtämättä sissisodan erikoisluonnetta. Tämän vuoksi maan hallituksen ja kansan tuki sotilaille sekä selkeää päämäärä operaatioille jäivät määrittämättä, eikä koko sodankäynnin tavoitekaan säilynyt loppuun saakka yhtenäisenä. Poliittiset ja sotilaalliset tavoitteet eivät yhtyneet, ja taisteluista saatuja voittoja ei kyetty käyttämään hyväksi. Sissisodan voittaminen Vietnamissa olisi edellyttänyt huolellisesti suunniteltuja ja valmisteltuja vastakumouksellisia operaatioita, joissa olisi huomioitu sotilaallisen, poliittisen ja taloudellisen toiminnan sekä yleisen mielipiteen vaikutukset sodankäynnin tuloksiin. Lupaavasti alkanut, edellä mainitun suuntainen ohjelma hautautui sodan arkipäivään.

Sodan alkuvaiheessa, ennen asevoimiensa liittymistä sotaan, amerikkalaiset pyrkivät tukemaan etelävietnamilaisia asiantuntija-avulla - sotilailla ja hallintohenkilöstöllä - sekä taloudellisella ja materiaalisella avulla. Etelä-Vietnamin rauhattomat yhteiskunnalliset olot hallitusvallan vaihtuessa usein - samalla kun maahan soluttanut Vietkong-järjestö pyrki koko ajan lisäämään sekä sotilaallisia iskujaan että poliittista vaikutusvaltaansa kyläläisten keskuudessa - tekivät amerikkalaisavun riittämättömäksi. Tämä johti lopulta *domino*-teorian pohjalta amerikkalaisten suoraan sotilaalliseen väliintuloon.

Sotilaallisella sektorilla amerikkalaiset pyrkivät eristämään *Vietkongin* soluttautumisen Etelä-Vietnamiin, samoin kuin estämään huollollisen tukeutumisen. Tähän käytettiin pääasiassa tavanomaisia sodankäynnin keinoja, vaikkakin lentoaseen rooli erityisesti eristämiseen tähdätyissä pommituksissa tulee korostetusti esille. Tämä menettelytapa ei pääasiassa toiminut, koska alueen geopolitiikka naapumaissa olevine tukeutumisalueineen sekä tavanomaiselle sodankäynnille vaikea maasto eivät suosineet suurten, viidakkosotaan tottumattomien joukkokokonaisuuksien käyttöä.

Erilaisilla rauhoittamisohjelmilla tai Etelä-Vietnamin oman sotilaallisen panostuksen kasvattamisella ei myöskään saatu pidempiaikaisia tuloksia. Rauhoittamisohjelmat kyllä toimivat ja rakennetut ohjelmat sinänsä olivat nykytietämyksen mu-

kaan varsin oikeansuuntaisia vastakumouksellisessa sodankäynnissä, mutta niihin panostettiin liian vähän. Amerikkalaisten selkeä painopiste oli puhtaasti sotilaallisen voiton tavoittelussa. Niinpä sitten kun amerikkalaiset lopulta kotimaassaan esiintyneen jyrkän sodanvastaisen mielialan vuoksi joutuivat asteittain vähentämään sotilaallista läsnäoloaan Vietnamissa, myös rauhoittamisohjelmat kuihtuivat vähitellen pois. Varsin suureksi kasvaneesta Etelä-Vietnamin armeijasta ei sitten ollut enää vastustamaan Pohjois-Vietnamin ja *Vietkongin* joukkoja.

Amerikkalaisten heikkous sodassa alkoi strategiselta tasolta ulottuen sitten sota-toimiyhtymien kautta aina yksittäiseen taistelijaan saakka. Strategisten päämäärien puuttuminen ei antanut mahdollisuutta suunnitella selkeitä taktisia tavoitteita eikä toimintamalleja poliittisten ja sotilaallisten rajoitusten sitoessa amerikkalaisten toimintamahdollisuuksia, jopa ratkaisevasti. Päätös rajoittaa maasodankäynti pelkästään Etelä-Vietnamin alueelle teki *FNL*:n joukkojen lopullisen lyömissä käytännössäkin mahdottomaksi, sillä niiden tukialueet naapurimaissa säilyivät käyttökelpoisina sodan loppuun. Yhteistoimintakin Etelä-Vietnamin sodanjohdon ja amerikkalaisten välillä oli sodan päämääriä ja tavoitteita asetettaessa verrattain heikkoa, mikä johti tehottomuuteen ja voimien tuhlaamiseen sekä yleiseen päämäärättömyyteen. Aloite jäi näin useimmiten vastustajalle. Lisäksi yksittäinen amerikkalainen taistelija piti vastustajaansa lähes yli-inhimillisenä. Amerikkalaiset joutuivatkin kiinnittämään huomiota joukkojensa uskon vahvistamiseen omiin toimintamahdollisuuksiinsa.

Taktisella tasolla sota oli pienten yksiköiden taistelua massiivisella tulivoimalla. Kun vihollinen paikannettiin, tilattiin alueelle tulivalmistelu ilmasta tai tykistöltä sen kantaman puitteissa. Tämän "etsi ja tuhoa" -periaatteen toteuttaminen tuotti jatkuvasti vaikeuksia sissisotaan tottumattomille joukoille. Toimintamalli johti monissa tapauksissa ylilyönteihin ja selkeiden siviilikohteiden tuhoamiseen. Lisäksi massiiviset kylien pommittamiset saivat siviiliväestön suhtautumaan vihamielisesti amerikkalaisiin joukkoihin. Tämän vuoksi yhteistoiminta oli jatkossa hankalampaa, ja tietoja sissien liikkeistä ei välttämättä saatu edes sillä tarkkuudella kuin sodan alussa. Kokonaisuutenakin vihollisen löytäminen oli amerikkalaisille suuri ongel-

ma, ja varsinkin sodan alkuvaiheessa amerikkalaisten joukkojen koulutustaso osoittautui varsin keskinkertaiseksi. Meidän näkökulmastamme katsottuna erityisesti alemman tason johtajat syyllistyivät hyvinkin alkeellisiin virheisiin johdattaen joukkonsa vihollisen väijytyksiin kerta toisensa jälkeen.

Vietnamin sota on myös hyvä esimerkki siitä, miten USA:n sisäpolitiikka vaikutti ulkopoliittiseen päätöksentekoon. Sotaan liittymällä osoitettiin päättäväisyyttä, mutta tavoitteenasettelu muuttui sisäpolitiikan ja yleisen mielipiteen mukaan viiden sotilaiden tavoitteilta pohjan pois.

5. Sota Algeriassa 1954 -1962

Algerian sota alkoi marraskuun 1. päivänä 1954 Algerian vapautusliikkeen (*Armée de Liberation Nationale, ALN*) pommiattentaateilla pääasiassa santarmiasemia vastaan. Sota kesti yhtä kauan kuin Indokiinan sota, seitsemän vuotta²³³. Lopputulos oli sama kuin Kaukoidässä, mutta sodan kulku oli täysin erilainen. Selkkauksesta tuli - paitsi ranskalaisjoukkojen sota *ALN*:ää vastaan - myös Pariisin hallituksen ja Algerian ranskalaisten (*les pieds*, "mustajalat") välinen taistelu.

5.1. Historia ja vallankumouksen taustat

Ranskalaiset ottivat vähitellen 1830-luvulta alkaen Algerian hallintaansa ottomaneilta ja vuonna 1865 maasta tehtiin Ranskan toisen tasavallan erottamaton osa. Miehityksen tapahduttua paikalliset paimentolaisheimot - rannikkoalueen nomadit ja vuoriston berberit - aloittivat johtajansa Abd-el-Kaderin johdolla vastarinnan Ranskan Muukalaislegioonan joukkoja vastaan sissitoiminnan keinoin. Taistelut jatkuivat vuoteen 1847 saakka, jolloin vuosikymmenen alussa ranskalaisjoukkojen komentajaksi määrätty marsalkka Bugeaud'n luoma vastasissitaktiikka alkoi tuottaa tulosta ja johti lopulta Abd-el-Kaderin vangitsemiseen ja taistelujen loppumiseen.²³⁴

²³³ Otavan Suuri Ensyklopedia, Kustannusosakeyhtiö Otavan painolaitokset, Keuruu 1976, s. 235.
Ks. myös Asprey, emt, s. 983.

²³⁴ Ellis, emt, s. 137 - 139.
Bugeaud'n toimintaperiaatteet olivat aikakausi huomioon ottaen hyvin moderneja. Hän halusi taistella paimentolaisia vastaan heidän omilla toiminta-alueillaan ja keinoillaan pienin, liikkuvin joukoin. Vastatoimenpiteet tuli ulottaa vastarintateltijoiden lisäksi koko väestöön. De Gaulle jatkoi 1950-luvulla siitä, mihin Bugeaud jäi. Abd-el-Kader vastaavasti vertasi sissitoimintaa jo paljon ennen Maota kalaan, jota on vapaassa vedessä vaikea pyydystää.
Ks. myös Asprey, emt, s. 977.
Asprey mainitsee eräiden algerialaisten heimojen jatkaneen vastarintaa aina vuoteen 1881 saakka. Vastustus ei liene kuitenkaan ollut kovin voimakasta, koska Asprey ei mainitse mitään vastarinnan muodoista.

1800-luvun loppupuolella Algeriaan muutti satojatuhansia ranskalaisia, jotka ottivat usein haltuunsa arvokkaimmat ja hedelmällisimmät maa-alueet. Ensimmäisen maailmansodan jälkeen syntyivät ensimmäiset kansallismieliset ryhmät, jotka vaativat lisää oikeuksia maan alkuperäisille asukkaille. Eurooppalaisten siirtolaisten vastustuksen vuoksi Ranska tukahdutti muslimiväestön pyrkimykset. Toisen maailmansodan aikana saksalaismielinen Vichyn hallitus ja vapaan Ranskan hallitus kilpailivat vaikutusvallasta Algeriassa. Liittoutuneiden noustua siellä maihin 1942 kenraali Charles de Gaulle tuli vapaan Ranskan johtoon. Muslimijohtajien vaatimukset itsehallinnosta torjuttiin, ja algerialaisten vastarintaliikkeet alkoivat hahmottua. Edellä mainitusta huolimatta algerialaiset pysyivät kuitenkin kummasakin maailmansodassa vielä lojaaleina Ranskalle.²³⁵

Ranskalaisten siirtomaapolitiikka oli vaihdellut algerialaisiin kohdistuvan sarron ja sulauttamispyrkimysten välillä. Sulauttamispolitiikka ei koskaan johtanut tasa-arvoon eurooppalaisten ja algerialaisten välillä. Tästä eurooppalaiset siirtolaiset, "mustajalat" pitivät huolen. Kehitys johti vuonna 1946 aluksi kahden maltillisen vastarintaliikkeen *UDMA:n* (*Union Démocratique du Manifeste Algérien*) ja *MTLD:n* (*Mouvement pour le Triomphe de Libertés Démocratique*) syntyyn. Maan hallinto säilyi kuitenkin korruptoituneena ja ranskalaisia sekä ranskalaismielisiä suosivana. Seuraavana vuonna *MTLD:stä* erosikin pieni toisen maailmansodan veteraanien ryhmä, jonka pohjalle entinen Vapaan Ranskan Armeijan kersantti Ahmed Ben Bella perusti salaisen puolisotilaallisen joukon, *OS:n* (*Organisation Secrète*) toimimaan ranskalaisten ylivaltaa vastaan. Seuraavien kolmen vuoden aikana *OS* koulutti noin 500 taistelijaa riveihinsä ja alkoi soveltaa vastarintatoiminnassaan Mao Tse Tungin kumouksellisen sodan teoriaa sekä pohjoisirlantilaisen *Sinn Féinin* ja toisen maailmansodan aikaisten Jugoslavian partisaanien op-

²³⁵ Suomalainen Tietosanakirja, Weilin+Göös, Espoo 1988, s. 111 ja Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 195.

Ks. myös Asprey, *emt*, s. 978 - 979.

Aspreyn mukaan Algeriassa esiintyi kuitenkin itsenäisyysvaatimuksia jo 1920-luvun lopulla. Toisen maailmansodan päättymispäivänä liikehdintä johti väkivaltaisuuksiin, joissa kommunistinen *PPA* (*Parti du Peuple Algérien*) surmasi arviolta 100 eurooppalaista. Nämä veriteot johtivat edelleen eurooppalaisten joukkojen hyökkäyksiin muslimisiirtokuntia vastaan kaikkialla Algeriassa. Hyökkäyksissä sai surmansa lähteistä riippuen 25 - 40 000 muslimia.

peja. Varsinainen sotilaallinen toiminta jäi kuitenkin tässä vaiheessa vielä vaatimattomaksi.²³⁶

Väkivaltaisuuksien puhjettua syksyllä 1954 ranskalaiset päättivät pitää Algerian hallinnassaan hinnalla millä hyvänsä. Toisen maailmansodan päätyttyä siirtomaita oli menetetty vähän väliä, viimeisimpänä Indokiina. Täten etenkin sotilasjohtajilla oli "mitta täysi". Tilanteen vakavuutta kuvaa se, että lähes kaikki Ranskan asevoimien laskuvarjojoukot ja legioonalaiset lähetettiin Algeriaan jo heti sodan alkuvaiheessa.²³⁷

Vallankumouksellisten sotaa johdettiin ja rahoitettiin Kairosta ja myöhemmin myös Tunisiasta, Libyasta sekä Sveitsistä. Sissijoukot tekivät lukuisia pieniä terrori-iskuja, joihin armeija vastasi täydellä tehollaan. Sissit tappoivat eurooppalaisia ja Ranskalle uskollisia algerialaisia, usein erittäin raa'asti, ja armeija antoi provosoida itsensä moninkertaiseen koston. Näin epäröivällä kannalla olevat algerialaiset kääntyivät kannattamaan sissien pyrkimyksiä.²³⁸

Ranskalaisten toiminnassa näkyivät Indokiinasta saadut kokemukset. He olivat oppineet ymmärtämään, että kumouksellinen sota ja sissisota ovat vain osittain sotilaallinen ongelma. Siksi kriisiä ei voitu menestyksellisesti ratkaista yksinomaan sotilaallisin keinoin. Jotta vastakumouksellisessa sotatoimessa saavutetaisiin menestystä, siihen tuli sisältyä 80 prosenttia ei-sotilaallista sodankäyntiä ja 20 prosenttia sotilaallisia vastatoimenpiteitä. Edellä mainittu näkyi ranskalaisten toimenpiteissä, jotka sodan kestäessä olivat enemmistöltään ei-sotilaallisia. Sodan edistyessä ranskalaiset onnistuivat toteuttamaan vastakumouksellisen strategian oppiaan ja saivat vähitellen algerialaiset kääntymään itselleen myötämie-

---

²³⁶ Asprey, emt, s. 979 - 980.
Ks. myös Ellis, emt, s. 213 ja Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 235

²³⁷ Horne, Alistair: *A Savage War of Peace, Algeria 1954 - 1962*, Macmillan Publishers Ltd., London 1977, s. 165.
Ranskalaisten voimakkaaseen reaktioon vaikutti myös Suezin kriisin yhteydessä vuonna 1956 kärsitty arvovaltatappio Egyptille.

²³⁸ Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 235.

lisiksi. Ranskalaiset eristivät kapinalliset ulkoisesta tuesta ja väestöstä. Tämä johti kumouksellisten toimintamahdollisuuksien kapenemiseen sissien kärsiessä koko sodan ajan suuria tappioita.²³⁹

Ranskan armeijan pääosa sitoutui sotaan. Se ei koskaan menettänyt sotilaallista ylivaltaansa Algeriassa. Sota päättyikin poliittiseen ratkaisuun, joka johti Algerian itsenäistymiseen. Vastakumouksellisen strategian kannalta poliittinen ratkaisu tuli liian aikaisin, eikä strategialla saavutettu lopullista päämäärää, Algerian säilymistä Ranskan osana.²⁴⁰

5.2. Olosuhteet

Algeria rajoittuu pohjoisessa Välimereen, idässä Tunisiaan ja Libyaan, kaakossa Nigeriin, lounaassa Maliin, Mauritaniaan ja Länsi-Saharaan sekä lännessä Marokkoon. Algerian sodan aikana maassa oli asukkaita noin yhdeksän miljoonaa.²⁴¹

Algerian rannikolla on sekä alankomaata että vuoristoa, jota rikkovat pitkittäislaaksot ja useat altaat. Alueella on harvoja hyviä satamapaikkoja, sillä rannikko-kaista on kapea ja vuoret laskeutuvat monin paikoin suoraan mereen. Maan pohjoisosan poikki kulkevat lännessä itään Atlas-vuoret, jotka käsittävät kaksi pääjonoa. Lähinnä Välimeren rannikkoa kohoaa Tellin Atlas. Se on lännessä matalampi ja rikkonaisempi kuin idempänä, jossa se muodostaa korkeita ja laajoja vuorijonoja. Tellin Atlaksen eteläpuolella sijaitsee Saharan Atlas, joka koostuu monista erillisistä vuoristoista. Sen korkein huippu on Aures-vuorilla (2 328 m). Aures-vuoristossa on syviä kanjoneita ja se on perinteisesti ollut kapinallisten ja rikollisten aluetta. Päävuorijonojen välissä levittäytyy laaja ylänköalue, ns. Algerian mesetan, joka on useita suolajärviä käsittävää heinäaroaluetta. Atlas-vuoriston etelä-

---

²³⁹ Seppänen, emt, s. 146 ja 159.

²⁴⁰ Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 122 - 123 ja s. 235.

²⁴¹ Suomalainen Tietosanakirja, s. 108.
Tänään Algerian asukasluku on noin 23 miljoonaa.

puolella aukeaa Saharan aavikko, joka on enimmäkseen lohkareaavikkoa. Maan kaakkoisosassa on laaja, pinta-alaltaan Suomen kokoinen Ahaggarin vuoristo-alue, jossa on Algerian korkein vuori Tahat (3 005 m). Ahaggarin vuoristoalueen koillisosan muodostaa Ahjarin vuorimaa jylhine kanjoneineen. Rannikkoalueen ilmasto on kuuma ja kuiva kesäinen välimerenilmasto. Sisämaassa on vähäsateinen rannikkoilmasto. Saharassa sateet ovat harvinaisia.²⁴² Kartta Algeriasta on esitetty liitteessä 10.

5.3. Ensimmäiset 20 kuukautta

5.3.1. Vallankumoukselliset

Vuonna 1952 ranskalaisten vastatoimenpiteiden seurauksena maanpakoon joutuneet OS:n jäsenet muodostivat Kairossa organisaation nimeltä Yhdeksän Klubi (*Club des Neufs*), joka alkuvuodesta 1954 alkaen tunnettiin nimellä *Comité Révolutionnaire pour l'Unité et l'Action (CRUA)*. Aseellisen vastarinnan alettua marraskuussa 1954 CRUA:n johto-organisaatio muutti vielä nimensä Kansalliseksi Vapautusrintamaksi, *FLN:ksi (Front de Libération Nationale)*. Samassa yhteydessä organisaation sotilaallista osaa alettiin kutsua Kansalliseksi Vapautusarmeijaksi, *ALN:ksi (Armée de Libération Nationale)*.²⁴³

Sodan alkaessa aktiivisesti toimivia sissejä oli noin 2 000 - 3 000 miestä, joista vain 350 - 400 taistelijalla oli käytössään sekalainen valikoima tuliaseita, ei kuitenkaan konekivääreitä raskaampia. CRUA:n organisaatio rakennettiin toisen maailmansodan ajan ranskalaisen vastarintaliikkeen ja myös *Vietminhin* periaatteille. Algeria oli jaettu kuuteen autonomisesti toimivaan operatiiviseen aluee-

²⁴² Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 192 - 193 ja s. 196.
Ks. myös Suomalainen Tietosanakirja, s. 108 - 109 ja
O'Ballance, Edgar: *The Algerian Insurrection, 1954 - 62*, 1967 London, s. 40.

²⁴³ Asprey, emt, s. 981 - 983 ja s. 990.
Ks. myös Otavan Suuri Ensyklopedia, s. 192 - 193, O'Ballance, emt, s. 41 - 42 ja
Suomalainen Tietosanakirja, s. 111.

seen, *Wilayaan*. Jokaisen alueen johtajalla oli vastuu värvätä, kouluttaa ja kasvat-
taa ALN:ään joukkoja oman *Wilayan* alueella pääasiassa omin voimavaroin. Yh-
teistyö alueiden kesken oli vähäistä, ja tämän vuoksi niiden menestys sotatoimis-
sa vaihteli.²⁴⁴ ALN:n toiminta-aluejako on esitetty liitteessä 11.

Aseelliset joukot (*mujahidin*) muodostettiin puolivakinaisiksi Jugoslavian mallin
mukaan. Kaikille annettiin melko hyvä kolmen kuukauden peruskoulutus. Koulut-
tajina toimivat Vapaan Ranskan Armeijassa aliupseereina palvelleet maanmiehet.
Liittyminen niihin oli vapaaehtoista. Joukot muodostuivat 11 miehen ryhmistä
(*fauoudj*), kolmen ryhmän joukkueista (*ferqua*), kolmen joukkueen komppanioista
(*katiba*) ja kolmen komppanian pataljoonista (*failek*). Jokaisella yksiköllä oli päälli-
kön lisäksi poliittinen upseeri ja sotilaallinen neuvonantaja. Nämä kolme saman
sotilasarvon omaavaa henkilöä tekivät päätökset kollektiivisesti. Vuodesta 1956
alkaen kaikki aseelliset joukot kantoivat sotilaspukua.²⁴⁵

Aseellista taistelua tuki poliittinen organisaatio OPA (*Organisation Politico-Admi-
nistrative*). Sen vahvuus oli suurimmillaan noin 100 000 henkeä, myös naisia ja
luultavasti myös lapsia. OPA:n joukkojen (*mussabilin* = ei vakinaiset) toiminta
muistutti *Vietminhin* puolivakinaisten joukkojen toimintaa ja ulottui samalla tavalla
yli koko maan kylätasolle saakka. *Mussabilin* tarjosi suojaa, ruokaa ja tiedustelu-
tietoja paikallisille sisseille. Lisäksi se otti rajoitetusti osaa sabotaasitoimintaan.²⁴⁶

Vallankumouksen 20 ensimmäistä kuukautta olivat vaikeita vielä osin organisoi-
mattomalle ALN:lle. *Wilayat* heräsivät henkiin yksitellen tehden harvoja "iske ja ir-

²⁴⁴ Horne, Alistair: *A Savage War of Peace, Algeria 1954 - 1962*, Macmillan Publis-
hers Ltd., London 1996, s. 83 - 84.

Ks. myös O'Ballance, emt, s. 39 ja 42.

Vrt. Asprey, emt, s. 980 ja 990.

Asprey mainitsee *Wilayan* muodostuneen heimojen etnisten ja maantieteellisten
rajojen mukaan. Tämän vuoksi niillä ei ollut juuri yhteistyötä, sitä ei ollut ollut ai-
kaisemminkaan. Kuitenkin lokakuussa 1954 *Wilaya*-komentajat tapasivat salai-
sesti ja päättivät aseellisen toiminnan aloittamisesta.

²⁴⁵ Ellis, emt, s. 213.

²⁴⁶ Sama.

Ks. myös Asprey, emt, s. 995 - 997.

toa" -iskuja. Alkuaikoina pienten kumouksellisten yksiköiden tavoitteena oli vallata aseita, ammuksia ja räjähteitä nopeilla iskuilla. Ne toteutettiin yleensä hajautetun komppanian voimin. Toimet olivat kuitenkin koordinoimattomia ja yleensä sisseille tuhoisia. Tänä aikana myös useat *Wilaya*-johtajat kuolivat tai jäivät kiinni. Kevyesti aseistetut ja vähäisellä viestimateriaalilla varustetut joukot eivät pystyneet haastamaan ranskalaisia avoimeen taisteluun huolimatta siitä, että Tunisia tarjosi sisseille suojapaikan ja koulutusalueen. Vasta kun luottamus omiin kykyihin kasvoi kokemusten myötä ja kun taistelijoiden värväys ja aseistaminen alkoivat tuottaa lisäjoukkoja, iskuilla alettiin saavuttaa tuloksia. Tammikuuhun 1956 mennessä vallankumoukselliset olivatkin tehokkaasti levittäytyneet koko pohjoiseen Algeriaan.²⁴⁷

Toimeliain *Wilaya* oli Aures-vuoristossa sijaitseva Ben Boulaidin johtama 150 aseistetun miehen vahvuinen joukko, joka toimi pienissä ryhmissä. Viikkojen ajan hän toimeenpani useita iskuja poliisiasemille, väijytti Ranskan armeijan partioita ja teki tuhojaan eurooppalaisten mautiloilla. Ranskalaiset vastasivat iskuihin ylimitoitetulla ja toisaalta myös tehtävään huonosti sopivalla voimalla. Sissit pystyivät ennakoimaan ja väistämään suurten mekanisoitujen osastojen iskuja, jotka toisaalta tarjosivat paljon kohteita sissien omalle toiminnalle. Lisäksi ranskalaiset - varsinkin emämaassa - pitivät algerialaisten aseellista toimintaa alkuvaiheessa paikallisena kapinana ymmärtämättä sen taustalla olevia itsenäisyysvaatimuksia.²⁴⁸

Ranskan armeijan vastatoimet pakottivat Ben Boulaid'in vetämään vähäiset joukonsa takaisin syvälle Aures-vuoristoon välttyäkseen liian kuluttavalta taistelulta. Vuoriston suojassa hän jatkoi pienen johto-, tiedustelu- ja yhdysosat käsittävän

---

²⁴⁷ O'Ballance, emt, s. 42 - 44.
Ks. myös Ellis, emt, s. 213.

²⁴⁸ O'Ballance, emt, s. 44.
Ks. myös Asprey, emt, s. 983 ja Horne (1996), s. 97 - 98.

sissiarmeijan rakentamista ja aseistamista pääasiassa rosvojoukkojen Egyptistä kuljettamilla aseilla.²⁴⁹

Ranskalaisten voimakkaat vastatoimenpiteet maltillisten algerialaisten keskuudessa - mielivaltaiset etsinnät, pidätykset ja kidutukset - samoin kuin ALN:n väkivaltaisuudet maltillisia kohtaan lisäsivät levottomuuksia²⁵⁰. Ranskalaisjoukkojen määrä Algeriassa vuonna 1955 ei kuitenkaan riittänyt maaseudun asukkaiden suojaamiseen puhumattakaan alueiden vakauttamisesta. Lisäksi Ranskan sisäpoliittinen heikkous ja taipumus myöntyä Algerian eurooppalaisten tahtoon Algerian virkanimityksissä raivostutti algerialaisten maltillista kansanosaa. Tämän seurauksena maltilliset alkoivat yhä enenevässä määrin antaa tukeaan FLN:lle ja jopa siirtyä sen riveihin. Alkuvuodesta 1955 kumouksellinen toiminta alkoi levitä Aures-vuorilta myös rannikkoalueelle ja länteen.²⁵¹

Ranskalaisten tiedustelulähteiden mukaan ALN:n vahvuus oli huhtikuussa 1956 noin 8 500 varsinaista taistelijaa (*mujahidin*) ja yli 21 000 muuta kumouksellista toimintaa tukevaa henkilöä (*mussabilin*). Ranskalaisten arvion mukaan ALN:n tappiot marraskuusta 1954 huhtikuuhun 1956 olivat 4 885 henkeä.²⁵²

---

²⁴⁹ Asprey, emt, s. 983 - 985.
Ks. myös O'Ballance, emt, s. 44.

²⁵⁰ Horne (1996), s. 118.
Sissien terrorismin strategia muistutti brasilialaisen sissijohtaja Carlos Marighelan ajatuksia: "On välttämätöntä muuttaa poliittinen kriisi kansaan kohdistuvalla väkivaltaisella toiminnalla sotilaalliseksi. Kun armeijaa ja poliisia sitten syytetään asioiden tilasta, voidaan massoja muokata liittolaisiksi.... eikä hallitus voi kuin tehdä kostotoimenpitein tilanteen vielä sietämättömämmäksi".
Nämä ajatukset voidaan hyvin viedä tämänkin päivän Algerian tapahtumiin.

²⁵¹ Asprey, emt, s. 985.

²⁵² O'Ballance, emt, s. 49.

5.3.2. Vastakumouksellinen toiminta

Kapinallisten toiminnan kehittyminen oli nopeampaa kuin niitä tuhoavien joukkojen suorituskyky. Ranska ei ottanut kriisin alkukuukausina vallankumouksellisia riittävän vakavasti eikä kyennyt ratkaisemaan ongelmia silloin, kun ne olivat vielä pieniä. Ranskalaiset syyttivät väkivaltaisuuksista ilman pitäviä todisteita *MTLD*:tä. Poliisi pidätti satoja tunnettuja tai epäiltyjä terroristeja, agitaattoreita ja nationalisteja.²⁵³

Poliisioperaation lisäksi ranskalaiset käynnistivät sotilaallisten vastatoimenpiteiden valmistelut. Ranskasta lähetettiin neljä laskuvarjopataljoonaa ja joitakin turvallisuusjoukkojen komppanioita maassa jo olleiden noin 60 000 sotilaan vahvennuksiksi. Itäisen maaseudun asukkaita - lähinnä Auresin ja Kabylien vuoristoalueilla - informoitiin alkamassa olevasta rauhoittamisoperaatiosta pudottamalla alueelle lentolehtisiä, joissa asukkaita kehoitettiin muuttamaan Ranskan Armeijan sotilasoperaation vaara-alueelta ranskalaisten suojaamille alueille. Varoitus ei saanut juuri vastakaikua, mikä tuli heti alusta alkaen aiheuttamaan siviilitappioita. Marraskuun lopulla 1954 ranskalaiset joukot aloittivat etenemisen kohti vuoristossa olevia kapinallistaistelijoita lentokoneiden pommittaessa oletettuja kapinallisten keskitysalueita.²⁵⁴

Ranskalaisten operaatiot oli suunnattu vallankumouksellisten sotilaallista osaa vastaan. Tämä osoittaa sen, että Algeriassa ollut Ranskan sotilasjohtajiston pääosa ei tajunnut vallankumouksellisen sodan luonnetta huolimatta siitä, että Indokiinasta oli runsaasti tuoreita kokemuksia ja vastakumouksellisen sodankäynnin doktriinia (*la guerre révolutionnaire*) oli ryhdytty kehittämään Indokiinan tapahtumi-

---

²⁵³ Allard Jaques: *The French Army's Mission in the Revolutionary War in Algeria*, s. 7.
Kenraali Allard toimi armeijakunnan komentajana Algeriassa.

²⁵⁴ Sama.
Ks. myös O'Ballance, emt, s. 40 - 41 ja Ellis, emt, s. 212.
Ellis esittää ranskalaisjoukkojen vahvuudeksi marraskuussa 1954 noin 70 000 sotilasta. Tähän lukuun lienee laskettu mukaan marraskuun aikana Ranskasta saapuneet mainitut vahvennuukset.

en jälkeen. Kumouksellisten toiminta käsitettiin aluksi vain kommunistiseksi, eikä tämän linjan edustajien kanssa haluttu neuvotella. Oikeastaan vasta kenraali Charles de Gaullen tullessa presidentiksi loppuvuodesta 1958 nationalistisluonteiseen sissisotaan osana vastavallankumouksellista sotaa alettiin kiinnittää huomiota.²⁵⁵

Marras - joulukuussa 1954 Ranskan ilmavoimien ja maajoukkojen yhteisoperaatioilla oli tarkoituksena pakottaa kapinalliset pois vuoristosta. Operaatiot keskittyivät Aures-vuoristoon *Wilaya I:n* vastuualueelle, jossa suurin osa siihen astisista sissien toimista oli tapahtunut. Näissä operaatioissa Ranskan armeija oli näennäisen tehokas sissien sotilaallista voimaa vastaan ja aiheutti melko suuria tappioita kapinallisille, mutta taistelussa kansan tuesta Ranska alkoi menettää asemiaan. Kokonaisuutena sissien aktiivinen toiminta alueella oli kuitenkin varsin vähäistä lukuunottamatta joitakin pommi-iskuja kylissä ja kaupungeissa sekä erillisiä väijytyksiä vuorilla ja maaseudulla. Osaltaan tähän vaikuttivat vuoriston ankarat talviolosuhteet; kylmyys ja ruoan puute. Erityisesti sissit kärsivät tästä.²⁵⁶

Ensimmäisen talven jälkeen ranskalaiset muuttivat taktiikkaansa. Se muistutti Indokiinan sodan aikaista *tache d'huile* -taktiikkaa olosuhteisiin muokattuna. Joukkojen määrä oli kasvanut Indokiinan kotiutusten myötä 100 000 mieheen toukuussa 1955, mutta määrä ei ollut vielä merkittävä vastakumouksellista toimintaa ajatellen. Näillä joukoilla vallankumouksellisten alueille perustettiin miehitettyjä asemia, joista lähetettiin vahvoja partioita väijytyksiin, vartioketjuja maaseudulle sekä vähäisemmässä määrin partioita etsimään ja tuhoamaan sissejä. Miehitettyt asemat olivat yleensä vahvoissa kivirakenteisissa kerrostaloissa sijoitettuna pitkin teiden varsia tai edullisissa maastonkohdissa lähellä vuoristossa tapahtuneita sis-

---

²⁵⁵ Asprey, emt, s. 986 - 987.

Monet Indokiinassa taistelleet veteraanit kyllä tajusivat vallankumouksellisen sodan luonteen. Kun heitä sitten siirrettiin Algeriaan, oppeja alettiin vähitellen ottaa myös käyttöön.

²⁵⁶ Allard, emt, s. 50 - 51.

Ks. myös Horne (1996), s. 103.

Myös sissien tukialueilla kärsittiin ruoan vähäisyydestä, mikä vaikutti sissien saamaan paikallisen väestön tukeen.

sien iskupaikkoja. Asemilla oli kuitenkin heikkoutensa. Ne pystyivät yleensä valvomaan ja ulottamaan asevaikutuksen vain rajoitetulle alueelle. Niinpä ALN:n joukot onnistuivat useimmiten ohittamaan ne. Lisäksi ranskalaisasemien kuljetukset olivat ALN:ää tukevien elimien erityisen tarkkailun kohteena, mikä mahdollisti kapinallisten erillisosastojen ylläköet vastakumouksellisia vastaan. Kommandotyypisiä taistelupartioita taas oli sodan alkuvaiheessa liian vähän. Partiot olivat vain hetkellisesti kylissä eivätkä kyenneet antamaan kyläläisille ympärivuorokautista suojelua ALN:n joukkoja vastaan. Niinpä kyläläiset eivät uskaltaneet antaa tietoja kapinallisista, koska pelkäsivät kapinallisten toimia partioiden lähdettyä.²⁵⁷

Helmikuussa 1956 ranskalaiset ottivat käyttöön uuden taktiikan alueen rauhoittamiseksi. Se tuli tunnetuksi nimellä *quadrillage* (ruutu). Koko maa jaettiin valvontaruutuihin, joiden alueille suurimpiin kaupunkeihin ja kyliin sijoitettiin varuskuntia joukkoineen ja pienempiin kyliin heikompia osastoja. Varuskuntien tehtävänä oli, paitsi suojata paikallisia asukkaita, luoda sosiaaliset suhteet väestöön aina yksilötasolle saakka. Tällä tavalla ranskalaiset pystyivät hallitsemaan paikallisia asutuskeskuksia ja viestiyhteyksien solmukohtia. Vastuualueiden rajat poliisin ja siviiliviranomaisten kanssa olivat yhtenäiset, mikä mahdollisti kiinteän yhteistoiminnan. Maaseutu jäi kuitenkin pääasiassa kapinallisille ja antoi heille mahdollisuuden kasvattaa voimiaan lähinnä Tunisiassa olevista koulutuskeskuksista. Lisäksi varuskuntien toimintaa vaikeutti kaupunkilaisten ja kyläläisten epäluuloisuus ranskalaisia kohtaan. Sitä eivät varmaankaan parantaneet huhut ranskalaisten julmuuksista pidätysten ja haravointioperaatioiden yhteydessä. *Quadrillage*-taktiikka sitoi myös paljon joukkoja varuskuntatehtäviin. Tämä vuoksi liikkuviin operaatioihin - alueiden haravointiin (*ratissage*) ja kapinallisten piirittämisiin (*bouclage*) - jouduttiin käyttämään laskuvarjojoukoista, merijalkaväestä sekä legioonalaisista muodostettua 30 000 miehen yleisreserviä (*Réserve Générale*). Paikallista ja alueellista vastasissitoimintaa sekä suuria, liikkuvia saarrostoperaatioita hyödyntämällä ranskalaiset joukot pystyivät kuitenkin siirtämään taistelut sissien selustaan

---

²⁵⁷

Ellis, emt, s. 215.

Ks. myös Allard, emt, s. 51.

ja tukialueille. Tällainen toiminta rajoitti sissien huolto- ja täydennysmahdollisuuksia.²⁵⁸

Keväällä 1956 ranskalaisjoukkojen määrä Algeriassa oli noussut 250 000 mieheen. Kun kesällä myös asevelvolliset ja reserviläiset aloittivat palveluksensa Algeriassa, miesmäärä nousi syksyyn mennessä 400 000 mieheen. Samanaikaisesti kapinallisten ja maltillisten väliset erimielisyydet keinoista saavuttaa itsenäisyys kasvoivat, mikä johti eri *Wilaya*-komentajien itsenäisiin, koordinoimattomiin hyökkäyksiin ranskalaisia vastaan. Hyökkäyksissä ei käytetty sissitaktiikkaa vaan komppanioiden ja jopa suurempienkin yksiköiden koottuja iskuja, mikä suosi ranskalaisia. Hyvän tiedustelun, vahvan ilmatuen sekä helikoptereilla nopeasti liikuteltavien joukkojen iskuin ranskalaiset onnistuivat paikantamaan ja tuhoamaan suuren osan kumouksellisten joukoista. Onnistuneen vastahyökkäyksen jälkeen ranskalaiset jatkoivat kumouksellisten etsintää partioimalla Collon niemimaan, Aures-vuoriston sekä Kabylin ja Oranin provinssien alueilla. Helpottaakseen toimintaansa ranskalaiset siirsivät paikallisen väestön pois edellä mainituilta alueilta leireille lähelle varuskuntia. Kahdessa kuukaudessa *ALN*:n 18 000:sta taistelijasta kaatui yli 6 000, ja suurin odotuksin aloitettu kevätoperaatio oli keskeytettävä.²⁵⁹

²⁵⁸ Ellis, emt, s. 215.

Eräs ranskalaisupseeri sanoi *quadrillage*sta, että siinä jokainen ranskalainen sotilas toimi eräänlaisena suurlähettiläänä muslimiväestön suuntaan.

Ks. myös Allard, emt, s. 64 - 65, Asprey, emt, s. 985 ja 996 ja Seppänen, emt, s. 167.

Vuoden 1956 lopulla saman vuoden kesällä alkanut Suezin kriisi sitoi myös ranskalaisjoukkoja aina vuoden 1957 alkupuolelle saakka.

Asprey mainitsee sivulla 988 myös, että antamalla Marokolle ja Tunisialle itsenäisyyden vuonna 1956 Ranska samalla antoi suoja- ja koulutusalueen *FLN*:n sisseille. Tämä pitää paikkansa. Ranskahan ei voinut etsintäoperaatioissaan loukata vuoden 1956 jälkeen enää Marokon ja Tunisian alueellista suvereeniutta.

²⁵⁹ Allard, emt, s. 65.

Ks. myös Asprey, emt, s. 990 - 991.

Asprey esittää kaatuneiden määräksi 14 000. Kysymyksessä lienee koko vuoden 1956 kaatuneiden määrä.

ALN:n toiminnassa on havaittavissa piirteitä Maon oppien mukaisesta siirtymisestä sissisodan jälkeen tavanomaiseen sodankäyntiin. Tästä ei kuitenkaan ollut kysymys, koska *Wilaya*-komentajat toimivat itsenäisesti omien tarkoituseriensä pohjalta. Lisäksi *ALN*:n joukkojen määrä ei olisi mitenkään riittänyt teknisesti ja määrällisesti ylivoimaisia ranskalaisia vastaan.

Ranskalaiset aloittivat sodan alkuvaiheessa myös algerialaisten muslimien värvämisen joukkoihinsa. Heidän kokonaismääränsä sodan aikana oli noin 180 000 sotilasta. Monet näistä liikkuvat hevosilla. Ranskalaiset eivät kuitenkaan onnistuneet kunnolla käyttämään tätä potentiaalia, kuten eivät myöskään Indokiinassa, hyväkseen. Muslimijoukkojen värväys aloitettiin liian myöhään, koulutukseen panostettiin liian vähän ja lisäksi poliittisten ohjelmien ristiriitaisuudet vaikeuttivat joukkojen motivointia. Muslimijoukoista tuli myös *FLN*:lle erityisen tärkeä kohde, koska ne edustivat paikallisessa väestössä toisinajattelijoita.²⁶⁰

5.4. Periaatteista käytäntöön

5.4.1. Sodan toinen vaihe, elokuu 1956 - toukokuu 1958

Algerian sodan toisen vaiheen voidaan katsoa alkaneen elokuussa 1956 kumouksellisten Kabylin alueella Soummamin laaksossa pitämästä konferenssista. Vaihe päättyi keväällä 1958 kenraali de Gaullen palatessa valtaan. Vaiheelle oli tyypillistä Ranskan hallituksen sekava Algerian politiikka, ranskalaisten sotilaallisen ylivallan ja ranskalaistamisen jatkuminen sekä ranskalaisten vastaterrorismit.²⁶¹

Soummamin kokouksessa elokuussa 1956 Kabyl'in alueelta kotoisin oleva Ramdane Abbane haastoi Ben Bellan johtajuuden muodostamalla uuden johtoorganisaation, *CNRA*:n (*Conseil National de la Révolution Algérienne*) Wilaya-alueiden välille. Ben Bella ei ollut, kuten ei myöskään hänen edustajansa, tilaisuudessa läsnä. Abbane katsoi sopivan hetken tulleen kumouksellisen toiminnan ulottamiseksi myös kaupunkeihin ja taivutti muutkin suostumaan tähän. Tämä päätös oli koitua koko *FLN*:n tuhoksi sekä sotilaallisesti että kansainvälisen sympatian muodossa. Ben Bella, joka havaitsi päätöksen vakavuuden ja olisi ehkä

---

²⁶⁰ Allard, emt, s. 65.
Ks. myös Asprey, emt, s. 997.
Asprey mainitsee muslimisotilaiden kokonaismääräksi noin 150 000.

²⁶¹ O'Ballance, emt, s. 70.

pystynyt estämään sodan laajentamisen, joutui lokakuussa ranskalaisten vangiksi muutamien muiden *FLN:n* johtajien kanssa, eikä näin pystynyt vaikuttamaan tapahtumien kulkuun. Lisäksi ranskalaisten vastarinta oli samoihin aikoihin lujittunut eikä heillä ollut aikomustakaan luopua Algeriasta, koska Saharan alueelta oli löytynyt lupaavia öljylähteitä.²⁶²

Tammikuun lopulla 1957 noin 1 200 hyvin organisoitua kovan linjan terroristia ja noin 4 500 heitä tukevaa *FLN:n* jäsentä aloitti Algerissa aina saman vuoden syyskuuhun jatkuneet rajoittamattomat pommi-iskut ja salamurhat sekä sotaan osallisia että myös siviilisiä vastaan. Väkivaltaisuuksien kierre alkoi joulukuun lopulla kaupungin pormestari Amédée Frogerin murhasta, mikä johti aluksi "mustajalkojen" kostotoimenpiteisiin syyttömiä algerilaisia kohtaan ja vähitellen yhä laajempiin iskuihin ja kostoiskuihin puolin ja toisin. Kaupungissa olevat noin 1 000 poliisia olivat voimattomia. Heitä ei ollut koulutettu eikä varustettu tämän tyyppiseen vastarintaan.²⁶³

Casbahin muslimilummi Algerin kaupungissa oli erityisesti ollut vapautustaistelijoiden tukialueena, minne terroristit iskujen jälkeen piiloutuivat. Kun Algerin poliisi ei pystynyt estämään väkivaltaisuuksia, Ranskan hallinnon siviiliedustajana Alge-

---

²⁶² Asprey, *emt*, s. 991 - 992.

Ks. myös O'Ballance, *emt*, s. 75 - 77.

Ranskalaisjoukot kaappasivat Ben Bellaa kuljettaneen lentokoneen Algeriaan. Tapaus aiheutti suunnatonta raivoa arabimaissa ja tämä puolestaan nosti yhteenkuuluvaisuutta ja moraalialueita *ALN:n* ja *FLN:n* kannattajien keskuudessa.

²⁶³ Asprey, *emt*, s. 992.

Ks. myös Horne (1977), s. 189 ja O'Ballance, *emt*, s. 78 ja s. 83 - 84.

Horne puhuu 1 500 poliisista. Tämä lienee kokonaisvahvuus ennen laskuvarjojoukkojen tuloa.

O'Ballancen mukaan Ranskan virallinen politiikka piti Algerian kysymystä edelleen sisäpoliittisena asiana, kun puolestaan vapautusliikkeet koettivat kaikin keinoin saada asiasta kansainvälisen ongelman. Muutamit eurooppalaisten muodostamat ryhmittymät kävivät myös väkivaltaista propagandakampanjaa Ranskan hallitusta ja sen harjoittamaa (heikkoa) politiikkaa vastaan samalla, kun he tekivät terrori-iskuja muslimeja sekä liberaaleja vasemmistolaisia eurooppalaisia vastaan. Lisäksi tammikuussa 1957 Algerian eurooppalaisten ääriliike, *Ultra*, teki murhayrityksen Algerian ylintä sotilaskomentajaa, kenraali Salania, vastaan. Epäonnistunut murhayritys näytti selkeästi sen, että Algerian eurooppalaisväestön ääriainekset eivät olleet "liian pehmeän" politiikan takana.

riassa toiminut Robert Lacoste kääntyi asevoimien puoleen. Tämän seurauksena ranskalaiset lähettivät Algeriin helmikuussa kenraalimajuri Jacques Massun komentaman 10. Laskuvarjodivisioonan. Kovan linjan kenraali Massu, joka oli vastavallankumouksellisen doktriinin vastustaja, päätti vastata tuleen tulella. Välittömästi saavuttuaan maahan helmikuun lopulla laskuvarjodivisioonan joukot hajottivat väkivaltaisesti *FLN*:n Algeriin järjestämän, kahdeksan päivän pituiseksi suunnitellun yleislakon.²⁶⁴

Kenraali Massu käytti saamiensa valtuuksien perusteella alusta alkaen koko divisioonansa voimaa hyväkseen. Helikoptereista levitetyillä lentolehtisillä ja kovaääniskuulutuksilla muslimit määrättiin työpaikoilleen ja lapset kouluun. Tämän jälkeen divisioona aloitti suljettujen liikkeiden avaamisen repimällä panssariajoneuvoilla kauppojen ovet auki ja ampumalla epäilyksen alla olevien talojen sisään. Sama toistettiin seuraavana päivänä, jonka jälkeen työläiset palasivat työhön joko väkisin vietyinä, vangitsemisen uhalla tai vapaaehtoisesti. Muslimikortteliin piiloutuneet terroristit saivat joko surmansa, jäivät ranskalaisten käsiin tai katosivat maan alle. Samanlainen kehityskulku toistui myös muissa Algerian suurimmissa kaupungeissa, mm. Oranissa ja Constantinissa. *FLN* näytti kärsineen kovan tappion. Tosiasiassa monet ulkopuoliset aikalaiset arvioivat Algerin lakon kukistamisen sodan käännepisteeksi. Suoranaisesti *FLN* ei saavuttanut mitään, mutta välillisesti ranskalaisten vastatoimien kautta se saavutti merkittävää sympatiaa algerialaisten keskuudessa ja myöhemmin Algerin taistelujen päätyttyä myös kansainvälisesti.²⁶⁵

Ranskalaisten menestyksellisen alun jälkeen pommi-iskut Algerissa jatkuivat. Pystyäkseen hallitsemaan tilanteen kenraali Massu perusti erikoissotapoliisijoukon, joka tunnettiin nimellä *DOP* (*Détachements Opérationnels de Protection*). Aluksi *DOP* hankki paikallisia ilmiantajia osoittamaan terroristit. Tämän jälkeen pienet ilmiantajista muodostetut osastot metsästivät terroristeja, jotka usein olivat

---

²⁶⁴ Horne, (1996), s. 190 - 191.
Hornen mukaan Lacoste antoi Massulle määräyksen murskata lakko hinnasta tai keinoista välittämättä.

²⁶⁵ Sama, s. 191 - 192 ja s. 207.

ilmiantajien entisiä kumppaneita. Lyhyessä ajassa kenraali Massu sai käyttöönsä noin 1 500 ilmiantajaa. Samalla laskuvarjojoukot aloittivat tarkkailu- ja tarkistus-
 systeemin, jossa yksi henkilö nimettiin vastuulliseksi yhdestä perheestä, toinen
 talosta, jossa saattoi olla useita perheitä, ja kolmas kujasta tai kadusta. Tällä ta-
 valla Massun joukot kykenivät saamaan käsiinsä kenet hyvänsä Casbahin musli-
 min muutaman tunnin kuluessa. Tästäkin huolimatta monet ranskalaisten vasta-
 toimenpiteet jäivät lähinnä reagoiviksi; pommi-iskuihin ja salamurhiin vastattiin
 väkivaltaisoin kostoimenpitein. Silti muslimien toimintamahdollisuudet Algerissa
 kutistuivat ranskalaisten vastatoiminnan seurauksena koko ajan loppuen syys-
 kuussa 1957 kokonaan.²⁶⁶

DOP saavutti toiminnallaan välittömiä tuloksia. Terrori-iskut vähenivät merkittä-
 västi, mutta käytetyt menetelmät julki tullessaan herättivät kauhistusta, sillä pää-
 osalla Algerian eurooppalaisväestöä, eikä myöskään enemmistöllä armeijan yksi-
 köistä ollut mitään aavistusta siitä, että kidutuksista oli tullut eräs päätoimintata-
 voista monissa armeijan yksiköissä. Poliisioperaationa alkaneet kuulustelut olivat
 muuttuneet lyhyessä ajassa järjestelmällisiksi sotilaallisiksi kidutuksiksi. Tästä tuli
 lopulta instituutio, joka jätti jälkensä syväälle Algerian kansaan. Menetelmät muis-
 tuttivat toisen maailmansodan aikaisen *Gestapon* toimintaa. Samalla valta Algeri-
 assa oli siirtynyt siviileiltä sotilaille.²⁶⁷

Lokakuuhun 1957 mennessä *FLN:n* toiminta sekä rakenteet Algerissa ja muissa
 suuremmissa kaupungeissa oli murskattu, ja vastarinnan johtajat olivat joko kuol-
 leet, vankeina tai poistuneet Tunisian puolelle turvaan. Samoin näytti aluksi käy-
 neen myös maaseudulla. Kun algerialaiset sitten vähitellen alkoivat toipua rans-
 kalaisten toiminnan aiheuttamasta shokista, he tajusivat, että kysymyksessä oli
 taistelu, jonka Ranskan armeija aikoo viedä loppuun. Tämän jälkeen *FLN:n* rivit
 alkoivat vahvistua, ja monet maltillisetkin algerialaiset siirtyivät kumouksellisten

²⁶⁶ O'Ballance, emt, s. 80.
 Ks. myös Asprey, emt, s. 992 - 993.
 Asprey vertaa ranskalaisten toimintaa Algerissa saksalaisten toimintaan Varso-
 vassa vuonna 1944.

²⁶⁷ Asprey, emt, s. 993 - 994.
 Ks. myös Horne (1977), s. 219.

joukkoon. Lisäksi Tunisia, Marokko ja monet muutkin Arabiliiton maat alkoivat kasvattaa tukeaan *FLN*:lle, mikä sittemmin tuli aiheuttamaan rajakahakoita mm. tunisialaisten sotilaiden ja ranskalaisjoukkojen välillä.²⁶⁸

Vuoden 1957 lopulla *ALN* aloitti pataljoonan suuruisilla osastoilla liikkuvat operaatiot ranskalaisjoukkoja vastaan. *ALN*:n joukot kykenivät hyvin liikkumaan jalan vaikeassa vuoristomaastossa, mutta raskaiden aseiden suhteen *ALN* oli selkeästi alivoimainen. Lisäksi ranskalaisjoukkojen operatiivinen liikkuvuus oli ajoneuvojen ja helikoptereiden takia huomattavasti parempi. Ranskalaiset kehittivät myös edelleen haravointi- ja saarrotustaktiikkaansa vastustajan toimintaan sopivammaksi pyrkimällä toimimaan sissejä vastaan heidän omilla keinoillaan ja pienemmillä joukkokokoonpanoilla. Tätä varten ranskalaiset muodostivat 60 - 80 miehen vastasissiosastoja (*commandos de chasse*) lähetettäväksi pidemmiksi ajoiksi vuoristoalueille. Nämä osastot liikkuvat lähes aina jalkaisin ja yöaikaan, tekivät yllätysiskuja hyvin valittuja kohteita vastaan ja hankkivat tiedustelutietoja. Vastasissit pystyivät käyttämään myös tykistön ja ilmavoimien tulitukea sitä halutesaan ja kykenivät lisäksi tarpeen vaatiessa jakaantumaan vielä pienempiin osastoihin. Valittu taktiikka toimi varsin hyvin, ja *ALN*:n joukoille onnistuttiin aiheuttamaan suuriakin tappioita. Lisäksi vastasissiosastot antoivat kyläläisille sekä välitöntä että välillistä suojaa. Kokonaisuutena ranskalaisten käyttämä taktiikka näytti rajoittavan hyvin *ALN*:n toimintaa, mutta lyömään sitä ei kyetty.²⁶⁹

²⁶⁸ Asprey, emt, s. 995 - 996.

FLN sai aseita mm. Marokosta, Tunisiasta, Egyptistä (brittien jättämistä varastoista Suezilta), Syyriasta ja hyökkäyksistä ranskalaisten asemille Algeriassa. Rahoitus hoidettiin Arabiliiton tuella, veroilla sekä kiristyksellä Algeriassa ja jopa Ranskassa.

Ks. myös O'Ballance, emt, s. 80 - 81 ja 98 - 100.

Ranskalaiset tekivät heinäkuun alun 1957 ja helmikuun alun 1958 välisenä aikana oman ilmoituksensa mukaan 84 Tunisian ilmatilan loukkausta, näistä 26 lähellä tunisialaista Sakietin kylää. Ranskalaiset olivat varoittaneet tunisialaisia kostotoimenpiteistä, mikäli koneiden tulitusta jatkettaisiin. Sakietissa epäiltiin olevan *ALN*:n tukikohta. Markkinapäivänä, 8. helmikuuta kylästä ammutulla tulitukella pudotettiin ranskalaiskone, minkä seurauksena Ranskan ilmavoimat kostivat pommittamalla ja tulittamalla kylää konekiväärein. Lopputulos oli 79 kuollutta ja 130 haavoittunutta kyläläistä.

²⁶⁹ Ellis, emt, s. 264.

Ks. myös O'Ballance, emt, s. 88 - 89 ja Seppänen, emt, s. 166.

Merkittävä ongelma ranskalaisten vastasissitoiminnassa oli *FLN*:n rajantakaiset tukialueet ja sissien soluttautuminen Tunisiasta ja Marokosta. Tämä pyrittiin ehkäisemään rajoille luotavalla estevyöhykejärjestelmällä. Näitä vyöhykkeitä alettiin rakentaa vuonna 1957 ja ne valmistuivat lopullisesti vuoden 1958 alussa. Itäinen estejärjestelmä, ns. *Morice*-linja - alkuvaiheessa noin 250 kilometriä ja valmistuessaan noin 1 300 kilometriä pitkä -, muodostui kahdesta noin 20 - 30 kilometrin etäisyydellä toisistaan olevasta estelinjasta. Nämä taas rakentuivat useista piikki-lankalinjoista, sähköesteistä sekä näitä täydentävistä miinoitteista, raskaasta tullesta ja tutkaverkosta. Lisäksi vyöhykkeillä oli jatkuva miehitys sekä taaempaan liikkuvat, pääasiassa panssarivaunuista koostuvat reservit. Esteen jatkeella olevaa sektoria Saharaan asti valvottiin tutkien avulla. Läntinen, Marokon vastainen sektori varustettiin vastaavin rakentein ja sen pituus oli noin 550 kilometriä. Tunisian vastainen vyöhyke oli näistä tärkeämpi, koska *FLN*:n pääasiallinen tuki tuli Tunisiasta. Vyöhykkeiden vartiointi ja puolustaminen sitoivat kuitenkin pysyvästi noin 15 prosenttia kaikista ranskalaisjoukoista. Estevyöhykejärjestelmä oli myös kallis rakentaa ja paikoin se kulki jopa 80 km:n etäisyydellä rajasta, mikä rajoitti tulenkäyttöä, koska alueella oli väestöä. Lisäksi estelinja oli pituudestaan huolimatta kierrettävissä. Silti se osoitti heti valmistuessaan tehonsa. Kahden ensimmäisen kuukauden aikana *ALN* menetti melkein neljäsataa miestä kaatuneina.²⁷⁰ *Morice*-linjan rakenne on esitetty liitteessä 12.

Ranskalaiset aloittivat myös psykologisen sodankäynnin vuonna 1957 perustamalla marraskuussa Algeriaan sotilasjohdon alaisuuteen niinsanotun 5. Toimiston ja siviilihallinnon alaisuuteen hallinnollisten toimien erikoisyksikön *SAS*:n (*Section Administrative Spéciale*). 5. Toimiston tehtävänä oli perehtyttää Algeriaan saapuvat ranskalaisupseerit alueen ja vastakumouksellisen sodankäynnin erikoisolosuhteisiin ja toisaalta levittää myös propagandaa *ALN*:n riveihin, mikä aiheuttikin loikkauksia ranskalaisten puolelle. *SAS*:n tehtävänä oli kasvattaa algerialaisia

²⁷⁰ Seppänen, emt, s. 149 - 150.

Ks. myös Ellis, emt, s. 214 ja Asprey, emt, s. 998.

Asprey mainitsee *Morice*-linjan rakentamiseen kuluneen noin kuudennes koko Ranskan sotilaallisista toimintamenoista rakentamisvuonna.

ranskalaishegemoniaan. Kokonaisuuden kannalta psykologiseen sodankäyntiin varattua sotilaallista ja hallinnollista henkilöstöä oli kuitenkin liian vähän.²⁷¹

Sekä SAS että 5. Toimisto epäonnistuivat ainakin osittain tehtävissään. Vanhempi upseeristo inhosi psykologisen sodankäynnin toimistoa - aivan kuten vanhemmat amerikkalaisupseerit rauhoittamisohjelmia Vietnamissa -, eikä halunnut olla missään tekemisissä sen kanssa. Nuorempi upseeristo sen sijaan tajusi sen merkityksen, sillä kaikki uudet upseerit tulivat Algeriaan psykologisen sodankäynnin toimiston kautta. Muualla Algeriassa 5. Toimiston harjoittaman aivopesun tehokkuudesta kertoo jotakin sekin, että niin Ranskan kommunistit, kaikki arabimaat, kuin myös jotkut kommunistiset maat protestoivat ranskalaisten harjoittamaa aivopesua vastaan, koska se johti myös tuloksiin.²⁷²

SAS toimi 5. Toimistoa paremmin, mutta sekään ei pyrkinyt ymmärtämään algerialaisten asemaa, vaan yritti käännättää heidät puolelleen tajuamatta, että juuri ranskalaisten ylivallasta algerialaiset halusivat päästä eroon. SAS:n merkittävimmäksi tehtäväksi muodostui väestön pakkosiirtojen organisointi. Turvatakseen rakennettujen estevyöhykkeiden selustat ranskalaiset aloittivat laajat väestön pakkosiirrot maan sisäosiin em. vyöhykkeiden tuntumasta, lännessä Aures- ja idässä Constantine-vuoristoista. Pakkosiirrettyjen lukumäärä - uusia kyliä perustettiin kaikkiaan 1 840 kappaletta - kohosi sodan loppuun mennessä noin kahteen miljoonaan ihmiseen, lähes neljännekseen koko maan arabiväestöstä. Suunnitelmiensa mukaan SAS:n tuli organisoida näiden kylien hallinto, koulutus, talous sekä poliittinen elämä uudelleen siten, että niistä tulisi taloudellisesti riippumattomia kokonaisuuksia ja että lopulta niitä voitaisiin myös aseistaa ALN:n sissejä vastaan. Tässä ei onnistuttu. Hallintohenkilöstöä ei riittänyt maaseudulla läheskään

---

²⁷¹ Asprey, emt, s. 999.

²⁷² O'Ballance, emt, s. 91 - 93, 156 - 157 ja 159.
Ks. myös Asprey, emt, s. 997 - 999 ja Seppänen, emt, s. 149.
Syyskuussa 1957 ensimmäiset ALN:n taistelijat antautuivat sen sijaan, että olisivat taistelleet kuolemaan asti. Jatkossa antautujia tuli lisää. Toisaalta muslimit myös karkasivat tasaiseen tahtiin ranskalaisyksiköistä aseineen ja varusteineen. Usein he myös murhasivat lähtiessään ranskalaiset upseerinsa. Tämä osoittaa, että propaganda ei ollut täysitehoista tai sitten ranskalaisten puolella jo taistelevien algerialaisten asennemuokkaukseen ei enää kiinnitetty suurta huomiota.

kaikkiin uusiin kyliin, kielimuuri vaikeutti tehokkuutta ja molemminpuoliset sotilaalliset iskut kyliin tuhosivat usein kuukausien työn. Tämän vuoksi monet uudet kylät eivät elinolosuhteiltaan kohonneet juurikaan pienimuotoisia keskitysleirejä paremmalle tasolle. Leireillä ihmisiä kuoli nälkään ja kylmään sanan levitessä tästä edelleen eteenpäin.²⁷³

Sotilaallista merkitystä väestön pakkosiirroilla kuitenkin oli. Koska *FLN*:n tärkeimmät tukialueet sijaitsivat juuri Aures- ja Constantine-vuoristoissa, merkitsi väestön ja sissien eristäminen järjestölle tuntuva takaisku. Väestösiirtojen jälkeen sissit pystyivät kyllä liikkumaan näillä alueilla, mutta ilman väestön tukea.²⁷⁴ Salakuljetus raja-alueilla tyrehtyi, ja suurien alueiden autioittaminen antoi armeijalle vapauden käyttää tulivoimaansa ilman, että rauhalliset siviiliasukkaat joutuivat tulen kohteeksi.²⁷⁵

Ranskalaisten tappiot kolmen ensimmäisen sotavuoden aikana (lokakuun 1957 loppuun) olivat 3 700 kaatunutta, 6 000 haavoittunutta ja 650 kadonnutta. Tappioluvut sisältävät myös ranskalaisten muslimijoukot sekä ranskalaisten hyväksi toimineet paikalliset. Sen sijaan luvut eivät sisällä paikallisia muslimisiviilejä, joiden tappiot olivat yhteensä noin 12 500 henkeä. *ALN* menetti samana ajanjaksona virallisten arvioiden mukaan noin 30 000 taistelijaa, näistä kaatuneina 13 000. Näiden tappioiden perusteella *ALN* olisi kertaalleen jo menettänyt koko vahvuutensa. Yllättävää onkin, että järjestön värväystoiminta oli edelleen tehokasta tappioista huolimatta.²⁷⁶

---

²⁷³ Ellis, emt, s. 215 - 216.

Ks. myös Asprey, emt, s. 999 - 1000 ja Seppänen, emt, s. 150 - 151.

²⁷⁴ Horne (1977), s. 220.

Kyseessä oli monesti lainattu Maon kuvaus kalasta vedessä. Tässä tapauksessa vesi kalan ympärillä kuivatettiin, eikä se enää kyennyt liikkumaan ja saamaan ravintoa.

²⁷⁵ Seppänen, emt, s. 150 - 151.

²⁷⁶ O'Ballance, emt, s. 91 - 93.

Ks. myös Seppänen, emt, s. 149.

5.4.2. Sodan neljäs vuosi, 1958

Vuoteen 1958 mennessä oli varmistunut, että Algerian alueella oli öljyä. Tästä ranskalaiset saivat hyvän tekosyy, ainakin kotimaassaan, jatkaa sotaa Algerian pitämiseksi Ranskalla.²⁷⁷

Keväällä 1958 Ranskan neljäs tasavalta joutui kriisiin. Kun tilanne sitten vähitellen selkiintyi, valta Ranskassa keskittyi kenraali Charles de Gaullelle, joka aloitti maassa uudistukset. Tämä ohjelma toi muutoksia myös Algerian tilanteeseen, missä aloitettiin valtiovallan palauttaminen sotilailta siviilivirkamiehille. Heti valtaantulonsa jälkeen kenraali de Gaulle leikkasi 5. Toimiston budjettia ja riisti armeijalta suuren osan sen poliittisesta vallasta ja vaikutusmahdollisuuksista. Val-lankaappausta juonitelleet upseerit siirrettiin hiljaisuudessa armeijan yksiköihin Ranskaan tai Saksaan. Tammikuuhun 1958 mennessä Algeriassa olikin jo arviolta 1 600 upseeria ja yli 1 000 aliupseeria sijoitettu muihin tehtäviin. Suuren osan näistä sotilaista sanottiin olevan "asevoimien parhaimmistoa". Vieraillessaan sittemmin Algeriassa tutustumassa armeijan joukkoihin, de Gaulle määräsi upseeriston keskittymään enemmän sotimiseen ja vähemmän politikointiin, mikä tapahtuikin. Lisäksi de Gaullen toimintaperiaatteita vastustava Ranskan Algerian joukkojen komentaja kenraali Raoul Salan vapautettiin tehtävästään. Hänen tilalleen määrättiin siviili, Paul Delouvrier, jonka alaisuuteen Ranskan joukkojen johtajaksi - ainakin teoriassa - määrättiin kenraali Maurice Challe.²⁷⁸

Lokakuussa 1958 kenraali de Gaulle julkisti Algerian asian eteenpäin viemiseksi ns. *Constantine*-suunnitelman. Pelkistettynä tämän suunnitelman tarkoituksena oli antaa algerialaisille enemmän itsemääräämisoikeutta, mutta osana Ranskan valtiota. *FLN* kuitenkin hylkäsi de Gaullen esityksen, huolimatta siitä, että ranska-

---

²⁷⁷ Horne (1977), s. 241 - 242.

²⁷⁸ Asprey, emt, s. 1001 - 1002.
Ks. myös Horne (1977), s. 268 ja O'Ballance, emt, s. 114 - 115.

laisten sotilaalliset vastatoimenpiteet olivat merkittävästi alkaneet vaikuttaa ALN:n toimintaan.²⁷⁹

De Gaullen suunnitelmat eivät olleet tervetulleita Algeriassa olevan ranskalaisvähemmistön tai sotilasjohtajiston keskuudessa. Molemmat ryhmittymät uskoivat sotilaallisen voiton olevan aivan lähellä. Tämä uskomus oli perusteltuakin. Ranskalaisjoukot menestyivät taisteluissa hyvin. ALN:n joukot olivat kokeneet soluttautumisyrityksissään *Morice*-linjalla suuria tappioita. Samanaikaisesti ranskalaisten omat tappiot jäivät pieniksi.²⁸⁰

Neljännän sotavuoden alkupuolella ALN:n joukot aloittivat hyökkäykset Tunisian rintamalla suuremmilla, komppanian - pataljoonan suuruisilla osastoilla, mutta kärsivät suuria tappioita. Näiden hyökkäysten voidaan katsoa edustaneen maolaistyyppisen sissisodan kolmatta vaihetta, vakinaisen armeijan perinteistä liikuntasotaa. ALN pyrki myös saamaan lisäjoukkoja kevään suurta hyökkäystään varten Tunisiasta Algeriaan. Sissit yrittivät väkivalloin tunkeutua *Morice*-linjan aidasta läpi katkaisemalla sen useista kohdista eristetyin leikkurein (jännite enimmillään 12 000 voltia). Katkaisut aiheuttivat kuitenkin välittömästi hälytyksen kyseistä kohtaa valvovassa ranskalaisosastossa ja ranskalaiset ehtivät paikalle vastaiskuun nopeasti helikopterein sekä panssaroiduin ajoneuvoin. Tehostaakseen vielä läpäisy-yritysten jälkeen *Morice*-linjan pitävyyttä ranskalaiset loivat estejärjestelmään Algerian puolelle 10 - 50 kilometriä leveän suojavaoähykkeen, jolla ranskalaispartiot ampuivat heti kaikkea, mikä liikkui.²⁸¹

Vastasissitoiminnan tulokset olivat hyviä. Ranskalaiset arvioivat, että he pystyivät pitämään noin 10 000 algerialaista taistelijaa maan ulkopuolella koko ajan. Tämä

---

²⁷⁹ Asprey, emt, s. 1002 - 1003.

²⁸⁰ O'Ballance, emt, s. 118 - 119.
Ks. myös Seppänen, emt, s. 152.

²⁸¹ O'Ballance, emt, s. 117 ja s. 119 - 120.
Algerian sodan suurin taistelu käytiin huhti - toukokuun vaihteessa 1958. ALN:n liki 1 000 miehen vahvuinen rykmentti yritti puskea läpi *Morice*-linjan. ALN menetti tästä joukosta lähes 3/4 kaatuneina ja vangittuina. Vain noin 250 taistelijaa pääsi takaisin Tunisiaan. Ranskalaisten tappiot olivat kaikkiaan alle 80 miestä.

tosin sitoi ranskalaisjoukkoja noin 30 000 miestä. *ALN*:n taktiikka sen sijaan johti alkuvuonna 1958 raskaisiin tappioihin; ranskalaisten ilmoituksen mukaan joka kuukausi noin 3 000 kapinallista sai surmansa. Vuoden 1958 seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana ranskalaiset arvioivat *ALN*:n menettäneen yli 23 000 miestä kaatuneina tai vankeina. Prosentuaalisesti tarkasteltuna tämä tarkoittaa sitä, että 50 - 75 prosenttia *ALN*:n rivivahvuudesta joko kaatui tai haavoittui. Suuret tappiot johtivat *ALN*:n joukoissa jopa kapinointiin, sillä soluttautumisyriytyksiä läpi *Morice*-linjan pidettiin silkkana itsemurhana.²⁸²

Kesäkuusta 1958 alkaen *ALN* muutti taktiikkaansa. Järjestössä ymmärrettiin, ettei ranskalaisia voi voittaa pataljoonakokonaisuuksina taistellen. Pataljoonat hajotettiin pienempiin noin komppanian suuruisiin osiin. Näiden osastojen oli määrä hyökätä vain itseään pienempien ranskalaisosastojen kimppuun. Näillä kokoonpanoilla *ALN* toteutti jonkin verran pieniä väijytyksiä ja ylläköitä kummankin osapuolen kärsiessä tappioita. *ALN*:n tappiot olivat kuitenkin ranskalaisten paremman varustuksen ja koulutustason vuoksi huomattavasti suuremmat.²⁸³

Vuoden 1958 jälkimmäisellä puoliskolla ranskalaisjoukkojen toiminta muuttui pääasiassa puolustusluonteiseksi. Tähän oli kaksikin syytä. Ensinnäkin *ALN*:n aktiivisuus kärsittyjen tappioiden jälkeen oli varsin vaatimatonta, ja toiseksi olosuhteita pyrittiin tarkoituksella rauhoittamaan ennen vaaleja. Eräiden alueiden haravointia kuitenkin jatkettiin maa- ja ilmavoimien yksiköiden yhteistyöllä, yleensä *ALN*:lle tappiollisin tuloksin.²⁸⁴

---

²⁸² O'Ballance, emt, s. 117 ja 120.
Ks. myös Asprey, emt, s. 1003.
Ranskalaistenkin vahvuus oli kasvanut ja vuoteen 1959 mennessä se saavutti 550 000 miehen rajan.

²⁸³ O'Ballance, emt, s. 119.

²⁸⁴ Sama, s. 130.

5.5. Sota vuosina 1959 - 1961

5.5.1. Challen suunnitelma

Vuoden 1959 aikana Ranskan asevoimat muuttivat toimintastrategiaansa Algeriassa. Uusi toimintasuunnitelma nimettiin uuden Ranskan asevoimien Algerian joukkojen komentajan kenraali Maurice Challen mukaan " Challen suunnitelmaksi".²⁸⁵

Kenraali Challe ymmärsi, että yksi kaikkein tärkeimmistä toimenpiteistä olisi Tunisian ja Marokon rajojen tarkka valvonta ja vartiointi. Tämän seurauksena rajoille rakennettiin lisää suurikokoisia vallituksia, miinoitteita ja teknisiä valvontalaitteita. Näillä toimenpiteillä ehkäistiin, paitsi ALN joukkojen tunkeutuminen Algerian puolelle, myös ulkomaisen aseavun pääsy sisseille. Ranskalaisten joukkojen toimintaideaksi muodostui näin yhä selvemmin Algerian eristäminen muusta maailmasta ja sen jälkeen sissien haravointi, paikantaminen ja tuhoaminen. Samanaikaisesti ei-sotilaallisia vastatoimenpiteitä jatkettiin väestönsiirtoin pyrkimyksenä edelleen vaikeuttaa sissien saamaa tukea paikalliselta väestöltä. Kuitenkin jo vuonna 1959 ranskalaiset totesivat, että heillä ei ole enää taloudellisia eikä henkilöstövoimavaroja rakentaa pakkosiirretylle väestölle uusia kyliä. Seurauksena uudelleenasetuksen laajentaminen keskeytettiin ja huomio kiinnitettiin jo olemassa olevien kylien elinolosuhteiden parantamiseen. Käytännössä viimeksi mainittu jäi kuitenkin pääasiassa toteuttamatta.²⁸⁶

Sissien tuhoamiseksi kenraali Challe lisäsi liikkuvien reserviensä lukumäärää ja varusti ne helikopterein. Huomattava osa tästä kommandojoukosta koostui laskuvarjojääkäreistä ja muukalaislegioonalaisista. Lisäksi kenraali Challe organisoï Algerian omasta väestöstä ns. muslimijoukot, joille annettiin tarkka-ampuja -tehtäviä. Tarkka-ampuja-osastoja sijoitettiin usein edellä mainittuihin liikkuviin jouk-

²⁸⁵ O'Ballance, emt, s. 131.
Ks. myös Asprey, emt, s. 1004.

²⁸⁶ Seppänen, emt, s. 146 - 147.
Ks. myös O'Ballance, emt, s. 132 ja Ellis, emt, s. 216.

koihin, joiden henkilöstöstä osa oli niinkään muslimeja. Kommando-osastot kunnostautuivat sissejä jäljitettäessä erityisesti vuoristoseudulla. Hyvän maastontuntemuksen omaavat, keveät ja nopeasti jalan liikkuvat joukot kykenivät - paitsi selvittämään sissien olinpaikat - myös sitomaan paljastetut osastot taisteluun niin pitkäksi aikaa, että ranskalaiset ehtivät helikoptereineen paikalle saarrostamaan ja tuhoamaan vihollisen. Kommandojen lisäksi ranskalaiset käyttivät sissien selusta-alueilla arabeista koottuja tiedustelevia, ryöstämis- ja tuhoamisosastoja. Osastojen tehtävänä oli kylvää mahdollisimman paljon epäjärjestyä ja tuhoa sissien tukialueilla. Nämä ranskalaisten asiamiehiksi lupautuneet arabisissijohtajat, ja samalla myös arabijoukot, osoittautuivat kuitenkin epäluotettaviksi, lähinnä omia tarkoituksiaan ajaviksi rosvoiksi.²⁸⁷

Helikoptereilla erityisesti oli suuri merkitys vastasissitoiminnan onnistumisessa. Ranskalaisilla oli koptereita käytössään noin 200 kappaletta. Ne olivat operatiivisesti ilmavoimien johdossa, mikä yleensä johti myöhäiseen reagointiin. Vähitellen toiminnallisten johtosuhdemuutosten seurauksena koptereilla kuitenkin alettiin saavuttaa operatiivisia tuloksia. Samanaikaisesti taktiikan muutoksilla ja koneiden omasuojan parannuksilla tappioiden määrä sissien tulessa väheni merkittävästi sodan alun luvuista. Helikopterien lentotuntimäärät ja tappiot vuosina 1957 - 59 on esitetty liitteessä 13.

5.5.2. Ranskalaisten operaatioista Algeriassa vuosina 1959 - 1961

Keväällä 1959 ranskalaiset joukot toteuttivat useita laajamittaisia operaatioita Algeriassa sissien tuhoamiseksi. Toimintaperiaate kaikissa operaatioissa oli jokseenkin sama. Kommandot paikansivat kohteen ja viestittivät tiedot pääjoukoille. Ennen hyökkäystä ranskalaisjoukot eristivät tulevan "tuhoamisalueen" riittävän leveästi, jotteivät sissit kyenneet jalkaisin ylittämään eristämisyöhykettä yhden pimeän aikana. Eristämiseen käytettiin helikoptereita ja maastoajoneuvoilla liikkuvia reservijoukkoja. Varsinaiseen tuhoamiseen käytettiin ranskalaisten päävoimia

²⁸⁷ O'Ballance, emt, s. 132 - 133.

Ks. myös Asprey, emt, s. 1003 ja Seppänen, emt, s. 170 - 171.

ja vuoristossa erityisesti laskuvarjojääkäreitä. Ensimmäinen tällainen operaatio toteutettiin vuoristoalueella Kabylissä tammikuussa 1959. Taistelu kesti noin kolme vuorokautta. Tänä aikana ranskalaiset tuhosivat yli 300 sissiä ja menettivät 22 laskuvarjojääkäriä.²⁸⁸

Suurin ranskalaisten yksittäinen operaatio, joka toteutettiin kenraali Challen henkilökohtaisessa komennossa, toimeenpantiin Tizi-Ouzoun ja Bougien välisellä alueella. Tämä seutu oli jo sodan alusta lähtien tiedetty erääksi *ALN*:n vahvimista tukialueista. Seudulla asui noin 900 000 asukasta, ja maasto oli vuoristoa, jonka laaksoihin ja rinteille oli rakennettu lukuisia maalaiskyliä. Operaation päämääränä oli tuhota *ALN*:n radiolähettimet, jotka vastasivat koko *ALN*:n maajoukkojen sekä myös yksittäisten terroristien viestitoiminnasta kaikkialla Algeriassa. Noin 20 000 ranskalaista maavoimien sotilasta osallistui operaatioon. Lisäksi merijalkaväkeä suunnattiin rannikolta sisämaahan ja laskuvarjojääkärit pudotettiin suoraan tärkeimpiin kohteisiin. Taistelut kestivät noin kolme kuukautta. Sissien kokonaistappiot olivat yhteensä 3 746 kaatunutta, haavoittunutta tai vankia.²⁸⁹

Jätettyään Algerian huhtikuussa 1960 kenraali Calle mainitsi viimeisessä päiväkäskyssään, että hänen Algeriassa oloikanaan yli puolet *ALN*:n kaikista sisseistä joko tuhottiin tai vangittiin. Vaikka Challen lausumaa voidaan epäillä, totuus Algerian tämän vaiheen taisteluista on, että sissit joutuivat muuttamaan toimintatapojaan. He joutuivat luopumaan perinteisestä sissitaktiikasta, ja *OPA*, jonka lamauttaminen oli ollut Challen suunnitelman kohteena, joutui menemään maan alle. Tämän jälkeen sissien tärkeimmäksi toimintatavaksi tuli terrori, joka taas heikensi sissien suosiota paikallisen väestön keskuudessa. Erityisesti kesä 1960 oli lukuisten terroristi-iskujen aikaa. Kaikkein pahin tällainen isku tehtiin Chenouan uimarannalle, noin 75 km Algerista länteen, missä *ALN*:n terroristit tulittivat käsiaseilla uivia ihmisiä aiheuttaen 14 siviilin kuoleman.²⁹⁰

---

²⁸⁸ O'Ballance, emt, s. 132.

²⁸⁹ Sama, s. 134.

²⁹⁰ Sama, s. 135 -136 ja s. 166.

Sissien aktiivisuuden väheneminen johtui kuitenkin, paitsi ranskalaisjoukkojen niille aiheuttamista tappioista, myös siitä että *FLN* oli vähitellen alkanut siirtyä poliittisten päämäärien tavoitteluun. Tähän vaikutti erityisesti kenraali de Gaullen syyskuussa 1959 julkisuudessa pitämä puhe. De Gaulle ei varauksetta hyväksynyt kenraali Challen optimismia sotilaallisten vastatoimien tehosta koko sotaa ajatellen. Päinvastoin hän oli sitä mieltä, että ranskalaiset voisivat jatkaa sotaa Algeriassa seuraavat 100 vuotta saamatta aikaan kokonaisratkaisua. Niinpä de Gaulle toikin julki edellä mainitussa puheessaan ajatuksen Algerian itsemääräämiskeudesta. Hän esitti algerialaisille kolme vaihtoehtoa: maa jatkaa edelleen osana Ranskaa, Algeriasta tehdään federaatio Ranskan liittovaltiossa tai maa irroitetaan kokonaan Ranskasta, missä tapauksessa Ranskalle jäisi Saharan alue. Tähän puheeseen tarttuivat sekä algerialaiset että Algerian itsenäistä asemaa vastustavat kenraalit ja Algerian eurooppalaisvähemmistö.²⁹¹

5.6. Sodan viimeinen vaihe, huhtikuu 1961 - heinäkuu 1962

Algerian sodan viimeinen vaihe ei sisällä suuria taisteluita. *ALN* keskittyi järjestön hengissä pitämiseen, politiikkaan ja terrorismiin - tässä järjestyksessä. Järjestö ei ryhtynyt suuriin operaatioihin, mutta ilmaisi olemassaolonsa satunnaisilla ja raa'oilla terrori-iskuilla. Algerian ulkopuolella *FLN* yritti herättää huomiota muun muassa mielenosoituksin. Lisäksi algerialaiset sissit tekivät terrori-iskuja myös Ranskan maaperällä. Nämä iskut muuttivat ihmisten mielipidettä Ranskassa sodan vastaiseksi ja saivat aikaan mm. suuria mielenosoituksia sodan lopettamiseksi.²⁹²

Tammikuussa 1960 alkoi ranskalaisten sisäinen kriisi - vallankumous vallankumouksen sisällä -, kuten sitä kutsuttiin. Tuolloin kenraali Massu arvosteli presidentti de Gaullen Algerian politiikkaa eräässä sanomalehtihaastattelussa. Ken-

---

²⁹¹ Asprey, emt, s. 1004 - 1005.

²⁹² Horne (1996), s. 569.
Ks. myös O'Ballace, emt, s. 186.

raali de Gaulle ei hyväksynyt kritiikkiä, vaan erotti kenraali Massun. Seurauksena oli, että paikalliset armeijan eurooppalaisyksiköt Algerissa ryhtyivät avoimeen kapinaan, jota poliisi ei kyennyt estämään ja muut armeijan yksiköt eivät halunneet kukistaa. Tämä ns. "kenraalien kapina" aiheutti suurta levottomuutta myös Ranskassa, missä kapinallisten pelättiin valtaavan Pariisin laskuvarjojoukoilla. De Gaullen onneksi monet hyvät asevoimien yksiköt säilyivät lojaaleina hänelle, ja muutamassa päivässä kapina kukistettiin. Tämä tapahtui tosin vasta sitten, kun ranskalaiset sotilaat olivat jo ampuneet ranskalaisia siviilejä kohti, mikä edelleen lisäsi katkeruutta Algerian eurooppalaisväestössä. Nämä tapahtumat tekivät kenraali de Gaullen edellistä päättäväisemmäksi rauhanprosessin tarpeellisuudesta, mitä varten hän sai vuodeksi ns. erityisvaltuudet, käytännössä diktaattorin aseman.²⁹³

Kenraalien kapinan romahdettua monet Algerian eurooppalaiset näkivät edessään mustan tulevaisuuden. Tämä sai monet *Ultra*'n jäsenet liittymään jo aikaisemmin sodan aikana perustettuun Algerian salaiseen eurooppalaisarmeijaan OAS:ään (*Organisation Armée Secrète*). OAS:n johtajiksi nousi kapinan jälkeen maan alle kadonneita korkeita upseereita, jotka olivat saaneet oppinsa ranskalaisjoukoissa sekä Indokiinassa että Algeriassa ja olivat näin erittäin hankalia vastustajia Ranskan armeijalle. Eräs heistä mm. oli Indokiinan ja Algerian veteraani, kenraali Raoul Salan.²⁹⁴

OAS:n tehtävänä oli tehdä Algerian normaali hallitseminen mahdottomaksi. Järjestö organisoitiin sotilaallisten johtosuhteiden mukaisesti ja aluksi sitä johdettiin ulkomailta. OAS:n strategia perustui psykologiselle sodankäynnille sekä epäta-

²⁹³ Asprey, emt, s. 1005.

Ajanjakso tunnetaan nimellä "barrikadiviikot".

Ks. myös Horne (1996), s. 357 ja Ellis, emt, s. 236.

Hornen mukaan Massun lausuntoa koskeva artikkeli oli saksalaisessa *Süd-deutscher Zeitung*issa. Tässä artikkelissa Massu totesi mm, että "Suurin pettymyksemme on ollut nähdä de Gaullen tulevan vasemmiston mieheksi".

Ellis vastaavasti toteaa, että de Gaulle aloitti vetäytymisvalmistelut Algeriasta, kun tajusi, että algerialaisten vastarinta ei ollut kommunistisesta ideologiasta peräisin.

²⁹⁴ O'Ballance, emt, s. 186.

vallisen/sissisodan menetelmiin. Järjestön johtajat uskoivat vallankumouksellisen sodankäynnin periaatteiden mukaisesti, että vallankumouksellinen liike, jolla on tarpeeksi kansan tukea, saa kasvunsa terrorismista, sabotaaseista sekä massamielenosoituksista. Tämän perusteella OAS muodosti kolme toiminnallista sektoria; psykologisen ja poliittisen sodankäynnin osa-alueet sekä terrorismin. Jako muistutti *FLN*:n organisaatiota, ja näin järjestö sai maanalaisen armeijan luonteen.²⁹⁵

OAS:n terrori innosti myös muita vastaaviin tekoihin. Varsinkin *ALN* iski hallituksen kanssa työskenteleviä muslimeja vastaan. Monissa tapauksissa olikin mahdollonta sanoa, kuka hyökkäysten takana oli. Lisäksi Algerian kansallinen armeija *MNA* alkoi tehdä iskuja *FLN*:n jäsenten kimppuun. Tämä voimakas - yleensä kansallisuustekijöihin liittyvä - terrorismin aalto lietsoi kostoiskuja ja koston kierrettä koko maahan.²⁹⁶

Huhtikuussa 1961 kenraali Challe - Algerian joukkojen aikaisempi, mutta tehtävistään vapautettu komentaja - saapui salaisesti Algeriaan ottaakseen kapinoivat ranskalaisjoukot johtoonsa. Pääosa Algeriassa olevista ranskalaisista asevelvollisista maavoimien joukoista - samoin kuin laivasto ja pääosa ilmavoimistakin - osoittautuivat kuitenkin edelleen lojaaleiksi de Gaullelle. Kapina jäi vain muutama päivän mittaiseksi.²⁹⁷

---

²⁹⁵ O'Ballance, emt, s. 186 - 187.

Ks. myös Asprey, emt, s. 1006 - 1007 ja Horne (1996), s. 439 - 441.

OAS:n Madridissa oleilevaa johtoa kutsuttiin "Mandariineiksi". He oleskelivat Hotelli Princesassa, mikä oli tunnettu eri maiden entisten äärioikeistolaisten hotellina; mukana oli niin Argentiinan peronisteja, Ranskan pétainisteja kuin Espanjan francolaisia ja myös mm. entinen SS-eversti Otto Skorzeny. Tällä kirjavalla seurueella oli runsaasti kokemusta epätavanomaisesta sodankäynnistä. OAS:n tunnuslause oli "Ranskalainen Algeria, tai kuolema".

²⁹⁶ Asprey, emt, s. 1005 - 1006.

Ks. myös O'Ballance, s. 188.

²⁹⁷ Asprey, emt, s. 1006.

Juntan joukot muodostivat vain pienen osan ranskalaisten kokonaisvahvuudesta. Sotilasjunttaa tuki arviolta 40 000 sotilasta. Näiden kovan ytimen muodostivat noin 18 000 laskuvarjojääkäriä ja muukalaislegioonalaista. Lisäksi junttaa tuki noin 30 000 siviiliä. Kapinaa johtaneet kenraalit joko vangittiin, tekivät itsemurhan tai painuivat maan alle. Lisäksi noin 200 muuta upseeria pidätettiin ja kapi-

Toukokuussa 1961 de Gaulle kertoi Ranskan uudistavan Algerian politiikkaansa Algerian itsemääräämisen suuntaan. Neuvottelut olivat aluksi salaiset, mutta laajenivat myöhemmin. Lähtökohta-asetelma oli kuitenkin vaikea, koska Ranska ei olisi halunnut luopua Saharan alueesta, minkä *FLN* taas katsoi kuuluvan Algeriaan. Tämän vuoksi neuvottelut etenivät hitaasti ja lopulta katkesivat kokonaan heinäkuussa 1961. Ne olivat poikki syyskuuhun saakka, jolloin de Gaulle ilmoitti Ranskan saattavan tunnustaa Algerian itsemääräämisoikeuden myös Saharassa. Neuvottelujen alkuvaiheessa Ranskan armeijan yksiköitä käskettiin olemaan taistelematta *ALN*:n sotilaiden kanssa, paitsi itsepuolustukseksi tai terroristien torjunnassa sekä takaa-ajossa. Tällä tavalla ranskalaiset pyrkivät osoittamaan halukkuuttaan poliittiseen ratkaisuun.²⁹⁸

Myös *ALN* oli siirtynyt puolustukselliselle kannalle neuvottelujen ajaksi. Samanlaisesti järjestö kuitenkin yritti aktiivisesti parantaa ulkomailla olevien sotilaidensa kuria ja koulutusta niin, että joukot olisivat valmiit siirtymään Algeriaan armeijan rungoksi sitten, kun itsenäisyys olisi saavutettu. Tämän vuoksi ranskalaiset jatkoivatkin edelleen - muualla Algeriassa olevasta tulitauosta huolimatta - sissien eristämistä noin 30 kilometriä leveällä rajakaistaleella. Tarkoituksena oli estää *ALN*:n joukkojen vahvistusten sekä täydennysten saapumisen Tunisiasta ja Marokosta.²⁹⁹

OAS:n terrori jatkui neuvotteluiden ajan - sekä Algeriassa että Ranskassa, mutta tilanteen kokonaiskehitykseen sillä ei enää ollut vaikutusta. Päinvastoin neuvottelut etenivät varsin vauhdikkaasti. Maaliskuussa 19. päivänä 1962 sodan osapuol-

---

naan osallistuneet yksiköt lakkautettiin.

²⁹⁸ O'Ballance, emt, s. 190.
Ks. myös Asprey, emt, s. 1006 ja Horne, emt, s. 569.
Asprey mainitsee salaisten neuvotteluiden alkaneen jo tammikuussa 1961.
Horne mainitsee ranskalaisten räjäyttäneen 25.4.1961 Regganessa Saharassa atomipommin. Pommin tarkoituksena lienee Hornen mukaan ollut vielä kerran osoittaa Ranskan ylivaltaa ja saada algerialaiset luopumaan itsenäisyyden tavoittelusta tai ainakin siitä, että Saharan aluekin kuuluisi itsenäiseen Algeriaan.

²⁹⁹ O'Ballance, emt, s. 190.
Ks. myös Asprey, emt, s. 1006.

ten välille saatiin aikaan tulitaukosopimus. Samassa yhteydessä annettiin ilmoitus Ranskan tulevasta Algerian politiikasta. Armeija oli tarkoitus vetää Algeriasta kolmen vuoden kuluessa. Eurooppalaisten oikeudet pyrittiin takaamaan perustamalla heitä varten oma aluehallintoviranomainen, *Provisional Executive*. Näillä ehdoilla *FLN* sanoutui irti terrorismista ja lupasi toimia yhteistyössä vallanvaihdon aikana sekä pidättäytyä kostotoimista.³⁰⁰

Lopulta toukokuussa 1962 myös *OAS* totesi taistelun jatkamisen olevan toivotonta. Toukokuun 18. päivänä se aloitti salaiset neuvottelut *Provisional Executiven* kanssa ilmoittamalla olevansa valmis hyväksymään Algerian itsenäisyyden, jos eurooppalaisten edut ja turvallisuus taataan. Neuvottelut johtivat tulokseen kesäkuussa 1962, jolloin myös *OAS* solmi tulitauon ja luopui terrorismista. Paria viikkoa myöhemmin, 3.7.1962 Algeria itsenäistyi.³⁰¹

5.7. Sodan tappiot

Sodan tappiot olivat valtavat ja tässäkin sodassa - kuten Vietnamissakin - ne koskettivat erityisesti siviiliväestöä. Ranskalaisten aikalaisarvioiden mukaan algerialaisia sai kaikkiaan surmansa yli 220 000 henkilöä. Näistä 141 000 oli ranskalaisjoukkojen surmaamia sissejä ja loput runsaat 80 000 algerialaisten omissa keskinäisissä taisteluissa ja puhdistuksissa surmansa saaneita sotilaita ja siviilejä. Siviiliuhrien määrää ranskalaiset eivät arvioi. Algerialaiset aikalaisarvot esittävät kuolleiden määräksi 300 000 ja tämän päivän arviot liikkuvat jopa miljoonassa. Totuus lienee jossain 300 000 ja miljoonan välillä. Tarkkaa lukua, samoin kuin haavoittuneiden lukumäärää ja taloudellisia vahinkoja, on mahdotonta selvittää, varsinkin kun levottomuudet Algeriassa jatkuivat heti itsenäistymisen jälkeen ja jatkuvat edelleen.³⁰²

---

³⁰⁰ O'Ballance, emt, s. 191.

³⁰¹ Sama, s. 199.

³⁰² Horne (1996), s. 538.
Ks. myös Asprey, emt, s. 1007.

Ranskalaissohilaita sai sodan aikana surmansa noin 17 500. Noin 65 000 sotilasta haavoittui ja noin 1 000 katosi. Surmansa saaneita ranskalaisviivieitä oli runsaassa 42 000 terrori-iskussa noin 2 800, kadonneita noin 500 ja haavoittuneita noin 7 200. Taloudellisesti seitsemän ja puolen vuoden sota maksoi Ranskalle 50 - 55 miljardia frangia.³⁰³

5.8. Johtopäätöksiä ranskalaisten vastakumouksellisesta toiminnasta Algeriassa

Joutuessaan sotaan Algeriassa ranskalaisilla oli jo runsaasti kokemuksia vastassisodasta Indokiinasta. Lisäksi heillä oli käytössään tämntyypiseen sodankäyntiin harjaantuneita joukkoja ja johtajia. Vaikka olosuhteet olivatkin paljolti erilaiset kuin Vietnamissa, tuli näillä joukoilla olemaan oma arvonsa toiminnassa sissejä vastaan. Vastakumouksellisen sodankäynnin oppi sen sijaan ei ollut ranskalaisjoukoissa - eikä varsinkaan poliittisissa piireissä - laajemmalti tunnettu huolimatta siitä, että vastakumouksellisen sodankäynnin doktriinia oli alettu kehittää heti Indokiinan tappion jälkeen. Tämän vuoksi Algerian sodan 20 ensimmäistä kuukautta olivatkin aikaa, jolloin vallankumoukselliset joukot saattoivat hankkia etumatkaa vastustajaansa. Ranskalaiset eivät pystyneet kunnolliseen vastakumoukselliseen toimintaan, koska sodan luonnetta itsenäisyysotana ei aluksi tajuttu, varsinkaan emämaassa Ranskassa. Lisäksi Ranskan hallituksen ja Algerian ranskalaisten näkemykset Algerian tulevaisuudesta erosivat merkittävästi, mikä vaikeutti vastatoimenpiteiden käynnistämistä. Varsinkin Ranskassa väkivaltaisuuksia pidettiin lähinnä paikallisten heimojen liikehdintänä ja siihen reagoitiin perinteisin sotilaallisin keinoin, eli asevoimien kootuin iskuin.

Vastakumouksellisiin ei-sotilaallisiin operaatioihin ei aluksi kiinnitetty huomiota, koska ranskalaiset eivät mieltäneet vallankumouksellisen sodan kokonaisvaltaisuutta oikein. Toiminnan ollessa pääasiassa sotilaallista ranskalaiset olivat toista-

---

³⁰³

Horne (1996), s. 538.

Surmansa saaneista ranskalaissohilaita huomattava määrä, noin 6 000, sai surmansa erilaisissa onnettomuuksissa (accidentally), miten, sitä Horne ei erittele. Luvut pitävät sisällään myös OAS:n terrorin uhrin.

massa samoja virheitä kuin Indokiinassa pyrkien vastaamaan voimaan voimalla ja usein vielä ylimitoitettusti. Tämä periaate toimi vain osittain. Sisseille toki onnistuttiin aiheuttamaan melko suuriakin tappioita, ja aktiivinen toiminta väheni merkittävästi, mutta myös siviileille aiheutui menetyksiä. Tämä alkoi ranskalaisten epäonneksi kääntää siviiliväestön sympatiaa sissien puolelle.

Todettuaan sotilaallisten vastatoimenpiteidensä vajavaisuuden ranskalaiset muuttivat taktiikkaansa. Aluksi sotilaallisia menetelmiä muutettiin. Kun sekään ei tuottanut toivottuja tuloksia, myös ei-sotilaalliset vastatoimet otettiin yhä enenevässä määrin käyttöön. Ensin ranskalaiset sovelsivat Indokiinan sodasta peräisin olevaa *tache d'huile* - taktiikkaansa perustamalla vallankumouksellisten alueille miehitettyjä asemia ja muualle maaseudulle vartioketjuja. Tämä taktiikka sitoi kuitenkin huomattavan paljon joukkoja, eikä aktiiviseen sissien etsintään ja takaa-ajoon jäänyt enää käytettäväksi voimaa.

Vähitellen vuoteen 1956 mennessä Indokiinassa kärsitty tappio ja *FLN*:n strateginen menestys sodan alkuvuosina synnyttivät Ranskassa voimakkaan tarpeen psykologisen sodankäynnin soveltamiseen. Oli nähty, miten voimakas armeija oli hävinnyt sodan Indokiinassa ja miten kehitys Algeriassa vuoteen 1956 mennessä oli johtamassa samaan suuntaan. Vastakumouksellisen sodankäynnin opin pohjaksi otettiin Maon ajatukset sisseistä ja väestöstä. Tämä oli luontevaa, sillä *ALN*:n taktiikka oli sovellus *Vietminhin* taktiikasta Indokiinassa. Tutkimustoiminta ja varsinkin sen soveltaminen käytännössä kestivät Algeriassa kuitenkin niin kauan, että sodan alkuvuosina *FLN* oli jo saavuttamassa ylliotteen ja piti aloitetta hallussaan.

Uusi vastakumouksellisen sodankäynnin oppi hahmottui vuoden 1956 aikana, mutta käytäntöön se otettiin laajemmassa määrin vasta presidentti de Gaulle valtakaudella. Sissien eristäminen väestöstä psykologisen sodankäynnin keinoin aloitettiin kuitenkin jo vuoden 1956 alkupuolella. Tuolloin ranskalaiset levittivät oman ns. *quadrillage*-varuskuntaverkostonsa kumouksellisten *Wilaya*-järjestelmän ylle tavoitteenaan luoda sosiaaliset suhteet paikalliseen väestöön varuskun-

tien antaessa asutuksille samalla välillistä suojaa. Nämä toimenpiteet vaikeuttivat jo suuresti *FLN*:n toimintaa, mutta *quadrillage*-järjestelmäkään ei ollut aukoton. Se satoi edelleen lähes kaikki ranskalaisjoukot staattisiin aseisiin, ja suuri osa maaseudusta jäi sissien käyttöön. Lisäksi *FLN*:n harjoittama propaganda sekä *ALN*:n hyökkäykset oman kansan maltillisia vastaan jakoivat yhä enemmän paikallisen väestön mielipiteitä.

Sodan toinen vaihe (elokuu 1956 - toukokuu 1958) ja kolmas vaihe (vuodesta 1958 aina kevääseen 1960) olivat vastakumouksellisen sodankäynnin kannalta menestyksellisiä. Tänä aikana ranskalaiset kävivät Algeriassa sotaa pääasiassa ei-sotilaallisin psykologisen sodankäynnin keinoin ja vähemmässä - tosin tehokkaassa - määrin sotilaallisin vastasissitoiminnan keinoin. Sisseille onnistuttiin aiheuttamaan niin suuria tappioita, että he joutuivat palaamaan yksittäisiin terrorisuihin. Tätä on jo pidettävä sotilaallisena voittona Ranskalle. Väestöä ranskalaiset sen sijaan eivät onnistuneet saamaan itselleen myötämieliseksi, koska ranskalaistaminen väestön turvallisuutta ja elinolosuhteita parantamallakaan ei ollut sitä, mitä algerialaiset tavoittelivat ja tätä ranskalaiset eivät ymmärtäneet.

ALN:n tarkoitus oli muodostaa tukikohtia Mao Tse Tungin tapaan vuoristoon ja iskeä sieltä kaupunkiin. Vuonna 1957 aseelliset taistelut levisivätkin kaupunkiin osan *ALN*:ää aloittaessa terroriaallon ranskalaissiviileitä, ranskalaisia sotilaita ja ranskalaisia tukevia algerialaisia vastaan. Tämä oli koitua sisseille kohtalokkaaksi. Ranskalaiset vastasivat iskuihin raalla voimalla puhdistuen kaupungit sisseistä monin paikoin keinoja kaihtamatta. Syksyyn 1957 mennessä kaupunkien vastarinta oli saatu hallintaan. Käytetyt menetelmät herättivät kuitenkin kauhistusta sekä Algeriassa että muuallakin niiden tultua ilmi. Alunperin poliisioperaatioina alkaneet terroristien etsinnät muuttuivat vähitellen järjestelmällisiksi kidutuksiksi menetelmien muistuttaessa saksalaisen *Gestapon* toimintaa toisessa maailmansodassa. Samalla valta kaupungeissa siirtyi vähitellen sotilaille, mistä sitten sodan viimeisinä vuosina tuli uhka koko Ranskan yhteiskuntajärjestelmälle. Lisäksi raakuudet jättivät jälkensä Algerian kansaan.

Maaseudulla ranskalaiset onnistuivat eristämään *ALN*:n ulkopuolisista tukialueistaan Tunisiasta ja Marokosta fyysisillä estejärjestelmillä sekä paikallisesta väestöstä laajoin väestösiirrein. Estejärjestelmä, ns. *Morice*-sulku olikin varsin pitävä. Oli lähes silkkää itsemurhaa yrittää läpäistä vahvasti valvottu ja aseistettu vyöhyke. Vuodesta 1958 alkaen ranskalaiset pystyivät eristämään pääosan Algerian ulkopuolella koulutuksessa olleista sisseistä Algerian rajojen ulkopuolelle. Samalla ranskalaisjoukkojen kasvanut vahvuus - noin 500 000 miestä - mahdollisti kiinteiden varuskuntien ja vartioasemien lisäksi myös sissien jäljittämisen ja tuhoamisen. Tätä varten muodostettiin sissien omin keinoin taistelevia, tarvittaessa helikopterein nopeasti paikasta toiseen siirrettäviä erikoisjoukkoja, joita vielä tarvittaessa pystyttiin tukemaan sekä ilmavoimien että tykistön tulella.

Ratkaisevien taisteluvaiheiden ajan *ALN* oli huonosti organisoitu ja motivoitunut joukko. Algeriassa ei toteutunut se kumoukselliseen sodankäyntiin liittyvä uskomus, että hallituksen joukkojen moraalit on heikko ja sissisotaa käyvän joukon vahva. Lisäksi *ALN* arvioi omat voimavaransa täysin väärin. Se ei pystynyt vastaamaan ranskalaisten ylivoimaan, joka perustui paikallisen ylivoiman saavuttamiseen taistelutilanteissa. Ylivoimasuhde oli vähintään 15- ja joskus jopa 100-kertainen vastustajaan nähden. *ALN* säilyi kuitenkin hengissä, koska ranskalaisten viranomaisten toimet olivat aluksi liian hitaita ja toisaalta osa *ALN*:n tukialueista oli lähes kulkukelvottomalla vuoristoalueella. *ALN* suunnitteli kuitenkin kumouksellisen sodankäynnin periaatteiden mukaisesti muodostavansa suurempia yksiköitä - jopa prikaateja - suuriin operaatioihin, mutta tämä ei missään vaiheessa toteutunut. Ranskalaiset torjuivat *ALN*:n liian heikoin voimin tehdyt hyökkäykset, löivät joukot pieniin ryhmiin ja lopulta tuhosivat ne. Tämän jälkeen *ALN*:n vähäinen jäljelle jäänyt aktiviteetti suuntautui hengissä pysymiseen, terrorismiin ja poliittiseen toimintaan.

Väestö eristettiin sisseistä laajoin uudisasutuksin. Periaate muistutti brittien *New Village* -ohjelmaa Malajilla, mutta sitä ei onnistuttu viemään loppuun saakka. Tätä operaatiota varten ranskalaiset perustivat kaksi psykologiseen sodankäyntiin erikoistunutta hallinnollisten toimien erikoisosastoa. Niiden vahvuus ja käytettä-

vissä olevat taloudelliset voimavarat olivat kuitenkin tehtävän mittavuus huomioon ottaen varsin vähäiset. Siirtoja, jotka tosin eristivät siirretyn väestön sisseistä, lukuunottamatta uudelleenasetuksen tavoitteet jäivät pääasiassa saavuttamatta. Väestön asennemuokkaukseen ei onnistunut, koska ranskalaiset pyrkivät koko ajan ranskalaistamaan algerialaisia. Lisäksi uusien kylien elinolosuhteet jäivät niin alhaisiksi, että ne muistuttivat lähinnä keskitysleirejä ja toimivat siten enemmän ranskalaisia vastaan kuin heidän hyväkseen.

Paikallista väestöä vastaan Ranskan armeija ei voimaansa yleensä kohdistanut, vaikka näin usein yritettiin väittää. Päinvastoin armeija yritti voittaa väestön luottamuksen eri keinoin - usein siinä onnistuenkin. Luottamus algerialaisiin muslimisotilaisiin oli kuitenkin heikko. Armeijassa palveli enimmillään noin 180 000 muslimia. Karkuruus oli yleistä, ja sodan lopulla heitä oli ranskalaisten puolella enää runsas neljäsosa alkuperäisestä määrästä.

Kaikista edellä mainituista vastatoimenpiteistä huolimatta kumouksellisten toiminta ei loppunut kokonaan. Niinpä syyskuusta 1959 alkaen kenraali de Gaulle alkoi taipua poliittisen ratkaisun kannalle; Algerialle oli annettava joko autonomia tai itsenäisyys. Päätös oli vaikea monessakin mielessä. Ranskalaiset olivat sotilaallisesti voitolla, minkä vuoksi saavutetuista tuloksista ei haluttu luopua. Toiseksi Algerian eurooppalaisvähemmistö vastusti ankarasti itsenäistymissuunnitelmia. Lisäksi Algerian Saharasta oli löytynyt öljyä, millä oli taloudellista merkitystä Ranskalle. Kaikki edellä kuvatut asiat olivat kuitenkin enimmäkseen ranskalaisten ongelmia, jotka sodan viimeisessä vaiheessa kevästä 1961 kesään 1962 aiheuttivat sekä Algeriassa että myös Ranskassa molemminpuolisten terrori-iskujen sarjan. Tänä ajanjaksona ranskalaissotilaiden osan ja Algerian eurooppalaisten muodostama salainen vastarintajärjestö OAS pyrki vielä viimeisenä keinonaan propagandalla, sabotaaseilla ja terrorismilla estämään Algerian itsenäistymisen siinä onnistumatta. Ajan sekasortoisuutta lisäsi vielä algerialaisten keskinäinen, kansallisuuslähtökohdista peräisin oleva terrorismi.

Seitsemän ja puoli vuotta kestänyt sota päättyi Algerian itsenäistymiseen. Tästä huolimatta sodasta on vaikea löytää voittajia. Sotilaallisesti ranskalaisten voidaan katsoa menestyneen. Vastasisitoiminta kehittyi sodan aikana tehokkaaksi ja tuloja saavutettiin. Poliittisesti ja taloudellisesti Ranska näytti kuitenkin hävinneen sodan; vaikutusvaltaa Algeriaan ei jäänyt eikä maan taloudellisia voimavaroja pystytty enää hyödyntämään. Algerialaiset eivät myöskään saaneet rauhaa. Eri ryhmittymien keskinäiset kiistat jatkuivat veritekoina heti kesällä 1962 ja jatkuvat edelleen. Aika ajoin karismaattiset johtajat ovat kyllä pystyneet pitämään väkivaltaisuudet kurissa, mutta tänään Algeria taistelee edelleen laillisen yhteiskuntajärjestelmänsä puolesta, ja veriteot ovat jokapäiväisiä uutisia.

6. Lopuksi

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu kolmea toisen maailmansodan jälkeen käytyä sotaa, joista mitään ei käyty perinteisen sodankäynnin olosuhteissa. Tutkimuksen esimerkit olivat kaikki alueellisia kriisejä ja liittyivät kolonialismin purkautumiseen. Mikään näistä sodista ei levinnyt sotaa käyvän maan lähiympäristöä laajemmalle, vaikka sellainen vaara oli olemassa ainakin Vietnamissa ja ehkä ajoittain myös Algeriassa. Kaikki sodat herättivät kuitenkin huomiota maailmalla käytettyjen keinojen ja erityisesti niiden aiheuttamien tappioiden vuoksi. Lisäksi kaikki tarkastelun kohteena olleet sodat täyttävät myös sotaa alempien kriisin tunnusmerkit. Sotia eivät näet käyneet valtiot, vaan erilaiset maanalaiset organisaatiot, jotka pyrkivät kumoamaan laillisen yhteiskuntajärjestelmän. Ainoastaan Vietnamin tapauksessa sodan loppuvaiheessa Pohjois-Vietnam oli valtiona sodan osapuoli.

Malaijan, Indokiinan ja Vietnamin sodat olivat kumouksellisia sotia. Laillista yhteiskuntajärjestelmää - sikäli kun siirtomaaisännyyttä voidaan pitää nykymittapuun mukaan laillisena yhteiskuntajärjestelmänä - vastaan toimivat kumoukselliset, aseistetut järjestöt. Näiden järjestöjen taustalla olevat ideologiat kuitenkin poikkesivat toisistaan: Malaijalla sekä Indokiinassa ja Vietnamissa ajatuspohja oli itsemäärämisoikeutta tavoitteleva ja siinäkin vielä lähinnä poliittinen (kommunistinen). Algeriassa taas sissien toimintaideologian taustalla oli lähinnä nationalismi. Tästä erilaisuudesta huolimatta kaikkien kumouksellisten järjestöjen pohjana oli Maon kommunistinen vastakumouksellisen sodankäynnin strategia joko sellaisenaan tai sovellettuna. Indokiinassa ja Vietnamissa Maon oppi pääosin toteutuikin ja tavoitteet saavutettiin, tosin suurin tappioin. Malaijalla sen sijaan sissit eivät koskaan päässeet terrorismivaihetta pidemmälle eikä Algeriassakaan sissisotaa pidemmälle.

Onnistuneen vastakumouksellisen operaation toteuttaminen edellyttää kumouksellisen sodankäynnin luonteen tuntemista. Tällöin oikein mitoitettut ja ajoitetut vastatoimenpiteet osataan kohdistaa kumouksellisiin tarkoituksenmukaisella tavalla. Sissisota on vain eräs vaihe kumouksellisesta sotaa ja pelkästään sen tukah-

duttamiseen keskittyminen ei yleensä johda kestäviin tuloksiin. Vastakumouksellisen sodan tehokkaimpia keinoja ovatkin sosiaaliset ja hallinnolliset toimenpiteet paikallisen väestön elinolosuhteiden parantamiseksi. Tällä tavoin kumouksellisilta voimilta viedään kannatus ja mahdollisesti myös ideologinen pohja pois. Kumouksellisten sotilaallista osaa vastaan kohdistettavat toimenpiteet ovat myös tärkeitä, mutta määrällisesti niiden tarve on selkeästi hallinnollisia toimia vähäisempi. Tärkeää on ymmärtää, että molempien osa-alueiden - hallinnollisten ja sotilaallisten - tavoitteiden saavuttaminen vaatii huomattavia voimavaroja ja vielä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kriisiä. Malajilla britit tajusivat varsin pian, mitä tavoitteiden saavuttaminen tarkoittaa konkreettisesti ja myös sen jälkeen varautuivat siihen. Algerian sodassa on samoin vaatimattoman alun jälkeen nähtävissä järjestelmällisen vastakumouksellisen sodankäynnin piirteitä. Muissa tarkastelluissa tapauksissa vastakumoukselliset sodankäyntimenetelmät aloitettiin liian myöhään tai liian vähäisinä, eikä tavoitteita saavutettu.

Edellä mainitun lisäksi myös olosuhteilla on huomattava merkitys kumoukselliselle sodalle ja sitä vastaan suunnattaville keinoille. Käsitellyissä sodissa tämä näkyy erittäin hyvin. Malajilla kumoukselliset eivät pystyneet saamaan tukialueita naapurimaista, koska maan geopolitiikka esti sen. Britit olivat myös luvanneet maalle jo itsenäisyyden ja aloittaneet maan infrastruktuurin parantamisen. Nämä asiat veivät kumouksellisilta ideologisen pohjan lähes kokonaan, varsinkin kun kumoukselliset olivat vähemmistönä monikansallisessa maassa. Lisäksi britit tunsivat aikaisempien sotakokemustensa perusteella vastustajansa toimintatavat ja toiminta-alueet, koska olivat itse olleet heitä kouluttamassa.

Indokiinan ja Vietnamin tapauksissa ja pääasiassa myös Algeriassa kumouksellisten menestymiselle oli huomattavasti paremmat lähtökohdat kuin Malajilla. Geopolitiikka suosi sissitoimintaa, maasto oli perinteiselle sodankäynnille lähes soveltumatonta ja naapurimaiden rajaseudut mahdollistivat suojaiset tukeutumisalueet. Ranskalaiset ja amerikkalaiset eivät myöskään ymmärtäneet sotiansa alkuvaiheessa kumouksellisen sodankäynnin kokonaisvaltaisuutta eivätkä osanneet oikea-aikaisesti ja riittävän voimakkaasti puuttua tilanteen kehittymiseen.

Ranskalaisten toiminta Algeriassa sodan alkamisen jälkeen on kuitenkin poikkeus tästä. Indokiinan sodan kokemuksiin pohjautuvan kumouksellisen sodankäynnin doktriinin omaksumisen jälkeen Algerian sodassa alettiin keskittyä vastakumouksellisen sodan kaikkiin osa-alueisiin. Sodan lopputulos olikin vastasissitoiminnan voitto, joka kuitenkin vesittyi poliittisissa ratkaisuisa sekä ranskalaisten keskinäisissä kiistoissa niin, että lopulta vastakumouksellinen sota hävittiin.

Amerikkalaisilla vastaavasti olisi ollut niin halutessaan ranskalaisten Indokiinan kokemukset käytössään ja varmasti niitä tutkittiinkin, koska Vietnamiin luotiin useita erilaisia vastakumouksellisen sodankäynnin ohjelmia. Amerikkalaiset poliittiset päättäjät eivät kuitenkaan sodan missään vaiheessa tajunneet tai halunneet tajuta Vietnamin sodan luonnetta, ja vastatoimenpiteet jäivät lähinnä sotilaallisiksi. Seurauksena oli, että taistelut voitettiin, mutta sota hävittiin.

Mitä kumouksellinen ja vastakumouksellinen sota sitten ovat tänään? Kumouksellisen sodankäynnin teoria on peruspiirteiltään sama. Se ei ole muuttunut, alueelliset kriisit ovat tuoneet siihen vain omaleimaisuuksiaan. Vastakumouksellinen sodankäynti sen sijaan on edellä mainittujen ja muidenkin vastaavien kriisien seurauksena kehittynyt. Tämäntyyppisen sodan moniulotteisuus tunnetaan tänään huomattavasti paremmin kuin Malaijan, Vietnamin ja Algerian aikoina. Tästä huolimatta monissa alueellisissa kriiseissä edellä mainittujen sotien jälkeen on edelleen panostettu taistelujen voittamiseen sodan voittamisen asemasta. Ehkä tämän vuoksi - kun oire on hoidettu, mutta tauti on jäänyt edelleen itämään - monet kriisit eri puolilla maailmaa ovat edelleen ratkaisematta.

SUMMARY

INSURGENCY AND COUNTERINSURGENCY WARFARE

- Research on the Malayan (1948 - 60), Vietnamese (1946 - 75) and Algerian (1954 - 62) Wars.

Guerilla war is an old form of warfare, unlike anti-guerilla war which tries to suppress it. Leftist revolutionary guerilla movements and their supporters have on the whole developed guerilla warfare. Counterrevolutionary warfare on the other hand is a mode of warfare which mainly the Western countries have developed through trial and error. Guerilla war is often reacted to slowly and by improvising without identifying the broad social dimensions which accompany it. The methods of suppressing guerilla war were also only begun to be studied, when they should already have been put into practice.

The birth of counterrevolutionary war has a fixed relationship with the birth of political guerilla wars. The Malayan crisis (1948-1960), the French Indochina war (1946-1954), the War of the United States in Vietnam (1965-1972), and the Algerian War (1954-1962) all occurred in an era, when colonial power around the world started to dissolve. In many countries this also led to the redistribution of the political spheres of interest of the superpowers. As types of war all the wars which are mentioned above are representatives of guerilla war, which today is seen as a part of a greater whole, revolutionary war. When guerilla war started to be used as a means of overthrowing the social order, the countermeasures began to be labeled with the term counterrevolutionary war. The goal of this type of warfare is thus preserving the social order and the status quo. On the level of methods, the means of guerilla war have been the central principles in the counterrevolutionary wars, because those forms of guerilla warfare, which the opponent also uses, apply best to the suppressing of revolutionary war.

The foundation of all the guerilla or revolutionary wars, which are examined in this study, was Mao's strategy of guerilla war, either as such or as applied. Mao

divided guerilla war into three phases: in the first phase the guerilla army defends itself from the strategic attacks of an enemy of superior numbers, in the second phase the enemy is worn out and exhausted by guerilla operations so that he falls into moving into a strategic defense, and in the third phase a counterattack is carried out mainly by linking a national uprising with the use of the methods of conventional warfare. Moving from one phase to another generally requires the accompaniment of the successful completion of the previous phase. These phases, as such or as a part of the whole, are on view in the wars dealt with in this study.

The support of the local population forms the most important part of revolutionary and counterrevolutionary war. The party which succeeds in winning the population to its side can succeed in its objectives in the long term. The guerillas are ready to abandon territory in order to win time for indoctrination work for the attainment of this support. Time is also a deciding factor in counterrevolutionary actions; they must be able to start with sufficient resources and before the guerilla movement gains so much strength, that its suppression becomes impossible. It is however noticeable, that many, especially of the political, but also in part of the military leaders did not realize the comprehensive nature of revolutionary war in the era of the wars dealt with in this study. The question was much different than the winning of armed conflicts.

The Malayan crisis, in which the British, who were in power, succeeded in striking the guerillas who opposed them with sufficient force and in maintaining their interests in the area, is well suited as an example of counterrevolutionary war. Still the outcome of the war was not in any way clear in the beginning stage, on the contrary, the guerillas looked as if they were able to attain victory until even 1951. The guerilla warfare doctrine of the opponents of the British, the Malayan Communist party, was orthodox and they attempted to carry it out systematically. To start with, when the British units were still small, the terrain favored the guerillas, their training was in the main at a high level - the British themselves had trained them in guerilla operations against the Japanese during the Second World War -

and there was sufficient equipment. Tactically, the guerillas also operated with smooth efficiency at the beginning of the war and were capable of tying up numerous enemy units.

The defeat of the guerillas started at the strategic level; they did not succeed in winning the battle over people and so stayed in the first phase of revolutionary warfare. The Chinese population, who supported the guerillas, was only about one third of the country's inhabitants and the bulk of the population even took up a hostile attitude to the guerillas. Only part of the population was sympathetic in the support area of the rebels in the jungle, which also came to be of great importance to the maintenance of the guerillas and the raising of units because the British were quite easily able to isolate their opponents from their support area. The guerillas also did not have any significant external supporters, nor did the Malacca peninsula's geopolitical situation make possible a support area in a neighboring country. In addition, the communist ideology of the guerillas was foreign to the bulk of the population and on the other hand the war's overall objective, the independence of the country, was already being achieved, which in practice finally removed the foundation from the conflict.

After indecisiveness at the start of the war, the British knew how to exploit their opponent's weaknesses first and foremost by working on the strategy of the guerillas, not against their tactics. This was decisive from the standpoint of the entirety of the counterrevolutionary war. In accordance with Mao's teachings the British fought over people who were "bought" for their own side with independence and landownership. Counteroperations, which were directed at civilians, were limited to a minimum and sanctions were broken off immediately with the threat's disappearance. In addition, the local population was always used in rule of an area, when it was possible.

Valuable experience was also gotten from the carrying out of anti-guerilla operations. The most important of these was the control of time and resources. The planning and achievement of anti-guerilla operations demanded plenty of time,

advance preparations, and resources from the units which were to carry them out. Advance preparations required, however, exact intelligence, which was learned only through experience when operations performed with incomplete intelligence failed either in part or completely in the beginning of the war. The British review of the conditions of the command relations of their air force correspondingly succeeded in increasing the quickness of their reaction in anti-guerilla operations, after which air support was used especially efficiently in reconnaissance, the transport of shock troops, and also in fire support. In addition, the British realized the significance of training in demanding jungle combat. English units also trained the local population in the handling of weapons and in self-defense missions, both patrolling and area surveillance. In that case quantitatively small, but well trained and equipped combat units, could be used in search and destroy operations against guerillas.

Basically the entire Malayan war can be seen in such a way, that the British were not really interested in the area's government structure, when free transit of the Malacca straights got secure supplies of both tin and rubber for the world. They, thus, politically dared to agree to land reform. It can also be said, that the guerillas reached all their objectives with interest, except that of communist power. The cost again to the British of resettlement, 11 million pounds and two years, was in terms of cost effectiveness better than all the weapons and military operations.

The conditions of the Indochinese and Vietnamese wars were in many minds the same as in Malaya. Some crucial factors deviated, however, from the Malaya situation, which came to be of decisive significance in the outcomes of the wars in Indochina and Vietnam. The most important of these was the ignorance of - perhaps also the apathy towards - the significance of the support and objectives of the government in the approach of one's own nation to successful war operations. Neither the French nor the Americans recognized this Clausewitzian trinity of war: nation - army - government, nor also the complete nature of revolutionary war. Because of this both countries engaged more in conventional warfare in the

war than in the battle for the nation's support, in other words they reacted to the symptoms, when they should have taken care of the disease itself.

The French engaged in war in IndoChina in the main with tactics and in some respects on an operational level. They were frequently able to get the initiative on the battlefield, but they did not succeed in holding it in their possession, because the determining of operational and tactical objectives was often unclear. This also appeared in many operations when after a good start a withdrawal occurred and led in the end to the fact, that the French fell into fighting on Viet Minh terms with dispersed units according to Viet Minh objectives.

The attack would have been the branch of combat, in which the French should have dared to concentrate decisive forces. After the Fall of 1947, the French attempted, however, to an increasing degree to win the war by defense. This made Viet Minh operations more difficult, but the French were not able to block the growing power and maintenance transports of the Viet Minh. If France would have been able to strike the Viet Minh in Viet Bac at the beginning of the war, then it would have been possible to settle the entire war. The French would, however, have had to know their enemy and realize, that General Giap's warfare was based on the principles of Mao Tse Tung. They would also have had to notice, that Giap collected forces over the years in order to form his own point of main effort for one decisive battle. Neither the French military command nor the political leadership realized this, they only underestimated the ability of the Viet Minh in conventional warfare the whole time which gave Giap the possibility to decide the time and place of the decisive battle in the end.

The underestimating of the Viet Minh influenced reconnaissance, which operated defectively. France was not able to defend its own units from enemy reconnaissance nor from enemy surprise attacks. The press in France also freely circulated secret information about the war so that an easy information channel was made available for the Viet Minh, even about future military operations. The strange and difficult terrain, long connections to the home land, and dependence on material

support from the United States were disadvantages to France as well. It also is notable, that the French just did not engage in the war with anything other than anti-guerilla operations. Diverse options in the means of counterrevolutionary warfare remained almost completely unused, in the main because the French did not want to give up supremacy in the country, nor, because of this, press for the improvement of the conditions of the population. The French did not succeed in getting sufficient support from the local population in their war operations because of this. This neglect formed afterwards perhaps one of the most decisive factors in the entire war.

The inability of the French unit commanders to get their subordinates to understand and carry out the commander's will appeared in many conditions. The matter was not, however, completely unambiguous. When operations did not go in the desired manner, the commander was criticized and often changed. The modest skill level of the commanders of the units which were of other than French origin fundamentally influenced this, a matter, whose repair did not sufficiently attract attention during the war. The change of commanders - so far as this would generally have been possible to do - did not however in any phase decided the problem because the new commanders continued the war in the manner of their predecessors with defective support from the political leadership, which did not create a continuity and persistence in operations. In addition, the stress of war raised old conflicts between commanders, which essentially made yet more difficult the commanding of operations.

It must be remembered in addition to everything else mentioned above, that the French feared the entry of China into the war - evidence of this came afterwards in the Korean war - and they were quite careful within sight of the border. Thus the Viet Minh's leaning on China was made possible, in addition to the support of the population, this was one of the most significant factors in the outcome of the war.

The American defeat in the war in Vietnam also shows clearly that guerilla warfare contains markedly different elements than the application of military force as traditionally conceived. The Americans tried in their goals to familiarize themselves with the military strategy which the French were in the habit of using, without understanding the special nature of guerilla warfare. The support of the country's government and people for the soldiers and clear goals for operations stayed undetermined because of this, nor was the objective of the entire war preserved coherently until its end. Political and military objectives did not agree with each other and it was not possible to use victories gotten from fighting well. The winning of the guerilla war in Vietnam would have required planning and preparing counterrevolutionary operations with care, in which military, political, and economic actions, and the influence of the general opinion in the outcome of the warfare should have been observed. Promisingly started, the program in parallel with the above mentioned principles was buried in the everyday of war.

In the beginning phase of the war, before their armed forces entered the war, the Americans tried to support the South Vietnamese with the help of advisors - military and administrative staff - and also by economic and military aid. South Vietnam's restless social conditions with frequent changes of government - at the same time as the Viet Cong organization, which had infiltrated the country, tried all the time to increase its military attacks and its political influence among the villages - made American help insufficient and in the end lead to direct American military intervention on the basis of the domino-theory. In the military sector, the Americans tried to block Viet Cong infiltration into South Vietnam, at the same time blocking the organization's attainment of supply. The means of conventional warfare were used in the main for this, although air power's role appeared especially accentuated in bombing aimed at isolating the Viet Cong. This course of action did not in the main work because of the area's geopolitical situation in which support areas were in neighboring countries. The difficult terrain also did not suit the use of big units which were inexperienced in jungle warfare.

Different pacification plans or the growth of South Vietnam's own military capacity also did not get long term results, not however because they would not have worked - the programs which were constructed were in themselves quite correctly directed in counterrevolutionary warfare according to modern knowledge - but because they were too little engaged in. The clear point of emphasis of the Americans was purely the objective of military victory. So when the Americans, because of the sheer antiwar opinion in their home country, fell by degrees in the end into a decreasing military presence in Vietnam, the pacification plans also withered gradually away, nor did the South Vietnamese army, which had grown quite large, even oppose the North Vietnamese and the Viet Cong groups anymore.

The weakness of the Americans in the war started at the strategic level and reach through the levels of war operations even down to the individual fighter. The lack of a strategic goal did not give the possibility to plan clear tactical objectives, nor did the operational capabilities of the Americans when they were already tied decisively to politically and militarily limited operational models. The decision to limit land warfare to the area of South Vietnam also made the final strike at the FNL's units virtually impossible, because their support areas in neighboring countries remained serviceable to the end of the war. Cooperation between the military command of South Vietnam and the Americans was also relatively weak in arranging the goals and objectives of the war. This lead to inefficiency, a waste of forces, and generally a lack of purpose. The initiative thus often stayed with the opponent. In addition, the Americans fell into concentrating on strengthening their own unit's belief of their own operational possibilities because the individual American fighter regarded his opponent as nearly superhuman.

On the tactical level the war was a small unit fight with massive fire power. When the enemy was located, fire preparation was ordered to the area from the air power and artillery within its range. The carrying out of this "search and destroy" principle produced continuing difficulties to units untrained in guerilla warfare and the operational models lead in many cases to overkill and to the clear destruction of civilians. In addition, joint actions were more difficult and knowledge of the gue-

rilla's movements was not necessarily gotten, at least with the same accuracy as in the beginning of the war, because the massive bombing of villages gave the civil population hostile relations with American units. On the whole the striking of the enemy also was a big problem for the Americans and especially in the war's beginning phase the level of training of the American units proved to be quite mediocre. Looked at from our viewpoint, the lower level commanders especially committed quite simple mistakes by leading their units into enemy ambushes time after time.

The war in Vietnam is also a good example of how the domestic politics of the USA influenced foreign policy decision making. Resolution was shown in connection with the war, but the setting of objectives changed according to domestic politics and the general opinion so that the base of the objectives of the soldiers was taken away.

The disunity of domestic politics and its significance in counterrevolutionary war appeared also in the warfare of the French in Algeria. When falling into war in Algeria the French already had plenty of experience with anti-guerilla warfare from Indochina. In addition, they had units and leaders which were trained in this type of warfare for their use and, although conditions were much different from Vietnam, these units came to have their own value in actions against guerillas. Instead the theory of counterrevolutionary warfare was not broadly recognized in French units nor especially in political circles, in spite of the fact, that the doctrine of counterrevolutionary warfare had started to develop at once after the defeat in Indochina. The first 20 months of the Algerian war were a time in which revolutionary units could get an advantage over their opponents because of this. The French were not capable of sound counterrevolutionary actions, because the nature of the war as a war of independence was not realized in the beginning, especially in the mother country, France. In addition, the outlook of the French government and French of Algeria about the future of Algeria differed markedly, which made the starting of countermeasures difficult. When counterrevolutionary operations were in the main military, the French were repeating the same mista-

kes as in Indochina, in trying to oppose force with force and often still with overkill. This principle worked only in part, it certainly succeeded in bringing about fairly large defeats of the guerillas and active operations became markedly smaller, but it also brought about losses to the civilians which to the misfortune of the French started to turn the sympathies of the civil population to the side of the guerillas.

When they found their military countermeasures deficient, the French changed their tactics. For a start the military methods were changed and when this also did not produce the desired results, non-military counteroperations were introduced in ever increasing amounts. Mao's thoughts on guerillas and population were taken as a basis for the theory of counterrevolutionary warfare. This was natural because the ALN's tactics were an application of Viet Minh tactics from Vietnam. The isolating of the guerillas from the population by the methods of psychological warfare were started in the beginning of 1956, when the French spread their own garrison network over the whole country with the objective of creating social relations with the local population, while at the same time the garrisons gave indirect protection to the inhabitants. These measures already greatly made the ALN's actions more difficult, but fixed almost all the French units in static positions and a big part of the countryside passed into the guerillas' use.

The second and third phases of the war (August 1956 - Spring 1960) were successful from the viewpoint of counterrevolutionary warfare. At this time the French engaged to some extent in the Algerian war with non-military methods of psychological warfare in the main and to some degree with less - although with efficient - military means of anti-guerilla operations. The French succeeded in causing such large defeats to the guerillas that the guerillas fell into returning to individual acts of terror, which as such must already be regarded as a military victory for France. The French, instead, did not succeed in getting the population to regard them favorably because the security and also the improvement of living conditions of the Francoified population was not what the Algerians aimed for and the French did not realize this.

In 1957 armed conflict also spread into the cities when a part of the ALN started a wave of terror against French civilians, French soldiers, and the Algerians who were supporting the French. This was to become fateful for the guerillas. The French answered the assaults with raw power so that the cities were cleaned of guerillas in many places by stopping at nothing and by the fall of 1957 the resistance in the cities was gotten under control. The methods which were used aroused, however, horror in Algeria and this appeared in other places too. At the same time the power in the cities shifted gradually to the soldiers who came to threaten the entire French social order in the last years of the war. In addition, the brutality left its mark on the Algerian people.

In the countryside the French succeeded in isolating the ALN from their outside support area in Tunisia and Morocco with a physical obstacle system and also with the wide evacuation of the local population. The obstacle system, the so-called Morice barricade, was quite dependable and from the beginning of 1958 the French were able to isolate the bulk of the guerillas who had been trained outside of Algeria outside the borders of Algeria. At the same time the strength of the French units which had grown - about 500 000 men - made possible fixed garrisons and guard posts, in addition to the tracking down and destroying of the guerillas.

The population was isolated from the guerillas in wide settlements. The principle reminded one of the New Village program of the British in Malaya, but it did not succeed in bringing things to an end. The available economic resources and units were quite small when taking into account the massiveness of the task and not including the evacuations - which otherwise isolated the evacuated population from the guerillas - the objectives of resettlement stayed in the main unaccomplished. The attitude adjustment of the population also did not succeed because the French tried the entire time to Francoify the Algerians. In addition, the living conditions of the new villages remained so low that they remind one nearly of concentration camps and worked therefore more against the French than to their benefit.

The military effectiveness of the French notwithstanding revolutionary operations did not stop completely and General de Gaulle started to yield to the position of a political decision from September of 1959. Algeria was to be given either autonomy or independence. The decision caused both in Algeria and also in France a series of reciprocal terrorist strikes, even against the citizens of their own country in the war's last phase from the spring of 1961 to the summer of 1962. The secret resistance organization, the OAS, which was formed by a part of the French soldiers and the Europeans in Algeria in this period tried still to the last to block Algerian independence with their methods of propaganda, sabotage, and terrorism. They were unsuccessful and in the end, the war, which lasted seven and a half years, ended in Algerian independence.

In Conclusion

Three wars which were waged after the Second World War have been investigated in this study. They, however, were not waged in anyway under the conditions of traditional warfare. The examples which have been the object of the study were all regional crises and were linked to the dissolution of colonialism. None of these wars spread also more broadly than the immediate surroundings of the country where the war was going on, although such a danger did exist at least in Vietnam and perhaps for a time in Algeria. All the wars, however, attracted attention in the world because of the methods used and especially because of the defeats which these caused. In addition, all the wars which have been the objects of investigation also fulfilled the characteristic marks of crises which are short of war; the wars were not waged by states but by different national organizations which tried to overthrow the legal social order. Only in the case of Vietnam in the last phase of the war was North Vietnam a part of the war as a state.

The Malayan, Indochinese, and Vietnamese wars were revolutionary wars. The revolutionary, armed organizations worked against the legal social order - as far as colonial regimes can be regarded as legal social orders according to contem-

porary thought. The ideologies, which were the background of these organizations, deviated, however, from each other; the basic idea in Malaya, Indochina, and Vietnam was the pursuit of self determination and in that mainly political (communist), while the operational ideology of the guerillas in Algeria was mainly nationalism. This difference notwithstanding, the basis of all the revolutionary organizations was Mao's communist strategy of revolutionary war, either as such or as applied. In Indochina and Vietnam the teachings of Mao also came true in the main and the objectives were reached, if with large losses. In Malaya the guerillas instead never passed beyond the phase of terrorism, nor beyond guerilla war in Algeria.

The carrying out of successful counterrevolutionary operations requires knowledge of the nature of revolutionary warfare. In that case, one knows how to direct counteroperations which are correctly proportioned and timed at revolutionaries in an expedient manner. Guerilla war is only one phase of revolutionary war and concentrating only on its suppression does not generally lead to lasting results. So counterrevolutionary war comes also to realize that social and governmental measures for the improvement of the living conditions of the local population are in the main its means. The support and possibly also the ideological base is removed from revolutionary power through this. Measures which are directed against the military part of the revolutionaries are also important, but quantitatively the need for them is clearly more minor than governmental actions. It is important, however, to realize, that the reaching of the objectives of both parties - governmental and military - demands a remarkable engagement of resources and a crisis is still most possible in later phase. In Malaya the British realized quite soon what reaching their objectives meant concretely and thereafter they also prepared the lines of organized counterrevolutionary warfare, in the same way as was seen after a modest beginning in the Algerian war. In the other cases, which have been examined, the methods of counterrevolutionary warfare were started a little too late or with too little, so that the objectives were not reached.

In addition, the conditions, which were mentioned above, also had a remarkable significance in revolutionary war and the means planned against it. In the wars, which have been dealt with, this is seen especially well. In Malaya the revolutionaries were not able to get a support area in neighboring countries, because the geopolitical situation of the country prevented it. The British had also already promised the country independence and had started the improvement of the country's infrastructure, which took the ideological base almost completely from the revolutionaries, especially when the revolutionaries were a minority in a multiethnic country. In addition, the British knew on the basis of their earlier war experiences the lines of actions and operational areas of their opponents because they had themselves been training them.

In the cases of Indochina and Vietnam and in the main also in Algeria the better starting points than in Malaya had considerable influence in the success of the revolutionaries. The geopolitical situation suited guerilla operations, the terrain was almost unsuitable for traditional warfare, and the border regions of the neighboring countries enabled sheltered supporting areas. The French and the Americans also did not realize the comprehensiveness of revolutionary warfare in the beginning phases of their wars, nor did they thus know how to intervene in the developing situation with sufficiently large and correctly-timed resources when there would have been still the possibility. The operations of the French after the start of the Algerian war are, however, an exception to this. After the appearance and adopting of a doctrine of revolutionary warfare to the war which was based upon experiences in the Indochina war the right method began to be adopted in Algeria. The end result of the war was also a victory for anti-guerilla operations, which, however, were watered down in the end, both by political decisions and by disputes among the French, so that the counterrevolutionary war was lost.

What then is revolutionary and counterrevolutionary war like today? The theory of revolutionary war is in its fundamental characteristics the same, it has not changed, regional crises have brought only individuality to it. In counterrevolutionary warfare the multidimensionality of the items mentioned above and of the conse-

quences developed in other corresponding crises is notably better known today than in the era of Malaya, Vietnam, and Algeria. This notwithstanding, many regional crises after the wars mentioned above have further pushed the winning of the battle from the position of winning the war. Perhaps because of this - when the symptoms are taken care of but the disease is left festering - many cases are still unresolved in different parts of the world.

KÄYTETYT LYHENTEET

Air Commandos of the 440th Combat Crew Training Squadron =	Amerikkalainen ilmavoimien erikoisjoukko
Agrovilles =	Vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma Etelä-Vietnamissa
ALN (Armee de Libération Nationale) =	Algerian Vapautusarmeija
ARVN (Army of the Republic of Vietnam) =	Etelä-Vietnamin armeija
A-Team =	Erikoisasiantuntijaryhmä, jolla vahvennettiin etelävietnamilaisia sissi-kompanioita
Australian Army Training Team =	Australialainen viidakkosodankäynnin koulutuskeskus Etelä-Vietnamissa
Bac An =	Etelä-Vietnamin Siviilikaarti
Base Aero-Terrestre =	Ranskalaisten ilmakuljeteisten joukkojen tukikohta vihollisalueella Indokiinassa
Binh =	Amerikkalaisten kouluttama etelä-vietnamilainen puolisolitaallinen yksikkö
Boxer =	Brittien toteuttama sissien elintarviketiljelmien etsintäoperaatio Malaijalla elokuussa 1953
Bouclage =	Ranskalaisten piirtämistaktiikka Algeriassa
Briggs Plan =	Brittien vastakumouksellisen sodankäynnin suunnitelma Malaijalla
CAP (Combined Action Program) =	Amerikkalaisen merijalkaväen etelä-vietnamilaisille kyläläisille toteuttama vastakumouksellinen ohjelma
Challen suunnitelma =	Ranskalaisen kenraali Challen vastakumouksellisen sodankäynnin suunnitelma Algeriassa

Chien Thong (voitto) =	Etelä-Vietnamin kansallinen rauhoittamisohjelma
Chieu Hoi =	Sama kuin Open Arms -ohjelma
Chu Luc =	Vietminhin jalkaväkipataljoona
CIA (Central Intelligence Agency) =	Yhdysvaltojen Keskustiedustelupalvelu
CIDG (Civilian Irregular Defense Groups) =	Amerikkalaisten etelävietnamilaisissa kylissä toteuttama vastakumouksellinen ohjelma
Club des Neufs (Yhdeksän Klubi) =	Maanpaossa olleiden Algerian vastarintaliikkeen jäsenten ydinjoukko
CNRA:n (Conseil National de la Révolution Algérienne) =	Algerian sissien alueorganisaatiota koordinoiva johto-organisaatio
Commandos de chasse =	Ranskalainen, Algerian sissien selustassa toimimaan koulutettu erikoisjoukko
Cong-san =	Kommunisti vietnamiksi
Constantine-suunnitelma =	Kenraali de Gaullen julkistama algerialaisten itsemääräämissuunnitelma
CORDS (Civil Operations and Rural Development Support) =	Amerikkalaisten Etelä-Vietnamin siviiliväestöön suuntaamien vastakumouksellisten toimien koordinointiryhmä sotilasoperaatioista vastuussa olevassa johtoesikunnassa (MACV:ssä)
CRUA (Comité Révolutionnaire pour l'Unité et l'Action)	Club des Neufs'in nimi alkuvuodesta 1954
Dan Quan =	Vietminhin sissijoukkue (tukijoukko)
Dan Quan Du Kich =	Vietminhin sissijoukkue (taistelujoukko)
Dan Ve =	Etelä-Vietnamin Itsepuolustusjoukot
De Lattre -linja =	Ranskalaisten linnoitusketju Indokinassa

Dichi-Van =	Salamurhiin erikoistunut Vietminhin terroristijoukko
Din Phoung =	Vietminhin sissikomppania
Domino-teoria =	Amerikkalainen uhkakuvamalli kommunismin etenemisestä Kaukoidässä
DOP (Détachements Opérationnels de Protection) =	Ranskalainen erikoissotapoliisijoukko Algeriassa
Dyak =	Borneolainen, brittien Malaijalla käyttämä jäljestäjä
Eastertide =	Pohjoisvietnamaisten suurhyökkäys Etelä-Vietnamissa keväällä 1972
EOC (Emergency Operations Council) =	Brittien sotakabinetti (sodanjohto) Malaijalla
Failek =	Algerian vastarintaliikkeen pataljoona
Fauoudj =	Algerian vastarintaliikkeen ryhmä
Ferqua =	Algerian vastarintaliikkeen joukkue
Ferret Force =	Brittiläinen viidakkosodankäynnin erikoisjoukko
Fire support base =	Amerikkalaisten taisteluasema Vietnamissa
FM (Field manual) =	Amerikkalainen kenttäohjesääntö
FLN (Front de Libération Nationale) =	Algerian Kansallinen Vapautusrintama
FNL (Front of National Liberation) =	Pohjois-Vietnamin tukema Etelä-Vietnamin Kansallinen Vapautusrintama, vuoteen 1961 saakka NLF
Force 136 =	Brittiläinen erikoisjoukko Kaukoidässä II maailmansodan aikana
GAMO (Groupes administratifs mobiles operationnels) =	Ranskalaisten liikkuvat operatiiviset hallintojoukot Indokiinassa

GC (Groupment Commandos) =	Ranskalaisten kouluttama vietnamlainen erikoisjoukkopataljoona
GCMA (Groupment Commandos Mixte Aériel) =	Ranskalaisten kouluttama vietnamlainen erikoisjoukkopataljoona (ilmakuljetteinen)
Gestapo =	Saksan "kolmannen valtakunnan" valtiollinen poliisi
G-1 =	Pääesikunnan (yleisesikunnan) henkilöstöosasto
G-2 =	Tiedusteluosasto
G-3 =	Operatiivinen osasto
G-4 =	Huolto-osasto
Hoa =	Amerikkalaisten kouluttama etelä-vietnamlainen puolisotilaallinen yksikkö
Ho Chi Minh'in tie =	Vietkongin Laosin kautta kulkenut viidakko- ja huoltotie Pohjois-Vietnamista Etelä-Vietnamiin
Iban =	Borneolainen viidakkoheimo, jota britit käyttivät jäljestäjänä Malaijalla
ICEX (Intelligence Coordination Exploitation) =	Amerikkalainen, Vietkongin sissien tunnistamiseen tarkoitettu vastakumouksellisen sodankäynnin ohjelma Vietnamissa, Phoenix-ohjelman edeltäjä
Junction City =	Amerikkalaisten "etsi ja tuhoa" -operaatio Vietnamissa helmikuussa 1967
Katiba =	Algerian vastarintaliikkeen komppania
Katjusha =	Neuvostoliittolaisvalmisteinen raketinheitin
La guerre révolutionnaire =	(Vasta)kumouksellisen sodan doktriini Ranskassa

LEA =	Ranskalaisten yhdistetty operaatio Vietminhin tukialueelle Bac Kaniin Indokiinassa lokakuussa 1947
Le-Loi =	Vietminhin ensimmäinen koottu hyökkäys ranskalaisia vastaan Mustan joen laaksossa Indokiinassa keväällä 1950
Le Hong Phong I ja II =	Vietminhin operaatiot ranskalaisia vastaan Indokiinassa kesällä ja syksyllä 1950
Les pieds ("mustajalat") =	Algerian ranskalainen vähemmistö
Lie Ton Ten =	Malaijan sissiliikkeen salamurhiin ja sabotointiin erikoistunut iskuryhmä
Linebacker I ja II =	Amerikkalaisten pommituskampanjat Pohjois-Vietnamin alueelle keväällä 1972
Lorraine =	Ranskalaisten Vietminhin huoltojärjestelmän tuhoamiseen tarkoitettu operaatio Indokiinassa lokakuussa 1952
MAAG-V (Military Assistance Advisor Group - Vietnam) =	Amerikkalainen neuvonantajaryhmä Etelä-Vietnamissa
MACV (Military Assistance Command, Vietnam) =	Amerikkalaisten sotilasoperaatioista Vietnamissa vastuussa ollut johtoporras, tunnetaan myös lyhenteellä USMACV, oli MAAG-V:n seuraaja
Malayan Scout =	Brittiläinen viidakkosodankäynnin erikoisjoukko
Mat Tran Dan Toc Giai Phong Mien Nam =	Kansallinen Vapautusrintama, sama kuin NLF Vietnamissa
MCP (Malaijan Communist Party) =	Malaijan kommunistipuolue
Menu =	Amerikkalaisten pommituskampanja Vietminhin huoltoreittejä vastaan vuosina 1969 - 1970

MGF (Mobile Guerrilla Forces) =	Amerikkalaisten pidempiaikaisiin, itsenäisiin tiedustelu- ja sissitehtäviin kouluttama etelävietnamilainen sissikomppania
MNA (Militaire Nationale Algérienne) =	Algerian kansallinen armeija
Morice-linja =	Ranskalaisten estejärjestelmä Tunisian rajalla Algeriassa
MPAJA (Malayan People's Anti-Japanese Army) =	Malaijalainen brittien kouluttama ja osin johtama, japanilaisia vastaan toiminut armeija II maailmansodan aikana
MPAJA Old Comrades Association =	MPAJA:n kommunistisen kiinalaisvähemmistön sissiliike
MRF (Mobile Riverine Force) =	Mekong-joen suistossa käytetty amerikkalainen maavoimien ja laivaston erikoisjoukko
MRLA (Malayan Races' Liberation Army) =	Malaijan (rotujen) vapautusarmeija
MTLD:n (Mouvement pour le Triomphe de Libertés Démocratique) =	Algerialainen maltillinen vastarintaliike
Mujahidin =	Algerian vastarintaliikkeen puolivakinaiset aseelliset joukot
Mussabilin =	Algerian vastarintaliikkeen poliittisen organisaation ei-vakinaiset joukot
Natiol Strategic Action =	Vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma Etelä-Vietnamissa
New Life Hamlets =	Amerikkalaisten etelävietnamilaisiin kohdistama vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma, Strategic Hamlet -ohjelman seuraaja
New Village =	Brittien malaijalaisväestöön suunnattu uudelleenasettamisohjelma
NLF (National Liberation Front) =	Pohjoisvietnamilaisten johtama Kansallinen Vapautusrintama Etelä-Vietnamissa

OAS (Organisation Armée Secrète) =	Algerian ranskalaisten salainen armeija
OCO (Office of Civil Operations) =	Amerikkalaisten Etelä-Vietnamin siviiliväestöön suuntaamien vastakumouksellisten toimien koordinointiryhmä, CORDS'in edeltäjä
OPA (Organisation Politico-Administrative) =	Algerian vastarintaliikkeen aseellista taistelua tukeva poliittinen organisaatio
Open Arms -ohjelma =	Amerikkalainen, propagandapohjainen psykologisen sodankäynnin ohjelma Vietnamissa
Order of the British Empire =	Brittiläinen kunniamerkki
Ordinance Fifty-Seventh =	Vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma Etelä-Vietnamissa
OS:n (Organisation Secrète) =	Algerialainen puolisotilaallinen vastarintaliike
PF (Popular Forces) =	Etelä-Vietnamin kansanjoukot
Phoenix-ohjelma =	Amerikkalainen, Vietkongin sissien tunnistamiseen tähdätty vastakumouksellisen sodankäynnin ohjelma Vietnamissa
Phoung Houng =	Sama kuin Phoenix-ohjelma
PPA (Parti du People Algérien) =	Algerialainen kommunistinen vastarintaliike
Provisional Executive =	Eurooppalaisten asioita Algeriassa hoitava aluehallintoviranomainen
PRU (Provincial Reconnaissance Unit) =	Etelä-Vietnamin armeijan läänitasalla toiminut tiedusteluyksikkö
Guadrillage (ruutu) =	Ranskalainen vastakumouksellisen sodankäynnin taktiikka Algeriassa
Ratissage =	Ranskalainen alueiden haravointitaktiikka Algeriassa

Réserve Générale =	Ranskalaisten (liikkuva) yleisreservi Algeriassa
Revolutionary Development Pacification Program =	Vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma Etelä-Vietnamissa
RF (Regional Forces) =	Etelä-Vietnamin alueelliset joukot
Rolling Thunder =	Yhdysvaltojen ilmapommitusoperaatio Vietnamissa vuosina 1965 - 1968
Royal Marine Commando =	Brittiläinen merijalkaväen (erikois-)joukko
SAS (Section Administrative Spéciale) =	Ranskalainen siviilihallinnon alan erikoisyksikkö Algeriassa
SAS (Special Air Service) =	Brittiläinen, pääasiassa ilmakuljetteen erikoisjoukko
SBS (Special Boat Squadron) =	Brittiläinen laivaston erikoisjoukko
SEAL (Sea, Air, Land) =	Amerikkalainen, eri puolustushaarojen yhteinen erikoisjoukko
Sector Advisory Team =	Amerikkalainen vastakumouksellisen sodankäynnin läänitason neuvonantajaryhmä Vietnamissa
Senoi Pra'ak =	Malaijan viidakkoheimoista koottu vastasissiosasto, jota britit käyttivät sissien etsintään ja tuhoamiseen
Sinn Fein =	Pohjoisirlantilainen katolinen aseellinen vastarintaliike
SMM (Saigon Military Mission) =	Amerikkalainen erikoisjoukkojen kouluttajaryhmä Etelä-Vietnamissa
SOE (Special Operation Executive) =	Brittiläinen erikoisjoukkojen johtoporras II maailmansodan aikana
SOG (Studies and Observation Group) =	Amerikkalainen erikoistehtäviin, mm. pelastus- ja eliminointitehtäviin tarkoitettu erikoisjoukko

Strategic Hamlet =	Amerikkalaisten etelävietnamilaisiin kohdistama vastakumouksellinen rauhoittamisohjelma
Subsector Advisory Team =	Amerikkalainen vastakumouksellisen sodankäynnin maakuntatason neuvonantajaryhmä
Tache-d'huile -taktiikka =	Ranskalaisten ns. "puhdist ja pidä" -taktiikka Indokiinassa
TDKQ (Tien-Doan Kinh-Quan) =	Ranskalaisten kouluttama vietnamilainen erikoisjoukkopataljoona
Tet Mau Than (uusi vuosi) =	Vietnamin kansallisen vapautusrintaman suurhyökkäys Etelä-Vietnamissa alkuvuodesta 1968
Tu Ve =	Vietminhin nuorisouarmeija
UDMA (Union Démocratique du Manifeste Algérien) =	Algerialainen maltillinen vastarintaliike
Ultra =	Algerian eurooppalaisten ääriliike
US Agency for International Development =	Amerikkalainen kansainvälisen kehitystyön toimisto
USMACV (Military Assistance Command, Vietnam) =	Amerikkalaisten sotilasoperaatioista Vietnamissa vastuussa ollut johtoporras, MAAG-V:n seuraaja
Vietkong =	Pohjois-Vietnamin tukema kommunistinen vastarintaliike Etelä-Vietnamissa, amerikkalaisten antama nimi Vietminhille
Vietminh =	Kommunistinen vastarintaliike Ranskan Indokiinassa
Waffen SS (Schutzstaffel)=	Saksan "kolmannen valtakunnan" kansallissosialistisen puolueen suojelujärjestön aseellinen osa
Wehrmacht =	Saksan "kolmannen valtakunnan" asevoimat

Wilaya =

Algerian Vapautusarmeijan operatiivinen vastualue

1st Observation Group =

Amerikkalainen, pohjoisvietnamlaisien selustassa toimimaan tarkoitettu erikoisjoukko

LÄHTEET

1. Kirjallisuus

Allard, Jacques: The French Army's Mission in the Revolutionary War in Algeria, An adress given at Shape by Lieutenant-General Allard commanding the Algiers Army Corps on 15. november 1957. Käännös Ranskasta Englanniksi.

Asprey, Robert B: War in the Shadows. The Guerrilla in History. Mcdonald and Jane's Publishers Ltd., London 1975.

Carver, Michael: War Since 1945, London 1980.

Crawford S: The SAS at Close Quarters, Sidgwick & Jackson, London 1980.

Cross, J. P: The Jungle Warfare, Arms and Armour Press, Artillery House, Artillery Row, London 1989.

Currey, Cecil B: Victory at any Cost. The Genius of Viet Nam's Gen. Vo Nguyen Giap, Aurum Press, London 1997.

Davidson, Phillip B: Vietnam at War, The History 1946 - 1975, Presidio Press, Novato California 1988.

Dreyer, Edward L: China at War 1901 - 1949, Longman Singapore Publishers (Pte) Ltd., Singapore 1995.

Dupuy Trevor N (ed.): International Military and Defence Encyclopedia, Volume 6, Brassey's (US), Inc, Washington 1993.

Ellis John: From the Barrel of a Gun. A History of Guerrilla, Revolutionary and Counter-Insurgency Warfare, from the Romans to Present, Greenhill Books, London 1995.

FM 100-20: Military Operations in Low Intensity Conflict, Headquarters Departments of The Army and Air Force. Washington 1990.

Geraghty, Tony: Who Dars Wins, The Story of the Special Air Service 1950 - 1980, Arms and Armour Press, London 1980.

Hayden, H.T: Shadow War, Special Operations and Low Intensity Conflict. Pacific Aero Press, Vista California 1992.

Horne, Alistair: A Savage War of Peace, Algeria 1954 - 1962, Macmillan Publishers Ltd., London 1977.

Horne, Alistair: A Savage War of Peace, Algeria 1954 - 1962, Macmillan Publishers Ltd., London 1996.

Jamieson Neil L: Understanding Vietnam, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, California 1995.

Joes, Anthony James: Modern Guerrilla Insurgency, Praeger Publishers, Westport CT, USA 1992.

Ladd James D: SBS. The Invisible Raiders, Lionel Leventhal Ltd., London 1983.

Marshall, S. L. A: Vietnam Primer. A critique of U.S. Army tactics and command practices in the small combat unit digested from historical research of main fighting operations from May 1966 to February 1967.

Mason, R. A: Air War in Vietnam 1961 - 73. War in Third Dimension, Essays in Contemporary Air Power, London 1986.

Nalty, Bernard C (ed.): The Vietnam War. The History of America's Conflict in Southeast Asia, Salamander Books Ltd., London 1996.

Nordeen, Lon O. Jr: Air Warfare in the Missile Age, London 1985.

O' Neill, Bard E: Insurgency & Terrorism. Inside Modern Revolutionary Warfare. Brassey's (US) Inc, Washington 1990.

O'Ballance, Edgar: The Indo-China War 1945 - 54; A Study in Guerrilla Warfare. Faber and Faber, London 1964.

O'Ballance, Edgar: The Algerian Insurrection, 1954 - 62. Faber, London 1967.

Otavan Suuri Ensyklopedia, Kustannusosakeyhtiö Otava, Keuruu 1976.

Peltonen Martti: Korean ja Vietnamin sotien vaikutukset ilma-aseen käyttöajatukseen ja käyttöön Yhdysvaltojen maavoimien sotatoimissa, Maanpuolustuskorkeakoulun Historian laitoksen julkaisusarja 2, n:o 1, Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1996

Pyöhönen, Otto (päätoim.): SUURI maailmantieto. Maantieteen hakuteos: Valtiot ja kaupungit, luonnon- ja matkailunähtävyydet. Oy Valitut Palat, Helsinki 1993.

Seppänen, Esa: Sissisota - aikamme sota, Kirjapaino Oy, Tampere 1971.

Short, Anthony: The Origins of the Vietnam War, Longman Singapore Publishers, Singapore 1996.

Simpson Howard R: Dien Bien Phu. The Epic Battle America Forgot, Brassey's Inc. Washington & London 1996.

Strawson John: A History of the SAS Regiment, Martin Secker & Warburg Ltd., London 1984.

Summers, Harry: Vietnam War Almanac, Library of Congress Cataloging in Publication Data, USA 1985.

Suomalainen Tietosanakirja, Weilin+Göös, Espoo 1988.

Thompson, sir Robert: War in Peace; An Analysis of Warfare since 1945, Orbis Publishing, London 1981.

Warner Philip: The Special Air Service, William Kimber & Co., London 1971.

Welsh, Douglas: The History of the Vietnam War, Bison Books Corp., USA 1983.

2. Opinnäytteet

Ahola Matti, Ilmavoimien vaikutus sotatoimiin Vietnamin ja Lähi-idän kokemusten valossa tarkasteltuna, Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1233, Helsinki 1975.

Amerikkalaisten saamat kokemukset ilma-aseen käytöstä Vietnamin sodassa lentotoimintalajeittain tarkasteltuna. Maanpuolustuskorkeakoulun Historian laitos, ryhmätyö, Helsinki 1996.

Freitas, Mark - Treadwax, Braddock: Stygian Myth; U.S. Riverine Operations Against the Guerrilla, Naval Postgraduate School, USA 1992.

Gypsies of the Battlefield, The CIDG Program in Vietnam and its Evolutionary Impacts, U. S. Army War College and Historical Study 1992.

Hupe, Bruce H: The Generalship of General Henri E. Navarre During the Battle of Dien Bien Phu. U.S. Army Command and General Staff College. Fort Leavenworth, Kansas 1994.

Kish, Paul: Obscuring Victory and Defeat the Vietnamese Tet Offensive; An Operational Perspective, Naval War College, USA 1995.

Korean ja Vietnamin sotien vaikutus yhtymän (armeijakunnan vast.) johtamisessa noudatettaviin sotataidon periaatteisiin ja armeijakunnan johtamisjärjestelmään USA:ssa. Maanpuolustuskorkeakoulun Historian Laitos, ryhmätyö, Helsinki 1995.

Olli Jaakko: Brittiläisten erikoisjoukkojen käyttö terrorismin vastaiseen taisteluun II maailmansodan jälkeen, Kadettikurssin tutkielma, tammikuu 1997.

Phelps, Thomas L: People's War: The French in Indochina. An individual study project, U.S Army War College, Carlisle Barracks, Pennsylvania 17013, 2. April 1990.

Schwarz, Frederick J: Doctrines of Defeat, La Guerre Revolutionnaire and Counterinsurgency Warfare. Master of Arts in the Department of West European Studies in the Graduate School. Indiana University, December 1992.

Tenhunen, J: Vietnamin sodan maasotatoimen tärkeimmät operatiivis-taktilliset kokemukset. Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1122, Helsinki 1973.

The Evolution of Doctrine in the US Military, Air War Collage, USA 1993.

Uutaniemi, Pekka: Kumous- ja vapaussodat 1960- ja 1970-luvulla. Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1227, Helsinki 1975.

Väisänen, R: Epäsuoran tulen käytöstä saadut kokemukset Vietnamin ja Lähi-idän sodissa sekä johtopäätökset oman taisteludoktriinimme kannalta. Sotakorkeakoulun diplomityö n:o 1402, Helsinki 1979.

3. Artikkelit

Heyns, Terry L: Will Afghanistan Become the Soviet Union's Vietnam?, Military Review October 1981.

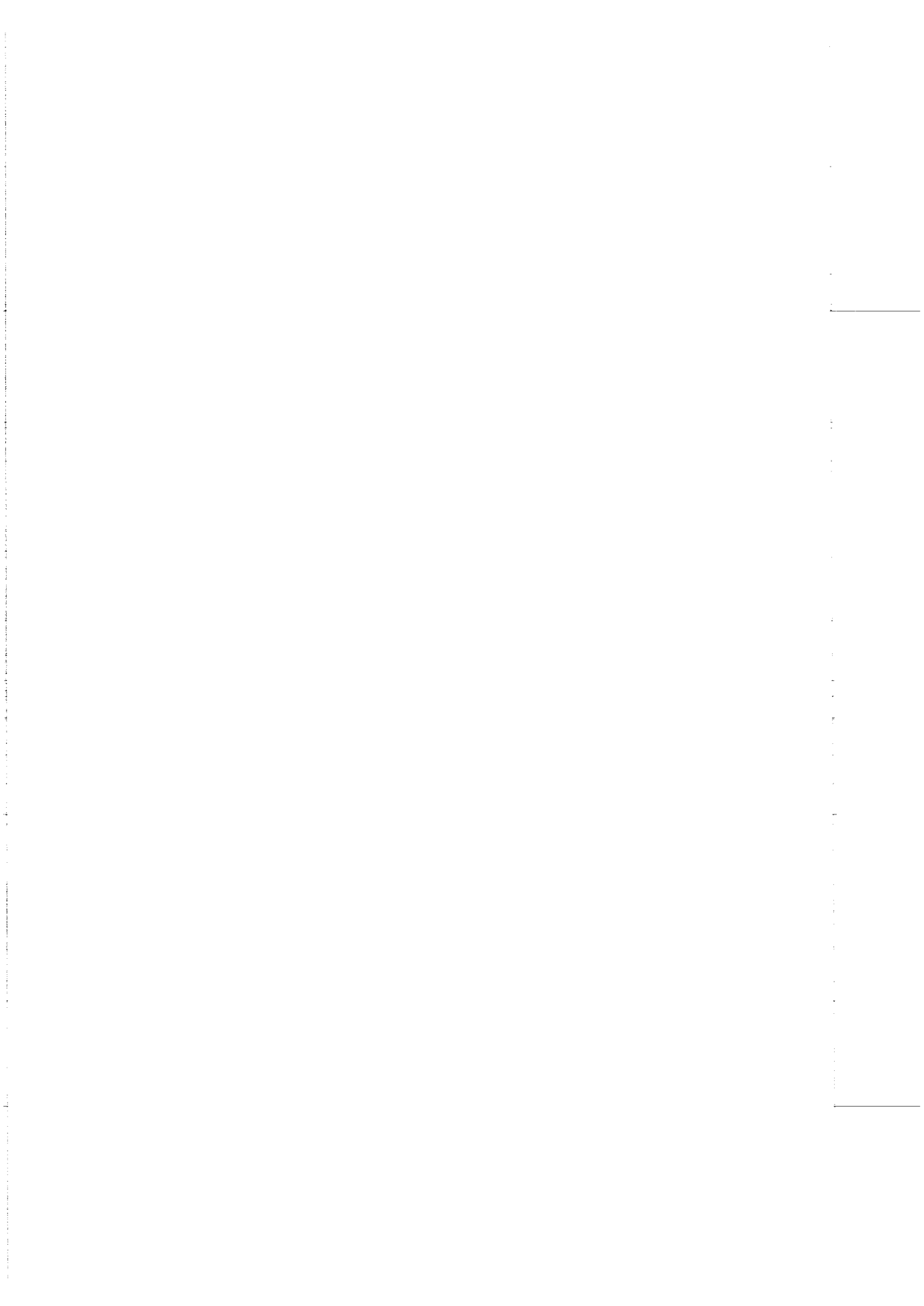
Kadetov, V V: Erikoissotajoukkojen soveltaminen nykyisiin oloihin. Voennaja Mysl 4/1995.

Thompson, Leroy: US Elite Forces - Vietnam, squadron/signal publications. Gombat Troops Number 7, Texas 1985.

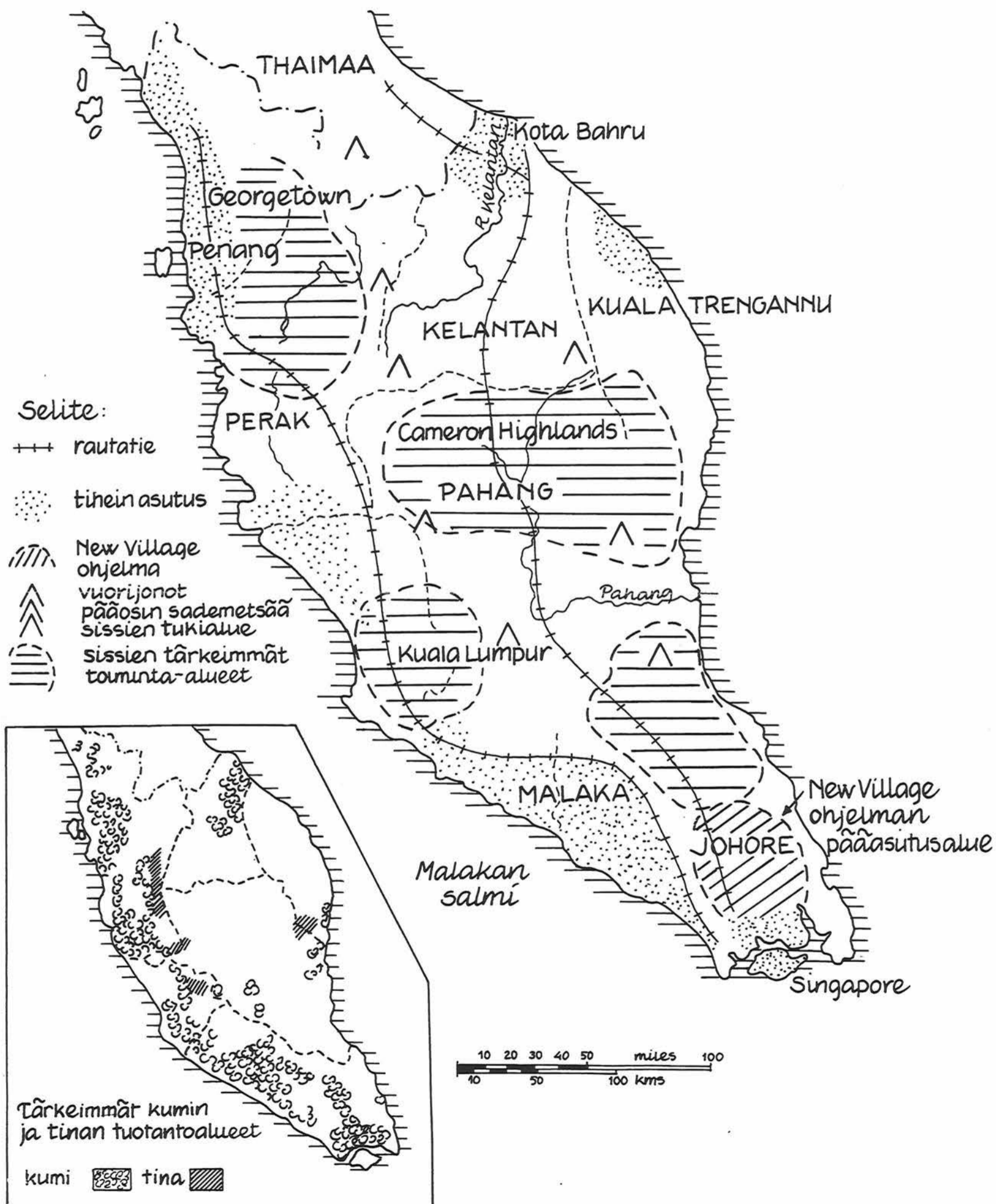
4. Muut

Flag Tower CD-rom: The Great Generals of the 20th Century, First Electronic Publishing Ltd., United States 1996.

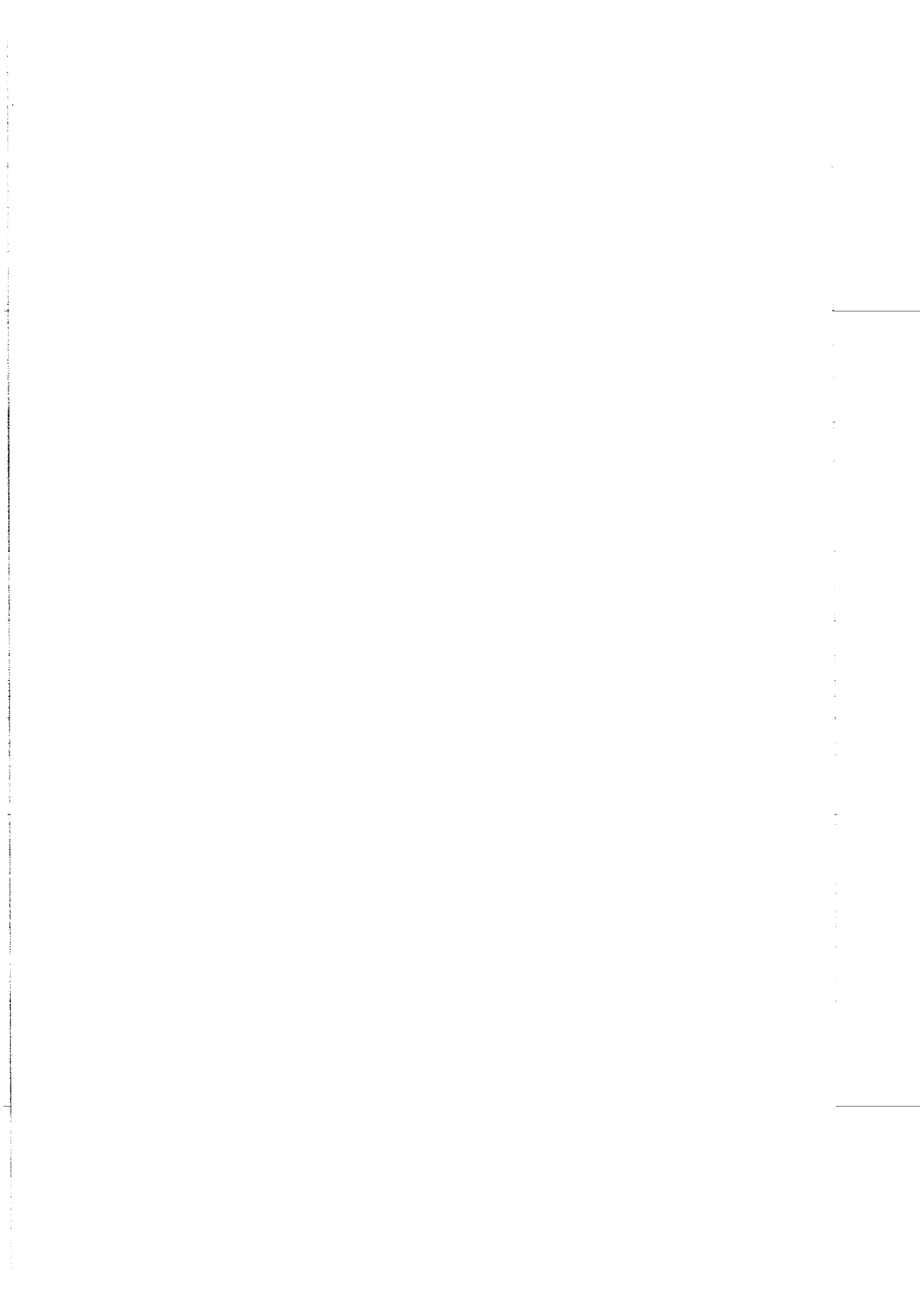

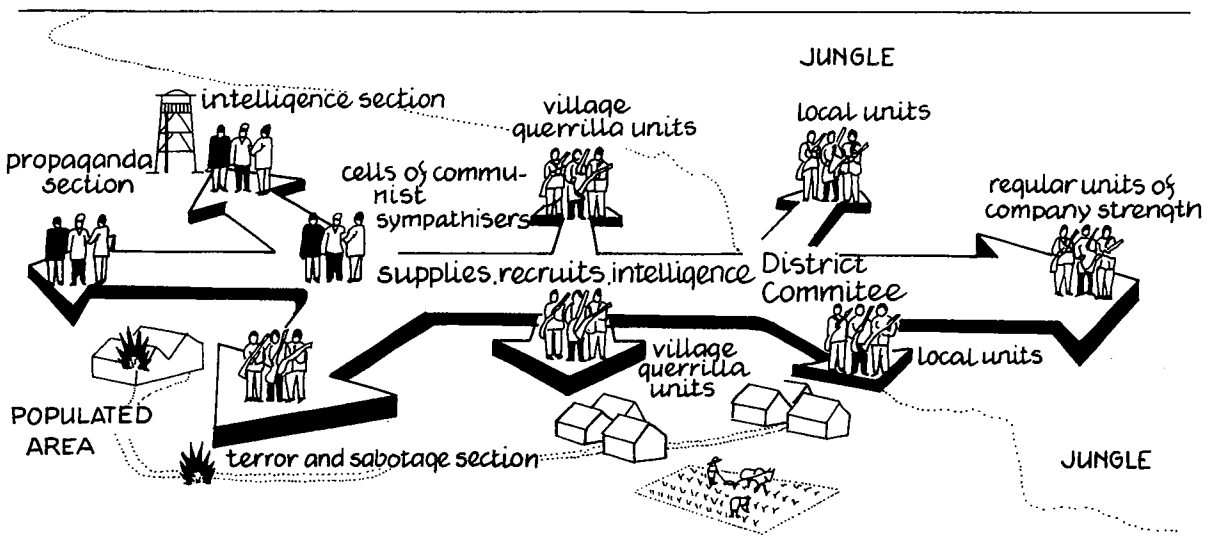
MALAIJA TOIMINTAMAASTONA

Lähde: Thompson; War In Peace, s. 82.

SISSITOIMINNAN PERIAATE MALAIJALLA

Lähde: Thompson, War in Peace, s.85.

Tappiot Malaijan sodassa 1948 - 1960

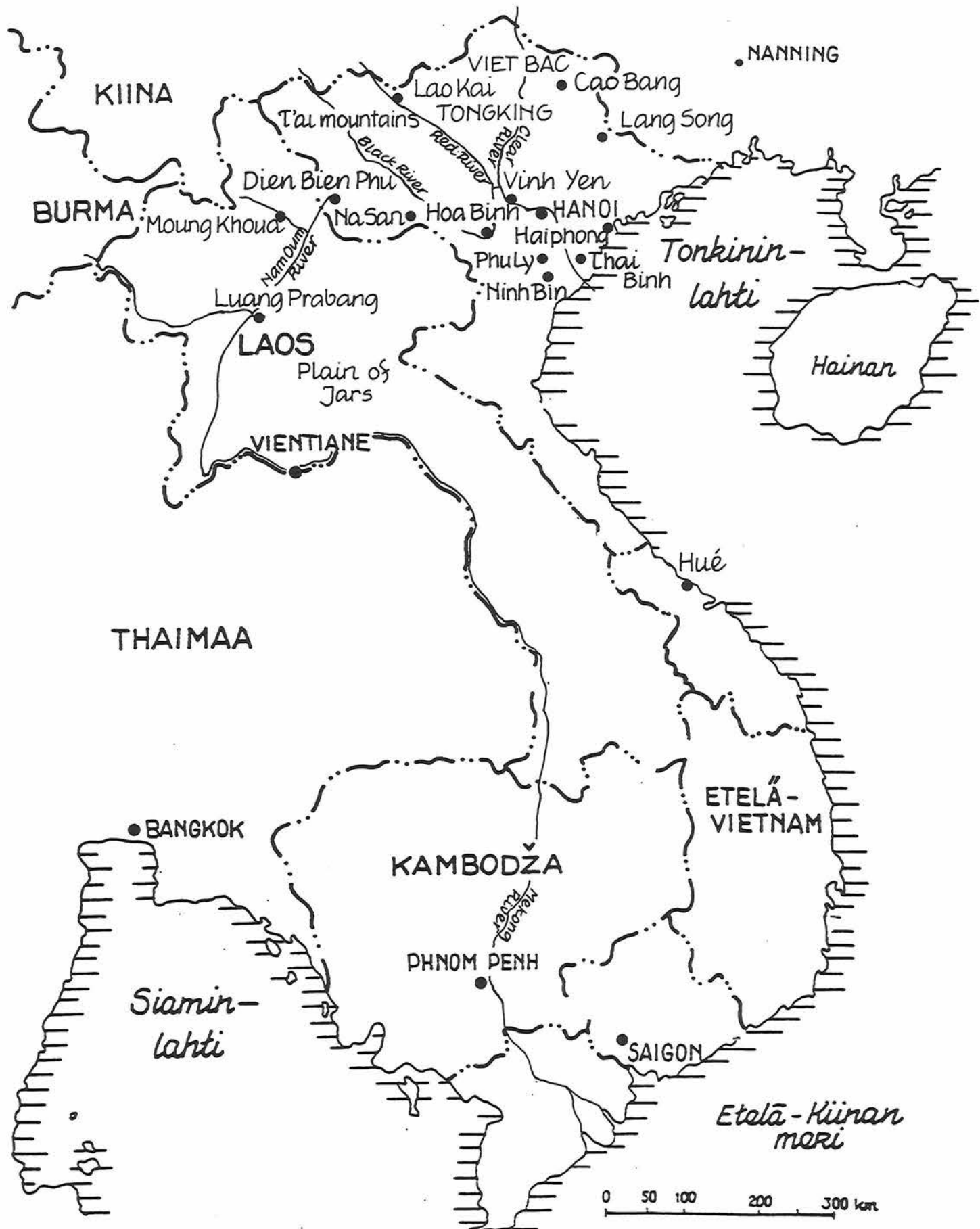
	-48	-49	-50	-51	-52	-53	-54	-55	-56	-57	-58	-59	-60	Yhteensä
Sissit	693	1 207	942	1 401	1 535	1 404	982	723	493	481	177	115	48	10 704
- kuollut	374	619	648	1 079	1155	959	723	420	307	240	153	21	13	6711
- vangiksi	263	337	147	121	123	73	51	54	52	32	22	8	6	1289
- antautunut	56	251	147	201	257	372	211	249	134	209	502	86	29	2704
Vastasissit	149	229	393	504	263	92	87	79	47	11	10	1	0	1865
- poliisi	89	164	314	380	207	58	53	47	25	5	3	1	0	1346
- sotilaat	60	65	79	124	56	34	34	32	22	6	7	0	0	519
Siviilit	405	494	752	668	74	128	154	119	56	24	3	6	0	3283

Lähde: Thompson, sir Robert: War in Peace; An Analysis of Warfare since 1945, Vietnam, London 1981, s. 83.

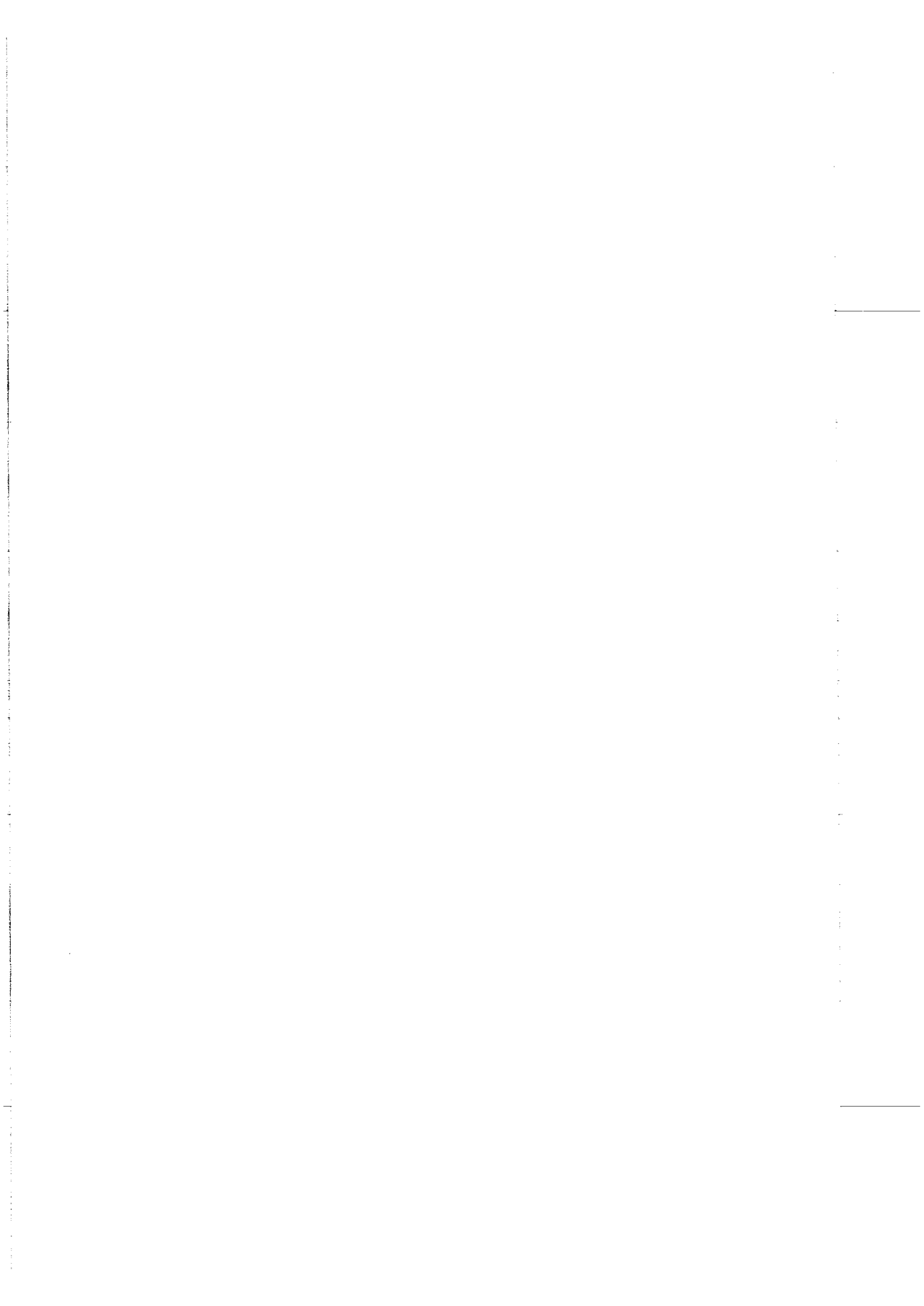

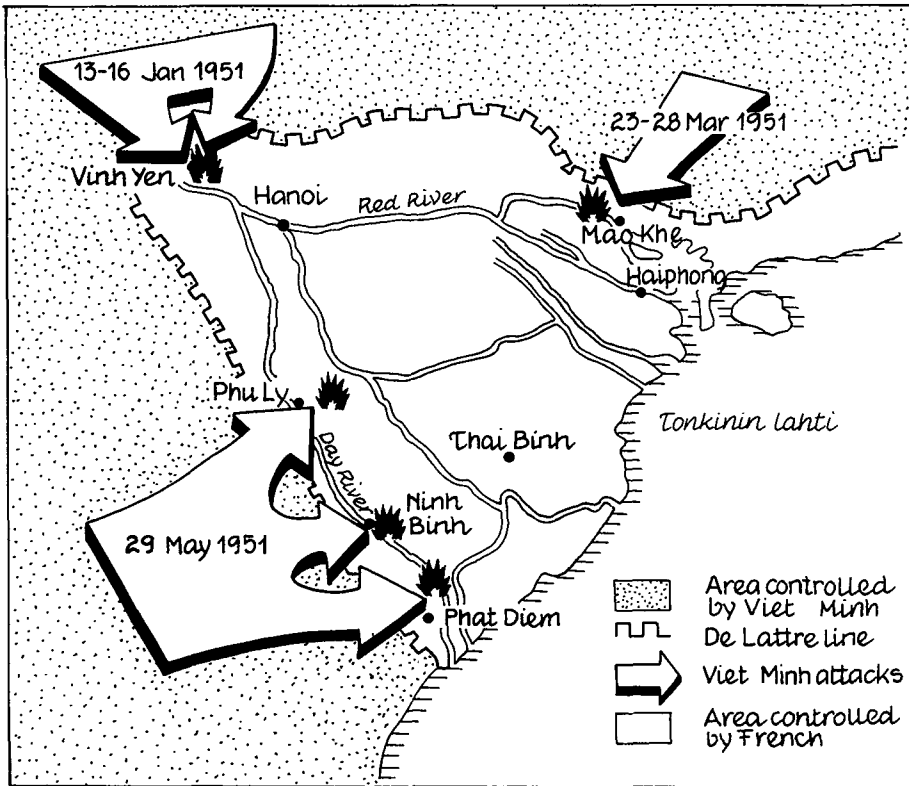
VIETNAM TOIMINTAMAASTONA

Lähde: Thompson; War In Peace, s.62.

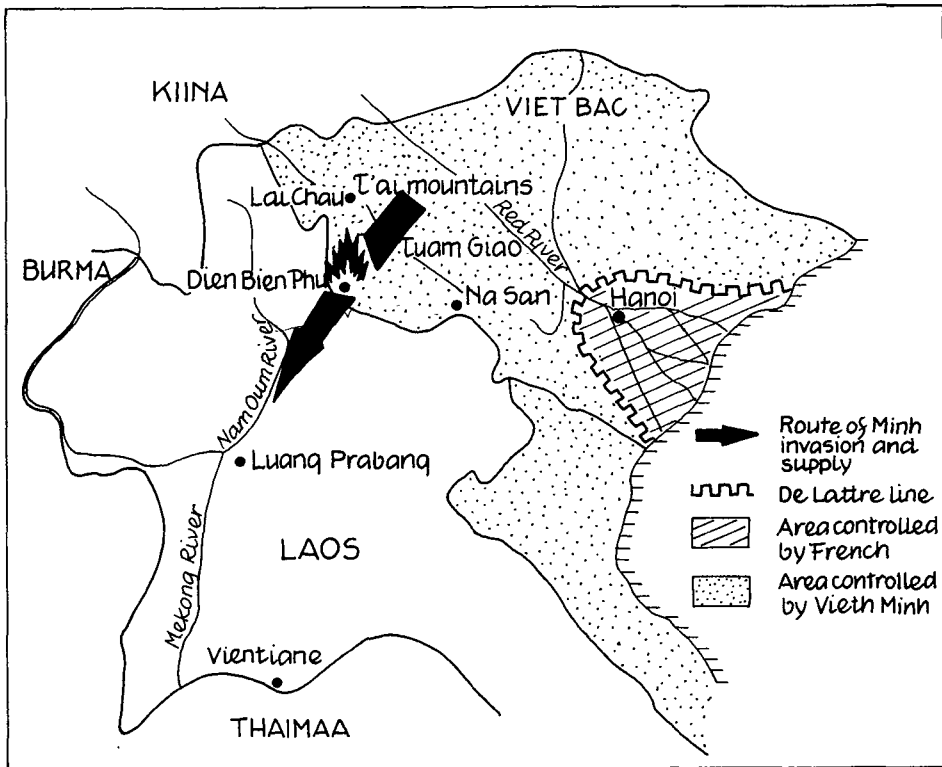

DE LATRE - LINJA

Lähde: Thompson; war in Peace, s. 71.

DIEN BIEN PHUN STRATEGINEN SIJAINTI

Lähde: Thompson; War in Peace, s. 75.

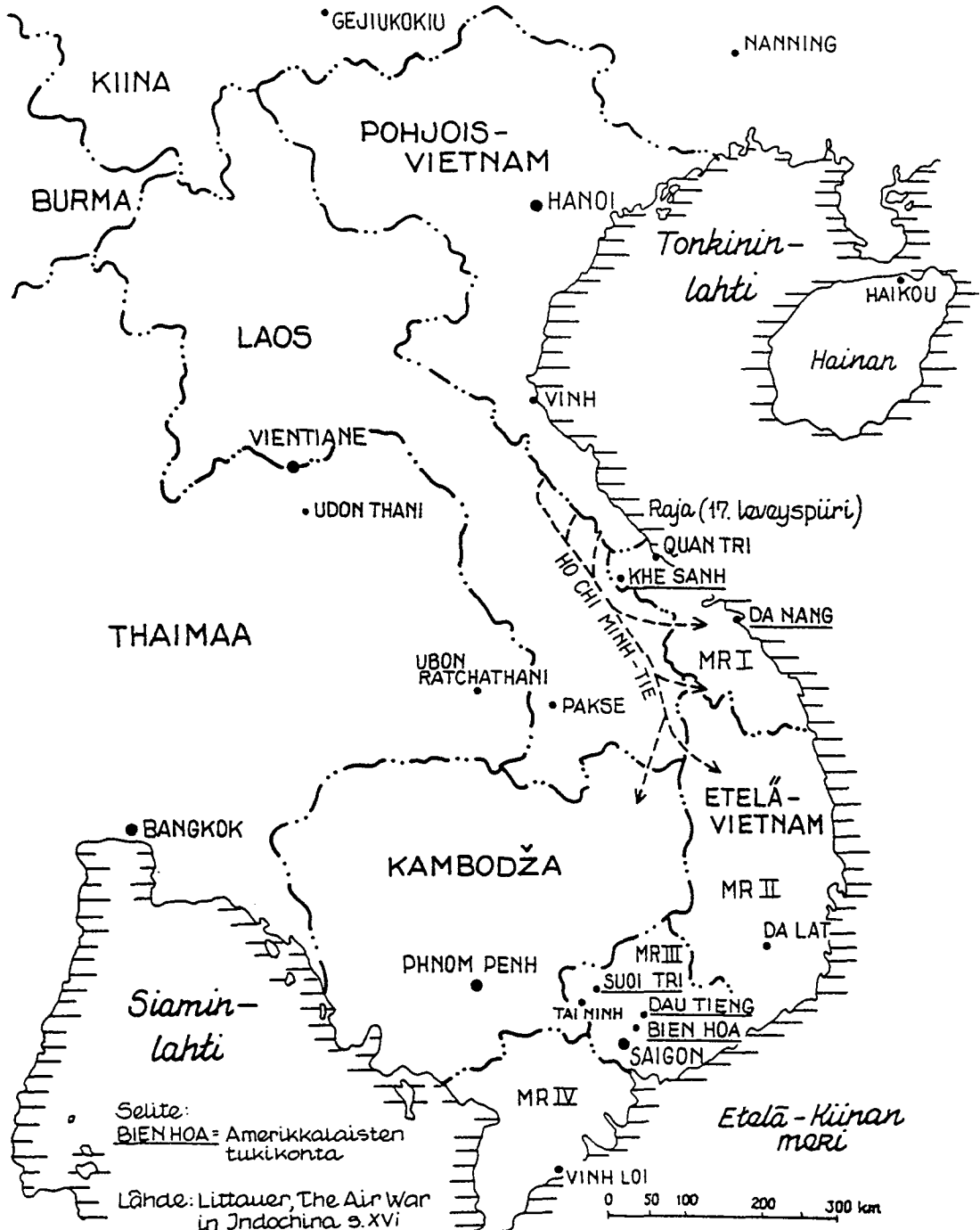
**LA GUERRE REVOLUTIONNAIRE -VASTASSISSIDOKTRIINI
PROFESSORI GEORGE A. KELLYN MUKAAN**

1. Tasavertaiset neuvottelut kapinallisten kanssa ovat vaarallisinta, mitä voi tehdä.
2. Kaikki kapinallisalueet pitää eristää moraalisesti ja materiaalisesti ympäröivästä maailmasta mahdollisimman nopeasti.
3. Syntyvä kapina tai sissisota pitää kyetä tunnistamaan aivan alkuvaiheessa.
4. Vastassissisodan onnistuminen riippuu ensisijaisesti läheisestä suhteesta kaikkiin sotilaallisiin, sosiaalisiin, kultturellisiin ja taloudellisiin tekijöihin. Tämän oppi on se, että operaatiolle on annettava tehtävän mukaiset resurssit ja myötämieleiseksi käännetylle hallinnolle on annettava taloudellista apua, jotta se voisi osoittaa olevansa parempi hallinto kuin kapinallisten johtama.
5. Lopullinen voitto kapinallisista voidaan saavuttaa vain tuhoamalla kaikki kapinallisliikkeen elimet. Puolustamalla ei sotaa voi voittaa.
6. Paikallisen väestön luottamuksen saavuttaminen pitää olla päätavoite, jos aiotaan saada hyväksyntä joukkojen olemassaololle kyseisellä alueella. Kansan toiveet paremmista sosiaalisista oloista pitää pystyä toteuttamaan ja psykologian keinoin saada väestö tukemaan operaatiota.
7. Kapinallis- tai sissijoukkoja ei tule tuhota viimeiseen mieheen, mutta kuitenkin niin perusteellisesti, että paikallinen väestö oivaltaa sissien toivottoman tilanteen.
8. Kapinaa tukevia joukkoja ei tarvitse lyödä taistelussa. Sen sijaan ne voidaan näännyttää eristämällä ne taloudellisesti ja moraalisesti niille myötämielisistä joukoista.
9. Yksinkertainen tapa sissien lyömiseen moraalisesti ja fyysisesti on ystävällismieliseen alueeseen tukeutuen lyödä vastustaja järjestelmällisesti tehtäväkohtaisilla joukoilla.
10. Joukkojen ja elintärkeiden maastonkohtien turvallisuutta ei voi turvata niinkään jäykällä puolustuksella, vaan pitämällä yllä kykyä tuhota alueella olevat sissit yllättävillä operaatioilla ja luomalla siten epävarmuutta sissien keskuuteen.

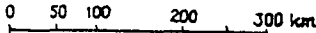
Lähde: Schwarz, Frederick J: Doctrines of Defeat, La Guerre Revolutionnaire and Counterinsurgency Warfare. Master of Arts in the Department of West European Studies in the Graduate School. Indiana University, December 1992, ss. 41 - 42.

ETELÄ-VIETNAMIN SOTILASALUEET

Selite:
BIEN HOA = Amerikkalaisten tukikunta

Lähde: Littauer, The Air War in Indochina s. XVI

AMERIKKALAISTEN KOKEMUKSIA JA MENETELMIÄ VASTASSITOIMINNASSA VIETNAMIN SODASSA

Vietkongin toimintaperiaatteita

1. Agenttien ja kaksoisagenttien käyttö
  - valekertomuksien käyttö
2. Harhauttavien asiakirjojen käyttö syötteinä
  - operaatiokäskyt ja kartat ruumiiden hallussa
3. Väijytyksiin houkutteleminen elävillä syöteillä
  - syötit toimivat usein omasta hengestään piittaamatta
4. Vihollinen houkutellaan tukikohdan sisään miehitettyjen linnoitteiden eteen
  - tyhjät bunkkerit
  - puolustuksen heikkous tietyillä suunnilla
  - muodollinen vastarinta vähäisillä voimilla
5. Hankalaan asemaan saatettu vihollinen pyritään tuhoamaan

Linnotetun kylän tai tukikohdan tuhoaminen

1. Paikanna kohde
2. Tilaa voimakas tulituki ilmasta tai tykistöllä
3. Puhdista tukikohta linnoite kerrallaan
  - vältä joukon hajottamista laajalle alueelle
4. Tuo tarvittaessa helikopterikuljetuksilla lisävoimia tukikohdan ympärille tukkimaan pakoreitit
5. Vihollisen hallussa oleva kohde on usein liian vahva joukkueen tai komppanian hyökkäykselle ilman vahvaa tulitukea
6. Jos vastassa on vähintään joukkue, on tilattava maksimitulituki

Ennakkovaroituksen saaminen ja liikkuminen alueella

1. Vihollisen löytäminen on suurin ongelma
2. Suora eteneminen kohteeseen ilman tiedustelua on järjetöntä
3. Ilmatiedustelu ei ole riittävän luotettavaa
  - kohde on yleensä hyvin naamioitu
4. Vihollisen tulitus on merkki voimakkaamman joukon läsnäolosta
5. Maastossa on liikuttava aina ikäänkuin vihollinen olisi lähellä

Marssit

1. Tiedustelu- ja etuosasto on aina sijoitettava liikkuvan joukon eteen
2. Eteen tulevat uhanalaiset kohteet on aina varmistettava etuosastolla
  - polkujen risteykset, joet, purot ym.
3. Siirtymisreitit on valittava järkevästi
  - ei siirtymisiä samoja polkuja molempiin suuntiin
  - aukeat on kierrettävä tai varmistettava
4. Turha kiire pois
  - ylemmän johtoportaahan painostus on unohdettava
  - kiire ei saa aiheuttaa turvallisuudesta tinkimistä
(taukoryhmitykset varmistettava, tiedustelusta ei tingitä)
5. Päivämarssien pituudet realistisiksi
  - ryhmittymistä ei saa jättää pimeälle
  - väsynyt joukko ei kykene puolustautumaan

Toiminta viidakossa

1. Taistelut käydään yleensä lähietäisyydellä
  - käsiaseistakaan ei saa täyttää tehoa irti
2. Korkea puusto estää oman paikan ilmaisemisen merkkisavuilla
3. Omien tappioiden välttämiseksi tulituki pitää usein suunnata liian kauas
  - tarkkuus ja vaikutus kärsivät

4. Kranaatinheittimistä ei ole juurikaan hyötyä viidakon sisällä
  - käytettävä alueilla, missä on riittävä ampuma-ala
  - heittimet on siirrettävä helikoptereilla uusiin tuliasemiin
5. Lisävoimien saaminen on hankalaa
  - eksymisen vaara
  - lisävoimat uupuvat siirtymisen aikana
6. Haavoittuneiden evakuointi on erittäin vaikeaa ja sisältää suuria riskejä

Aseen käyttö

1. Ammuksia ei saa tuhlata
  - kertatuli ja tähdätyt laukaukset
2. M-16-kivääri on herkkä lialle
  - puhdistettava ja huollettava säännöllisesti
3. Käsikranaattien käyttö on viidakossa hankalaa
  - kranaatit tippuvat puista takaisin omien päälle
  - miehen kranaattiannos on pienennettävä neljästä kahteen
  - käsikranaattia heitettäessä on käytettävä varoitushuutoa

Viestitoiminta

1. Radio vetää tulta puoleensa
  - radiot on sijoitettava tavallisiin reppuihin
2. Ylemmät johtoportaat eivät saa tukkia alaistensa komentotajuuksia
3. Tilanneilmoitusten on oltava tarkkoja ja selkeitä
  - jos ei tiedä tilannetta, se on kerrottava

Komppanian eteneminen

1. Kiila-etenemismuoto on toimintavalmiuden kannalta hankala ja helposti haavoittuva
2. Käytettävä joukkueparijonoa
  - mahdollistaa nopeamman reagoinnin

Tiedustelutietojen käyttö

1. Tietojen tulva on suurempi kuin aikaisemmissa sodissa
2. Vain 10 - 15% tiedoista on jonkin arvoisia
3. Tiedon johtaessa toimintaan yhdeksässä tapauksessa kymmenestä tieto osoittautuu kokonaan tai ainakin osittain vääräksi
4. Tiedon hyödyntäminen riippuu pääasiassa yksiköstä itsestään
5. Pääosa toimintaan johtavasta tiedosta saadaan yksikön oman tiedustelun avulla
6. Pääosa vangituista vihollisotilaista on yhteistyöhalukkaita ja he kertovat sen, minkä tietävätkin
7. Maaseudun väestö tietää usein enemmän, kuin mitä he vapaaehtoisesti kertovat
8. *CIDG*-joukot ja Etelä-Vietnamin armeija tietävät alueellaan olevasta vihollisesta yleensä paljon ja tätä tietoa on hyödynnettävä tehokkaammin
9. Puustoa on käytettävä tehokkaammin hyväksi tiedustelutietojen hankkimisessa
  - tarkka-ampujien käyttö

Varustus

1. Viholliselle ei saa jättää mitään sellaista materiaalia, jota se voisi hyödyntää
  - muonapakkausten kuoret (käytetään ansoissa)
  - räjähtämättömät ampumatarvikkeet (käytetään miinoina)
  - asennetut miinat (käytetään omia joukkoja vastaan)
2. Varustuksen on oltava oikein mitoitettu kuhunkin tehtävään
  - tavallinen sotilas kantaa liikaa materiaalia mukanaan (kiusaus heittää pois, kuuluu amerikkalaiseen luonteeseen)
  - joukot väsyvät liiallisen kantamuksen kanssa puoleen päivään mennessä (taisteluteho laskee)

Koulutus

1. Koulutus ja harjoittelu ovat kaiken perusta
  - sotafilmiä sankarijohtajien mallit on hylättävä
  - koulutus ja tietämys vihollisesta lisäävät uskoa omiin toimintamahdollisuuksiin
  - kaikessa on korostettava sitä, että vaikka vihollinen onkin "pirullisen" taitava, se ei kuitenkaan ole yli-ihminen
2. Valvonnan merkitystä on korostettava kaikille esimiehille

MOTTO

Yksittäinen laukaus viidakossa merkitsee vähän tai ei mitään. Automaattiaseen tulitus ennakoi yleensä toimintaa. Kun kaksi tai useampi automaattiase avaa tulen lähietäisyydeltä, jotain suurta tulee lähes varmasti tapahtumaan.

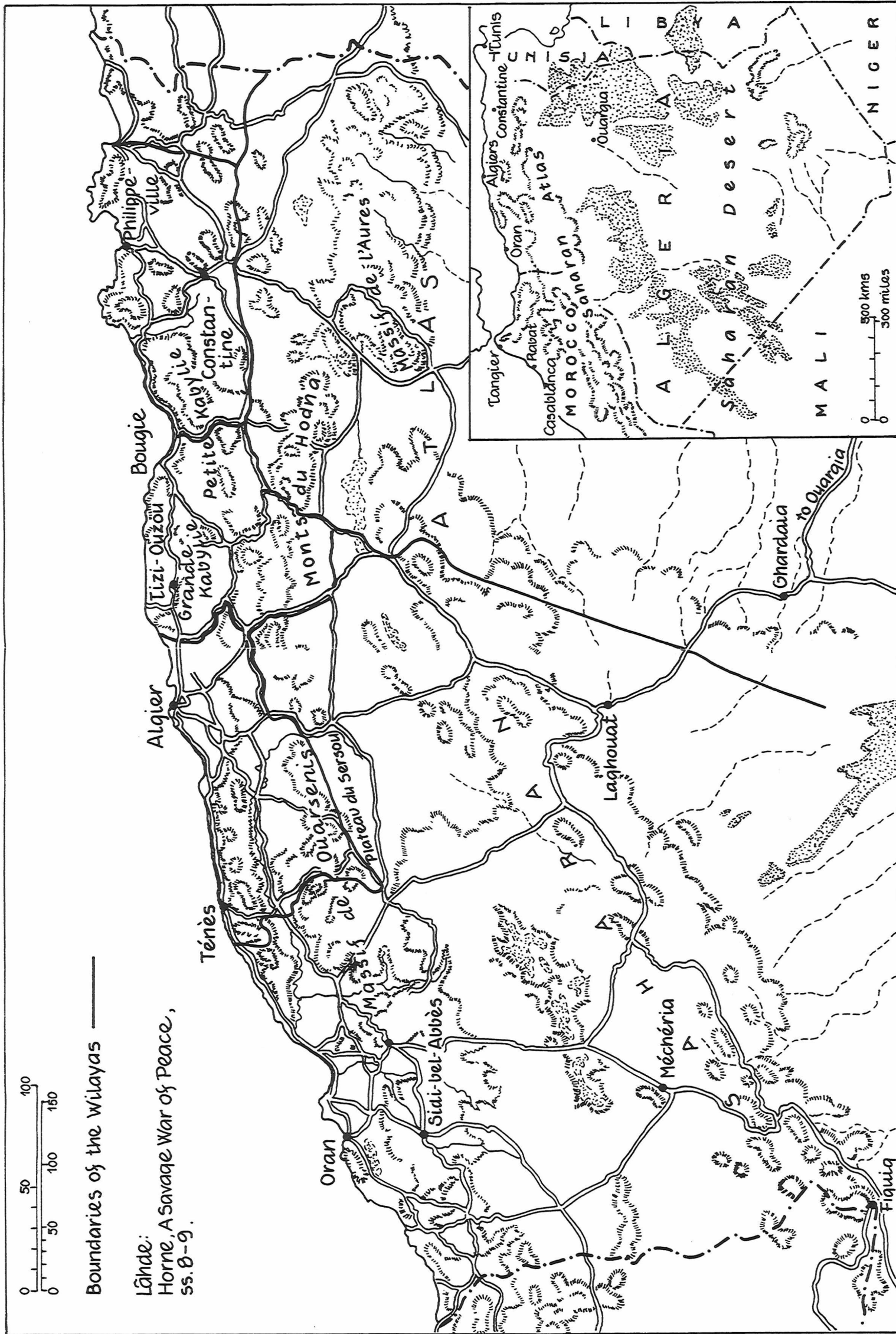

Lähde: Marshall, S. L. A: Vietnam Primer. A critique of U.S. Army tactics and command practices in the small combat unit digested from historical research of main fighting operations from May 1966 to February 1967.

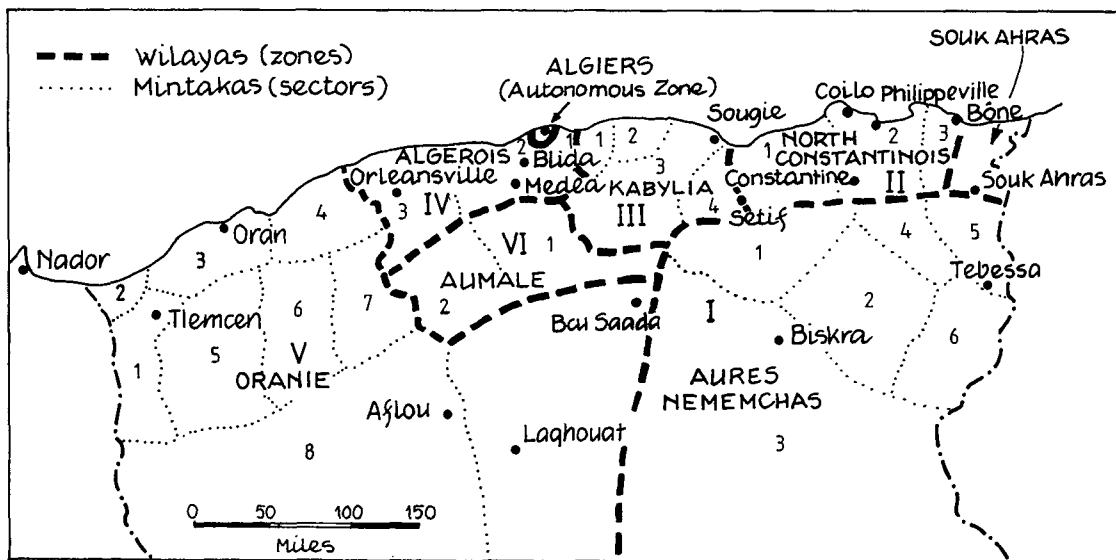

ALGERIA TOIMINTAMAASTONA

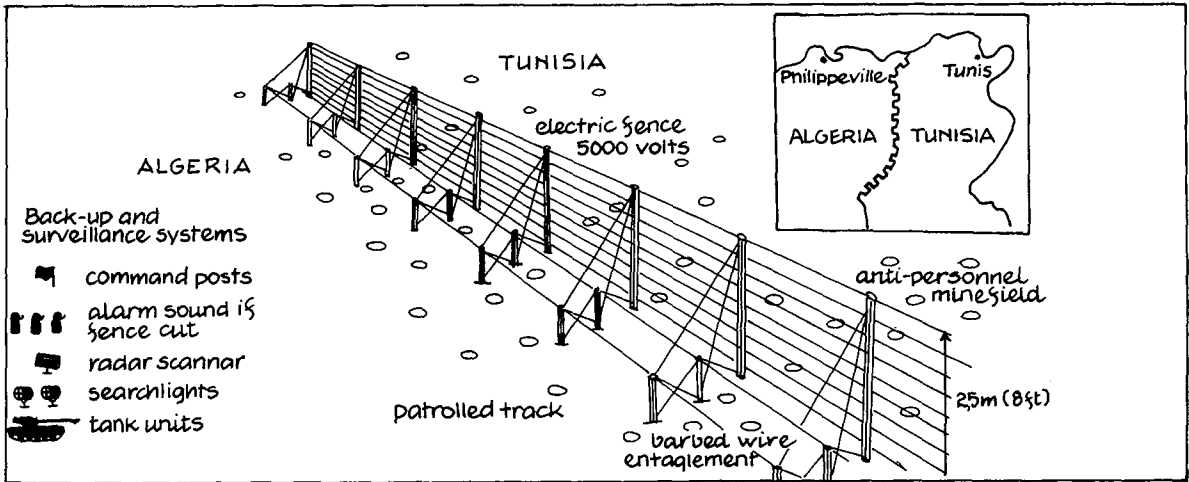
ALN:n TOIMINTA - ALUEJAKO

Lähde: O'Ballance, The Algerian Insurrection, s. 55.

MORICE-LINJAN RAKENNE

Lähde: Thompson, War in Peace, s. 129.

**Ranskalaisten helikopterien lentotuntimäärät ja tappiot
Algeriassa vuosina 1957 - 1959**

	1 957	1 958	1 959
Lentotunnit	56 000	64 000	66 000
Kopteritappiot	62	50	35

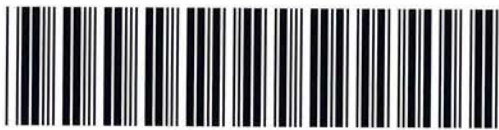
Huom: Vuonna 1957 alas ammuttujen koptereiden lentäjistä
9 sai surmansa, vuonna 1960 ei enää ketään.

- N:o 1. Martti Peltonen, Korean ja Vietnamin sotien vaikutukset ilma-aseen käyttöajatukseseen ja käyttöön Yhdysvaltojen maavoimien sotatoimissa. Saarijärvi 1996.
- N:o 2. Mikael Feldt, Israelin sotilaalliset vastatoimet Intifadan kukistamiseksi Länsirannalla ja Gazassa. Saarijärvi 1997.
- N:o 3. Risto Kolstela, Clausewitz ja Yhdysvaltain sotataito. Saarijärvi 1998.

FEN'EL
mpkin sarjat

National Defence University

0000180819

